

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 2024-2028

ΕΝΟΤΗΤΑ 1
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

viannos.gov.gr

ΔΗΜΟΣ
ΒΙΑΝΝΟΥ

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Βιάννου για τη δημοτική περίοδο 2024-2028 εκπονήθηκε από Ομάδα Διοίκησης Έργου (ΟΔΕ), η οποία συστάθηκε με την υπ. αριθμ. 335/2024 απόφαση Δημάρχου και αποτελείται από τους:

A. Γραφείο Προγραμματισμού του Αυτοτελούς Τμήματος Προγραμματισμού, Πληροφορικής, Διαφάνειας και Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης

- 1. Μανταδάκης Βασίλειος**, Ειδικός Συνεργάτης Δημάρχου
- 2. Καργάκης Γεώργιος**, Ειδικός Συνεργάτης Δημάρχου
- 3. Μηναδάκη Αναστασία**, ΤΕ Πολιτικών Μηχανικών

B. Εκπρόσωποι λοιπών διευθύνσεων/ υπηρεσιών του Δήμου

- 1. Καμπιτάκη Μαρίνα**, Προϊσταμένη Οικονομικών & Διοικητικών Υπηρεσιών
- 2. Νεραντζάκη Μαρία**, Προϊσταμένη Τεχνικής Υπηρεσίας
- 3. Κονσολάκη Γεωργία**, ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού

Γ. Συντονιστές επόπτες

- 1. Κονδυλάκης Χαράλαμπος**, Αντιδήμαρχος Οργάνωσης, Διοίκησης, Αθλητισμού, Πολιτισμού, Τουρισμού, Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Διαφάνειας, Απασχόλησης & Πρωτογενή Τομέα,
- 2. Αγαπουλάκης Εμμανουήλ**, Αντιδήμαρχος Καθημερινότητας του Πολίτη, Δημοτικής και Αγροτικής Οδοποιίας, Περιβάλλοντος, Καθαριότητας, Ανακύκλωσης, Ηλεκτροφωτισμού δικτύων
- 3. Βιαννιτάκης Γεώργιος**, Αντιδήμαρχος Ύδρευσης, Άρδευσης, Αποχέτευσης & Βιολογικών Καθαρισμών
- 4. Παπαδήμας Μιχαήλ**, Αντιδήμαρχος Υγείας, Κοινωνικών Υπηρεσιών & Κοινωνικών δομών «Βοήθεια στο σπίτι», «Κέντρο Ημερησίας Φροντίδας Ηλικιωμένων» (Κ.Η.Φ.Η.), «Βρεφονηπιακού Σταθμού», λειτουργίας του «Κέντρου Εξυπηρέτησης Πολιτών» (Κ.Ε.Π.) & της ανάδειξης της Ιστορικής Μνήμης του Δήμου

Τη συνολική ευθύνη στον συντονισμό της κατάρτισης και παρακολούθησης της εκτέλεσης του Επιχειρησιακού Προγράμματος έχει η Δημοτική Επιτροπή του Δήμου, η οποία το εισηγείται στο Δημοτικό Συμβούλιο (αρ. 63 του Ν. 3852/2010).

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Βιάννου για τη δημοτική περίοδο 2024-2028 εκπονήθηκε με τη συμβολή της **MADE Consultants** η οποία υποστήριξε την Ομάδα Διοίκησης Έργου σε όλα τα στάδια εκπόνησής του.

MADE
consultants.

Λ. Δημοκρατίας & Γκάλι 1, 71306
Ηράκλειο Κρήτης

T 2810283252

E info@madeconsultants.gr

W www.madeconsultants.gr

1.	Εισαγωγή	3
1.1	Σκοπός Επιχειρησιακού Προγράμματος	4
1.1.1	Πρωώθηση της τοπικής ανάπτυξης	4
1.1.2	Εσωτερική ανάπτυξη του Δήμου ως οργανισμού	4
1.1.3	Ανάπτυξη των συνεργασιών του Δήμου	5
1.2	Χαρακτηριστικά του Επιχειρησιακού Προγράμματος	5
1.3	Δομή του Επιχειρησιακού Προγράμματος	5
1.4	Μέσα και εργαλεία κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος	10
2.	Περιγραφή και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης.....	12
2.1	Βασικά χαρακτηριστικά της περιοχής	13
2.1.1	Διοικητικά όρια	13
2.1.2	Δημογραφικά χαρακτηριστικά	16
2.1.3	Επίπεδο εκπαίδευσης	19
2.2	Περιβάλλον και ποιότητα ζωής.....	20
2.2.1	Φυσικοί πόροι	20
2.2.2	Προστατευόμενες περιοχές''	34
2.2.3	Πολεοδομικός & χωροταξικός σχεδιασμός	39
2.2.4	Υποδομές – δίκτυα	41
2.3	Κοινωνική πολιτική, υγεία, παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός.....	47
2.3.1	Κοινωνική προστασία και αλληλεγγύη	47
2.3.2	Υγεία	51
2.3.3	Εκπαίδευση.....	51
2.3.4	Πολιτισμός	52
2.3.5	Αθλητισμός.....	56
2.4	Τοπική οικονομία και απασχόληση	56
2.4.1	Διάρθρωση οικονομίας	56
2.4.2	Οικονομικά ενεργός πληθυσμός	62
2.4.3	Απασχόληση	64
2.4.4	Ανεργία	66
2.5	Βελτίωση διοικητικής ικανότητας του Δήμου	68
2.5.1	Όργανα διοίκησης.....	68
2.5.2	Ανθρώπινο Δυναμικό	82
2.5.3	Υλικοτεχνική υποδομή.....	86

2.5.4	Οικονομικά στοιχεία.....	89
2.6	Αξιολόγηση υφιστάμενης κατάστασης	98
2.6.1	SWOT Analysis	98
2.6.2	Κρίσιμα ζητήματα τοπικής ανάπτυξης	104
3.	Αναπτυξιακό όραμα και στρατηγική	106
3.1	Πλαίσιο διαμόρφωσης στρατηγικής	107
3.1.1	Διεθνές επίπεδο	107
3.1.2	Εθνικό επίπεδο	113
3.1.3	Περιφερειακό επίπεδο.....	123
3.2	Αναπτυξιακό όραμα και κεντρικές κατευθύνσεις.....	136
3.3	Διαμόρφωση στρατηγικής	140
3.4	Συσχέτιση/Συμπληρωματικότητα με άλλες στρατηγικές	145

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Σκοπός Επιχειρησιακού Προγράμματος

Σκοπός των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Δήμων είναι η προώθηση της τοπικής αλλά και εσωτερικής ανάπτυξης του Δήμου, σε εναρμόνιση με τις κατευθύνσεις αναπτυξιακού σχεδιασμού σε τοπικό και εθνικό επίπεδο.

1.1.1 Προώθηση της τοπικής ανάπτυξης

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα προσδιορίζει κυρίως τις νέες δράσεις που θα πρέπει να υλοποιήσει ο Δήμος στο πλαίσιο των θεσμοθετημένων αρμοδιοτήτων του, με απώτερους σκοπούς:

A) την προστασία και βελτίωση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος της περιοχής και τη διασφάλιση της ποιότητας ζωής, με παρεμβάσεις στους τομείς (ενδεικτικά):

- της διαφύλαξης και της αειφόρου διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος
- της βελτίωσης και διαχείρισης του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος
- των τεχνικών υποδομών και των δικτύων εξυπηρέτησης

B) τη βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής ευημερίας των κατοίκων της περιοχής του, με παρεμβάσεις στους τομείς (ενδεικτικά):

- της κοινωνικής πολιτικής και της κοινωνικής ενσωμάτωσης
- της υγείας
- της παιδείας/ δια βίου μάθησης/ πολιτισμού/ αθλητισμού
- της ισότητας των φύλων και των ευκαιριών

Γ) την ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και απασχόλησης, με παρεμβάσεις στους τομείς (ενδεικτικά):

- των οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων
- της απασχόλησης

1.1.2 Εσωτερική ανάπτυξη του Δήμου ως οργανισμού

Εκτός από τις δράσεις που προωθούν την τοπική ανάπτυξη, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα περιλαμβάνει δράσεις για τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του Δήμου ως δημόσιου οργανισμού, με σκοπό τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας και της νομιμοποίησης της λειτουργίας της. Ειδικότερα οι σχετικές δράσεις αποσκοπούν:

- στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των δραστηριοτήτων και στην αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των πολιτών
- στην ενίσχυση της παραγωγικής ικανότητας των υπηρεσιών, μέσω της ανάπτυξης του υφιστάμενου προσωπικού, της μηχανοργάνωσης, της προμήθειας εξοπλισμού και της εξασφάλισης γης και κτιριακών υποδομών

- στη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης του Δήμου, μέσω του μεσοπρόθεσμου οικονομικού προγραμματισμού, της παρακολούθησης του κόστους των παρεχόμενων υπηρεσιών και της ορθολογικότερης οικονομικής διαχείρισης

1.1.3 Ανάπτυξη των συνεργασιών του Δήμου

Ο ρόλος του Δήμου, πλέον των οριοθετημένων από το θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων, είναι να μεριμνά για τη συνολική ευημερία της περιοχής ευθύνης του. Σε αυτή την κατεύθυνση το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου θα πρέπει να επισημαίνει τη συμβολή που μπορεί να έχουν στην ανάπτυξη του Δήμου οι τοπικοί κοινωνικοί και οικονομικοί φορείς (ιδιωτικές επιχειρήσεις, σύλλογοι και μη κυβερνητικές οργανώσεις), οι όμοροι Δήμοι, καθώς και οι λοιποί φορείς του πολιτικού και διοικητικού συστήματος της χώρας (Κεντρικοί φορείς και Περιφέρεια).

Επομένως, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα είναι δυνατό να εντοπίζει δραστηριότητες που ανήκουν στην αρμοδιότητα άλλων φορέων και να προσδιορίζει τις απαραίτητες ενέργειες συνεργασίας και συντονισμού με αυτούς. Το πρόγραμμα, μεταξύ άλλων, αποσκοπεί, στην ενίσχυση της συνεργασίας του Δήμου με φορείς του ιδιωτικού, δημόσιου και κοινωνικού τομέα, σε τοπικό, διαπεριφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, για τη συντονισμένη προώθηση της τοπικής ανάπτυξης και την από κοινού παροχή υπηρεσιών ή υλοποίηση δράσεων και συμφωνιών.

1.2 Χαρακτηριστικά του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου για την περίοδο 2024-2028, λειτουργεί ως εργαλείο για την ανάπτυξη του Δήμου, το οποίο:

- Είναι ολοκληρωμένο πρόγραμμα τοπικής ανάπτυξης και βελτίωσης της διοικητικής ικανότητας του ΟΤΑ
- Αποτελεί το πενταετές πρόγραμμα δράσης του ΟΤΑ
- Αποτελεί οργανικό μέρος της καθημερινής λειτουργίας και διοίκησης του Δήμου και μέρος του προγραμματικού του κύκλου
- Υλοποιείται μέσω του ετήσιου προγράμματος δράσης του ΟΤΑ
- Εκπονείται με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων
- Αξιοποιεί δείκτες επίδοσης

1.3 Δομή του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Η διαδικασία για την Κατάρτιση του Επιχειρησιακού Προγράμματος οργανώνεται στα παρακάτω βήματα.

1° Βήμα: Προετοιμασία και οργάνωση

Σκοπός του βήματος είναι η προετοιμασία και οργάνωση της συνολικής διαδικασίας για την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Το βήμα ολοκληρώνεται με τις παρακάτω ενέργειες :

- Οργάνωση του έργου από το Αυτοτελές Τμήμα Προγραμματισμού, Πληροφορικής, Διαφάνειας και Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης και δυναμική σύσταση ομάδας έργου ή επιμέρους θεματικών ομάδων εργασίας, μία ανά θεματική ενότητα («Περιβάλλον και ποιότητα ζωής», «Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός», «Τοπική Οικονομία και Απασχόληση» «Βελτίωση Διοικητικής Ικανότητας και Οικονομικής Κατάστασης του Δήμου»).
- Διατύπωση των αρχικών κατευθύνσεων της Δημοτικής Αρχής
- Προγραμματισμός του έργου
- Ενημέρωση του προσωπικού των υπηρεσιών για τη διαδικασία κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος

2° Βήμα: Συνοπτική περιγραφή και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης

Το βήμα αποσκοπεί στην αποτύπωση και αξιολόγηση:

- της γενικής εικόνας της περιοχής του Δήμου και του Δήμου ως Οργανισμού.
- της περιοχής του Δήμου και των κάθετων υπηρεσιών στον θεματικό τομέα «Περιβάλλον και ποιότητα ζωής».
- της περιοχής του Δήμου και των κάθετων υπηρεσιών στο θεματικό τομέα «Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός».
- της περιοχής του Δήμου και των κάθετων υπηρεσιών στο θεματικό τομέα «Τοπική οικονομία και απασχόληση».
- του εσωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου και των οριζόντιων υπηρεσιών.

Για το σκοπό αυτό, το Αυτοτελές Τμήμα Προγραμματισμού, Πληροφορικής, Διαφάνειας και Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης:

- περιγράφει συνοπτικά τη γενική, μακροσκοπική εικόνα της περιοχής του Δήμου, καθώς και τον Δήμο ως Οργανισμό
- σε συνεργασία με τις υπηρεσίες του Δήμου, όπου είναι απαραίτητο, καταγράφει τα γεωγραφικά, πληθυσμιακά, κοινωνικά, οικονομικά, πολεοδομικά, περιβαλλοντικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά του Δήμου, καθώς και τις σχέσεις και αλληλεπιδράσεις του με την ευρύτερη περιοχή. Σειρά πινάκων διευκολύνει τη συνοπτική και περιεκτική παρουσίαση των απαιτούμενων στοιχείων.
- σε συνεργασία με τις υπηρεσίες του Δήμου, μέσω συμπλήρωσης ερωτηματολογίων περιγραφής και αξιολόγησης της κατάστασης από τις υπηρεσίες, προβαίνει σε εντοπισμό προβλημάτων σε κάθε θεματικό τομέα («Περιβάλλον και ποιότητα ζωής», «Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός», «Τοπική Οικονομία και Απασχόληση»). Σειρά πινάκων διευκολύνει τη συνοπτική και περιεκτική παρουσίαση των απαιτούμενων στοιχείων.
- σε συνεργασία με τις υπηρεσίες του Δήμου, μέσω συμπλήρωσης ερωτηματολογίων, αποτυπώνει και παρουσιάζει συνοπτικά:

- την οργανωτική δομή και τα συστήματα λειτουργίας
- το ανθρώπινο δυναμικό
- τις συνεργασίες
- διαδικασίες, συστήματα και πρότυπα που υποστηρίζουν την ηλεκτρονική διακυβέρνηση
- την κτιριακή υποδομή και τον τεχνικό εξοπλισμό
- οικονομικά στοιχεία και περιουσία

Σειρά πινάκων διευκολύνει τη συνοπτική και περιεκτική παρουσίαση των απαιτούμενων στοιχείων

- σε συνεργασία με τις υπηρεσίες του Δήμου, μέσω συμπλήρωσης ερωτηματολογίων, προβαίνει σε εντοπισμό προβλημάτων για την εσωτερική ανάπτυξη του Δήμου. Σειρά πινάκων διευκολύνει τη συνοπτική και περιεκτική παρουσίαση των απαιτούμενων στοιχείων.

Η αξιολόγηση της περιοχής του Δήμου και της οργάνωσης και λειτουργίας του περιλαμβάνει τουλάχιστον:

- τα κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης (τοπικά και εσωτερικά), τα οποία είναι σκόπιμο να αντιμετωπιστούν από το Δήμο μεσοπρόθεσμα, ιεραρχημένα κατά σειρά προτεραιότητας.
- τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα της περιοχής του Δήμου ως προς τα κρίσιμα ζητήματα, τις ανάγκες των πολιτών καθώς επίσης και την εκτιμώμενη ζήτηση για την παροχή υπηρεσιών σε επίπεδο Δήμου.
- τις δυνατότητες και τις υφιστάμενες αδυναμίες των υπηρεσιών του Δήμου σε σχέση α) με τις λειτουργίες που επιτελούν, το ανθρώπινο δυναμικό, την υλικοτεχνική τους υποδομή, την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών και β) με την οικονομική κατάσταση του Δήμου.
- τις ευκαιρίες και τους περιορισμούς από εξωτερικούς παράγοντες όπως το θεσμικό πλαίσιο, τις εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές και χρηματοδοτήσεις.

3^ο Βήμα: Διαμόρφωση του Οράματος και της Στρατηγικής του Δήμου – Κατάρτιση Στρατηγικού Σχεδίου

Σκοποί αυτού του βήματος είναι:

- η διατύπωση του οράματος
- η διατύπωση των κατευθυντηρίων πολιτικών επιλογών της Δημοτικής Αρχής για την επόμενη περίοδο
- η επιλογή της στρατηγικής που θα ακολουθήσει ο Δήμος
- ο προσδιορισμός των Μέτρων (Αναπτυξιακές Προτεραιότητες) και των Στόχων, σύμφωνα με τις οποίες θα διαρθρωθεί το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές (τομεακές και περιφερειακές) αναπτυξιακές προτεραιότητες. (Οι ενέργειες αυτές εκτελούνται από το

Τμήμα Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης, Προγραμματισμού, Πληροφορικής και Διαφάνειας και την ομάδα έργου, εφόσον υφίσταται, σε συνεργασία με τη Δημοτική Επιτροπή.)

Η στρατηγική του Δήμου οργανώνεται σε τέσσερις άξονες:

- Άξονας Προτεραιότητας 1: Περιβάλλον και ποιότητα ζωής
- Άξονας Προτεραιότητας 2: Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός
- Άξονας Προτεραιότητας 3: Τοπική Οικονομία και Απασχόληση
- Άξονας Προτεραιότητας 4: Βελτίωση Διοικητικής Ικανότητας και Οικονομικής Κατάστασης του Δήμου

Οι αναπτυξιακές προτεραιότητες του Δήμου αποτελούν γενικές κατευθύνσεις της Δημοτικής Αρχής που καθοδηγούν και προσανατολίζουν τις ειδικότερες αποφάσεις των υπηρεσιών κατά την επιλογή των δράσεων.

4° Βήμα: Συνεργασία με όμορους Δήμους και την Περιφέρεια

Σκοπός του βήματος είναι η διασφάλιση του συντονισμού των δράσεων υπερτοπικής ανάπτυξης και η προώθηση δυνητικών διαδημοτικών συνεργασιών και συνεργασιών μεταξύ Περιφέρειας και Δήμου.

Το βήμα στοχεύει, επίσης, στην ενίσχυση της συνεργασίας του Δήμου με όμορους Δήμους για τη συντονισμένη προώθηση της υπερτοπικής ανάπτυξης και την από κοινού παροχή υπηρεσιών ή υλοποίηση δράσεων και συμφωνιών.

Επιπλέον, στόχος του βήματος είναι η συνεργασία του Δήμου με την Περιφέρεια, για τον συντονισμό δράσεων τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης.

5° Βήμα: Έγκριση του Στρατηγικού Σχεδίου και Διαδικασίες Διαβούλευσης

Το βήμα περιλαμβάνει τις εξής ενέργειες:

- Έγκριση του Στρατηγικού Σχεδίου από το Δημοτικό Συμβούλιο κατόπιν εισήγησης της Δημοτικής Επιτροπής
- Παρουσίαση του Στρατηγικού Σχεδίου στην Επιτροπή Διαβούλευσης
- Παρουσίαση του Στρατηγικού Σχεδίου μέσω των διαθέσιμων συστημάτων και διαδικασιών επικοινωνίας
- Διοργάνωση δημόσιων εκδηλώσεων - Διαβούλευση
- Σύνοψη των συμπερασμάτων των διαδικασιών διαβούλευσης και ενημέρωση της Δημοτικής Επιτροπής και των αρμόδιων υπηρεσιών
- Αναθεώρηση σημείων του Στρατηγικού Σχεδίου, με βάση τα συμπεράσματα της διαβούλευσης και εφόσον κριθεί απαραίτητο από τη Δημοτική Επιτροπή

Για τη διαδικασία διαβούλευσης προβλέπεται η έκδοση σχετικού οδηγού από την ΕΕΤΑΑ Α.Ε.

6° Βήμα: Κατάρτιση Επιχειρησιακού Σχεδίου

Για την υλοποίηση της στρατηγικής του Δήμου, σε αυτό το βήμα καταρτίζεται το Επιχειρησιακό Σχέδιο με σκοπό την επίτευξη κάθε Στόχου του Στρατηγικού Σχεδίου.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα περιλαμβάνει Άξονες, Μέτρα, Στόχους, όπως έχουν καταρτιστεί στη φάση κατάρτισης του Στρατηγικού Σχεδίου, καθώς και δράσεις που εξειδικεύουν τη στρατηγική του Δήμου. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα καταρτίζεται από το Αυτοτελές Τμήμα Προγραμματισμού, Πληροφορικής, Διαφάνειας και Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης σε συνεργασία με την υπηρεσία που είναι αρμόδια για κάθε μέτρο και στόχο, ενώ για την επίτευξη των Στόχων του κάθε Μέτρου σχεδιάζεται σειρά Δράσεων.

Για την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Σχεδίου απαιτούνται:

- Εξειδίκευση των μέτρων και στόχων σε επιμέρους δράσεις
- Συνοπτική περιγραφή του σχεδίου δράσης για κάθε αρμόδια υπηρεσία.

Το Επιχειρησιακό Σχέδιο αναφέρεται σε δράσεις τοπικής αλλά και εσωτερικής ανάπτυξης.

7° Βήμα: Πενταετής Προγραμματισμός των Δράσεων - Οικονομικός Προγραμματισμός του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Σκοποί του βήματος είναι:

- Ιεράρχηση & προγραμματισμός των δράσεων: διάρκεια και χρονοδιάγραμμα, αρμόδια υπηρεσία, φορείς υλοποίησης και χωροθέτηση, προτεραιότητα, προσδιορισμός των αναγκαίων ανθρώπινων και υλικών πόρων για την υλοποίησή τους, εκροές, κλπ.
- Εκτίμηση του προϋπολογισμού των δράσεων
- Εκτίμηση των εσόδων και των πηγών χρηματοδότησης
- Κατανομή των εσόδων στα έτη για την κάλυψη των δαπανών των δράσεων

Ο πενταετής και ο οικονομικός προγραμματισμός πραγματοποιούνται από το Αυτοτελές Τμήμα Προγραμματισμού, Πληροφορικής, Διαφάνειας και Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης, σε συνεργασία με την αρμόδια για κάθε μέτρο και στόχο υπηρεσία.

Προκειμένου να αποκτηθεί η συνολική εικόνα των δράσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος, αλλά και η εικόνα των επιμέρους κατανομών, το Αυτοτελές Τμήμα Προγραμματισμού, Πληροφορικής, Διαφάνειας και Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης δημιουργεί συγκεντρωτικούς πίνακες, τους οποίους ομαδοποιεί:

- ανάλογα με την υπηρεσία που είναι υπεύθυνη για την υλοποίησή τους
- ανάλογα με το είδος τους (λειτουργία, ενέργεια, επένδυση/έργο, συνεχιζόμενη, νέα)
- ανάλογα με την προτεραιότητα
- ανάλογα με τη χωροθέτηση (στο σύνολο της επικράτειας του Δήμου, ανά δημοτική κοινότητα, διαδημοτική, κλπ.)
- ανάλογα με το έτος
- ανάλογα με τη πηγή χρηματοδότησης και το έτος

Μέσω των παραπάνω ομαδοποιήσεων διενεργούνται ποικίλοι έλεγχοι των δράσεων.

Τέλος, συντάσσονται οι Χρηματοδοτικοί Πίνακες του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

8^ο Βήμα: Προσδιορισμός Δεικτών Παρακολούθησης και Αξιολόγησης

Στο βήμα αυτό προσδιορίζονται οι δείκτες σύμφωνα με τους οποίους θα πραγματοποιείται η παρακολούθηση και αξιολόγηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Οι δείκτες παρακολούθησης κατηγοριοποιούνται σε δείκτες εισροών, εκροών και αποτελέσματος.

9^ο Βήμα: Έγκριση του Επιχειρησιακού Προγράμματος & Τελικές Ενέργειες

Το βήμα περιλαμβάνει τις εξής ενέργειες:

- ολοκλήρωση του σχεδίου Επιχειρησιακού Προγράμματος από το Αυτοτελές Τμήμα Προγραμματισμού, Πληροφορικής, Διαφάνειας και Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης
- υποβολή του σχεδίου Επιχειρησιακού Προγράμματος από τη Δημοτική Επιτροπή στο Δημοτικό Συμβούλιο
- έγκριση του σχεδίου από το Δημοτικό Συμβούλιο
- έλεγχο για τη νομιμότητα της διαδικασίας κατάρτισης του προγράμματος από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση (Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ), με υποβολή σχετικής έκθεσης εγκεκριμένης από το Δημοτικό Συμβούλιο
- δημοσιοποίηση του προγράμματος από το Δήμο

1.4 Μέσα και εργαλεία κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα εκπονείται γίνεται σύμφωνα με τη θεωρία του τοπικού αναπτυξιακού προγραμματισμού και τη θεωρία προγραμματισμού της δράσης δημοσίων οργανισμών, καθώς και τη διενέργεια πρωτογενούς και δευτερογενούς έρευνας, με τη χρήση και εφαρμογή των κατάλληλων εργαλείων και μεθοδολογιών.

Για την περιγραφή του εξωτερικού περιβάλλοντος της περιοχής του Δήμου Βιάννου έγινε αξιοποίηση των υφιστάμενων μελετών του Δήμου, συλλέχθηκαν και επεξεργάστηκαν στατιστικά δεδομένα από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων, καθώς και από μελέτες και έρευνες που έχουν εκπονηθεί για λογαριασμό της Περιφέρειας και της Περιφερειακής Ενότητας. Επίσης, έγινε συλλογή και επεξεργασία βιβλιογραφικών δεδομένων από ηλεκτρονικά δημοσιεύματα στο διαδίκτυο.

Για την περιγραφή του εσωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου Βιάννου χρησιμοποιήθηκε ο Οργανισμός Εσωτερικών Υπηρεσιών (ΟΕΥ) και πραγματοποιήθηκαν επικοινωνίες και συναντήσεις με στελέχη του Αυτοτελούς Τμήματος Προγραμματισμού, Πληροφορικής, Διαφάνειας και Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης του Δήμου. Επιπλέον, μοιράστηκαν ερωτηματολόγια αξιολόγησης στις Διευθύνσεις του Δήμου με στόχο την ποιοτικότερη δυνατή αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης.

Για την αξιολόγηση τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου, έγινε χρήση της μεθόδου SWOT.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
ΚΑΙ
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ**

2.1 Βασικά χαρακτηριστικά της περιοχής

2.1.1 Διοικητικά όρια

Σύμφωνα με τα ιστορικά ευρήματα η περιοχή της Βιάννου κατοικείται από τη νεολιθική εποχή. Οι πρώτοι οικισμοί αναπτύσσονται στην Άνω Βιάννο και στο Χόνδρο και στη συνέχεια, κατά τη μινωική εποχή, στον Άγιο Βασίλειο, στη Σύμη, στην Άρβη, στην Ψαρή Φοράδα και στον Φαφλάγκο. Η περιοχή εγκαταλείπεται ολοκληρωτικά την εποχή του σεισμού της Σαντορίνης για να ξανακατοικηθεί την περίοδο 1100 έως 800 π.Χ. οπότε πήρε και την ονομασία Βιέννο ή Βιάννο την οποία και διατηρεί έως τις μέρες μας.

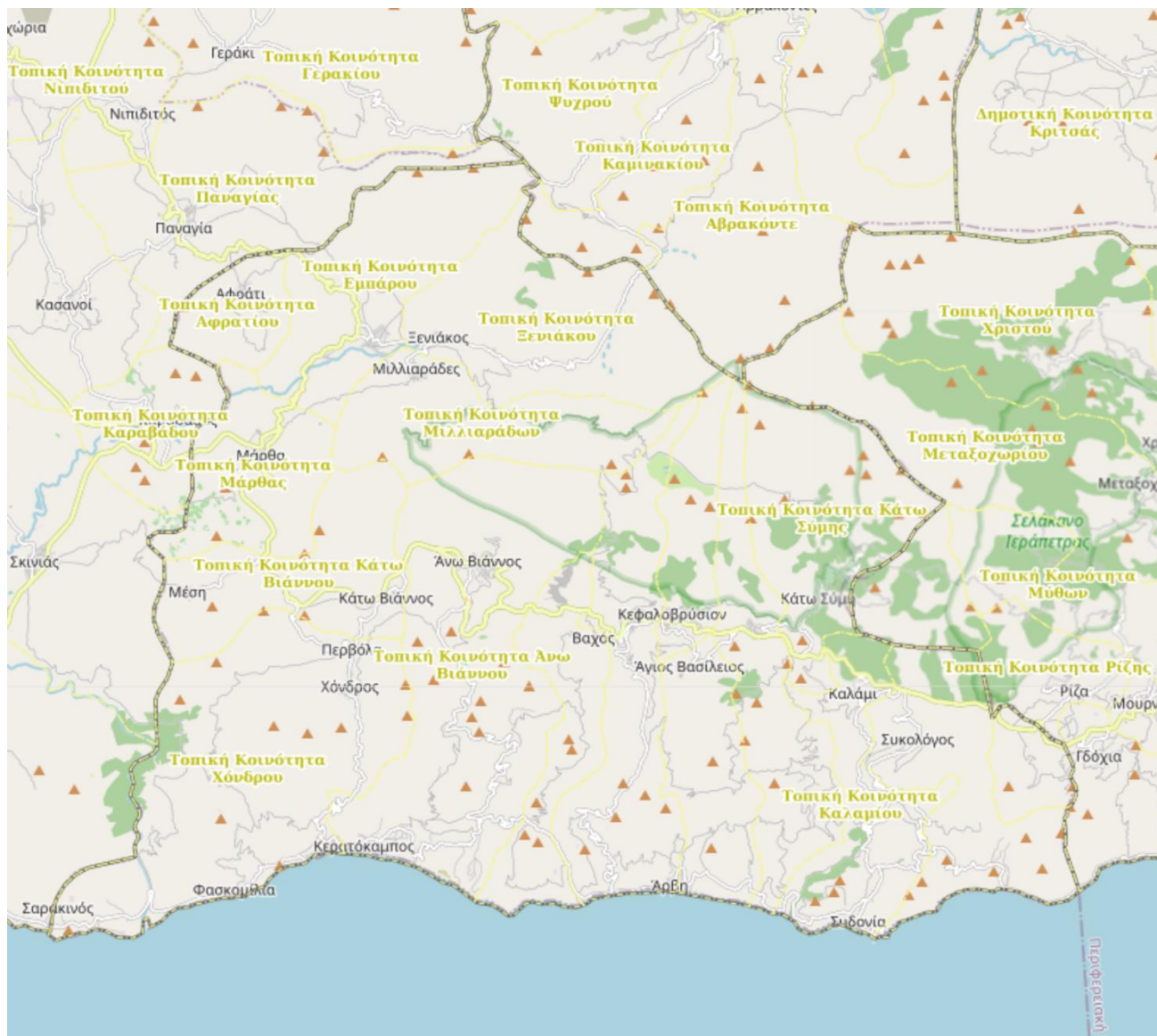
Η Βιάννος, όπως και ολόκληρη η Κρήτη, υπέστη τις καταστροφικές συνέπειες όχι μόνο σεισμών αλλά και των κατακτητών πρώτα από τους Ρωμαίους και στη συνέχεια από τους Άραβες, του Βενετούς, τους Τούρκους και τελευταίους τους Γερμανούς. Οι Βιαννίτες αντιστάθηκαν σθεναρά στον εκάστοτε κατακτητή, με συνέπεια να δέχονται κάθε φορά αντίποινα, λεηλασίες, ομαδικές σφαγές μέχρι ολοκληρωτικές καταστροφές χωριών. Γνωστές είναι οι εξεγέρσεις του 1367 εναντίων των Βενετών και κυρίως τα επαναστατικά κινήματα εναντίων των Τούρκων από το 1800 έως και την ίδρυση της Κρητικής Πολιτείας. Ωστόσο, η Βιάννος έχει ενταχθεί στη συλλογική μνήμη ως τόπος αντίστασης και θυσίας κατά τη γερμανική κατοχή, στη διάρκεια της οποίας οργανώθηκε στην περιοχή ισχυρό αντιστασιακό κίνημα, με καθολική συμμετοχή του πληθυσμού, από τις πρώτες ημέρες της ναζιστικής κατοχής, με αποτέλεσμα το ολοκαύτωμα του Σεπτέμβρη του 1943, όταν οι κατακτητές εκτέλεσαν 461 κατοίκους της περιοχής και κατέστρεψαν 980 κατοικίες σε 10 χωριά που έμειναν γνωστά ως «καμμένα χωριά».

Κατά τη δεκαετία του '50 και '60 η Βιάννος γνώρισε σπουδαία ανάπτυξη και έπαιξε ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο, κυρίως εξαιτίας του ότι φιλοξενούσε όλη τη μαθητική νεολαία της νοτιοανατολικής, και όχι μόνο, πλευράς του Νομού Ηρακλείου, σε ένα από τα τρία όλα κι όλα Γυμνάσια που υπήρχαν τότε πέρα αυτών της πόλης του Ηρακλείου.

Παραγωγικά, η Βιάννος, σε διάφορες περιόδους της πρόσφατης ιστορίας, ευημέρησε από την παραγωγή κίτρων, κηπευτικών και μπανανών. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι στον οικισμό Τέρτσα υπήρχε Τελωνείο απ' όπου εκτελωνίζονταν εξαγόμενα κίτρα, ενώ μέχρι και σήμερα στο νότιο παραλιακό τμήμα ευδοκούν υπαίθρια και μη κηπευτικά και μπανάνες.

Ο Δήμος Βιάννου βρίσκεται στο νοτιοανατολικό τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας Ηρακλείου. Έχει έκταση 222,39 τ. χλμ. και στα ανατολικά συνορεύει με το Δήμο Ιεράπετρας, στα δυτικά και βόρεια με τους Δήμους Μινιά Πεδιάδας και Οροπεδίου Λασιθίου αντίστοιχα, ενώ το νότιο σύνορό του είναι η ακτογραμμή που βρέχεται από το Νότιο Κρητικό πέλαγος. Είναι ένας ορεινός Δήμος, ενώ η μορφολογία του χαρακτηρίζεται από δύο ζώνες: την ημιορεινή με υψόμετρο από 200 μ. – 400 μ. και την ορεινή με υψόμετρο άνω των 400 μ., η οποία αποτελεί και την πλειονότητα του Δήμου. Υψόμετρο κάτω των 200 μ. υπάρχει μόνο στις παραθαλάσσιες περιοχές του Δήμου.

Εικόνα 1: Δήμος Βιάννου

Πηγή: Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Ο Δήμος Βιάννου έχει έδρα την Άνω Βιάννο και προέρχεται, κατ’ εφαρμογή των διατάξεων του Ν.2539/97 (Σχέδιο Καποδίστριας) από την συνένωση των πρώην κοινοτήτων Αγίου Βασιλείου, Αμιρών, Άνω Βιάννου, Αφρατίου, Βαχού, Εμπάρου, Καλαμίου, Κάτω Βιάννου, Κάτω Σύμης, Κεφαλοβρυσίου, Μάρθας, Μίλλιαραδων, Ξενιάκου, Πεύκου, Συκολόγου, Χόνδρου.

Οι τελευταίες διοικητικές μεταρρυθμίσεις που επήλθαν στο χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με τους Νόμους 3852/2010 (Πρόγραμμα «Καλλικράτης») και 4555/2018 (Πρόγραμμα «Κλεισθένης Ι») δεν επέφεραν καμία μεταβολή στο Δήμο Βιάννου, ως προς τα διοικητικά και γεωγραφικά του όρια. Ο Δήμος Βιάννου αποτελείται από μία ομώνυμη Δημοτική Ενότητα, ενώ, διαιρείται σε 16 Δημοτικές Κοινότητες και 52 οικισμούς. Στον πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται οι οικισμοί του Δήμου ανά Δημοτική Κοινότητα.

Πίνακας 1: Δημοτικές κοινότητες και οικισμοί

ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΙΑΝΝΟΥ	
Δημοτική Κοινότητα Άνω Βιάννου	Άνω Βιάννος, η
	Αγία Μονή, η
	Άγιος Νικόλαος, ο
	Καψάλη, η
	Κερατόκαμπος, ο
	Λουτράκιον, το
	Μονομπούκα, η
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Βασιλείου	Άγιος Βασίλειος, ο
	Λατόμια, τα
	Νέα Άρβη, η
	Ξερόκαμπος, ο
Δημοτική Κοινότητα Αμιρά	Αμιράς, ο
	Άρβη, η
	Κολύμποι, οι
	Πατέλες, οι
Δημοτική Κοινότητα Αφρατίου	Αφράτιον, το
Δημοτική Κοινότητα Βαχού	Βαχός, ο
	Βαχουδιανός Ξερόκαμπος, ο
Δημοτική Κοινότητα Εμπάρου	Έμπαρος, η
	Θωμαδιανόν, το
Δημοτική Κοινότητα Καλαμίου	Καλάμιον, το
	Αγία Παρασκευή, η
	Κάτω Βίγλες, οι
	Σκαφίδια, τα
	Σταυριά, η
	Συνδονία, η
	Φαφλάγκος, ο
	Ψαρή Φοράδα, η
Δημοτική Κοινότητα Κάτω Βιάννου	Κάτω Βιάννος, η
	Μέση, η
Δημοτική Κοινότητα Κάτω Σύμης	Κάτω Σύμη, η
	Λουτράκιον, το
Δημοτική Κοινότητα Κεφαλοβρυσίου	Κεφαλοβρύσιον, το
	Κρεββατάς, ο
Δημοτική Κοινότητα Μάρθας	Μάρθα, η
Δημοτική Κοινότητα Μιλλιαράδων	Μιλλιαράδες, οι
Δημοτική Κοινότητα Ξενιάκου	Ξενιάκος, ο
	Κατωφύγιον, το
Δημοτική Κοινότητα Πεύκου	Πεύκος, ο
	Άγιος Δημήτριος, ο
	Άνω Κόρνιας, ο
	Κοκκαλαρά, η
	Λατόμια, τα
Δημοτική Κοινότητα Συκολόγου	Συκολόγος, ο
	Άνω Βίγλα, η

ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ	
Δημοτική Κοινότητα Χόνδρου	Τέρτσα, τα
	Χόνδρος, ο
	Άγιος Ιωάννης, ο
	Δέρματος, η
	Καστρί, το
	Περβόλα, η
	Φασκομηλιά, η

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2021, Ιδία επεξεργασία στοιχείων

2.1.2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά

2.1.2.1 Πληθυσμιακές μεταβολές

Στην απογραφή του 2011 ο Δήμος Βιάννου είχε πληθυσμό 5.563 κατοίκους, αριθμός που μειώθηκε στους 4.436 σύμφωνα με την απογραφή του 2021 και ο οποίος αντιστοιχεί μόλις στο 1,5% του συνολικού πληθυσμού της Π.Ε. Ηρακλείου και στο 0,7% της Περιφέρειας Κρήτης. Την τελευταία εικοσαετία ο Δήμος εμφανίζει αδυναμία συγκράτησης του πληθυσμού, γεγονός που οφείλεται κυρίως στον ορεινό και απομακρυσμένο χαρακτήρα της περιοχής. Συγκεκριμένα, μεταξύ των απογραφών 2001 και 2011, ο πληθυσμός του Δήμου συρρικνώθηκε κατά 7%, ενώ, κατά τη δεκαετία 2011-2021 ο πληθυσμός συρρικνώθηκε σημαντικά περισσότερο φτάνοντας στο 20%.

Πίνακας 2: Μεταβολή πληθυσμού Δήμου Βιάννου

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ			ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ		
	2001	2011	2021	2001-2011	2011-2021	2001-2021
Δήμος Βιάννου	5.983	5.563	4.436	-7,02%	-20,26%	-25,86%
Π.Ε. Ηρακλείου	291.225	305.490	305.017	4,90%	-0,15%	4,74%
Περιφέρεια Κρήτης	594.368	623.065	624.408	4,83%	0,22%	5,05%
Σύνολο Χώρας	10.934.097	10.816.286	10.482.487	-1,08%	-3,09%	-4,13%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφές 2001,2011, 2021, Ιδία επεξεργασία στοιχείων

Η πληθυσμιακή πυκνότητα του Δήμου είναι ιδιαίτερα χαμηλή (20 κάτοικοι/ τ. χλμ.) σε σχέση με την αντίστοιχη της Π.Ε. Ηρακλείου (115 κάτοικοι/ τ. χλμ.) και της Περιφέρειας Κρήτης (75 κάτοικοι/ τ. χλμ.). Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η πληθυσμιακή πυκνότητα του Δήμου μειώθηκε κατά 5 κατοίκους/ τ. χλμ. σε σχέση με την απογραφή του 2011, σε αντίθεση με την αντίστοιχη της Π.Ε Ηρακλείου που μειώθηκε μόλις κατά έναν κάτοικο και της Περιφέρειας Κρήτης η οποία παρέμεινε σταθερή.

Πίνακας 3: Πληθυσμιακή πυκνότητα Δήμου Βιάννου

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΕΛΣΤΑΤ 2021	ΕΚΤΑΣΗ (km ²)	ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ
Δήμος Βιάννου	4.436	222,39	20
Π.Ε. Ηρακλείου	305.017	2.643,02	115
Περιφέρεια Κρήτης	624.408	8.341,51	75

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2021, Ιδία επεξεργασία στοιχείων

2.1.2.2 Σύνθεση πληθυσμού κατά ηλικία και φύλο

Τα στοιχεία ως προς την ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού της απογραφής 2021 δεν έχουν δημοσιευθεί ακόμα. Με βάση λοιπόν τα στοιχεία της προηγούμενης απογραφής (2011) το δημογραφικό προφίλ του Δήμου δεν είναι καθόλου ικανοποιητικό. Καταγράφονται χαμηλά ποσοστά νεανικού πληθυσμού (12,01%) και υψηλά ποσοστά ατόμων τρίτης ηλικίας (29,89%), γεγονός που υπογραμμίζει την ύπαρξη σοβαρού δημογραφικού προβλήματος. Βάσει των ίδιων στοιχείων, ο Δήμος Βιάννου το 2011 απαρτιζόταν από 2.719 άνδρες και 2.844 γυναίκες.

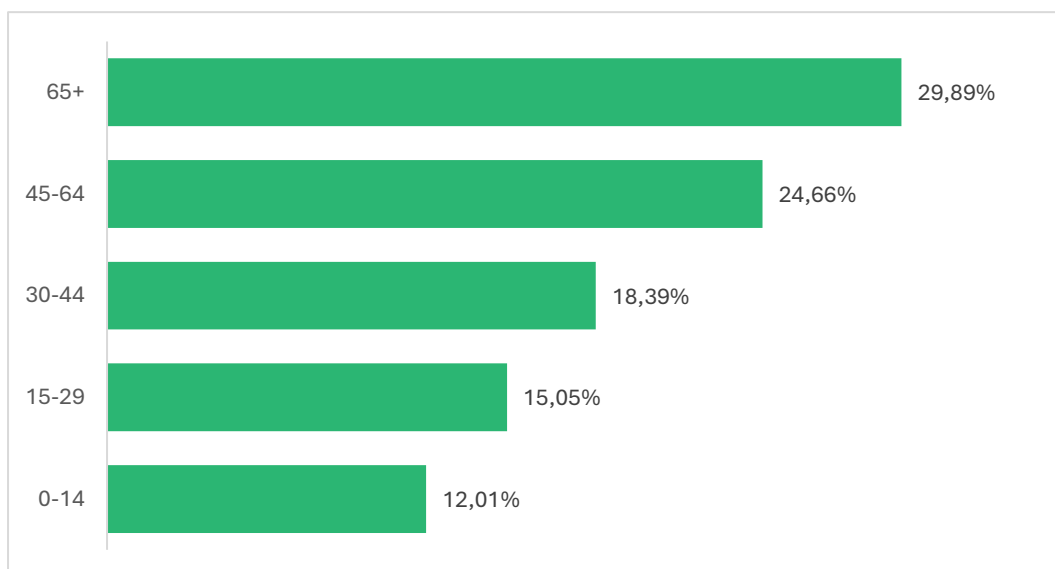
Πίνακας 4: Ηλικιακή κατανομή Δήμου Βιάννου

ΟΜΑΔΑΣ ΗΛΙΚΙΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ	%
0-14	668	12,01
15-29	837	15,05
30-44	1.023	18,39
45-64	1.372	24,66
65+	1.663	29,89
Σύνολο	5.563	100,00

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011, Ιδία επεξεργασία στοιχείων

Η πληθυσμιακή πυραμίδα του Δήμου εκφράζει παραστατικά την ένταση του προβλήματος και αποτυπώνει έναν φθίνοντα πληθυσμό. Συγκεκριμένα διαπιστώνεται ότι η βάση της πυραμίδας που αντιστοιχεί στον νεανικό πληθυσμό είναι στενή, ενώ όσο προχωράμε προς μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες η πυραμίδα διογκώνεται. Συνεπώς, συνεπάγεται ότι η αναπαραγωγική γενιά θα αντικατασταθεί από μικρότερη σε μέγεθος μελλοντική γενιά.

Γράφημα 1: Πληθυσμιακή πυραμίδα Δήμου Βιάννου

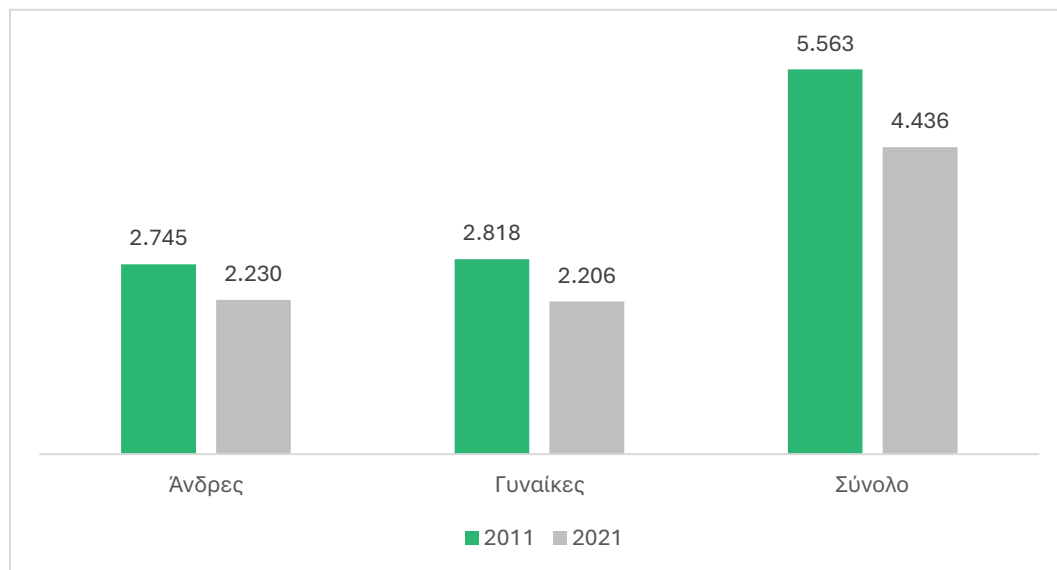

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011, Ιδία επεξεργασία στοιχείων

Όσο αφορά στην κατανομή κατά φύλο, διαπιστώνεται ότι στο Δήμο Βιάννου το 2021 οι άνδρες καταλαμβάνουν το 50,27% και οι γυναίκες το υπόλοιπο 49,73% του συνολικού μόνιμου πληθυσμού του Δήμου. Την τελευταία δεκαετία υπήρξε μείωση του πληθυσμού και των δύο φύλων. Πιο συγκεκριμένα, ο

πληθυσμός των ανδρών μειώθηκε σχεδόν κατά 19% και ο πληθυσμός των γυναικών μειώθηκε κατά σχεδόν 22%.

Γράφημα 2: Μεταβολή πληθυσμού Δήμου Βιάννου κατά φύλο

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011, Ιδία επεξεργασία στοιχείων

Προκειμένου να αποτυπωθεί καλύτερα το δημογραφικό προφίλ της περιοχής εξετάζονται τρεις δημογραφικοί δείκτες, α) ο δείκτης γήρανσης¹, β) ο δείκτης εξάρτησης² και γ) ο δείκτης νεανικότητας³.

Πίνακας 5: Δημογραφικοί δείκτες Δήμου Βιάννου

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ	
Γήρανσης	248,95
Εξάρτησης	72,12
Νεανικότητας	12,01

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011, Ιδία επεξεργασία στοιχείων

Ειδικότερα, ο δείκτης γήρανσης εκφράζει κατά πόσο το βάρος του πληθυσμού μετατοπίζεται από τη βάση της πληθυσμιακής πυραμίδας προς την κορυφή, δηλαδή πόσο γηρασμένος είναι ο πληθυσμός και κατά πόσο μια περιοχή αντιμετωπίζει πρόβλημα ανανέωσης του πληθυσμού της. Ο συγκεκριμένος δείκτης στο σύνολο του Δήμου το 2011 είχε την τιμή 248,95.

Ο δείκτης εξάρτησης δηλώνει την επιβάρυνση που δέχεται ο ενεργός πληθυσμός (15-64 ετών) από τον νεανικό και τον γηρασμένο πληθυσμό (0-14 ετών και 65+). Ο δείκτης εξάρτησης το 2011 για τον Δήμο ανέρχόταν σε 72,12.

¹ Δ. Γήρανσης: (πληθυσμός 65+ / πληθυσμό 0-14 ετών) X 100

² Δ. Εξάρτησης: (πληθυσμός 0-14 ετών) + (πληθυσμός 65+) / (πληθυσμό 15-64 ετών) X 100

³ Δ. Νεανικότητας: (πληθυσμός 0-14 ετών / σύνολο πληθυσμού) X 100

Τέλος, ο δείκτης νεανικότητας δηλώνει πόσα άτομα ηλικίας 0-14 ετών αντιστοιχούν στο σύνολο του πληθυσμού. Η χαμηλή τιμή του δείκτη αντικατοπτρίζει το σοβαρό δημογραφικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο Δήμος. Ο δείκτης νεανικότητας του Δήμου ανέρχεται σε 12,01.

2.1.3 Επίπεδο εκπαίδευσης

Το επίπεδο εκπαίδευσης του Δήμου Βιάννου κρίνεται ιδιαίτερα χαμηλό, καθώς σύμφωνα με την απογραφή του 2011, σχεδόν το 62% του πληθυσμού έχει ολοκληρώσει ή έχει εγκαταλείψει το Δημοτικό. Μάλιστα το αντίστοιχο ποσοστό της Περιφέρειας Κρήτης ανέρχεται σε 41%. Αξίζει να αναφερθεί ότι το εν λόγω ποσοστό είναι το δεύτερο υψηλότερο σε επίπεδο Δήμων της Κρήτης. Επιπλέον, μόλις το 9% του πληθυσμού του Δήμου έχει ολοκληρώσει κάποιο ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα ή κάποια σχολή μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το αντίστοιχο ποσοστό της Περιφέρειας Κρήτης είναι σημαντικά υψηλότερο και ανέρχεται σε περίπου 20%.

Όσον αφορά τα ποσοστά των ανδρών και των γυναικών, παρατηρείται ότι οι άνδρες κατέχουν υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης σε σχέση με τις γυναίκες. Συγκεκριμένα, όπως παρουσιάζεται και στον παρακάτω πίνακα, οι άνδρες διατηρούν μεγαλύτερα ποσοστά στις σε όλες τις κατηγορίες επιπέδου εκπαίδευσης με εξαίρεση την κατηγορία «Εγκατέλειψαν το Δημοτικό, αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση/ Ολοκλήρωσαν την προσχολική αγωγή/ Δε γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση» στην οποία οι γυναίκες σημειώνουν αρκετά μεγαλύτερο ποσοστό.

Πίνακας 6: Επίπεδο εκπαίδευσης (%) ατόμων γεννηθέντων έως τη 31/12/2004

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Κάτοχοι διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου / Πτυχιούχοι Παν/μίου - Πολυτεχνείου, ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ, ανώτερων επαγγελματικών και ισότιμων σχολών	7,15%	6,45%	6,79%
Πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΙΕΚ, Κολλέγια κλπ.)	2,54%	1,97%	2,25%
Απόφοιτοι Λυκείου (Γενικού, Εκκλησιαστικού κλπ.) και πτυχιούχοι Επαγγελματικού Λυκείου	16,77%	15,91%	16,33%
Απόφοιτοι τριτάξιου Γυμνασίου και πτυχιούχοι Επαγγελματικών Σχολών	15,12%	11,03%	13,04%
Απόφοιτοι Δημοτικού	44,23%	43,18%	43,70%
Εγκατέλειψαν το Δημοτικό, αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση / Ολοκλήρωσαν την προσχολική αγωγή / Δε γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση	14,19%	21,46%	17,88%

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011, Ιδία επεξεργασία στοιχείων

2.2 Περιβάλλον και ποιότητα ζωής

2.2.1 Φυσικοί πόροι

2.2.1.1 Γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά^{4,5}

Ο Δήμος Βιάννου αποτελεί έναν από τους πιο ορεινούς δήμους της Κρήτης, ενώ, παράλληλα, στο νότιο τμήμα του συνδυάζει πρόσβαση στη θάλασσα. Με βάση το υψόμετρο και τη γεωμορφολογία, η περιοχή διακρίνεται σε τέσσερις ζώνες, την ορεινή, την ημιορεινή, την πεδινή και την παραλιακή, με τις δύο πρώτες να καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο τμήμα του Δήμου. Ο Δήμος είναι λοφώδης σε ποσοστό 44,8%, στο νοτιοδυτικό και κυρίως στο νότιο τμήμα του. Το αμέσως μεγαλύτερο τμήμα του Δήμου καταλαμβάνει περίπου το 23,7% του συνόλου του και χαρακτηρίζεται ως ορεινό, με υψόμετρα που ξεπερνούν τα 900 μ. και φτάνουν μέχρι και τα 1.800 μ. Εντοπίζεται κεντρικά και βορειοανατολικά του Δήμου, ενώ περιλαμβάνει την κορυφή Κούπα και μέρος της οροσειράς Δίκτη. Ακολουθούν οι ημιορεινές περιοχές σε ποσοστό 18,5% της συνολικής έκτασης και οι πεδινές περιοχές που αποτελούν το μικρότερο κομμάτι του Δήμου αριθμώντας μόνο το 10% του συνόλου του, ενώ εντοπίζονται στο νότιο τμήμα κοντά στην ακτογραμμή του Δήμου.

Η ορεινή ζώνη ξεκινάει περίπου από το νότιο τμήμα του πετάλου του όρους Δίκτη. Στη ζώνη αυτή δεν συναντάμε οικισμούς γιατί, εκτός των άγονων εδαφών, τη χειμερινή περίοδο η χιονοκάλυψη είναι εκτεταμένη και παρατεταμένη. Στην ορεινή ζώνη δεσπόζουν τα άγρια τοπία και οι ιδιόμορφοι γεωλογικοί σχηματισμοί όπως πόλγες, δολίνες, σπήλαια, απόκρημνες χαράδρες, γλυφές και άλλα εξωκαρστικά φαινόμενα, καθώς και σπουδαία οικοσυστήματα, όπως αυτό του πευκόδασους της Σύμης.

Η ημιορεινή ζώνη περιλαμβάνει τα υπόβουνα του ορεινού όγκου. Στους πρόποδες και στις πλαγιές των βουνών είναι χτισμένοι οι περισσότεροι οικισμοί του Δήμου, ενώ από εκεί ξεκινάνε και τα περισσότερα φαράγγια. Σε αυτή τη ζώνη βρίσκονται και οι πιο σημαντικοί αρχαιολογικοί χώροι, καθώς και σημαντικά μνημεία πολιτιστικής και θρησκευτικής κληρονομιάς, όπως μοναστήρια και εκκλησίες.

Η πεδινή ζώνη καταλαμβάνει μια λεπτή λωρίδα γης στα νότια του δήμου και είναι η πιο εύφορη, καθώς εκεί καταλήγουν τα ρέματα και τα ποτάμια που διασχίζουν την ορεινή και ημιορεινή ζώνη, τα οποία αφενός εμπλουτίζουν τα εδάφη με τις πλούσιες σε συστατικά προσχώσεις τους, αφετέρου τα ποτίζουν. Σε συνδυασμό με το άριστο κλίμα, διαμορφώνονται ιδανικές συνθήκες για τις καλλιέργειες. Ως εκ τούτου, στη ζώνη αυτή εντοπίζονται οι περισσότερες καλλιέργειες και τα περισσότερα θερμοκήπια.

Η παραλιακή ζώνη ταυτίζεται με την ακτογραμμή και σε αυτήν έχουν κτιστεί οι υπόλοιποι οικισμοί του Δήμου, κάποιοι παλαιότεροι και κάποιοι νεότεροι, λόγω της ανάπτυξης του τουρισμού και των θερμοκηπιακών καλλιεργειών.

Σημαντικό στοιχείο της περιοχής είναι ο ποταμός Αναποδάρης, δύο κλάδοι του οποίου εντοπίζονται εντός του Δήμου, ενώ, παράλληλα τον Δήμο διαρρέουν τα ποτάμια Κερατόκαμπος και Έργανας, καθώς και άλλοι μικρότεροι χειμάρροι που ρέουν εποχιακά και διαμορφώνουν βαθιές χαράξεις στο ανάγλυφο, οι οποίες δεν είναι άλλες από τα ολοένα και περισσότερο επισκέψιμα φαράγγια της περιοχής. Λόγω των άφθονων

⁴ Δήμος Βιάννου <http://www.viannos.gov.gr/>

⁵ ΣΜΠΕ Τοπικού Πολεοδομικού Σχεδίου Δήμου Βιάννου

νερών και της σύστασης των πετρωμάτων, η Βιάννος διαθέτει πολλές πηγές νερού με σημαντικότερες της Άνω Βιάννου, του Κεφαλοβруσίου και της Σύμης.

2.2.1.1.1 Ορεινοί όγκοι

Η οροσειρά της Δίκτης εκτείνεται στα ανατολικά του νησιού, στα σύνορα Ηρακλείου και Λασιθίου και αποτελεί έναν από τους βασικότερους ορεινούς όγκους της Κρήτης. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από απότομους γκρεμούς, φαράγγια και σπηλιές. Ως επί το πλείστον καλύπτεται από φρύγανα και μακκία βλάστηση, αλλά και δάση Πουρναριού (*Quercus coccifera*) και τραχείας πεύκης (*Pinus brutia*). Η ορεινή ζώνη περιλαμβάνει αρκετές κορυφές άνω των 1000μ., όπως ο Αφέντης Χριστός (2140μ.) που είναι η δεύτερη υψηλότερη του όρους Δίκτη και οι δύο κορυφές στα νότιά του, ο Κισσός, ο Παντούρας, η κορυφή δυτικά της τοποθεσίας Βουρλίδια, η Παπούρα, η κορυφή ανάμεσα στην Κυνηγού και στην Τουρλού και η Κούπα.

Στα ημιορεινά, υπάρχουν οι λοφοσειρές των Απλίκι, Καντηλιώρου, Ρουσοκεφάλας, Κορακιάς, Κεφάλας, Σύμης, Αγίου Θεοδώρου, Κεράτου κ.ά. Στις νότιες παρυφές της κορυφής Αφέντης Χριστός, σε υψόμετρο 1.350 μέτρων, βρίσκεται το Οροπέδιο του μικρού Ομαλού της Βιάννου, στο οποίο σχηματίζεται μία μικρή φυσική λίμνη, όταν λιώνουν τα χιόνια και μέχρι τα μέσα της άνοιξης.

Παράλληλα, η οροσειρά των Αστερουσίων εκτείνεται έως τα δυτικά του Δήμου Βιάννου και μέρος αυτής βρίσκεται εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου. Τα Αστερούσια χαρακτηρίζονται από υψηλές θερμοκρασίες, ξηρασία και πολύ χαμηλή βλάστηση, κυρίως από φρύγανα. Γενικά η πρόσβαση είναι δύσκολη, καθώς το ανάγλυφο είναι πολύ άγριο, με χωματόδρομους, φαράγγια και χαράδρες, ενώ γυμνά βουνά, κοφτερά βράχια και απότομοι γκρεμοί δίνουν έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα στο τοπίο. Η οικολογική αξία της περιοχής είναι μεγάλη, καθώς το 55% των ειδών πανίδας και χλωρίδας που έχουν καταγραφεί συνολικά στην Κρήτη, συναντάται στα Αστερούσια.

2.2.1.1.2 Δασικές εκτάσεις⁶

Δάση κωνοφόρων αναπτύσσονται ως επί το πλείστον στο ανατολικό τμήμα του Δήμου Βιάννου, ενώ παράλληλα μικτό δάσος εντοπίζεται στα βορειοδυτικά.

Η σημαντικότερη δασική έκταση του Δήμου είναι το δάσος της Σύμης, το οποίο καλύπτει τμήμα στους νότιους πρόποδες του όρους Δίκτη, με τη συνολική του έκταση να ξεπερνάει τα 10.000 στρέμματα. Χαρακτηρίζεται από θαμνώδη αείφυλλη πλατύφυλλη βλάστηση, με χαρακτηριστική την παρουσία πουρναριού, καθώς και από μεσογειακές κωνοφόρες εκτάσεις με τραχεία πεύκη, κυπαρίσσια, πλατάνια και φιλλύκι. Είναι ιδιαίτερης αισθητικής και οικολογικής αξίας, καθώς φιλοξενεί μεγάλο αριθμό φυτών και ζώων, ενώ επιπλέον, είναι το μοναδικό φυσικό πευκοδάσος της Περιφερειακής Ενότητας Ηρακλείου.

⁶ ForestLIFE (2024), ανακτήθηκε 01/07/2024 από <https://greekforests.gr/>

2.2.1.1.3 Φαράγγια και σπήλαια^{7,8}

Στον Δήμο Βιάννου δημιουργείται πλήθος φαραγγιών και σπηλαίων λόγω του έντονου γεωμορφολογικού αναγλύφου της περιοχής.

Από τα πιο σημαντικά φαράγγια είναι αυτό της Άρβης, της Πορτέλας, το Χοντριγιανό φαράγγι, το Ποροφάραγγο, το Ξεροφάρραγο Καλαμίου, το φαράγγι Καβούσι, καθώς και το φαράγγι της Σύμης. Τα φαράγγια αυτά είναι έξοχα δείγματα των φυσικών διεργασιών που έχουν συντελεστεί στη Βιάννο, αλλά και σε ολόκληρη την Κρήτη, οι οποίες συνδυάζουν τις υποβαθμίσεις του εδάφους λόγω τεκτονικών παραμορφώσεων και τη διαβρωτική δράση των ποταμών που ξεκινούν την πορεία τους από τα ορεινά συμπλέγματα της Δίκτης.

Το φαράγγι της Πορτέλας εντοπίζεται στο νοτιοδυτικό τμήμα του Δήμου, ξεκινώντας από το χωριό Χόνδρος και διασχίζοντας όλο το Δήμο, μέχρι να φτάσει στον παραλιακό οικισμό του Κερατόκαμπου. Αποτελεί ένα από τα πιο άγρια και απροσπέλαστα φαράγγια όλης της Κρήτης. Η δημιουργία του φαραγγιού πέρα από την εδαφική διάβρωση, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό και στην ύπαρξη πέντε ενεργών ρηγμάτων, που το έχουν χωρίσει σε τρία τμήματα. Το φαράγγι αποστραγγίζει μεγάλες ποσότητες υδάτινης απορροής, ενώ διατηρεί νερό έως και την άνοιξη, με αποτέλεσμα να αναπτύσσεται εντός του ποικιλία φυτών και άλλων ενδιαιτημάτων.

Ιδιαίτερα αξιόλογο θεωρείται και το φαράγγι της Άρβης, που εντοπίζεται βόρεια του ομώνυμου οικισμού. Το φαράγγι ξεκινά από την περιοχή Κόνισμα που βρίσκεται μέσα στο πευκοδάσος, διασχίζει την περιοχή Φούρνος, ενώ περίπου στη μέση της διαδρομής του δημιουργεί έναν από τους μεγαλύτερους καταρράκτες της Κρήτης, τον «Καπνιστή». Ωστόσο, το εντυπωσιακότερο κομμάτι της διαδρομής του φαραγγιού, είναι το υπόγειο τμήμα του, όπου έχει δημιουργηθεί σπήλαιο περίπου 150 μ. Το σύνολο του φαραγγιού περιλαμβάνει πλήθος ιδιαίτερων γεωλογικών σχηματισμών που δημιουργούν ένα τοπίο άγρια μορφιάς και το καθιστούν σημαντικό γεώτοπο της περιοχής.

Σπήλαια μεγάλου οικολογικού ενδιαφέροντος είναι ο Βόλακας στην Άνω Βιάννο, η Σπηλιάρα ή Τράπεζα στον Άγιο Βασίλειο, το Νεραϊδοχάρακο στον Αμιρά, ενώ η Βίγλα ή Κέρατο στην Άνω Βιάννο και η Απακουγή στον Συκολόγο είναι εκείνα στα οποία έχει γίνει σπηλαιολογική έρευνα και έχει διαπιστωθεί η σπουδαιότητά τους. Επιπλέον σπήλαια της περιοχής είναι αυτά της Σπηλιαρίδας και του Χάρακα στην Κάτω Βιάννο, τα σπήλαια Περιστεράς, Αγιοθέου, Νοτικός, Στυλλωτού, Απάνω και Κάτω Σπηλιάρα στο Ξενιάκο, ο Χερόμυλος στα Τέρτσα κ.ά.

Επίσης, στα νοτιοανατολικά του Δήμου και στην ευρύτερη περιοχή του Κερατόκαμπου, εντοπίζεται ένα ιστορικό σπήλαιο που ονομάζεται σπήλαιο Βρεφοκρατούσας. Το σπήλαιο βρίσκεται σε υψόμετρο 450 μ., ενώ η είσοδός του έχει ύψος μόλις 65 εκ. και πλάτος 55 εκ. Στην κεντρική αίθουσα του σπηλαίου υπάρχει πλήθος σταλακτιτών και σταλαγμιτών, ενώ στο τέλος της αίθουσας και περίπου στο κέντρο αυτής, υπάρχει ένας μεγάλος ανθρωπόμορφος σταλαγμίτης, ο οποίος θεωρείται ότι απεικονίζει μία θεότητα. Το

⁷ ΣΔΑΕΚ Δήμου Βιάννου 2018

⁸ ΣΜΠΕ Τοπικού Πολεοδομικού Σχεδίου Δ. Βιάννου

συγκεκριμένο σπήλαιο παρουσιάζει σημαντικό γεωλογικό, αλλά και ιστορικό ενδιαφέρον, ενώ αποτελεί και περιβάλλον διαβίωσης για διάφορα είδη νυχτερίδων.

2.2.1.1.4 Ακτές

Ο Δήμος Βιάννου, παρόλο που είναι κατεχοχόν ορεινός, εντούτοις διαθέτει μεγάλο μήκος ακτών (25,5 χλμ.). Μάλιστα, διαθέτει τις μεγαλύτερες σε μήκος ακτές στη νότια Κρήτη. Η νότια ακτογραμμή φιλοξενεί μεγάλο αριθμό παραλιών, άλλοτε πολυσύχναστες και τουριστικά οργανωμένες και άλλοτε ερημικές. Μερικές από τις πιο γνωστές παραλίες του Δήμου είναι τα Τέρτσα, η Ψαρή Φοράδα, η Άρβη, ο Κερατόκαμπος, το Καστρί, ο Ληστής και η Δέρματος.

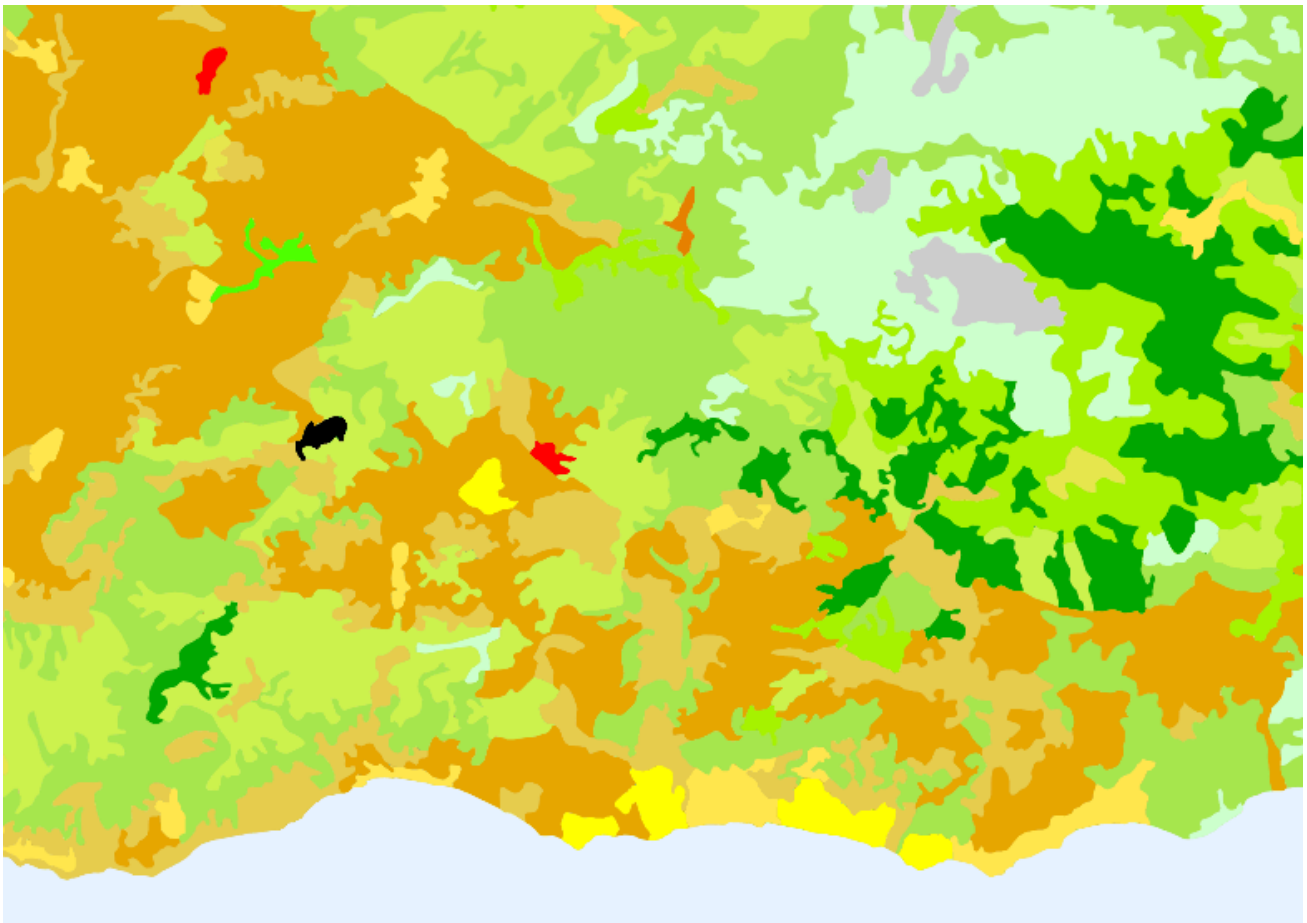
Ωστόσο, οι ακτές του Δήμου αντιμετωπίζουν έντονο πρόβλημα διάβρωσης, το οποίο είναι ιδιαίτερα έντονο στο Καστρί, στον Κερατόκαμπο και στην Άρβη. Ως εκ τούτου, έχει υλοποιηθεί από τον Δήμο ολοκληρωμένη μελέτη για την αντιμετώπιση του φαινομένου και την αποκατάσταση από την διάβρωση των ακτών του Καστρίου και του Κερατόκαμπου. Επιπλέον, ο Ο.Λ.Η. έχει αναθέσει σε εξειδικευμένο γραφείο μελέτη ακτομηχανικής προστασίας της ακτογραμμής Άρβης και Νέας Άρβης, η οποία με την ολοκλήρωσή της θα αποτελέσει σημαντικό εργαλείο στην αποκατάσταση της διάβρωσης των ακτών των οικισμών της Άρβης και της Νέας Άρβης του Δήμου Βιάννου.

2.2.1.1.5 Χρήσεις γης

Οι χρήσεις γης στον Δήμο Βιάννου έχουν διαμορφωθεί υπό την επίδραση των γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών της περιοχής. Η πλειονότητα των εκτάσεων στον Δήμο καλύπτεται από ελαιώνες και φυσικούς βοσκοτόπους, ενώ σχεδόν αμελητέα είναι η κάλυψη από αμπελώνες. Γη που καλύπτεται κυρίως από τη γεωργία με σημαντικές εκτάσεις φυσικής βλάστησης αλλά και γη με σκληροφυλλική βλάστηση καταλαμβάνουν, επίσης, σημαντική έκταση στον Δήμο. Μεταβατικές δασώδεις θαμνώδεις εκτάσεις, δάση κωνοφόρων, καθώς και εκτάσεις με αραιή βλάστηση εντοπίζονται κυρίως στο ανατολικό τμήμα του Δήμου, ενώ στα δυτικά εμφανίζεται μικρή κάλυψη από μικτό δάσος. Μόνιμα αρδευόμενη γη εντοπίζεται κυρίως στη νότια ζώνη, ενώ σύνθετα συστήματα καλλιέργειας εμφανίζονται κατά τόπους.

Η περιοχή δεν παρουσιάζει στοιχεία αστικού χαρακτήρα, ενώ η μεγαλύτερη συγκέντρωση αστικού ιστού παρατηρείται στους οικισμούς Άνω και Κάτω Βιάννου. Το οικιστικό δίκτυο ακολουθεί τις ανάγκες του διευρυμένου αγροτικού χώρου, ακολουθώντας την τοπογραφία του εδάφους. Οικισμοί εντοπίζονται στα ορεινά, ημιορεινά, αλλά κυρίως στο πεδινό και παραλιακό κομμάτι, σε σχετικά μικρές αποστάσεις μεταξύ τους και περιβαλλόμενοι από γεωργική γη και δασικές εκτάσεις.

Εικόνα 2: Χρήσεις γης στον Δήμο Βιάννου σύμφωνα με την κατανομή κατά CORINE 2018

- 112 Διακεκομμένη αστική δόμηση
- 212 Μόνιμα αρδευόμενη γη
- 221 Αμπελώνες
- 223 Ελαιώνες
- 242 Σύνθετα συστήματα καλλιέργειας
- 243 Γη που καλύπτεται κυρίως από Γεωργία με σημαντικές εκτάσεις φυσικής βλάστησης
- 312 Δάσος κωνοφόρων
- 313 Μικτό δάσος
- 321 Φυσικοί βιότοποι
- 323 Σκληροφυλλική βλάστηση
- 324 Μεταβατικές δασώδεις θαμνώδεις εκτάσεις
- 332 Απογυμνωμένοι βράχοι
- 333 Εκτάσεις με αραυή βλάστηση
- 334 Αποτεφρωμένες εκτάσεις

Πηγή: WWF – Οικοσκόπιο (2024), ανακτήθηκε 01/07/2024 από <http://www.oikoskopio.gr/>

2.2.1.2 Βιοποικιλότητα^{9,10,11}

Το σύνολο της Κρήτης υπάγεται στην Ευμεσογειακή ζώνη βλάστησης (Ζώνη αείφυλλων σκληρόφυλλων), η οποία χωρίζεται σε δύο υποζώνες:

- α. Υποζώνη Oleo-Ceratonion (ζώνη ελιάς – χαρουπιάς, Θερμο-μεσογειακή ζώνη), στην οποία ανήκει το μεγαλύτερο τμήμα των παραλιακών περιοχών της Κρήτης. Η υποζώνη αυτή διαιρείται σε δύο αυξητικούς χώρους ή φυτοκοινωνικές ενώσεις: την Oleo-ceratonietum και την Oleo-lentiscetum.

Στην Oleo-ceratonietum, η χαρακτηριστική φυσική βλάστηση αποτελείται κυρίως από θαμνώδη φρυγανικά είδη και ποώδη βλάστηση, ενώ κυρίαρχα φυτικά είδη είναι οι λαδανιές (*Cistus spp.*), η αστοιβή (*Sarcopoterium spinosum*), η γαλαστοιβή (*Euphorbia acanthothamnus*), το θυμάρι (*Thymbra capitata*), το θρούμπι (*Satureja thymbra*), η αφάνα (*Genista acanthoclada*), το ρείκι (*Erica manipuliflora*), η ασφάκα (*Phlomis fruticosa*), το φασκόμηλο (*Salvia fruticosa*), η μηλοφασκιά (*Salvia pomifera*), το λυχνάρaki (*Ballota acetabulosa*), το ασποροθύμαρο (*Phagnalon graecum*), ο ενδημικός έβενος της Κρήτης (*Ebenus cretica*). κ.ά.. Η Oleo-lentiscetum υποστηρίζει θαμνώδη βλάστηση, η οποία, όμως, αποτελείται σε μεγάλο βαθμό από αείφυλλα σκληρόφυλλα. Χαρακτηριστικά είδη είναι η αγριελιά (*Olea europaea*), ο σχίνος (*Pistacia lentiscus*), η κοκκορεβυθιά (*Pistacia terebinthus*), το πουρνάρι (*Quercus coccifera*), ο ασπάλαθος (*Calicotome villosa*), το θαμνοκυπάρισσο (*Juniperus phoenicea*), ο αρκουδόβατος (*Smilax aspera*), η ενδημική ασφάκα της Κρήτης (*Phlomis lanata*) κ.ά., ενώ άλλα είδη που εντοπίζονται είναι το φασκόμηλο (*Salvia fruticosa*), η χαρουπιά (*Ceratonia siliqua*), το ενδημικό κυκλάμινο της Κρήτης (*Cyclamen creticum*), ο ενδημικός δίκταμο (*Origanum dictamnus*) κ.ά.

- α. Υποζώνη Quercion ilicis (αριάς [δρυός], Μεσο-μεσογειακή ζώνη). Τα οικοσυστήματα που αναπτύσσονται στην υποζώνη αυτή είναι κυρίως αυτά των αείφυλλων σκληρόφυλλων θάμνων. Οι αυξητικοί χώροι που διακρίνονται σε αυτή την υποζώνη είναι: Adrachno-Quercetum ilicis, Orno-Quercetum ilicis και Lauro-Quercetum ilicis. Στην Κρήτη, η υποζώνη της Quercion ilicis εντοπίζεται κυρίως στην ημιορεινή ζώνη. Σε αυτήν επικρατούν εκτάσεις με αείφυλλη – σκληρόφυλλη βλάστηση (μακκία βλάστηση), όπου κυριαρχούν ο σχίνος, η αγριελιά, το πουρνάρι, η χαρουπιά, η κουμαριά (*Arbutus unedo*), ο ασπάλαθος (*Calicotome villosa*), το σφενδάμι (*Acer sempervirens*) κ.ά.

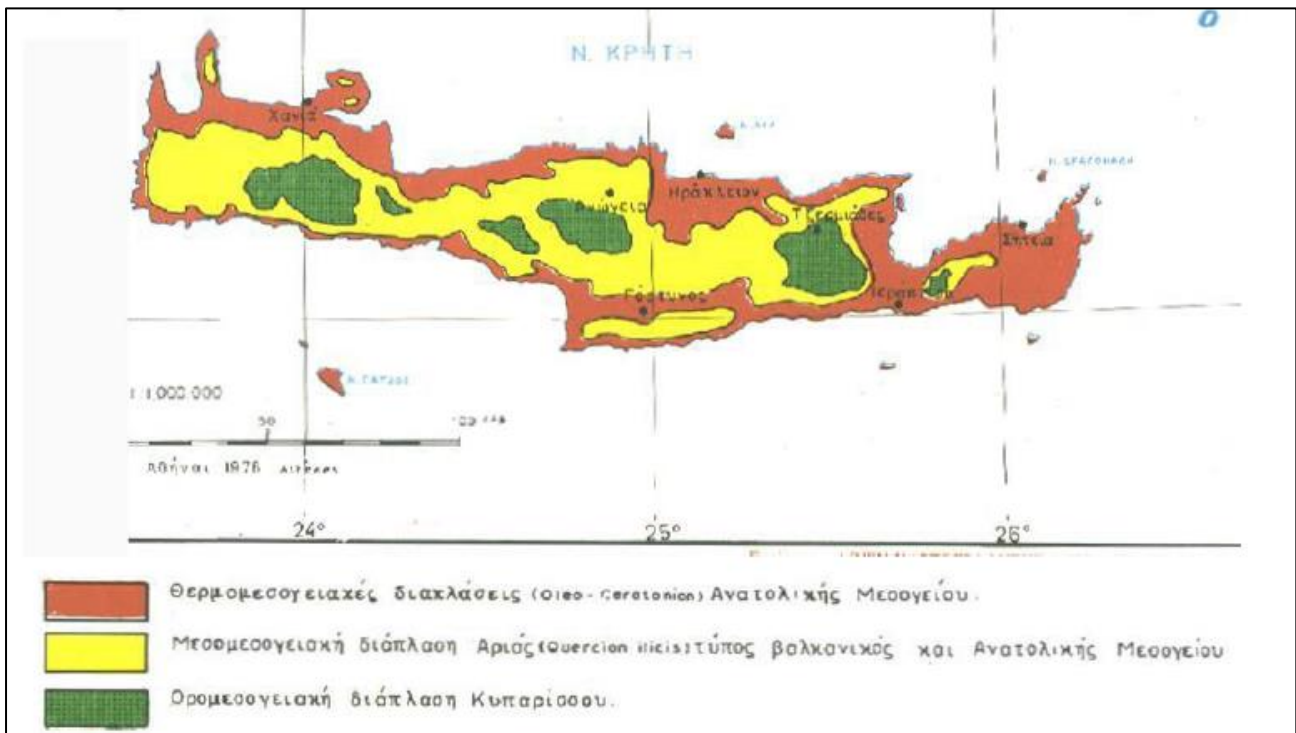
Όπως φαίνεται και στον παρακάτω χάρτη, το μεγαλύτερο τμήμα του Δήμου Βιάννου εμφανίζει Μεσομεσογειακή διάπλαση Αριάς, ενώ μικρότερα τμήματα εμφανίζουν θερμομεσογειακές διαπλάσεις Ανατολικής Μεσογείου και ορομεσογειακή διάπλαση Κυπαρίσσου.

⁹ Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων - Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτης 2021-2027

¹⁰ LIFE NATURA 2000, ανακτήθηκε 01/07/2024 από <http://www.ecovalue-crete.eu>

¹¹ ForestLIFE (2024), ανακτήθηκε 01/07/2024 από <https://greekforests.gr/>

Εικόνα 3: Οι ζώνες βλάστησης στην Κρήτη

Πηγή: Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων - Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτης 2021-2027

Ο Δήμος Βιάννου χαρακτηρίζεται από ένα μοναδικό συνδυασμό φυσικών πόρων (εκτεταμένο παραλιακό μέτωπο, ορεινοί όγκοι, φαράγγια, χαράδρες, σπήλαια και οροπέδιο) που του προσδίδουν ιδιαίτερη αισθητική και οικολογική αξία. Στη δημιουργία του εξαιρετικού από άποψη βιοποικιλότητας φυσικού περιβάλλοντος, συνέβαλε η γεωμορφολογία της περιοχής σε συνδυασμό με τις κλιματολογικές συνθήκες. Ο συνδυασμός του ημιορεινού χαρακτήρα της περιοχής με την παραθαλάσσια ζώνη συνθέτουν ένα ιδιαίτερο μορφολογικό ανάγλυφο που συμβάλλει στην εξασφάλιση των κατάλληλων συνθηκών για την ανάπτυξη διαφορετικών οικοσυστημάτων. Στην περιοχή εμφανίζεται πλήθος ειδών χλωρίδας και πανίδας, ορισμένα από τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως ενδημικά.

Όσον αφορά τη χλωρίδα, αναπτύσσονται διαφορετικοί τύποι βλάστησης εξαιτίας των ιδιαίτερων συνθηκών που εμφανίζονται σε κάθε περιοχή, με αποτέλεσμα να απαντώνται από πρίνους και σφενδάμους στα ορεινά μέχρι μπανανιές στα παράλια. Επιπλέον, εμφανίζονται είδη όπως ο σχίνος, το πουρνάρι, η κουμαριά, ο ασπάλαθος, το θυμάρι, το κυπαρίσσι, καθώς και ο δίκταμος, ο οποίος αποτελεί ενδημικό φυτό της Κρήτης και καλλιεργείται περισσότερο στην Έμπαρο, ενώ εξαιρετικά τοπία με διάφορα ενδημικά είδη τουλίπας δημιουργούνται στη Δίκτη.

Στη Δίκτη και στο Οροπέδιο Ομαλού Βιάννου¹² η βλάστηση στο μεγαλύτερο μέρος της περιοχής είναι τυπική των Κρητικών ασβεστολιθικών κρημνών και βράχων με σχηματισμούς φρύγανων και μακκίας. Σε κάποιες εκτάσεις οι πλαγιές είναι καλυμμένες από πρωτοπόρο βλάστηση με *Sedum* spp, ενώ υπάρχουν δάση με *Pinus brutia* στις νότιες πλαγιές και επίσης κυπαρισσοδάση πάνω από τα 800 μ. Η οικολογική σημασία έγκειται στην ύπαρξη ενός φάσματος τύπων ενδιαιτημάτων, με βλάστηση σε καλή κατάσταση

¹² Αξιολόγηση της εφαρμογής και αναθεώρηση του ΠΠΧΣΑΑ Κρήτης. Στάδιο Α.1 - Τεύχος 5

κατά το πλείστον, από τα φρύγανα, τη μακκία, τα δάση, τα ρεύματα και τα λιμνάζοντα νερά, ως τους απότομους κρημνούς, τις σάρες και τις σπηλιές. Σε ό,τι αφορά στη χλωρίδα, υπάρχει τυπική χασμοφυτική χλωρίδα, με σπάνια και ενδημικά είδη. Η πανίδα των ασπόνδυλων επίσης περιέχει ενδημικά είδη. Υπάρχουν τέσσερα σπάνια και προστατευόμενα είδη ερπετών και ένα ενδημικό θηλαστικό. Μαζί με το όρος Κούπα, αποτελούν περιοχές στις οποίες αναπτύσσονται αξιόλογοι οικότοποι, ενώ θεωρούνται σημαντικοί για όλο το πλέγμα της ορνιθοπανίδας, καθώς αποτελούν κατάλληλο περιβάλλον για φωλεοποίηση μεταναστευτικών πτηνών και αρπακτικών.

Το Όρος Κούπα αποτελεί σημαντικό βιότοπο φιλοξενίας πολλών ειδών ορνιθοπανίδας, όπως είναι η Χαμοκελάδα (*Anthus campestris campestris*), η Γερακίνα (*Buteo buteo buteo*), η Μικρογαλιάντρα (*Calandrella brachydactyla*), η Γυδοβυζάχτρα (*Caprimulgus eyrophaeus*), το Σπιτοχελίδονο (*Delichon urbica urbica*), ο Βλάχος (*Emberiza hortulana*), το Μαυροκιρκίνεζο (*Falco vespertinus*), το χελιδόνι (*Hirundo rustica rustica*), ο Αητόμαχος (*Lanius collurio collurio*), η Δεντροσταρήθρα (*Lullula arborea arborea*) και ο Παρδαλοκέφαλος (*Lanius nubicus*). Ανάμεσα στα είδη ορνιθοπανίδας που φιλοξενούνται στο Όρος Κούπα, εντοπίζονται και ορισμένα προστατευόμενα είδη όπως είναι ο Χρυσαιτός (*Aquila chrysaetos chrysaetos*), το Όρνιο (*Gyps fulvus*), ο Πετρίτης (*Falco peregrinus brookei*) και η Κοκκινοκαλιακούδα (*Pyrhhorax pyrrhorax docilis*).

Παράλληλα, το πευκόδασος Σύμης παρέχει καταφύγιο σε σημαντικό αριθμό ασπόνδυλων, αμφίβιων, ερπετών, πουλιών και θηλαστικών. Περίπου 27 πολύ σημαντικά είδη ασπόνδυλων έχουν καταγραφεί στην ευρύτερη περιοχή. Σημαντικό αμφίβιο που, επίσης, βρίσκει καταφύγιο στην περιοχή είναι ο Κρητικός βάτραχος, ενδημικός για την Κρήτη και κινδυνεύον είδος. Άλλα αμφίβια της περιοχής περιλαμβάνουν τον δένδροβάτραχο και τον πράσινο φρύνο. Στα είδη ερπετών που κυκλοφορούν στην περιοχή περιλαμβάνονται η γραμμωτή χελώνα, το σπιτόφιδο, το λιμνόφιδο, η δένδρογαλιά, το λιακόνι, το μολυντήρι και η τρανόσαυρα. Από θηλαστικά, έχουν καταγραφεί διάφορα είδη νυχτερίδων όπως η μικρομυτίδα, ο τρανορινόλοφος και η νανονυχτερίδα του Ηανάκ, συγκεκριμένα το ενδημικό υποείδος της Κρήτης. Άλλα σημαντικά θηλαστικά της ευρύτερης περιοχής είναι το ενδημικό υποείδος του αγριόγατου και η ενδημική Κρητική μυγαλή. Η περιοχή είναι πολύ σημαντική επίσης για την ορνιθοπανίδα, με περισσότερα από 120 καταγεγραμμένα είδη. Τα ενδιαίτηματα της ευρύτερης προστατευόμενης περιοχής είναι σημαντικά για είδη όπως ο γυπαετός, το όρνιο, ο χρυσαιτός, ο πετρίτης, το χρυσογέρακο και η κοκκινοκαλιακούδα. Παρουσία έχουν επίσης ο γερακαετός και ο σπιζαετός, καθώς και πτηνά όπως κορυδαλλοί, κελάδες, κότσυφες, τσίχλες, κεφαλάδες, τσιροβάκοι και άλλα είδη των μεσογειακών θαμνώνων και των δασικών οικοσυστημάτων.

Στο Δήμο Βιάννου εντοπίζεται πληθώρα σημαντικών ενδιαιτημάτων, τα οποία βρίσκονται εν δυνάμει σε κίνδυνο, λόγω της μεταβολής του φυσικού τους περιβάλλοντος. Ένα από αυτά αποτελεί η αμπελιτσιά ή *Zelkova abelicea*, η οποία θεωρείται ενδημικό είδος της Κρήτης, ενώ αποτελεί ένα από τα δύο είδη *Zelkova* που συναντώνται στην Ευρώπη. Το συγκεκριμένο είδος λόγω της αλλαγής του φυσικού του περιβάλλοντος αλλά και λόγω της υπερβόσκησης έχει υποστεί σημαντική μείωση του πληθυσμού του, ενώ απειλείται με εξαφάνιση.

2.2.1.3 Υδατικά συστήματα^{13,14}

Το Υδατικό διαμέρισμα της Κρήτης έχει Κωδικό EL13 και αποτελείται από τρεις (3) Λεκάνες Απορροής Ποταμών (ΛΑΠ), τα φυσικά χαρακτηριστικά των οποίων παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 7: Λεκάνες Απορροής Ποταμών ΥΔ Κρήτης (EL13)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΛΕΚΑΝΗΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΛΕΚΑΝΗΣ	ΕΚΤΑΣΗ (km ²)
EL1339	Ρεμάτων Βορείου Τμήματος Χανίων – Ρεθύμνου – Ηρακλείου	3.643,75
EL1340	Ρεμάτων Νότιου Τμήματος Χανίων – Ρεθύμνου – Ηρακλείου	2.798,03
EL1341	Ρεμάτων Ανατολικής Κρήτης	1.885,36
EL13	Σύνολο ΥΔ Κρήτης	8.327,10

Πηγή: ΥΠΕΝ –1η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Κρήτης (EL 13)

Στον παρακάτω χάρτη απεικονίζονται οι Λεκάνες Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Κρήτης.

Εικόνα 4: Οι Λεκάνες Απορροής Ποταμών του ΥΔ Κρήτης (EL 13)

Πηγή: ΥΠΕΝ –1η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Κρήτης (EL 13)

Ο Δήμος Βιάννου εντάσσεται σε δύο Λεκάνες Απορροής Ποταμών, με το βορειοδυτικό και δυτικό τμήμα του να ανήκει στη Λεκάνη Απορροής Ρεμάτων Νότιου Τμήματος Χανίων – Ρεθύμνου – Ηρακλείου (EL1340) και το ανατολικό τμήμα του να ανήκει στη Λεκάνη Απορροής Ρεμάτων Ανατολικής Κρήτης (EL1341).

¹³ ΥΠΕΝ –1η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Κρήτης (EL 13)

¹⁴ ΥΠΕΝ –2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Κρήτης (EL 13)

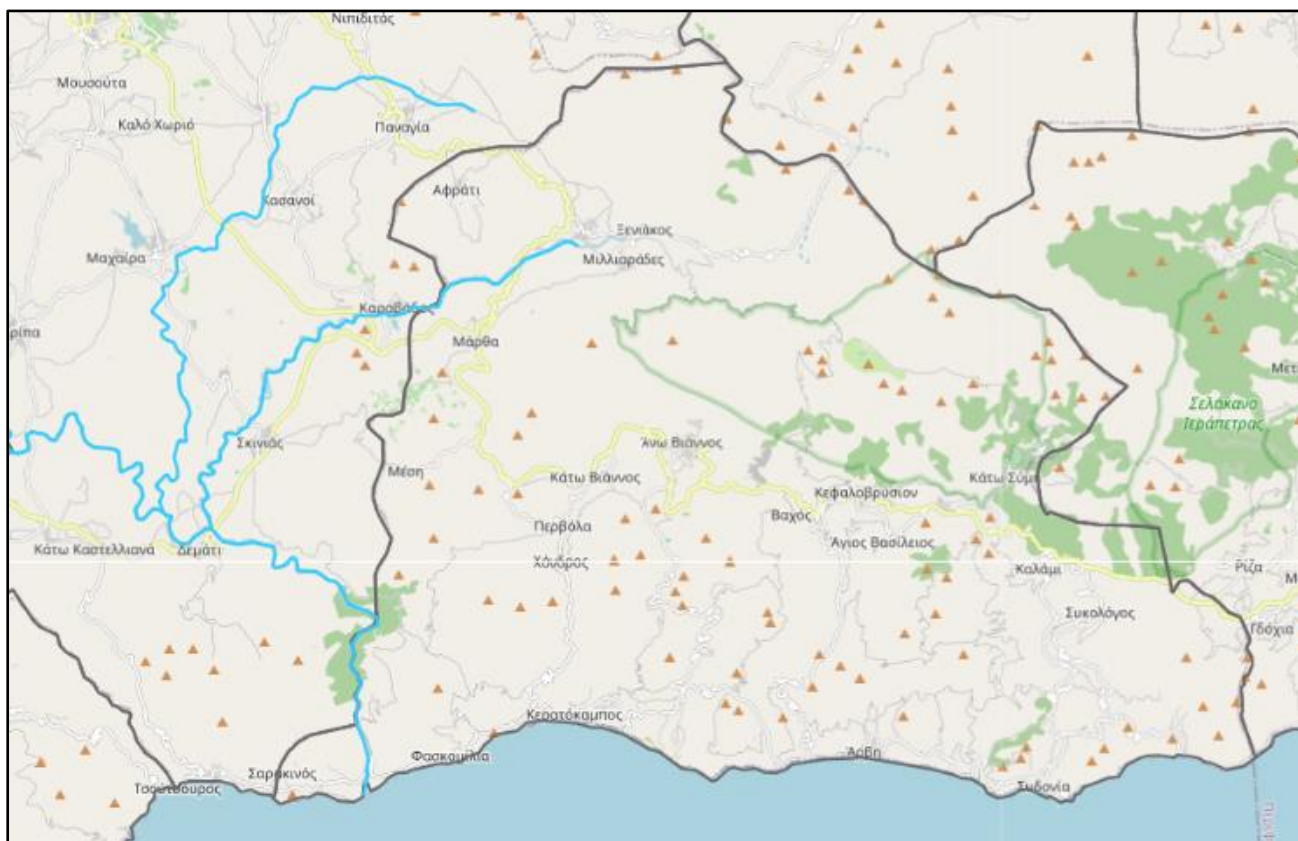
2.2.1.3.1 Επιφανειακά Ύδατα

2.2.1.3.1.1 Ποτάμια Υδατικά Συστήματα

Ο ποταμός Αναποδάρης, ο οποίος βρίσκεται στις νοτιοκεντρικές περιοχές της Π.Ε. Ηρακλείου, εκβάλλει στη Βιάννο. Ο Αναποδάρης είναι το μεγαλύτερο σε μήκος ποτάμι της Κρήτης, με μήκος άνω των 40 χιλιομέτρων, ενώ κάθε χρόνο κατεβάζει περίπου 40 εκατομμύρια κυβικά νερού στην θάλασσα, ανάλογα με τις βροχοπτώσεις. Πηγάζει βορειοανατολικά από τα Αστερούσια Όρη κοντά στο χωριό Παρθένι και από εκεί κατευθύνεται προς νότο, περνά από το χωριό Αρμανώγεια (όπου υπάρχει μικρό φράγμα του με λιμνοδεξαμενή σε υψόμετρο 345 μέτρα) και πολύ κοντά από τα χωριά Τεφέλι και Πλακιώτισσα, στην οποία υπάρχει το μεγαλύτερο φράγμα του, σε υψόμετρο 252 μέτρων. Κατόπιν, στην περιοχή των Πραιτωριών, η πορεία του στρέφεται προς τα ανατολικά και διέρχεται νότια από τα χωριά Κεφαλάδος, Νεοχώρι και Καλύβια, και βόρεια από τα Καστελλιανά. Πολύ κοντά στο χωριό Δεμάτι, σε υψόμετρο 140 μέτρα, δέχεται τα νερά του σημαντικότερου παραποτάμου του, του Μπαρίτη, ο οποίος πηγάζει από το όρος Δίκη. Λίγα χιλιόμετρα παρακάτω στρέφεται και πάλι προς τα νότια εισερχόμενος σε στενή κοιλάδα-φαράγγι, στο τέλος του οποίου, στην περιοχή Άγιος Ιωάννης, χύνεται στο Νότιο Κρητικό Πέλαγος.

Δύο κλάδοι του Αναποδάρη εντοπίζονται εντός του Δήμου Βιάννου. Συγκεκριμένα, εντοπίζεται ο κλάδος με κωδικό (EL1340R000101001N), μήκους 9,63 χλμ και με έκταση λεκάνης 31,36 τ.χλμ, καθώς και ο κλάδος με κωδικό (EL1340R000102107N), μήκους 4,29 χλμ και έκτασης λεκάνης 76,43 τ.χλμ. Οι κλάδοι του ποταμού εντοπίζονται στο δυτικό άκρο του Δήμου και πλησίον του οικισμού Άγιος Ιωάννης.

Εικόνα 5: Ποτάμια Υδατικά Συστήματα στον Δήμο Βιάννου

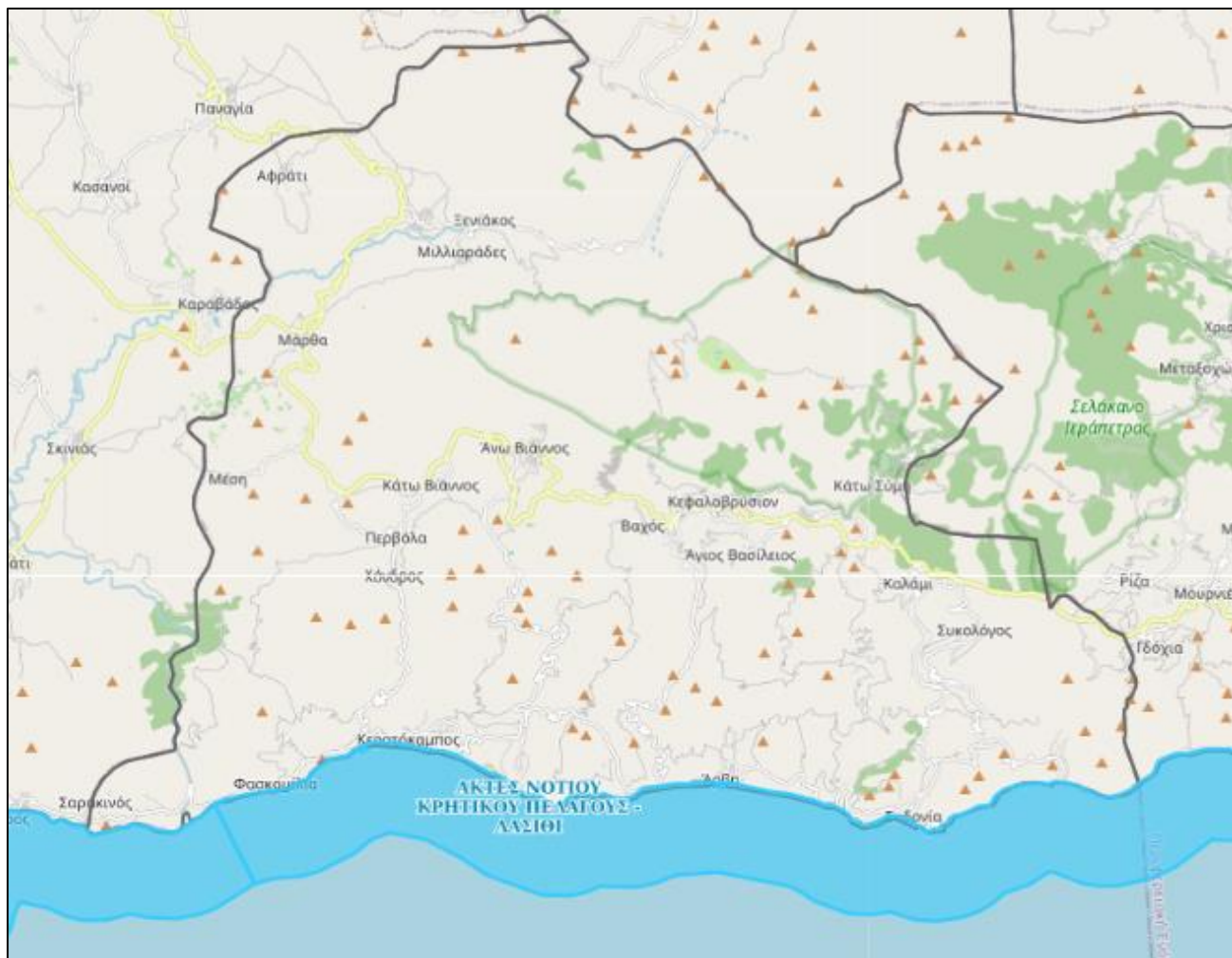

Πηγή: ΥΠΕΝ (2024), ανακτήθηκε 02/07/2024 από <https://wfdgis.ypeka.gr/>

2.2.1.3.1.2 Παράκτια Υδατικά Συστήματα

Το παράκτιο υδατικό σύστημα του ΥΔ Κρήτης (EL13) που αφορά τον Δήμο Βιάννου είναι το επονομαζόμενο «Ακτές Νότιου Κρητικού Πελάγους – Λασιθι», όπως απεικονίζεται στην παρακάτω εικόνα.

Εικόνα 6: Παράκτιο υδατικό σύστημα του Δήμου Βιάννου

Πηγή: ΥΠΕΝ (2024), ανακτήθηκε 02/07/2024 από <https://wfdgis.ypeka.gr/>

2.2.1.3.2 Συστήματα Υπόγειων Υδάτων

Τα Υπόγεια Υδατικά Συστήματα του ΥΔ Κρήτης (EL13) που αφορούν τον Δήμο Βιάννου παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 8: Υπόγεια Υδατικά Συστήματα που αφορούν τον Δήμο Βιάννου

ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΥΣ	ΟΝΟΜΑ ΥΥΣ
ΛΑΠ Ρεμάτων Νότιου Τμήματος Χανίων – Ρεθύμνου – Ηρακλείου (EL1340)	
EL1300086	ΠΟΡΩΔΕΣ ΜΕΣΑΡΑΣ-ΝΟΤΙΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
EL1300093	ΚΑΡΣΤΙΚΟ ΠΑΡΑΚΤΙΟ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ
EL1300111	ΚΑΡΣΤΙΚΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΔΙΚΤΗΣ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΥΣ	ΟΝΟΜΑ ΥΥΣ
EL1300220	ΡΩΓΜΩΔΕΣ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ
EL1300232	ΠΟΡΩΔΕΣ ΕΜΠΑΡΟΥ-ΠΑΝΑΓΙΑΣ
EL1300330	ΚΑΡΣΤΙΚΟ ΓΥΨΩΝ ΚΡΗΤΗΣ
ΛΑΠ Ρεμάτων Ανατολικής Κρήτης (EL1341)	
EL1300117	ΚΑΡΣΤΙΚΟ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ-ΝΟΤΙΑΣ ΔΙΚΤΗΣ
EL1300123	ΠΟΡΩΔΕΣ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ-ΚΑΛΟΥ ΧΩΡΙΟΥ
EL1300233	ΠΟΡΩΔΕΣ ΑΝΩ ΒΙΑΝΝΟΥ
EL1300234	ΠΟΡΩΔΕΣ ΚΕΡΑΤΟΚΑΜΠΟΥ-ΑΡΒΗΣ
EL1300240	ΡΩΓΜΩΔΕΣ ΔΙΚΤΗΣ

Πηγή: ΥΠΕΝ –1η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Κρήτης (EL 13)

2.2.1.3.3 Υγρότοποι^{15,16}

Οι υγρότοποι αναγνωρίζονται διεθνώς ως οικότοποι ξεχωριστής οικολογικής αξίας, καθώς σε αυτούς δημιουργούνται πλούσια οικοσυστήματα που συμβάλλουν στη διατήρηση της άγριας ζωής. Πέρα, όμως, από την τεράστια σημασία που έχουν για τη βιοποικιλότητα, έχουν μεγάλη αξία για μια σειρά παραγωγικών δραστηριοτήτων, όπως οι καλλιέργειες, η βόσκηση κλπ., ενώ παράλληλα προσφέρουν προστασία απέναντι στις συνέπειες της κλιματικής κρίσης (πλημμύρες, ανομβρία, διάβρωση ακτών).

Οι υγρότοποι που απαντώνται στον Δήμο Βιάννου, παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 9: Υγρότοποι του Δήμου Βιάννου

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΥΠΟΣ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ
Εποχικό λιμνίο Ομαλού Βιάννου	GR431KRI086	Φυσικός
Εκβολή Αναποδάρη	GR431KRI091	Φυσικός
Έλος επεξεργασίας λυμάτων Βιάννου	GR431KRI276	Τεχνητός

Πηγή: WWF (2024), ανακτήθηκε 02/07/2024 από <https://www.ygrotopio.gr>

Το εποχικό λιμνίο Ομαλού Βιάννου βρίσκεται στο ομώνυμο οροπέδιο, 3 χιλιόμετρα βόρεια του οικισμού Κεφαλόβρυση, σε υψόμετρο 1300 μέτρων. Καταλαμβάνει έκταση 450 στρεμμάτων και χαρακτηρίζεται ως εποχικό, καθώς τους καλοκαιρινούς μήνες διατηρεί ελάχιστο νερό, ενώ κατά τους χειμερινούς μήνες εμφανίζει συχνά πλημμυρικά φαινόμενα. Η υγροτοπική βλάστηση περιλαμβάνει *Ranunculus* sp. και *Juncus* sp. ενώ όταν υποχωρούν τα νερά υπάρχουν ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη και άλλων φυτών, όπως κρόκοι (*Crocus* sp.), σταμναγκάθια (*Cichorium spinosum*), είδη της οικογένειας *Compositae* κ.ά. Στην ευρύτερη περιοχή έχουν παρατηρηθεί 175 είδη πουλιών εκ των οποίων τα 99 χαρακτηρίζονται είδη που χρησιμοποιούν υγροτοπικές περιοχές, ανάμεσά τους και πολλά παρυδάτια και υδρόβια. Ολόκληρος ο υγρότοπος βρίσκεται εντός των ορίων Ειδικής Ζώνης Διατήρησης «Δίκτη-Ομαλός Βιάννου» (GR4310006) και εντός του Καταφυγίου Άγριας Ζωής «Αμιρών-Κεφαλοβρυσίου» (K857).

¹⁵ WWF (2024), ανακτήθηκε 02/07/2024 από <https://www.ygrotopio.gr>

¹⁶ ΣΜΠΕ Τοπικού Πολεοδομικού Σχεδίου Δ. Βιάννου

Η εκβολή του Αναποδάρη βρίσκεται περίπου 4 χιλιόμετρα ανατολικά του οικισμού Τσούτσουρος, καταλαμβάνει έκταση περίπου 165 στρεμμάτων και περιλαμβάνει, εκτός από την κυρίως έξοδο του ποταμού προς τη θάλασσα, μια έκταση από αλμυρόβαλτους στα δυτικά του. Παρά τη μεγάλη έκταση της λεκάνης απορροής του, η επιφανειακή παροχή που παρουσιάζει κατά τους καλοκαιρινούς μήνες είναι ιδιαίτερα μικρή, γεγονός που οφείλεται στις εκτεταμένες παρεμβάσεις που έχουν γίνει σε όλο το μήκος του, με σκοπό τη συλλογή νερού για άρδευση. Απαντώνται οι εξής τύποι οικοτόπων: 1420 - Μεσογειακές και θερμοατλαντικές αλόφιλες λόχμες (*Arthrocnemetalia fruticosae*), 3290 - Ποταμοί της Μεσογείου με περιοδική ροή, 72A0 - Καλαμώνες και 92D0 - Παρόχθια δάση-στοές της θερμής Μεσογείου (*Nerio-Tamariceteae*) και της Νοτιο-Δυτικής Ιβηρικής χερσονήσου (*Securinegion tinctoriae*). Η βλάστηση στην περιοχή του αλμυρόβαλτου αποτελείται κυρίως από *Mesembryanthemum nodiflorum*, ενώ στην κοίτη του ποταμού φύονται αρμυρίκια (*Tamarix sp.*) και καλάμια (*Phragmites australis*). Ο υγρότοπος βρίσκεται εντός της Ζώνης Ειδικής Προστασίας «Αστερούσια Όρη – Κόφινας» (GR4310013) και έχει χαρακτηριστεί ως Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά (GR187), καθώς φιλοξενεί παραπάνω από 22 είδη πουλιών.

Το έλος επεξεργασίας λυμάτων Βιάννου εκτείνεται σε 12 στρέμματα και βρίσκεται περίπου 1 χιλιόμετρο ανατολικά από την Κάτω Βιάννο. Πρόκειται για έναν τεχνητό υγρότοπο, ο οποίος δέχεται και επεξεργάζεται τα αστικά απόβλητα κυρίως των οικισμών Άνω και Κάτω Βιάννου. Το μεγαλύτερο τμήμα της έκτασης καλύπτεται από καλάμια (*Arundo donax*, *Phragmites australis*) και εδώ απαντάται ο οικοτόπος 72A0 - Καλαμώνες. Περιμετρικά υπάρχουν καλλιέργειες ενώ πολύ κοντά στη μονάδα επεξεργασίας των λυμάτων υπάρχουν και δύο δεξαμενές διάθεσης αποβλήτων ελαιοτριβίων.

2.2.1.4 Θαλάσσιο περιβάλλον¹⁷

Το θαλάσσιο περιβάλλον του Δήμου χαρακτηρίζεται ως εξαιρετικά ενδιαφέρον, καθώς η βιοποικιλότητα στο Νότιο Κρητικό Πέλαγος είναι σημαντική τόσο από οικολογική, όσο και από αλιευτική άποψη. Εντοπίζεται το ενδημικό *Posidonia oceanica* των υφάλων, ενώ απαντάται πλήθος απειλούμενων και προστατευόμενων ειδών, μεταξύ των οποίων το ρινοδέλφιο (*Tursiops truncatus*), η μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*), ο Γλαυκός καρχαρίας, ο Ρυγχοκαρχαρίας, ο Επτακαρχαρίας και ο Κοκκοκεντροφόρος.

Μερικά από τα είδη που φιλοξενούνται στο θαλάσσιο οικοσύστημα του Δήμου είναι το Κοινό δελφίνι (*Delphinus delphis*), το Ζωνοδέλφιο (*Stenella coruleoalba*), οι Πετροφάλαινες (*Balaenoptera physalus*) και οι φυσητήρες (*Physeter macrocephalus*).

Η θαλάσσια ιχθυοπανίδα της περιοχής περιλαμβάνει σημαντική ποικιλία ειδών, όπως Καλαμάρι, Σουπιά, Θράψαλο, Χταπόδι, Μοσχός, Μπακαλιάρος, Γαλέος, Σκυλόψαρο, Γάυρος, Γλώσσες, Γόπα, Γοφάρια, Ζαργάνα, Καπόνια, Κέφαλοι, Κολιοί, Κουτσομούρες, Μπαρμπούνια, Λιθρίνια, Μαρίδες, Μένουλες, Τσέρουλες, Σαρδέλα, Σαφρίδι, Μελανούρια, Μουρμούρα, Μπαλάδες, Ξιφίας, Παλαμίδες, Τονάκια, Πεσκαντρίτσα, Προσφυγάκι, Σάλπες, Σαργός, Σκαθάρι, Σκορπιός, Χάνος, Συναγρίδα, Χελιδονόψαρο, Φαγκρί, Χριστόψαρο.

¹⁷ ΣΜΠΕ Τοπικού Πολεοδομικού σχεδίου Δ. Βιάννου

2.2.1.5 Περιβαλλοντικές πιέσεις^{18, 19, 20}

Το φυσικό περιβάλλον στον Δήμο Βιάννου δέχεται έντονες πιέσεις κυρίως από τις ανεξέλεγκτες ανθρωπογενείς δραστηριότητες.

Μεγάλη απειλή για τα οικοσυστήματα των ορεινών περιοχών είναι η κατασκευή δρόμων που διευκολύνουν την πρόσβαση σε κυνηγούς και τουρίστες και, κατά συνέπεια, αυξάνουν τις πιέσεις στα ενδιαίτηματα και τους οργανισμούς. Το παράνομο κυνήγι και η χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων αποτελεί σημαντική απειλή για την άγρια πανίδα, ενώ οι πυρκαγιές, οι καύσεις για γεωργικούς σκοπούς και η αλλαγή των χρήσεων γης μειώνουν την ετερογένεια των φυσικών οικοσυστημάτων.

Οι γεωργικές δραστηριότητες προκαλούν διάχυτη ρύπανση σε επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα, καθώς από τη συστηματική χρήση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων στις θερμοκηπιακές και υπαίθριες καλλιέργειες, ελλοχεύει ο κίνδυνος ρύπανσης του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα.

Παράλληλα με τη χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών, η υπερβολική άντληση νερού από τα υπόγεια, επιφανειακά ή μεικτά ύδατα, αλλά και η γενικότερη επιβάρυνση της ποιότητας των επιφανειακών υδάτων, απειλούν τα ενδιαίτηματα που αναπτύσσονται στα υδάτινα οικοσυστήματα.

Η αποστράγγιση της γης για χρήση της ως γεωργική, η εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση και η γενικότερη αλόγιστη εκμετάλλευση των φυσικών πόρων, ασκούν πιέσεις στην ευρύτερη περιοχή, ενώ η κατάσταση επιβαρύνεται από την έλλειψη υποδομών για την εναπόθεση και επεξεργασία των αποβλήτων και τη μη ελεγχόμενη διάθεση των οικιακών απορριμμάτων και λυμάτων.

Η παράκτια ζώνη, εμφανίζει τρωτότητα λόγω της διάβρωσης, η οποία οφείλεται τόσο σε φυσικούς παράγοντες, όπως οι ιδιαίτερα ισχυροί άνεμοι και οι κυματισμοί, όσο και σε ανθρωπογενείς παρεμβάσεις (παράκτια τεχνικά έργα, αστικοποίηση κ.ά.).

Τέλος, οι εκτεταμένες εγκαταστάσεις θερμοκηπίων, κυρίως στα νότια τμήματα του Δήμου, σε συνδυασμό με την άναρχη δόμηση, οδηγούν σε αισθητική αλλοίωση του τοπίου.

¹⁸ Περιφέρεια Κρήτης - Διατήρηση, διαχείριση και ανάπτυξη των περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη

¹⁹ ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Κρήτης

²⁰ Περιφερειακό σχέδιο για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (ΠΕΣΠΚΑ) Περιφέρεια Κρήτης 2022

2.2.2 Προστατευόμενες περιοχές^{21, 22, 23}

2.2.2.1 Περιοχές Natura – Οικότοποι

Οι περιοχές του Δικτύου Natura 2000 που η συνολική έκτασή τους ή μέρος αυτής χωροθετείται εντός των γεωγραφικών ορίων του Δήμου Βιάννου, απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 10: Περιοχές του Δικτύου Natura 2000 στον Δήμο Βιάννου

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΕΚΤΑΣΗ (ha)
GR4310006	ΕΖΔ	Δίκτη: Ομαλός Βιάννου (Σύμη - Ομαλός)	3.912,06
GR4310011	ΖΕΠ	Κορυφή Κούπα (Δυτική Κρήτη)	2.011,74
GR4310013	ΖΕΠ	Αστερούσια Όρη (Κόφινας)	28.463,94
GR4320002	ΕΖΔ	Δίκτη: Οροπέδιο Λασιθίου, Καθαρό, Σελένα, Κράσι, Σελάκανος, Χαλασμένη Κορυφή	34.665,65
GR4320010	ΖΕΠ	Λάζαρος Κορυφή – Μαδάρα Δίκτης	13.104,08

Πηγή: Περιφερειακό σχέδιο για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (ΠΕΣΠΚΑ) Περιφέρειας Κρήτης 2022

ΕΖΔ-Δίκτη: Ομαλός Βιάννου (Σύμη-Ομαλός) (GR4310006)

Οι τοποθεσίες που περιλαμβάνονται στην προστατευόμενη αυτή περιοχή καλύπτουν το νότιο-νοτιοδυτικό τμήμα της Δίκτης και ανήκουν διοικητικά στην Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου. Η περιοχή οριοθετείται από το οροπέδιο του Ομαλού και τον χείμαρρο της Εργάνου στα βόρεια, από τις κορυφές και πλαγιές Τουρλού, Κυνηγού, κ.ά. στα νότια, καθώς και την περιοχή της Άνω Βιάννου και της Σύμης στα νοτιοανατολικά.

Η οικολογική σημασία της περιοχής οφείλεται στην ποικιλία των τύπων οικοτόπων που απαντώνται σε αυτή, στο εκτεταμένο πευκοδάσος, στα ρυάκια, στις λίμνες, στους απότομους γκρεμούς και στα σπήλαια. Η βλάστηση στο μεγαλύτερο μέρος της περιοχής είναι τυπική των ασβεστολιθικών βουνοπλαγιών της Κρήτης με σχηματισμούς φρυγάνων και μακκίας.

Η χλωρίδα και η πανίδα των συγκεκριμένων βιοτόπων περιλαμβάνουν ενδημικά και τοπικά είδη της Κρήτης. Ο υγρότοπος στον Ομαλό της Βιάννου είναι οικότοπος προτεραιότητας. Γυμνοί βράχοι, σπηλιές και δάση τραχείας πεύκης (*Pinus brutia*), αλλά και κυπαρίσσια πάνω από τα 800 μ., είναι τα χαρακτηριστικότερα στοιχεία της περιοχής. Ιδιαίτερα η χλωρίδα περιλαμβάνει ενδημικά είδη όπως τα *Astragalus nummularius* και *Geocaryum creticum*, το δίκταμο (*Origanum dictamnus*) και σχηματισμούς από πλατάνια (*Platanus orientalis*) και πικροδάφνες (*Nerium oleander*). Στην πανίδα περιλαμβάνονται διάφορα ενδημικά ερπετά και θηλαστικά όπως ο αγκαθοποντικός (*Acomys cahirinus minous*). Τέλος, απαντώνται τα χαρακτηριστικά αρπακτικά πτηνά της Κρήτης, όπως ο γυπαετός (*Gypaetus barbatus*), το όρνιο (*Gyps fulvus*), ο χρυσαετός (*Aquila chrysaetos*), ο σπιζαετός (*Aquila fasciata*) και ο πετρίτης (*Falco peregrinus*).

ΖΕΠ-Κορυφή Κούπα (Δυτική Κρήτη) (GR4310011)

²¹ ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Κρήτης

²² LIFE NATURA 2000, ανακτήθηκε 02/07/2024 από <http://www.ecovalue-crete.eu>

²³ Περιφέρεια Κρήτης - Natura 2000 Προστατευόμενες περιοχές της Κρήτης

Η κορυφή Κούπα θεωρείται προέκταση της Δίκτης στην Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου. Οριοθετεί ουσιαστικά τις κεντρικές πεδιάδες του Ηρακλείου με την ορεινή περιοχή της Βιάννου. Πρόκειται για σημαντικότερη τοποθεσία όσον αφορά στην αναπαραγωγή και διάβαση αρπακτικών πουλιών και άλλων ορεινών ειδών. Στην περιοχή απαντώνται 53 σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας. Τα περισσότερα είδη χρησιμοποιούν την περιοχή ως σταθμό κατά τη μετανάστευση τους, 10 είδη ως χώρο αναπαραγωγής, 4 είδη ως τόπο διαχείμασης ενώ η παρουσία 7 ειδών στην περιοχή είναι μόνιμη. Σημαντικότερα είδη που απαντώνται στην περιοχή είναι ο Χρυσασετός (*Aquila chrysaetos*) και το Όρνιο (*Gyps fulvus*).

ΖΕΠ Αστερούσια Όρη (Κόφινας) (GR4310013)

Η τοποθεσία περιλαμβάνει το ανατολικό τμήμα του ορεινού όγκου των Αστερουσιών, μικρό μέρος του οποίου εντάσσεται εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Βιάννου. Τα κυρίαρχα πετρώματα στα μεγαλύτερα υψόμετρα είναι οι δολομίτες ενώ το ανατολικό πιο πεδινό τμήμα, καλύπτεται από νεογενή ιζήματα. Το έντονο δολομιτικό-ασβεστολιθικό υπόβαθρο της περιοχής σχηματίζει πλήθος φαραγγιών και κάθετων γκρεμών, που αποτελούν ιδανικούς τόπους διαβίωσης για τα σπάνια αρπακτικά πτηνά της Ευρώπης. Στη νότια πλευρά αναπτύσσεται μεγάλος αριθμός φαραγγιών, αρκετά δύσβατων καθώς και μικρά έγκοιλα, κυρίως ενάλια.

Είναι μια πολύ σημαντική τοποθεσία για σπάνια αρπακτικά πουλιά, κυρίως για τον Γυπαετό, το Όρνιο και το Χρυσογέρακο. Σημαντικοί πληθυσμοί από άλλα αρπακτικά πτηνά όπως ο Χρυσασετός, ο Σπιζαετός και ο Πετρίτης εμφανίζονται στην περιοχή. Επίσης, θεωρείται σημαντική περιοχή για την Κοκκινοκαλιακούδα, της οποίας η εμφάνιση στον Ελλαδικό χώρο είναι περιορισμένη, ενώ σημαντική είναι η παρουσία της μεσογειακής φώκιας στις θαλάσσιες σπηλιές, καθώς και πολλών ενδημικών ειδών χερσαίων σαλιγκαριών.

ΕΖΔ Δίκη: Οροπέδιο Λασιθίου, Καθαρό, Σελένα, Κράσι, Σελακάνος, Χαλασμένη Κορυφή (GR4320002)

Η ΕΖΔ/ΤΚΣ-Δίκη: Οροπέδιο Λασιθίου, Καθαρό, Σελένα, Κράσι, Σελακάνος, Χαλασμένη Κορυφή (GR4320002) περιλαμβάνει την οροσειρά της Δίκτης και βρίσκεται στην κεντρική-ανατολική περιοχή του νησιού. Δολίνες, οροπέδια, απότομες κορυφές, φαράγγια, χείμαρροι και μεγάλος αριθμός σπηλαίων, αναπτύσσονται στο έντονα καρστικοποιημένο ασβεστολιθικό υπόβαθρο της οροσειράς. Μεγάλο μέρος της περιοχής καλύπτεται από πυκνή δασική και αείφυλλη σκληρόφυλλη βλάστηση, ενώ φιλοξενεί χαρακτηριστικά ενδημικά είδη χλωρίδας και πανίδας του νησιού και της Ελλάδας γενικότερα.

ΖΕΠ-Λάζαρος Κορυφή-Μαδάρα Δίκτης (GR4320010)

Η περιοχή βρίσκεται στο κεντρικό-ανατολικό τμήμα της Κρήτης και περιλαμβάνει τον ορεινό όγκο της Δίκτης, μαζί με τις χαρακτηριστικές κορυφές Λάζαρος και Αφέντη Χριστός καθώς και τα οροπέδια Καθαρό και Ομαλός. Σχεδόν όλη η επιφάνεια είναι έντονα καρστικοποιημένη, με ψηλές κορυφές, φαράγγια, δολίνες και μικρότερα οροπέδια. Στην περιοχή απαντώνται 122 σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας, εκ των οποίων τα περισσότερα χρησιμοποιούν την περιοχή ως σταθμό κατά τη μετανάστευση τους, 15 είδη ως χώρο αναπαραγωγής, 19 είδη ως τόπο διαχείμασης ενώ η παρουσία 11 ειδών στην περιοχή είναι μόνιμη. Τα ενδιαίτηματα που παρουσιάζει η περιοχή θεωρούνται κεφαλαιώδους σημασίας για πλήθος προστατευόμενων αρπακτικών που είτε φωλιάζουν στην περιοχή όπως ο Γυπαετός (*Gypaetus barbatus*), το Όρνιο (*Gyps fulvus*), ο Χρυσασετός (*Aquila chrysaetos*), ο Πετρίτης (*Falco peregrinus*) και το

Χρυσογέρακο (*Falco biarmicus*), η Κοκκινοκαλιακούδα (*Pyrrhocorax pyrrhocorax*), είτε έχουν σποραδική εμφάνιση.

Εικόνα 7: Περιοχές Natura 2000 στον Δήμο Βιάννου

Πηγή: WWF – Οικοσκόπιο (2024), ανακτήθηκε 02/07/2024 από <http://www.oikoskopio.gr/>

2.2.2.2 Καταφύγια Άγριας Ζωής^{24, 25}

Ως καταφύγια άγριας ζωής χαρακτηρίζονται φυσικές περιοχές (χερσαίες, υγροτοπικές ή θαλάσσιες), που έχουν ιδιαίτερη σημασία ως σημαντικοί τόποι ανάπτυξης της άγριας χλωρίδας ή ως βιότοποι αναπαραγωγής, διατροφής, διαχείμασης ειδών της άγριας πανίδας, ή ως περιοχές αναπαραγωγής ψαριών και συγκέντρωσης γόνου, ή, τέλος, ως σημαντικοί θαλάσσιοι οικότοποι.

Στον Δήμο Βιάννου απαντάται ένα καταφύγιο άγριας ζωής, όπως αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 11: Καταφύγια άγριας ζωής στον Δήμο Βιάννου

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΦΕΚ ΚΗΡΥΞΗΣ	ΕΚΤΑΣΗ (ha)
K857	Αμιρών, Κεφαλοβρυσίου Δήμου Βιάννου	753/B/15.06.01 Ίδρυση, 927/B/23.07.02 Τροποποίηση	3.077,89

Πηγή: Περιφερειακό σχέδιο για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (ΠΕΣΠΚΑ) Περιφέρεια Κρήτης 2022

2.2.2.3 Σημαντικές Περιοχές για Πουλιά^{26, 27}

Οι Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά (ΣΠΠ), αποτελούν ένα διεθνές δίκτυο περιοχών που είναι ζωτικές για την διατήρηση παγκοσμίως απειλούμενων ειδών, ενδημικών ειδών ή ειδών πουλιών που εξαρτώνται από τους συγκεκριμένους βιοτόπους για την επιβίωσή τους.

Το όρος Δίκτη (GR 190) αποτελεί Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά (Important Bird Area, IBA), σύμφωνα με την οδηγία 92/43/ΕΟΚ. Η περιοχή Δίκτη – Οροπέδιο Ομαλού Βιάννου εντοπίζεται στη νότια κεντρική Κρήτη και καλύπτει μέρος του ορεινού όγκου της νότιας Δίκτης στην ΠΕ Ηρακλείου. Ορίζεται από το οροπέδιο του Ομαλού και το ρυακί Έργανας στο βορρά και σταματά σε υψόμετρα 700 ως 800μ. Στο νότο περιλαμβάνονται οι νοτιοανατολικές κορυφές και πλαγιές των βουνών της Δίκτης, η έκταση της Άνω Βιάννου στα νότια και η Σύμη στα νοτιοανατολικά. Η περιοχή είναι σημαντική για μεταναστευτικά και αναπαραγόμενα αρπακτικά και για χαρακτηριστικά είδη των ανοιχτών ορεινών οικοτόπων, ενώ χαρακτηρίζεται από απότομους κρημνούς, σάρες, φαράγγια και σπηλιές. Ως επί το πλείστον καλύπτεται από φρύγανα και μακκία βλάστηση, αλλά και δάση Πουρναριού (*Quercus coccifera*) και τραχείας Πεύκης (*Pinus brutia*). Στη Δίκτη έχουν καταγραφεί τέσσερις επικράτειες *Gyrapetus barbatus*.

Επιπλέον, η περιοχή Αστερούσια Όρη (Κόφινας) (GR187), μικρό τμήμα της οποίας βρίσκεται στον Δήμο Βιάννου, αποτελεί σημαντική περιοχή για αναπαραγόμενα αρπακτικά και είδη των ανοικτών, βραχυδών ορεινών περιοχών και αποτελούν το νοτιότερο άκρο της κατανομής πολλών ευρωπαϊκών ειδών. Φιλοξενεί μεγάλη ποικιλία αρπακτικών, όπως ο γυπαετός (*Gyrapetus barbatus*), ο γύπας (*Gyps fulvus*), ο χρυσαετός (*Aquila chrysaetos*), ο σπιζαετός (*Aquila fasciata*), ο πετρίτης (*Falco peregrinus*), η κοκκινοκαλιακούδα (*Pyrrhocorax pyrrhocorax*), κ.ά., τα οποία βρίσκουν κατάλληλους χώρους για φώλιασμα στα απόκρημνα εσωτερικά ή παράκτια βράχια, καθώς και στα φαράγγια της περιοχής, ενώ ο κύριος βιότοπος τροφοληψίας τους βρίσκεται στις νότιες φρυγανικές εκτάσεις. Σημαντικές

²⁴ Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ανακτήθηκε 02/07/2024 από <https://ypen.gov.gr/>

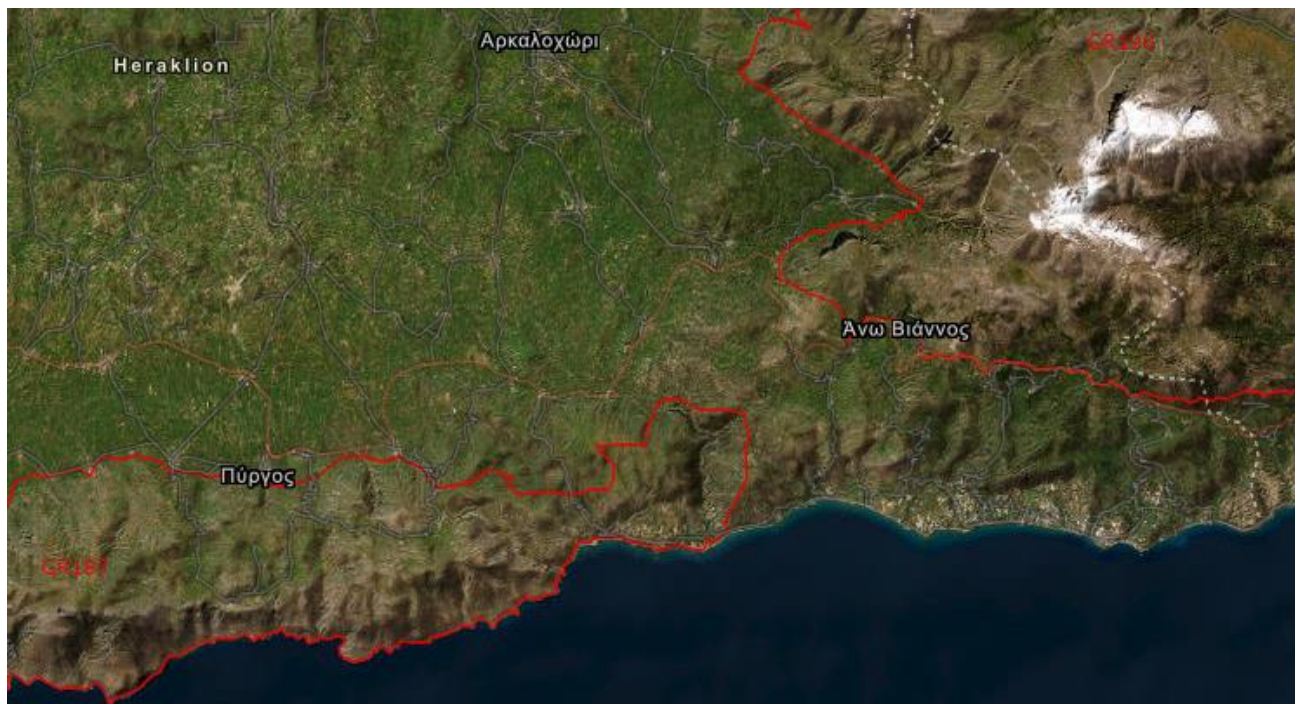
²⁵ ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Κρήτης

²⁶ Ελληνική Ορνιθολογική εταιρεία (2024), ανακτήθηκε 02/07/2024 από <https://ornithologiki.gr>

²⁷ Αξιολόγηση της εφαρμογής και αναθεώρηση του ΠΠΧΣΑΑ Κρήτης. Στάδιο Α.1 - Τεύχος 5

συγκεντρώσεις *Gyps fulvus* παρατηρούνται το καλοκαίρι, όταν η περιοχή δέχεται πουλιά από τις αποικίες του Ψηλορείτη, της Δίκτης και του Γιούχτα. Επιπλέον, μεταναστευτικά αναπαραγόμενα είδη όπως ο αιγαιοστροβάκος (*Sylvia rueppelli*) και το βλαχοσίχλονο (*Emberiza hortulana*) συναντώνται σε μεγάλους πληθυσμούς.

Εικόνα 8: Σημαντικές περιοχές για πουλιά στον Δήμο Βιάννου

Πηγή: Ελληνική Ορνιθολογική εταιρεία (2024), ανακτήθηκε 02/07/2024 από <https://ornithologiki.gr>

2.2.2.4 Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους^{28,29,30}

Τα Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ) αποτελούν εκτάσεις που περιλαμβάνουν σημαντικό τμήμα φυσικού περιβάλλοντος με αξιόλογη αισθητική αξία, η οποία χρήζει προστασίας και διατήρησης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων και όπου επιβάλλονται διάφοροι περιορισμοί και απαγορεύσεις στις ανθρωπογενείς δραστηριότητες, μεταξύ των οποίων ο έλεγχος και ο περιορισμός της δόμησης, η θέσπιση ειδικών μορφολογικών στοιχείων στα κτίρια και στις διάφορες κατασκευές κ.λπ.

Στον Δήμο Βιάννου δεν υπάρχουν θεσμοθετημένα Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους, ωστόσο σύμφωνα με τη διαδικτυακή βάση δεδομένων του ερευνητικού προγράμματος «Φιλότης» του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, ο Χόνδρος θεωρείται ΤΙΦΚ. Ο Χόνδρος εντοπίζεται στο νοτιοανατολικό κομμάτι του Δήμου Βιάννου και καταλαμβάνει έκταση 5.675 στρέμματα. Η συγκεκριμένη περιοχή έχει χαρακτηριστεί ως Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους, καθώς προσφέρει Πανοραμική θέα προς τον Κόλπο του Κερατόκαμπου και τα χωριά της δυτικής Βιάννου. Ακόμη, η περιοχή παρουσιάζει αρχαιολογικό

²⁸ ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Κρήτης

²⁹ Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων - Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτης 2021-2027

³⁰ ΣΜΠΕ Τοπικού Πολεοδομικού Σχεδίου Δ. Βιάννου

ενδιαφέρον, λόγω της ύπαρξης αρχαιολογικών ευρημάτων της Πρωτομινωικής και Υπομινωικής περιόδου.

2.2.2.5 Απόθεμα Βιόσφαιρας (MAB UNESCO)^{31, 32}

Τα «Αποθέματα Βιόσφαιρας» του Προγράμματος «Άνθρωπος και Βιόσφαιρα» (MAB) της UNESCO, είναι περιοχές που δημιουργούνται για την προστασία της βιολογικής και πολιτιστικής ποικιλότητας με ταυτόχρονη προαγωγή της αειφόρου οικονομικής τους ανάπτυξης και περιλαμβάνουν χερσαία, θαλάσσια και παράκτια οικοσυστήματα. Τα Αστερούσια Όρη, με την πλούσια αρχαιολογική και πολιτιστική κληρονομιά και τις φυσικές περιοχές υψηλής οικολογικής αξίας, εντάχθηκαν το 2020 στο Παγκόσμιο Δίκτυο Αποθεμάτων Βιόσφαιρας. Η οροσειρά εκτείνεται μέχρι τα δυτικά όρια του Δήμου Βιάννου και ένα τμήμα αυτής υπάγεται διοικητικά στον Δήμο Βιάννου. Η ένταξη αυτή θα συμβάλει στη διατήρηση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος των Αστερουσίων, ενώ τα οφέλη θα είναι διάχυτα στην ευρύτερη περιοχή.

2.2.3 Πολεοδομικός & χωροταξικός σχεδιασμός

Πολεοδομικά ο Δήμος οργανώνεται σε έξι (6) Χωρικές και τριάντα μία (31) Πολεοδομικές Ενότητες, όπως αυτές καθορίζονται στο εγκεκριμένο Σχέδιο Χωρικής Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΟΑΠ) του Δήμου Βιάννου (ΦΕΚ 54, 30/03/2011)

Πίνακας 12: Χωρικές και πολεοδομικές ενότητες Δήμου Βιάννου

ΧΩΡΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ
Χωρική Ενότητα 1	Π.Ε.1α Οικισμός Άνω Βιάννου Π.Ε.1β Οικισμός Λουτράκι Άνω Βιάννου Π.Ε.1γ Οικισμός Κάτω Βιάννος Π.Ε.1δ Οικισμός Μέσης Π.Ε.1ε Οικισμός Χόνδρου – Περβόλας
Χωρική Ενότητα 2	Π.Ε.2α Οικισμός Έμπαρος Π.Ε.2β Οικισμός Αφράτιο Π.Ε.2γ Οικισμός Θωμαδιανό Π.Ε.2δ Οικισμός Μάρθα Π.Ε.2ε Οικισμός Μιλλιαράδων Π.Ε.2στ Οικισμός Ξενιάκος Π.Ε.2ζ Οικισμός Κατωφύγιο
Χωρική Ενότητα 3	Π.Ε.3α Οικισμοί Καστρί – Κερατόκαμπος Π.Ε.3β Επέκταση παραθεριστικής κατοικίας οικισμών Καστρί – Κερατόκαμπου
Χωρική Ενότητα 4	Π.Ε.4 Οικισμός Άρβη – Νέα Άρβη
Χωρική Ενότητα 5	Π.Ε.5α Οικισμός Αμιρά Π.Ε.5β Οικισμός Αγίου Βασιλείου Π.Ε.5γ Οικισμός Βαχού Π.Ε.5δ Οικισμός Καλαμίου Π.Ε.5ε Οικισμός Κάτω Σύμης

³¹ UNESCO (2024), ανακτήθηκε 02/07/2024 από <https://www.unesco.org>

³² Αναπτυξιακή Ηρακλείου - Πρόταση για την ένταξη της οροσειράς των Αστερουσίων στο δίκτυο περιοχών MAB-UNESCO

ΧΩΡΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ
	Π.Ε.5στ Οικισμός Λουτράκι Κάτω Σύμης Π.Ε.5ζ Οικισμός Κεφαλοβρύσιο Π.Ε.5η Οικισμός Κρεββατάς Π.Ε.5θ Οικισμός Πεύκος Π.Ε.5ι Οικισμός Συκολόγος
Χωρική Ενότητα 6	Π.Ε.6α Οικισμός Συνδονία – Ψαρή Φοράδα–Κάτω Βίγλες Π.Ε.6β Οικισμός Σταυριά Π.Ε.6γ Οικισμός Φαφλάγκος Π.Ε.6δ Οικισμός Άγιος Δημήτριος – Άνω Κορνιάς – Κοκκαλάρα Π.Ε.6ε Οικισμός Άνω Βίγλα Π.Ε.6στ Οικισμός Τέρτσα

Πηγή: Δήμος Βιάννου, Μελέτη ΣΧΟΟΑΠ.

Οι Πολεοδομικές Ενότητες έχουν άμεση εξάρτηση από την Άνω Βιάννο, έδρα του Δήμου, δεδομένου ότι εξυπηρετεί βασικές ανάγκες των κατοίκων του Δήμου όπως εκπαίδευση (Γυμνάσιο – Λύκειο), διοικητικές υπηρεσίες, ΚΕΠ, τράπεζες και υγειονομική περίθαλψη (Κέντρο Υγείας).

Ο χωροταξικός σχεδιασμός βασίζεται στον ευρύτερο χωροταξικό σχεδιασμό της Περιφέρειας Κρήτης όπως αυτός εκφράζεται μέσα από το εγκεκριμένο Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Κρήτης (2003) και εξειδικεύεται με το ΣΧΟΟΑΠ του Δήμου. Το ΣΧΟΟΑΠ αναφέρεται στη χωρική συνιστώσα της ανάπτυξης σε επίπεδο Δήμου και στον καθορισμό χρήσεων γης. Με βάση αυτόν το σχεδιασμό, πρέπει στη συνέχεια να προχωρήσουν οι πολεοδομικές μελέτες στους οικισμούς του Δήμου Βιάννου.

Όσο αφορά στην οργάνωση των χρήσεων γης και στην προστασία του περιβάλλοντος το ΣΧΟΟΑΠ του Δήμου ορίζει:

- Τις Περιοχές Ειδικής Προστασίας (Π.Ε.Π.), στις οποίες περιλαμβάνονται οι περιοχές προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, (ρέματα, φαράγγια, δάση και δασικές εκτάσεις) και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος (αρχαιολογικοί χώροι).
- Τις Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού της Δόμησης (Π.Ε.Π.Δ.), όπου περιλαμβάνονται οι περιοχές αρδευόμενης γεωργικής γης, οι περιοχές λοιπής γεωργικής γης, οι περιοχές λοιπής γεωργικής γης με τα θερμοκήπια, οι περιοχές υποδοχής κατά προτεραιότητα εναλλακτικών δραστηριοτήτων τουρισμού – αναψυχής, οι περιοχές τουρισμού – αναψυχής με δυνατότητα δημιουργίας οικισμών μέσω ΠΕΡΠΟ, οι περιοχές ανάπτυξης μεταλλευτικών δραστηριοτήτων και οι περιοχές ανάπτυξης δραστηριοτήτων με χρήση χονδρεμπορίου και βιοτεχνίας χαμηλής και μέσης όχλησης.
- Τις Περιοχές Οικιστικής Ανάπτυξης, στις οποίες ανήκουν οι περιοχές Οικιστικής Ανάπτυξης α΄ και β΄ κατοικίας.

Επιπλέον, για τον Δήμο Βιάννου έχει εκπονηθεί Τοπικό Πολεοδομικό Σχέδιο με επίβλεψη από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, η οποία έχει ως στόχο τη γενικότερη αναβάθμισή της περιοχής, καθώς και τη προσέλκυση νέων επενδύσεων, με τη διασφάλιση ενός σταθερού «τοπίου», όσον αφορά στις ζώνες χρήσεων γης, οι οποίες ανμένεται να συνεισφέρουν στην τοπική ανάπτυξη, με γνώμονα την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Επίσης, αποσκοπεί στην κάλυψη των μελλοντικών στεγαστικών αναγκών σε όλους τους οικισμούς του Δήμου, όπως αυτές προσδιορίζονται από το προτεινόμενο μοντέλο ανάπτυξης και τις υφιστάμενες συνθήκες και δεδομένα.

Το Τοπικό Πολεοδομικό Σχέδιο μεταξύ άλλων αναφέρει ότι η κυρίαρχη χρήση γης που συναντάται στην περιοχή του Δήμου είναι η γεωργική, ενώ μεγάλο μέρος του καλύπτεται από δασικές εκτάσεις και ορεινούς όγκους φτωχής βλάστησης που αποτελείται κυρίως από φρύγανα. Πέρα από τη γεωργική γη, σε μεγάλο τμήμα του Δήμου αναπτύσσονται και βοσκότοποι, λόγω της ανεπτυγμένης κτηνοτροφικής δραστηριότητας της περιοχής, ενώ οι δομημένες εκτάσεις του Δήμου καλύπτουν μόλις το 2% της επιφάνειάς του.

2.2.4 Υποδομές – δίκτυα

2.2.4.1 Μεταφορικές υποδομές

2.2.4.1.1 Οδικό δίκτυο³³

Ο Δήμος τοποθετείται σε κομβική γεωγραφική θέση, καθώς βρίσκεται στον οδικό άξονα Ηράκλειο – Βιάννος – Ιεράπετρα, αλλά και στον νότιο οδικό άξονα Κρήτης (ΝΟΑΚ) ο οποίος συνδέει την Π.Ε. Ηρακλείου με την Π.Ε. Ρεθύμνου και μέσω των οικισμών Τυμπάκι – Μοίρες – Αγ. Δέκα – Κάτω Βιάννος, φθάνει έως την Ιεράπετρα στην Π.Ε. Λασιθίου.

Το οδικό δίκτυο στον Δήμο Βιάννου διακρίνεται σε πρωτεύον επαρχιακό δίκτυο και δημοτικό δίκτυο. Στο πρωτεύον επαρχιακό οδικό δίκτυο ανήκουν:

- Ο Επαρχιακός Δρόμος με αριθμό 33: Καλλονή (από Επαρχ. Οδό 30) – Μελέσες – Χουμέρι – Αρκαλοχώρι – Παναγιά – Έμπαρος – Βιάννος – Αμιράς – Κεφαλοβρύσι – Πεύκος προς Γδόχια (όρια Νομού)
- Ο Επαρχιακός Δρόμος με αριθμό 36: Χάρακας – Πύργος – Μεσοχώρι – Καστελλιανά – Σκινιάς – Βιάννος (συν. Με Επαρχ. Οδό 33).
- Επαρχιακός Δρόμος με αριθμό 42: Κάτω Βιάννος – Χόνδρος – Κερατόκαμπος
- Επαρχιακός Δρόμος με αριθμό 43: Αμυράς (από Επαρχ. Οδό 33) – Άρβη

Το δημοτικό δίκτυο περιλαμβάνει τις οδούς:

- Καλάμι – Συνδονία,
- Κερατόκαμπος – Επ.Ο. 43
- Λουτράκι Βιάννου – Επ.Ο. 33
- Νέα Άρβη – Συνδονία
- Συκολόγος – Τέρτσα
- Συνδονία – Τέρτσα και Τέρτσα (όρια Δήμου) με την Τοπική Κοινότητα Μύρτος
- Αφρατί επ. οδός 33
- Επ. οδός 33 Έμπαρος- Ξενιάκο- Κατωφύγι- όρια Δήμου Οροπεδίου Λασιθίου Ξενιάκος – Μηλιαράδων
- Επ. οδός 33 – Βαχός – Αμιράς
- Κεφαλοβρύσι – Άγιος Βασίλειος – Πεύκος
- Επ. οδός 33 – Κάτω Σύμη
- Επ. οδός 33 – Κοκολαρά – Λατόμια

³³ Περιφερειακό σχέδιο για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (ΠΕΣΠΚΑ) Περιφέρεια Κρήτης 2022

Το λοιπό οδικό δίκτυο που βρίσκεται εντός των ορίων του Δήμου αποτελεί τμήμα του δασικού και αγροτικού οδικού δικτύου.

Η γεωμορφολογία της περιοχής, με την ύπαρξη απότομων κλίσεων, σε συνδυασμό με την κακή κατάσταση του οδοστρώματος, καθιστούν το δίκτυο επικίνδυνο, δυσχεραίνοντας την πρόσβαση σε ορισμένους οικισμούς του Δήμου, ιδιαίτερα τους παραλιακούς. Παράλληλα, η κατάσταση του δημοτικού και αγροτικού οδικού δικτύου χαρακτηρίζεται ως μη ικανοποιητική, καθώς το οδόστρωμα εμφανίζει φθορές λόγω παλαιότητας, ενώ, συχνά, οι έντονες βροχοπτώσεις και οι κατολισθήσεις καθιστούν την πρόσβαση σε ορισμένα σημεία δύσκολη ή και αδύνατη.

2.2.4.1.2 Συγκοινωνίες

Αναφορικά με τις εναέριες μετακινήσεις ο Δήμος εξυπηρετείται από τον Κρατικό Αερολιμένα Ηρακλείου «Ν. Καζαντζάκης», στον οποίο υπάρχει άμεση πρόσβαση μέσω του κάθετου οδικού άξονα «Ηράκλειο – Βιάννος». Επιπλέον, σε σχέση με το υπό κατασκευή νέο διεθνές αεροδρόμιο Ηρακλείου στο Καστέλι Πεδιάδας, υπάρχει σχετική εγγύτητα του Δήμου ως προς αυτό και επομένως δυνατότητα εύκολης πρόσβασης. Όσον αφορά τις θαλάσσιες μετακινήσεις, το βασικό λιμάνι εξυπηρέτησης είναι ο Λιμένας Ηρακλείου.

Οι χερσαίες μεταφορές πραγματοποιούνταν μέσω των ΚΤΕΛ Ηρακλείου-Λασιθίου, ωστόσο τα δρομολόγια δεν είναι συχνά και δεν εξασφαλίζουν την πρόσβαση σε πολλούς από τους οικισμούς του Δήμου. Με αφορμή αυτό και με στόχο την εξυπηρέτηση των δημοτών, ο Δήμος σε συνεργασία με το ΚΤΕΛ Ηρακλείου-Λασιθίου, σχεδιάζει τη λειτουργία δημοτικής συγκοινωνίας, με δρομολόγια τα οποία αναμένεται να συνδέσουν τους οικισμούς του Δήμου.

2.2.4.2 Λιμενικές υποδομές³⁴

Στον Δήμο Βιάννου λειτουργούν δυο αλιευτικά καταφύγια, ένα στο Καστρί της τοπικής κοινότητας Χόνδρου και ένα στην Άρβη της τοπικής κοινότητας Αμιρά. Υπεύθυνος για τη λειτουργία και των δύο είναι ο Οργανισμός Λιμένος Ηρακλείου.

2.2.4.3 Υποδομές δικτύων νέων τεχνολογιών & τηλεπικοινωνιών³⁵

Ο Δήμος εξυπηρετείται ικανοποιητικά από το υφιστάμενο τηλεπικοινωνιακό δίκτυο, που στο μεγαλύτερο κομμάτι του είναι υπόγειο, ενώ κατά τμήματα γίνεται υπέργειο.

Παράλληλα, διαθέτει ασύρματο ευρυζωνικό δίκτυο, παρέχοντας στους δημότες δωρεάν πρόσβαση στο διαδίκτυο σε δημόσιους χώρους, ενώ αναπτύχθηκε δίκτυο οπτικών ινών σε απομακρυσμένους οικισμούς του, με σκοπό την διάθεση νέων ταχύτερων ευρυζωνικών υπηρεσιών.

Επιπλέον, έχει υποβληθεί και είναι προς έγκριση πράξη που αφορά τον ψηφιακό μετασχηματισμό του Δήμου. Ανάμεσα στις προβλεπόμενες δράσεις για την ενίσχυση της ψηφιακής ταυτότητας του Δήμου είναι η ανάπτυξη πλατφόρμας και η εγκατάσταση μονάδων τηλεματικής για την παρακολούθηση και τη

³⁴ ΣΔΑΕΚ Δήμου Βιάννου 2018

³⁵ Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Τοπικού Πολεοδομικού Σχεδίου Δήμου Βιάννου 2024

διαχείριση των οχημάτων του, η εγκατάσταση ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης κατανάλωσης ενέργειας σε δημόσιες υποδομές, η ανάπτυξη συστήματος διαχείρισης ηλεκτρονικών πληρωμών, καθώς και έξυπνου συστήματος προειδοποίησης και αντιμετώπισης κινδύνων εντός των ορίων του Δήμου.

2.2.4.4 Υποδομές διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων^{36,37}

2.2.4.4.1 Διαχείριση στερεών αποβλήτων

Στον Δήμο Βιάννου, Υπεύθυνος Φορέας Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (Φο.Δ.Σ.Α.) είναι ο Ενιαίος Σύνδεσμος Διαχείρισης Απορριμμάτων της Κρήτης (Ε.Σ.Δ.Α.Κ.).

Στη θέση «Μεσοδόκι» του Δήμου ήταν εγκατεστημένος ο Χώρος Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (Χ.Υ.Τ.Α.) Βιάννου, ο οποίος όμως ολοκλήρωσε τη λειτουργία του. Ωστόσο, σχεδιάζεται η λειτουργία Σταθμού Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων, όπου εκεί θα πραγματοποιείται η μεταφόρτωση των στερεών αποβλήτων που συγκεντρώνουν τα απορριμματοφόρα σε μεγαλύτερα ρυμουλκούμενα μέσα μεταφοράς, καθώς και η κατασκευή Πράσινου Σημείου, το οποίο αποτελεί οργανωμένο σημείο όπου οι πολίτες μπορούν να παραδίδουν χαρτί, γυάλινες και μεταλλικές συσκευασίες, ογκώδη υλικά κ.ά.

2.2.4.4.2 Διαχείριση υγρών αποβλήτων

Στον Δήμο Βιάννου Εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων διαθέτουν οι οικισμοί Συκολόγος, Άνω Βιάννος, Αφρατί και Άρβη, όπως αποτυπώνεται και στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 13: Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων στον Δήμο Βιάννου

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΕΕΛ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΙΧΜΗΣ	ΔΙΑΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
1	Συκολόγος	500	Συκολόγου	Καλή
2	Άνω Βιάννος	100	Άνω Βιάννου	Μέτρια
3	Αφρατί	200	Αφρατίου	Καλή
4	Άρβης	-	Άρβη και Νέα Άρβη	Μέτρια

Επιπλέον, υπό κατασκευή βρίσκονται τα δίκτυα αποχέτευσης και βιολογικού καθαρισμού στους οικισμούς Καστρί, Κερατόκαμπος, Χόνδρος και Περβόλα, ενώ υπό δημοπράτηση είναι τα έργα κατασκευής ΕΕΛ στους οικισμούς Αμιρών και Μάρθας

2.2.4.5 Προγράμματα/ δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας

Ο Δήμος Βιάννου είναι μέλος της Μινώα Ενεργειακής, της πρώτης ενεργειακής κοινότητας στην Κρήτη αλλά και σε όλη την νησιωτική έκταση της χώρας. Η Μινώα Ενεργειακή, ως αστικός συνεταιρισμός της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, ξεκίνησε την λειτουργία του στο τέλος του 2019, με αποκλειστικό σκοπό την παραγωγή, την αποθήκευση, την διανομή, και την πώληση πράσινης ενέργειας στα μέλη της. Στόχος της Μινώα Ενεργειακής είναι να μπορεί διαθέτει στο δίκτυο – έναντι ανάλογης αμοιβής – την ενέργεια που περισσεύει, για λογαριασμό των μελών της. Ήδη έχουν κατασκευαστεί τα δύο πρώτα

³⁶ Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων Δήμου Βιάννου 2016

³⁷ Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Τοπικού Πολεοδομικού Σχεδίου Δήμου Βιάννου 2024

φωτοβολταϊκά πάρκα τα οποία μπορούν να υποστηρίξουν πάνω από 350 νοικοκυριά, ενώ γίνονται μελέτες για τα επόμενα. Το γεγονός αυτό επιτρέπει στα μέλη, να χρησιμοποιούν οικολογικό και πολύ φτηνό ηλεκτρισμό στα σπίτια τους, ενώ συγχρόνως συμβάλουν στη μετατροπή της Κρήτης σε ένα βιώσιμο και φιλικό προς το περιβάλλον μέρος.

Παράλληλα, μελετάται από τον Δήμο η κατασκευή υβριδικού σταθμού για άντληση ύδατος και παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στη θέση «Μακρύ Λιβάδι, Κυνηγός, Αναποδάρης».

Επιπλέον, σύμφωνα με το Σχέδιο Φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων (Σ.Φ.Η.Ο.), χωροθετήθηκαν οι θέσεις τοποθέτησης φορτιστών ηλεκτρικών οχημάτων με σκοπό να καλύπτουν τις ανάγκες φόρτισης των ηλεκτρικών οχημάτων που προβλέπεται να κυκλοφορούν και να σταθμεύουν στον Δήμο. Η προτεινόμενη τοποθεσία των σταθμών φόρτισης εμφανίζεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 14: Προτεινόμενες Θέσεις Χωροθέτησης Φορτιστών Ηλεκτρικών Οχημάτων

A/A	ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΟΠΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
1	Άνω Βιάννος	Στροφή Κέντρο Υγείας	Άνω Βιάννου
2	Έμπαρος	Έμπαρος	Εμπάρου
3	Καστρί	Καστρί Λιμένας	Χόνδρου
4	Άρβη	Άρβη Λιμένας	Αμιρών
5	Πεύκος	Πεύκος	Πεύκου
6	Συνδωνία	Συνδωνία	Καλαμίου
7	Τέρτσα	Τέρτσα Παραλία	Συκολόγου

Πηγή: Σ.Φ.Η.Ο. Δήμου Βιάννου

2.2.4.6 Υποδομές διαχείρισης υδάτινων πόρων^{38,39}

Ο Δήμος Βιάννου διακρίνεται σε τρεις υδρογεωλογικές ζώνες: τη βόρεια υψηλή ζώνη, την κεντρική ζώνη και τη νότια χαμηλή ζώνη. Σε αυτές τις ζώνες καταγράφονται οι εξής υδροφορείς: Λεκάνη Άνω Βιάννου, Λεκάνη Εμπάρου, Καρστική Εμπάρου, Ζώνη Βιάννου – Σύμης, Άρβης, Ζώνη Χόνδρου, Ζώνη Κερατόκαμπου.

Τα θέματα της Ύδρευσης – Αποχέτευσης ανήκουν στην αρμοδιότητα του Τμήματος Περιβάλλοντος του Δήμου Βιάννου, καθώς δεν έχει συσταθεί Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης – Άρδευσης.

Οι υδατικοί πόροι της περιοχής αξιοποιούνται αφενός για την ύδρευση των οικισμών και αφετέρου για την άρδευση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (ελαιοκαλλιέργειών και εντατικών καλλιεργειών στα παράλια). Σχεδόν όλοι οι οικισμοί του Δήμου έχουν δίκτυο ύδρευσης που συνδέεται με δεξαμενές, οι οποίες τροφοδοτούνται είτε από πηγές είτε από γεωτρήσεις.

Τα τελευταία έτη έχουν εκπονηθεί πολλά έργα με στόχο τη βελτίωση του υδρευτικού συστήματος του Δήμου, ενώ το μεγαλύτερο μέρος των σωλήνων του δικτύου ύδρευσης έχει αντικατασταθεί. Επιπλέον, το επόμενο διάστημα αναμένεται η υλοποίηση του έργου «Βελτίωση υποδομών ύδρευσης οικισμών

³⁸ ΣΜΠΕ Τοπικού Πολεοδομικού Σχεδίου Δ. Βιάννου

³⁹ ΣΔΑΕΚ Δήμου Βιάννου 2018

Δήμου Βιάννου – Αντικατάσταση δεξαμενών ύδρευσης», που αφορά στην αντικατάσταση παλαιών δεξαμενών ύδρευσης οι οποίες έχουν κριθεί ακατάλληλες.

Στους πίνακες που ακολουθούν αποτυπώνονται αναλυτικά οι γεωτρήσεις και οι πηγές του Δήμου.

Πίνακας 15: Γεωτρήσεις στον Δήμο Βιάννου

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΒΑΘΟΣ (m)	ΑΝΤΛΗΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ (m ³ /ώρα)	ΧΡΗΣΗ	ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΝΕΡΟΥ
Αφράτι-Προφήτης Ηλίας	195	10	Άρδευση	Καλή
Αφράτι Ξινοσुकιά	140	25	Άρδευση	Καλή
Αφράτι-Αμμουδάρα	100	15	Άρδευση	Καλή
Αφράτι-Ζώνες	126	25	Άρδευση	Καλή
Εμπαρος-Ανεβάζουσα	92	40	Άρδευση	Καλή
Έμπαρος-Αργουλιδόπληγο	475	60	Μικτή Άρδευση/Υδρευση	Καλή
Έμπαρος -Μακρά Σόχωρα	145	30	Άρδευση	Καλή
Έμπαρος -Δρακώνα	150	40	Άρδευση	Καλή
Έμπαρος -Στεροβύζι	180	43	Άρδευση	Καλή
Έμπαρος -Λάκκος Γωνιά	150	50	Άρδευση	Καλή
Έμπαρος -Καγιόλα-Τρύπες	580	50	Άρδευση	Καλή
Έμπαρος -Τρύπες	580	50	Άρδευση	Καλή
Έμπαρος -Σπιτάκι-Τρύπες	133	35	Άρδευση	Καλή
Ξενιάκος-Κόφινας	120	30	Άρδευση	Καλή
Ξενιάκος -Πλησίον Εμπάρου-Κοψαχειλί	96,85	30	Άρδευση	Καλή
Ξενιάκος -Ποροφάραγγο	565	60	Μικτή Άρδευση/Υδρευση	Καλή
Κατωφύγι -Εντός Οικισμού Προς Λασιίθι	92	40	Άρδευση	Καλή
Κατωφύγι	133	35	Άρδευση	Καλή
Χόνδρου-Ψυχούλια	62	50	Άρδευση	Καλή
Χόνδρου -Μελισσοχάρακο	420	6	Άρδευση	Καλή
Χόνδρου - Περβόλα	83	15	Άρδευση	Καλή
Χόνδρου - Νταρίτι	300	40	Άρδευση	Καλή
Χόνδρου - Αγ. Ραφαήλ	250	18	Άρδευση	Καλή
Χόνδρου -Σαρακηνό	136	68	Άρδευση	Καλή
Χόνδρου - Μήλιο	304	18	Μικτή Άρδευση/Υδρευση	Καλή
Μάρθα-Καραπίδια	250	3	Άρδευση	Καλή
Κάτω Βιάννος -Καμαράκι	152	12	Άρδευση	Καλή
Κάτω Βιάννος -Καβρού	100	35	Άρδευση	Καλή
Κάτω Βιάννος -Σπάρτη	131	30	Υδρευση	Καλή
Κάτω Βιάννος -Κεφάλι	150	25	Άρδευση	Καλή
Αμιρά -Κολια	455	60	Άρδευση	Καλή
Αμιρά -Σφάκα	340	45	Άρδευση	Καλή

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΒΑΘΟΣ (m)	ΑΝΤΛΗΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ (m ³ /ώρα)	ΧΡΗΣΗ	ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΝΕΡΟΥ
Αμιρά -Αγγισαρομούρι	255	50	Άρδευση	Καλή
Αμιρά -Κούβα	168	55	Άρδευση	Καλή
Αμιρά -Κούβα 2	195	60	Άρδευση	Καλή
Αμιρά -Ποροφάραγγο	150	15	Άρδευση	Καλή
Βαχός-Δαρτός-1	302	10	Άρδευση	Καλή
Βαχός- Δαρτός -2	302	10	Άρδευση	Καλή
Βαχός- Δαρτός -3	302	10	Άρδευση	Καλή
Βαχός-Μπουμπούλι	214	40	Άρδευση	Καλή
Άγιος Βασίλειος -Φονιάλα	173	90	Άρδευση	Καλή
Άγιος Βασίλειος -Λυγιά	485	50	Άρδευση	Καλή
Άγιος Βασίλειος - Πηγάδι	15	100	Άρδευση	Καλή
Άγιος Βασίλειος - Ρουσόλακος	75	80	Άρδευση	Καλή
Πεύκος -Κορνιάς	345	45	Άρδευση	Καλή
Πεύκος -Κατσακιανός 1	120	80	Άρδευση	Καλή
Πεύκος -Κατσακιανός 2	139	40	Μικτή Άρδευση/Υδρευση	Καλή
Συκολόγος-Πανεκκλησιά-Τέρτσα	115	130	Άρδευση	Καλή
Συκολόγος -Καβού-Τέρτσα	310	60	Υδρευση	Καλή
Λουτράκι Σύμης -Γούσπος	465,85	50	Άρδευση	Καλή

Πίνακας 16: Πηγές στον Δήμο Βιάννου

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ	ΠΑΡΟΧΗ (m ³ /ώρα)	ΧΡΗΣΗ	ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΝΕΡΟΥ
Αγ. Βασιλείου	Μέσα Βρύση	100	Άρδευση	Καλή
Κεφαλοβρύσι	Φλέγα	110	Μικτή Άρδευση/Υδρευση	Καλή
Κεφαλοβρυσι	Μελισούρι	10	Άρδευση	Καλή
Σύμη	Κρύα Βρύση	25	Άρδευση	Καλή
Εμπάρου	Ανεβάζουσα	15	Άρδευση	Καλή
Καστρί Χόνδρου	Συκολόγος	30	Άρδευση	Καλή
Φλέγα Τέρτσα	Συκολόγος	30	Άρδευση	Καλή
Πεύκος	Μηλιαράδο	15	Άρδευση	Καλή
Πεύκος	Αγ. Γεώργιος	15	Άρδευση	Καλή
Μάρθα	Χαλάβρα	15	Άρδευση	Καλή
Μάρθα	Μάνα Νερού	15	Άρδευση	Καλή

2.3 Κοινωνική πολιτική, υγεία, παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός

2.3.1 Κοινωνική προστασία και αλληλεγγύη⁴⁰

2.3.1.1 Φτώχεια

Οι μακροχρόνια άνεργοι επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων στον Δήμο Βιάννου ανήλθαν σε ποσοστά της τάξεως 32,4% – 43,5% στο κεντρικό και νότιο τμήμα του Δήμου, ενώ στο βόρειο τμήμα το ποσοστό κινήθηκε στα επίπεδα του 18% – 25,6%. Τα στοιχεία αυτά προκύπτουν από την έρευνα του Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης για τον Εντοπισμό & Ανάλυση Θυλάκων Τοπικής Αποστέρησης & Φτώχειας (2021). Στον παρακάτω χάρτη αποτυπώνονται τα ποσοστά των μακροχρόνια ανέργων, στο σύνολο της Περιφέρειας.

Εικόνα 9: Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων στην Περιφέρεια Κρήτης

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης | Εντοπισμός & Ανάλυση Θυλάκων Τοπικής Αποστέρησης & Φτώχειας (2021)

Στο μεγαλύτερο τμήμα του Δήμου Βιάννου, το ποσοστό των δικαιούχων του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος (ΕΕΕ) διατηρήθηκε σε επίπεδα της τάξεως 0 – 13,3%, ενώ σε μεγάλο τμήμα του κεντρικού και νοτιοδυτικού τμήματος του Δήμου, το ποσοστό ανήλθε σε 13,3% – 25,7%. Επιπλέον σε περιοχές στο νοτιοανατολικό τμήμα του Δήμου το ποσοστό κυμάνθηκε στα ανώτερα (25,7% – 32,4%) και ανώτατα (47,5% – 93,0%) επίπεδα, όπως φαίνεται και στον χάρτη που ακολουθεί.

⁴⁰ Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης - Εντοπισμός & Ανάλυση Θυλάκων Τοπικής Αποστέρησης & Φτώχειας (2021)

Εικόνα 10: Ποσοστό δικαιούχων ΕΕΕ επί των φορολογικών δηλώσεων στην Περιφέρεια Κρήτης (στοιχεία ΗΔΙΚΑ 2019)

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης | Εντοπισμός & Ανάλυση Θυλάκων Τοπικής Αποστέρησης & Φτώχειας (2021)

Ο δείκτης Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης (ΣΠΑ) δηλώνει πόσο αποστερημένη είναι μια περιοχή σε σχέση με τις υπόλοιπες για το σύνολο των μεταβλητών, με τη λιγότερο αποστερημένη περιοχή να παίρνει την τιμή 0 και την περισσότερο αποστερημένη να παίρνει την τιμή 100. Στον παρακάτω χάρτη αποτυπώνεται η κατανομή των περιοχών της Κρήτης σε 5 κλιμάκια του Δείκτη Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης.

Εικόνα 11: Ιεράρχηση Περιοχών της Περιφέρειας Κρήτης με το Δείκτη Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης

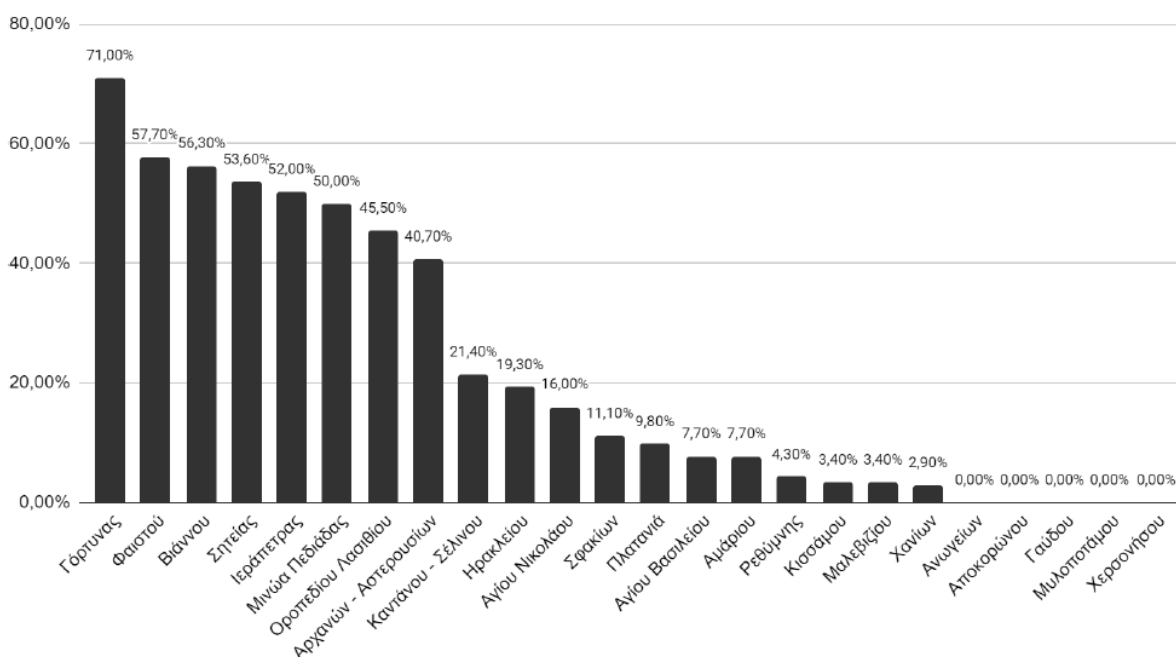
Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης | Εντοπισμός & Ανάλυση Θυλάκων Τοπικής Αποστέρησης & Φτώχειας (2021)

Από τον χάρτη είναι εμφανές ότι οι περιοχές του βόρειου και ανατολικού τμήματος του Δήμου Βιάννου εμφανίζουν χαμηλότερο Συνολικό Δείκτη Αποστέρησης, σε σχέση με τις περιοχές στα κεντρικά, νότια και δυτικά, όπου ο Συνολικός Δείκτης Αποστέρησης είναι υψηλότερος.

Ο Δήμος Βιάννου ανήκει στους δήμους στους οποίους οι αποστερημένες κοινότητες αποτελούν την πλειονότητα των κοινοτήτων που τους συγκροτούν (>50%), με τις κοινότητες Αμιρά, Κάτω Βιάννου, Συκολόγου και Αγίου Βασιλείου να ανήκουν στις πλέον αποστερημένες αγροτικές κοινότητες του Δήμου.

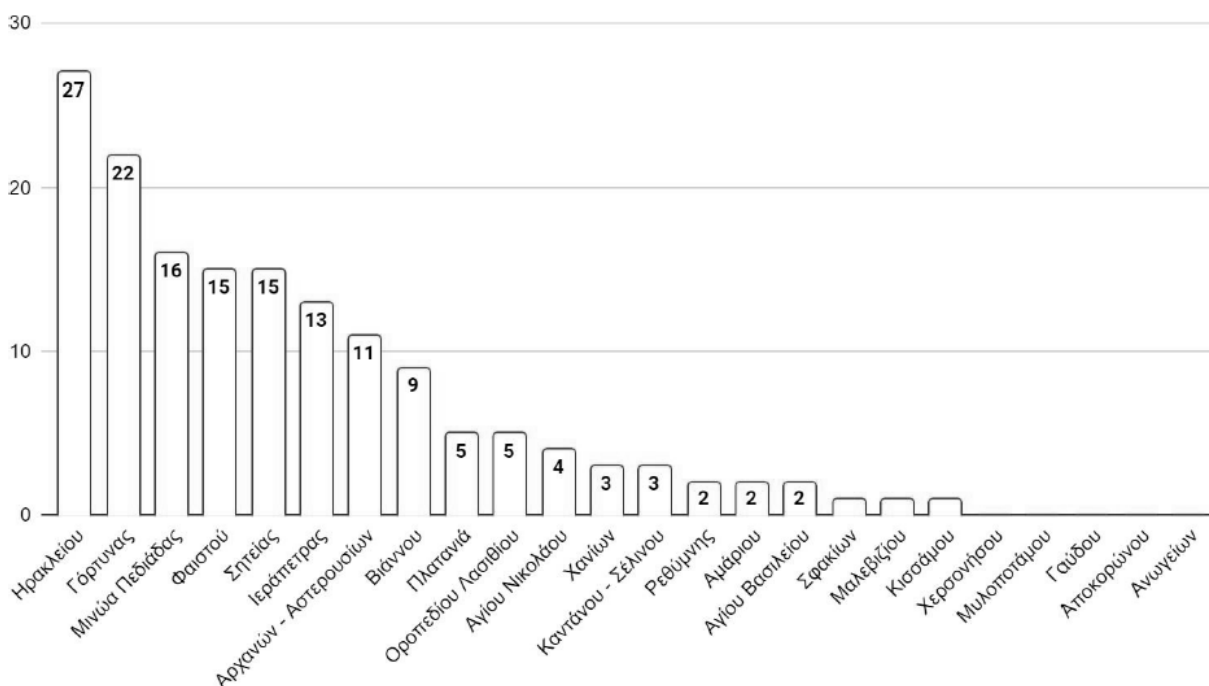
Το ποσοστό των περισσότερο αποστερημένων κλιμακίων στον Δήμο ανέρχεται σε 56,30% (από τα υψηλότερα ποσοστά στην Περιφέρεια Κρήτης), με το πλήθος των περισσότερο αποστερημένων κλιμακίων να είναι 9, όπως απεικονίζεται στα παρακάτω γραφήματα.

Γράφημα 3: Ποσοστό περισσότερο αποστερημένων κλιμακίων ανά Δήμο της Περιφέρειας Κρήτης

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης | Εντοπισμός & Ανάλυση Θυλάκων Τοπικής Αποστέρησης & Φτώχειας (2021)

Γράφημα 4: Πλήθος περισσότερο αποστερημένων κλιμακίων ανά Δήμο της Περιφέρειας Κρήτης

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης | Εντοπισμός & Ανάλυση Θυλάκων Τοπικής Αποστέρησης & Φτώχειας (2021)

2.3.1.2 Κοινωνική μέριμνα⁴¹

2.3.1.2.1 Δομές υποστήριξης ηλικιωμένων

Τα Κέντρα Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (Κ.Α.Π.Η.) παρέχουν συμβουλευτική, ψυχοσυναισθηματική στήριξη και κοινωνική φροντίδα σε ηλικιωμένους και στις οικογένειές τους, όπως επίσης νοσηλευτική φροντίδα, φυσιοθεραπευτική αποκατάσταση, οργανωμένη ψυχαγωγία, κατ' οίκον εξυπηρέτηση. Στον Δήμο λειτουργεί το Κέντρο Ανοικτής Προστασίας (Κ.Α.Π.Η) Βιάννου, στη Βιάννο.

Επιπλέον, στη Βιάννο λειτουργεί και το Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (Κ.Η.Φ.Η.) Βιάννου, το οποίο παρέχει ημερήσια φροντίδα/ φιλοξενία σε ηλικιωμένα άτομα που δεν μπορούν να αυτοεξυπηρετηθούν απόλυτα (κινητικές δυσκολίες, άνοια κλπ.), καθώς το οικογενειακό περιβάλλον που τα φροντίζει αδυνατεί να ανταποκριθεί στη φροντίδα που έχει αναλάβει. Τα Κ.Η.Φ.Η. παρέχουν νοσηλευτική φροντίδα, ικανοποίηση των βασικών αναγκών των ηλικιωμένων, ατομική υγιεινή, συντροφιά, δυνατότητα ανάπαυσης σε κλίνες κατά την παραμονή των ηλικιωμένων στο χώρο, προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης και ανάπτυξης κοινωνικών δεξιοτήτων.

Παράλληλα, το Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι» στη Βιάννο απευθύνεται σε άτομα τρίτης ηλικίας που δεν αυτοεξυπηρετούνται πλήρως, με κινητικές δυσλειτουργίες και ειδικά προβλήματα με προτεραιότητα σε άτομα που ζουν μόνα τους ή δεν έχουν την πλήρη φροντίδα της οικογένειάς τους ή που το εισόδημά τους δεν τους επιτρέπει να εξασφαλίσουν τις απαιτούμενες υπηρεσίες για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής

⁴¹ Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης

τους. Παρέχει συμβουλευτική και ψυχολογική στήριξη, νοσηλευτική φροντίδα κατ' οίκον, οικογενειακή βοήθεια και συντροφιά. Επίσης, παρέχει εξωτερικές εργασίες (π.χ. πληρωμή λογαριασμών), προμήθεια στην κατοικία των ωφελούμενων με είδη άμεσης ανάγκης, καθώς και καθαρισμό του σπιτιού κλπ.

2.3.1.2.2 Προσχολική αγωγή

Όσον αφορά την προσχολική αγωγή, στην περιοχή λειτουργεί μόνο ο Παιδικός Σταθμός Δήμου Βιάννου στη Βιάννο. Οι κτιριακές εγκαταστάσεις στις οποίες στεγάζεται ο παιδικός σταθμός αποτελούν ιδιοκτησία του Δήμου, είναι επιφάνειας 813 τ.μ. και η κατάστασή τους χαρακτηρίζεται ως καλή. Η δυναμικότητα του παιδικού σταθμού δεν υπερβαίνει τους 25 μαθητές, ωστόσο το τρέχον έτος ο αριθμός των εγγεγραμμένων μαθητών ανήλθε σε 28.

2.3.2 Υγεία⁴²

Στον Δήμο Βιάννου λειτουργεί το Κέντρο Υγείας Άνω Βιάννου και πέντε (5) Περιφερειακά Ιατρεία σε Άρβη, Έμπαρο, Πεύκο, Κερατόκαμπο και Ψαρή Φοράδα. Οι υποδομές αυτές δεν μπορούν να καλύψουν πλήρως τις ανάγκες των κατοίκων της περιοχής και ως εκ τούτου, σε περιπτώσεις σοβαρών περιστατικών υγείας ή εξειδικευμένων αναγκών, οι κάτοικοι εξυπηρετούνται από το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ηρακλείου (ΠΑΓΝΗ), από το Βενιζέλειο Νοσοκομείο Ηρακλείου ή το Νοσοκομείο της Ιεράπετρας.

Όσον αφορά τον τομέα της ψυχικής υγείας στον Δήμο, η κινητή μονάδα ψυχικής υγείας του ΠΑΓΝΗ πραγματοποιεί επισκέψεις στον Δήμο, μεριμνώντας για τη θεραπεία και την πρόληψη των προβλημάτων ψυχικής υγείας.

2.3.3 Εκπαίδευση

2.3.3.1 Πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Σύμφωνα με τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ηρακλείου, στον Δήμο Βιάννου υπάρχουν συνολικά δέκα (10) δομές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, πέντε (5) νηπιαγωγεία και πέντε (5) δημοτικά σχολεία. Σημειώνεται ότι στον Δήμο δεν υπάρχουν νηπιαγωγεία και δημοτικά ειδικής αγωγής.

Στον Πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνονται οι σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης του Δήμου Βιάννου, καθώς και τα χαρακτηριστικά αυτών.

Πίνακας 17: Σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στον Δήμο Βιάννου

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΚΤΙΡΙΟΥ (m ²)	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ				
Νηπιαγωγείο Άνω Βιάννου	100	Πολύ καλή	35	23

⁴² 7^η ΥΠΕ

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΚΤΙΡΙΟΥ (m ²)	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ
Νηπιαγωγείο Άρβης	50	Πολύ καλή	20	15
Νηπιαγωγείο Εμπάρου	35	Καλή	10	6
Νηπιαγωγείο Ψαρής Φοράδας	55	Καλή	20	5
Νηπιαγωγείο Καστρίου	30	Πολύ καλή	10	5
ΔΗΜΟΤΙΚΑ				
Δημοτικό Αμυρών				0
Δημοτικό Άνω Βιάννου	1.400	Πολύ καλή	100	96
Δημοτικό Άρβης	200	Πολύ καλή	50	48
Δημοτικό Εμπάρου	170	Καλή	25	21
Δημοτικό Ψαρής Φοράδας	50	Καλή	25	23

2.3.3.2 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Οι σχολικές μονάδες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στον Δήμο Βιάννου είναι το Γυμνάσιο Βιάννου και το Γενικό Λύκειο Βιάννου, οι οποίες αποτυπώνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 18: Σχολικές μονάδες Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στον Δήμο Βιάννου

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΚΤΙΡΙΟΥ (m ²)	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΓΥΜΝΑΣΙΑ				
Γυμνάσιο Βιάννου	1.256	Μέτρια	120	110
ΛΥΚΕΙΑ				
Γενικό Λύκειο Βιάννου	750	Καλή	100	89

2.3.4 Πολιτισμός⁴³

2.3.4.1 Αρχαιολογικοί χώροι – μνημεία

Οι πιο γνωστοί αρχαιολογικοί χώροι στον Δήμο Βιάννου είναι η αρχαία Άρβη, ο μινωικός οικισμός στο Χόνδρο και το Καστρί και το Ιερό του Ερμή και της Αφροδίτης στη Σύμη, το οποίο ανακαλύφθηκε στη θέση «Κρύα Βρύση», ήταν αφιερωμένο στη λατρεία της θεάς Αφροδίτης και του θεού Ερμή και χρονολογείται από τα προϊστορικά χρόνια.

Επίσης, κοντά στο χωριό Αφράτι και συγκεκριμένα στο ύψωμα Προφήτης Ηλίας, έχει ανακαλυφθεί ο αρχαίος οικισμός Αρκαδία, ο οποίος γνώρισε μεγάλη ακμή κατά τους αρχαϊκούς χρόνους. Στην περιοχή εντοπίζονται τμήματα αρχαϊκών οικιών, οχυρωματική ακρόπολη στην κορυφή του βουνού, καθώς και

⁴³ ΣΜΠΕ Τοπικού Πολεοδομικού Σχεδίου Δ. Βιάννου

νεκροταφείο στην δυτική πλευρά που χρονολογείται από τα πρώιμα αρχαϊκά χρόνια. Επιπλέον, στο Κατωφύγι, εντοπίζονται υπολείμματα της αρχαίας πόλης της Εργάνου.

Στο παραλιακό μέτωπο του Δήμου Βιάννου εντοπίζονται οικιστικά και ταφικά ερείπια στους αρχαιολογικούς χώρους με τις ονομασίες «Ψαρή Φοράδα», «Φαφλάγκο» και «Καμίνι Άρβης, Ξενοτάφοι και Αγία Ειρήνη», ενώ στον τελευταίο αρχαιολογικό χώρο βρίσκεται και η εκκλησία Βασιλική της Αγίας Ειρήνης. Επιπλέον, δυτικά του Κερατοκάμπου, στις θέσεις «Ληστής», «Μιτατούλια» και «Πλάκα» εντοπίζονται κατάλοιπα κατοίκησης που αφορούν Μινωικές εγκαταστάσεις της Νεοανακτορικής περιόδου, ενώ στη θέση «Σκουροχάρακο» ή «Σκούρος», υπάρχει αρχαιολογικός χώρος που περιλαμβάνει οικιστικά κατάλοιπα από την πρωτομινωική περίοδο.

Οι κηρυγμένοι από το Υπουργείο Πολιτισμού αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία του Δήμου Βιάννου παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 19: Αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία χαρακτηρισμένοι από το ΥΠΠΟ στον Δήμο Βιάννου

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΗΡΥΞΗ
Προφήτης Ηλίας Αφρατίου	ΦΕΚ: 345/Β/1981-06-16
Κρύα Βρύση, Σύμη	ΦΕΚ: 730/Β/1978-08-29
Ψαρή Φοράδα	ΦΕΚ: 1840/Β/1999-10-05
Φαφλάγκο Βιάννου	ΦΕΚ: 1840/Β/1999-10-05
Καμίνι Άρβης, Ξενοτάφοι και Αγία Ειρήνη Βιάννου	ΦΕΚ: 1834/Β/1999-10-04
Κερατόκαμπος	ΦΕΚ: 265/Β/1999-03-29 ΦΕΚ: 1971/Β/1999-11-04 ΦΕΚ: 174/ΑΑΠ/2012-05-15
Σκουροχάρακο Κερατόκαμπου	ΦΕΚ: 1804/Β/1999-09-29
Μιτατούλια Κερατόκαμπου	ΦΕΚ: 1804/Β/1999-09-29
Πλάκα Κερατόκαμπου	ΦΕΚ: 1804/Β/1999-09-29
Ληστής Κερατόκαμπου	ΦΕΚ: 1804/Β/1999-09-29
Υδρόμυλος «Μύλος του Χάρακα», Κεφαλοβρύσι Βιάννου	ΦΕΚ: 257/Δ/2024-04-25
Υδρόμυλος «Μύλος του Παπά», Κεφαλοβρύσι Βιάννου	ΦΕΚ: 257/Δ/2024-04-25
Βρύση, Άνω Βιάννος	ΦΕΚ: 554/Β/1987-10-23
Κρήνη των Μηλιαράδων, Πεύκος Βιάννου	ΦΕΚ: 964/Β/1998-09-09
Κρήνη το Χάνι, Πεύκος Βιάννου,	ΦΕΚ: 964/Β/1998-09-09
Κρήνη του Πιτρόπου, Πεύκος Βιάννου	ΦΕΚ: 964/Β/1998-09-09
Κρήνη Αναβάλλουσας, Μουρί, Αμυρά	ΦΕΚ: 134/Β/2006-02-06
Κοινοτική κρήνη, Κάτω Βιάννος	ΦΕΚ: 663/Β/1988-09-09
Κτίριο Παλαιού Δημοτικού Σχολείου, Κάτω Βιάννος	ΦΕΚ: 788/Β/1997-09-0
Κοινοτική Βρύση, Χόνδρος	ΦΕΚ: 446/Β/1996-06-14
Ι. Ναός Παναγίας Κάτω Κεράς, Έμπαρος	ΦΕΚ: 485/Β/1983-08-22

Πηγή: Υπουργείο Πολιτισμού – Διεύθυνση Διαχείρισης Εθνικού Αρχείου Μνημείων (2024), ανακτήθηκε 03/07/2024 από <https://www.arxaiologikoktimatologio.gov.gr/>

2.3.4.2 Μουσεία & αξιοθέατα

- **Ιστορικό – Λαογραφικό Μουσείο Βιάννου** | Στεγάζεται στην αίθουσα του παλιού Δημοτικού Σχολείου Άνω Βιάννου, δίπλα στον μεγάλο πλάτανο της Βιάννου. Στο Μουσείο, το οποίο είναι ιδιοκτησίας του Δήμου, στεγάζεται ο πλούσιος λαϊκός πολιτισμός της ευρύτερης περιοχής, καθώς φιλοξενούνται εκθέματα από την παραδοσιακή ζωή των ντόπιων, όπως γεωργικά εργαλεία και εργαλεία από επαγγέλματα της προβιομηχανικής εποχής, μικρά έπιπλα και δείγματα υφαντικής, αλλά και φωτογραφίες, νομίσματα και πυρομαχικά από τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Επιπλέον, εκτίθενται αντικείμενα και χειρόγραφα του Ιωάννη Κονδυλάκη, ο οποίος γεννήθηκε στην Άνω Βιάννο και υπήρξε μία από τις πιο ενδιαφέρουσες φυσιογνωμίες της ελληνικής δημοσιογραφίας και λογοτεχνίας, ενώ αξιοσημείωτα αρχιτεκτονικά μνημεία που κοσμούν τον χώρο είναι η βενετσιάνικη βρύση και ο γραφικός νερόμυλος.

- **Μουσείο Εθνικής Αντίστασης ή Μουσείο Ολοκαυτώματος Βιάννου & Μνημείο Ηρώων** | Βρίσκονται στην περιοχή του Αμιρά και δημιουργήθηκαν με σκοπό τη διάσωση της ιστορικής μνήμης και την ανάδειξη της Αντίστασης και της θυσίας λαού της Βιάννου στην περίοδο της Κατοχής 1941-1944. Το μνημείο είναι αφιερωμένο στην εκτέλεση του αμάχου πληθυσμού από τα γερμανικά στρατεύματα Κατοχής κατά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, ενώ στο Μουσείο διασώζονται υλικά αντικείμενα, ιστορικά αρχεία και πηγές που αποτελούν τεκμήρια της σημαντικής ιστορικής περιόδου.

- **Μνημείο Πεσόνητων στην Έμπαρο** | Το μνημείο, το οποίο φέρει τίτλο «Η μεγάλη κύκλωση της Εμπάρου», κατασκευάστηκε προκειμένου να αποτελέσει μνημείο τιμής στους πεσόντες και να αναδείξει την ιστορία της Εμπάρου κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

- **Πινακοθήκη Βιάννου «ΣΑΒΒΑΣ ΠΕΤΡΑΚΗΣ»** | Βρίσκεται εγκατεστημένη στον παραθαλάσσιο οικισμό του Κερατόκαμπου και στεγάζεται σε χώρο ο οποίος ανεγέρθηκε στα ερείπια παλιάς φάμπρικας. Φιλοξενεί σημαντικά έργα Ελλήνων καλλιτεχνών (ζωγράφοι-γλύπτες-χαράκτες), οι οποίοι διαμόρφωσαν τη σκηνή εικαστικών τεχνών των τελευταίων δεκαετιών στη χώρα (Φασιανός, Μυταράς, Παρμακέλης, Κεσσανλής, Τσόκλης, Ρόκος κ.ά.). Πέρα από την έκθεση, η Πινακοθήκη έχει προχωρήσει και σε δικές της εκδόσεις όπως χρονογραφήματα & λαογραφικά κείμενα του Ιωάννη Κονδυλάκη.

- **Πνευματικό Κέντρο Άνω Βιάννου «Περικλής Βλαχάκης»** | Είναι το πρώτο κοινωφελές ίδρυμα στον Δήμο Βιάννου, το οποίο φιλοδοξεί να συμβάλει με τον ρόλο του στην συνέχεια του πολιτισμού που άνθισε στον Δήμο. Δημιουργήθηκε με σκοπό την ανάπτυξη πνευματικών, πολιτιστικών, συνεδριακών, επιμορφωτικών, και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, ενώ παρέχει προσωρινή διαμονή στον ξενώνα έναντι συμβολικού τιμήματος, σε όσους επιθυμούν να επισκεφτούν την περιοχή. Το Ίδρυμα επιδιώκει την προώθηση επιμορφωτικών και επιστημονικών ερευνών, προγραμμάτων και μελετών με αντικείμενα σχετιζόμενα με τους σκοπούς του και με έμφαση θέματα που αφορούν την ιστορία, τη λαογραφία, τον πολιτισμό και το περιβάλλον του Δήμου Βιάννου.

- **Γεροπλάτανος της Βιάννου** | Ο υπεραιωνόβιος αυτός πλάτανος βρίσκεται στην πλατεία της Άνω Βιάννου και ο κορμός του έχει διάμετρο περίπου τέσσερα μέτρα, αλλά η ηλικία του δεν έχει προσδιοριστεί. Πέρα από εντυπωσιακό δέντρο, είναι και ένα σύμβολο για την Βιάννο, καθώς συνδέεται με την ιστορία της περιοχής. Ο πλάτανος είναι γνωστός και ως «Πλάτανος του Κονδυλάκη», καθώς η προτομή του συγγραφέα στέκει ακριβώς πίσω από το δέντρο.

2.3.4.3 Ναοί & μονές

Σε ολόκληρη την έκταση του Δήμου Βιάννου υπάρχει πλήθος εκκλησιών, γεγονός που φανερώνει τον ρόλο που διαδραμάτισε η χριστιανική πίστη στην ιστορία του τόπου. Οι πιο αξιοσημείωτες εκκλησίες και μοναστήρια του Δήμου είναι:

- Ιερός Ναός Ευαγγελισμού της Θεοτόκου στο Δέτη, η οποία έχει χαρακτηριστεί ως αρχαίο μνημείο
- Ιερός Ναός Παναγίας & Ιερός Ναός Αγίας Αικατερίνης στην Άνω Βιάννο
- Εκκλησία του Αγίου Γεωργίου στην Άνω Βιάννο
- Εκκλησία Αγ. Δημήτριος ο Γαλακτόκτιστος στο Καστρί
- Ιερά Μονή Παναγίας Κεραλιμενιώτισσας στο Φαφλάγκο
- Ιερά Μονή Αγίου Αντωνίου στην Άρβη
- Ιερά Μονή της Αγίας Υπακοής στον Συκολόγο
- Ιερά Μονή Προκοπίου στο Καλάμι
- Ιερά Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αγίας Μονής Βιάννου
- Εκκλησία Αγ. Θεόδωρος ο Στρατηλάτης στον Χόνδρο
- Εκκλησία Αγ. Γεώργιος ο Βαγιωνίτης στο Καστρί
- Εκκλησάκι του Προφήτη Ηλία στον Κερατόκαμπο

2.3.4.4 Πολιτιστικές εκδηλώσεις & χώροι

Στον Δήμο Βιάννου διοργανώνονται σε ετήσια βάση εκδηλώσεις για την επέτειο του Ολοκαυτώματος της Βιάννου από τα γερμανικά στρατεύματα κατοχής, κατά τις οποίες τελείται και μνημόσυνο για τα θύματα στο Πανδημοτικό Ηρώο Βιάννου, στη θέση Σελί Αμιρά.

Σε όλη την επικράτεια του Δήμου, δραστηριοποιούνται πολιτιστικοί σύλλογοι, οι οποίοι αναλαμβάνουν τη διοργάνωση εκδηλώσεων στους οικισμούς, κυρίως κατά την καλοκαιρινή περίοδο. Από τα πιο γνωστά φεστιβάλ που λαμβάνουν χώρα στον Δήμο είναι η Γιορτή μπανάνας στην Άρβη, που διοργανώνεται από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Άρβης, μια που η περιοχή φημίζεται για τις καλλιέργειες μπανάνας.

Επιπλέον, ο Πολιτιστικός Σύλλογος Άνω Βιάννου, υπό την αιγίδα του Δήμου και της Περιφέρειας Κρήτης, προγραμματίζει για το καλοκαίρι του 2024 τη διοργάνωση της 1^{ης} Γιορτής Ελιάς & Ελαιολάδου στην Άνω Βιάννο.

2.3.4.5 Αρχιτεκτονική κληρονομιά

Στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου απαντώνται κτίσματα αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος, τα οποία είναι κυρίως κατάλοιπα βιομηχανικών δραστηριοτήτων παλαιότερων εποχών και αποτελούν σημαντικό στοιχείο της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής, όπως οι φάμπρικες, οι ανεμόμυλοι, οι νερόμυλοι και οι αλευρόμυλοι. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι υδρόμυλοι «Μύλος του Παπά» και «Μύλος του Χάρακα» στο Κεφαλοβρύσι Βιάννου, το οποίο υπήρξε για δεκαετίες το αλευροβιοτεχνικό κέντρο του ανατολικού τμήματος του νομού Ηρακλείου και του Δυτικού Τμήματος του Νομού Λασιθίου. Για τους εν λόγω υδρόμυλους, μάλιστα, έχουν γίνει απόπειρες διάσωσης και ανάδειξης, αλλά και προσπάθειες προκειμένου να ανακηρυχθούν ως διατηρητέα μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς.

Στην Κάτω Βιάννο, το «Κτίριο Παλαιού Δημοτικού Σχολείου», το οποίο έχει χαρακτηριστεί ως νεότερο μνημείο, αποτελεί κτίσμα ιστορικής σημασίας, καθώς δίνει μία εικόνα της αρχιτεκτονικής των σχολείων της εποχής και είναι συνδεδεμένο με τις μνήμες των κατοίκων. Επιπλέον, η Πλατεία Δημοτικού Σχολείου στην Άνω Βιάννο θεωρείται σημαντικός ιστορικός τόπος, καθώς εκεί βρίσκονται το Κτίριο Δημοτικού Σχολείου, ο Νερόμυλος και η Βρύση της Άνω Βιάννου, τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως νεότερα μνημεία.

Στον οικισμό Πεύκο απαντώνται τρεις κρήνες, που έχουν χαρακτηριστεί ως διατηρητέα ιστορικά μνημεία. Οι ονομασίες των τριών κρηνών είναι «Κρήνη το Χάνι», «Κρήνη των Μηλιαρίδων» και «Κρήνη του

Πιτρώπου», ενώ χρονολογούνται και οι τρεις στις αρχές του 20ου αιώνα. Οι κρήνες αυτές έχουν ιδιαίτερη αισθητική και ιστορική αξία, καθώς αποτελούν δείγμα της αρχιτεκτονικής και της λαϊκής ιστορίας και παράδοσης του Δήμου. Άλλες κρήνες στο Δήμο που έχουν χαρακτηριστεί ως ιστορικά διατηρητέα μνημεία είναι η Κρήνη Αναβάλλουσας, η Κοινοτική Βρύση Χόνδρος, καθώς και η Κοινοτική Κρήνη Κάτω Βιάννος.

2.3.5 Αθλητισμός

Οι αθλητικές υποδομές του Δήμου Βιάννου τοποθετούνται στην Άνω Βιάννο και αποτελούνται από ένα γήπεδο ποδοσφαίρου, το οποίο αποτελεί την έδρα της τοπικής ομάδας, του «Πατούχα» και το Κλειστό Γυμναστήριο Μπάσκετ/Βόλει, το οποίο βρίσκεται υπό κατασκευή.

Τα ενεργά αθλητικά σωματεία που δραστηριοποιούνται στον Δήμο αποτυπώνονται στον παρακάτω πίνακα, όπως επίσης και το μοναδικό ανενεργό σωματείο:

Πίνακας 20: Αθλητικά σωματεία στον Δήμο Βιάννου

ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΕΔΡΑ
Αθλητικός Ναυτικός Όμιλος Καλαμίου	Ενεργός	Καλάμι
Αθλητικός Όμιλος Εμπάρου «ΠΗΓΑΣΟΣ»	Ενεργός	Έμπαρος
Ναυταθλητικός Σύλλογος Άρβης «ΑΡΒΙΟΣ ΔΙΑΣ»	Ανενεργός	Άρβη
Όμιλος Φιλάθλων Βιάννου «Ο ΠΑΤΟΥΧΑΣ»	Ενεργός	Βιάννος

2.4 Τοπική οικονομία και απασχόληση

2.4.1 Διάρθρωση οικονομίας

Η καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης όσο αφορά στην τοπική οικονομία και την απασχόληση στη Βιάννο βασίστηκε αναγκαστικά σε στατιστικά στοιχεία της απογραφής 2011 καθώς τα εν λόγω στατιστικά στοιχεία δεν έχουν δημοσιευτεί ακόμη για την απογραφή του 2021 από την ΕΛΣΤΑΤ.

Ο αριθμός των απασχολούμενων στον Δήμο Βιάννου ανέρχεται σε 1.782 άτομα. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η κατανομή των απασχολούμενων ανά τομέα οικονομίας (Πρωτογενής, Δευτερογενής, Τριτογενής) όπως αυτή διαμορφώνεται από την επεξεργασία των στοιχείων της απογραφής του 2011.

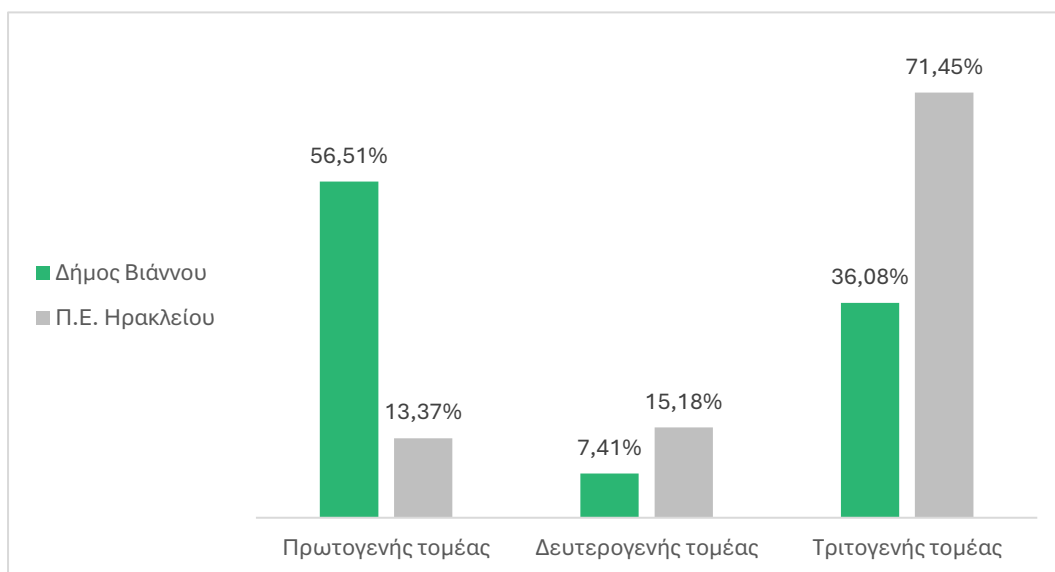
Πίνακας 21: Κατανομή απασχολούμενων ανά τομέα απασχόλησης

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧ/ΝΩΝ	1-ΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	2-ΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	3-ΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	% 1-ΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	% 2-ΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	% 3-ΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ
Δήμος Βιάννου	1.782	1.007	132	643	56,51	7,41	36,08
Π.Ε. Ηρακλείου	109.627	14.660	16.642	78.325	13,37	15,18	71,45
Περιφέρεια Κρήτης	225.718	33.258	32.740	159.720	14,73	14,50	70,76

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011, ίδια επεξεργασία στοιχείων

Η οικονομία του Δήμου στηρίζεται κατά βάση στον πρωτογενή τομέα (γεωργία κτηνοτροφία) καθώς σ' αυτόν απασχολείται η πλειονότητα του εργατικού δυναμικού. Δεύτερος σε σπουδαιότητα είναι ο τριτογενής τομέας (εμπόριο, υπηρεσίες, τουρισμός), ενώ τελευταίος, με τον μικρότερο αριθμό απασχολούμενων, είναι ο δευτερογενής τομέας (μεταποίηση-κατασκευές).

Γράφημα 5: Απασχόληση ανά παραγωγικό τομέα

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011, ίδια επεξεργασία στοιχείων

Συγκρίνοντας την απασχόληση ανά παραγωγικό τομέα στον Δήμο Βιάννου και την Π.Ε. Ηρακλείου, διαπιστώνεται ότι το ποσοστό των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα είναι πολύ υψηλότερο στον Δήμο (56,51%) από τον μέσο όρο της Περιφερειακής Ενότητας (13,37%). Αντίθετα, τα ποσοστά απασχόλησης στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα υπολείπονται σημαντικά των αντίστοιχων σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας.

Σύμφωνα με την απογραφή του 2011, η πλειονότητα των απασχολούμενων (56,51%) δραστηριοποιούνται ως γεωργοί – κτηνοτρόφοι και ακολουθούν με μεγάλη απόκλιση οι απασχολούμενοι στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο – επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών (9,82%), στην δημόσια διοίκηση και άμυνα – υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση (4,99%), στις κατασκευές (4,88%) και στον κλάδο των υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης (4,55%).

Πίνακας 22: Απασχολούμενοι κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας του Δήμου Βιάννου

ΚΛΑΔΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	%
Α. Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	1.007	56,51
ΣΤ. Κατασκευές	87	4,88
Ζ. Χονδρικό και λιανικό εμπόριο - επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών	175	9,82
Η. Μεταφορά και αποθήκευση	47	2,64
Θ. Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης	81	4,55
Ν. Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	19	1,07
Ξ. Δημόσια διοίκηση και άμυνα - υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	89	4,99
Ο. Εκπαίδευση	60	3,37
Π. Δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μεριμνά	59	3,31
Λοιποί κλάδοι	158	8,87

ΚΛΑΔΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	%
Σύνολο	1.782	100,00

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011, Ιδία επεξεργασία στοιχείων

2.4.1.1 Ο πρωτογενής τομέας

Βασικά χαρακτηριστικά του πρωτογενή τομέα του Δήμου αποτελούν τα ποιοτικά αγροτικά προϊόντα, πολλές φορές άμεσα συνδεδεμένα με την ιστορική πορεία, την πολιτισμική ταυτότητα και το κλίμα της περιοχής. Η εξάρτηση από παραδοσιακά πρότυπα και καλλιέργειες, το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, η ελλιπής ενημέρωση και στήριξη του αγροτικού πληθυσμού, η έλλειψη ικανού δικτύου προβολής και διανομής των αγροτικών προϊόντων, τα υψηλά κόστη παραγωγής και η διαρθρωτική υστέρηση με ατελείς υποδομές και σε μεγάλο βαθμό παρωχημένα παραγωγικά συστήματα συχνά οδηγούν σε χαμηλής προστιθέμενης αξίας προϊόντα. Επιπλέον, η μονομερής εξάρτηση από τον τουρισμό, σε συνδυασμό με την ηλικιακή γήρανση του αγροτικού πληθυσμού συμβάλει σταδιακά στη φθίνουσα γεωργική δραστηριότητα και τη μείωση των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα, ενώ ταυτόχρονα παρατηρείται και η απουσία μηχανισμών σύνδεσης των τοπικών προϊόντων με την τοπική τουριστική αγορά.

Σύμφωνα με την Ετήσια Γεωργική Στατιστική Έρευνα για το έτος 2021 της ΕΛΣΤΑΤ, ο αριθμός των καλλιεργήσιμων εκτάσεων ανέρχεται στα 1.307,61 km² στο σύνολο της Π.Ε. Ηρακλείου. Ο κύριος τύπος καλλιεργειών στην Π.Ε. Ηρακλείου είναι οι δενδρώδεις καλλιέργειες, οι οποίες καταλαμβάνουν το 84% της συνολικής καλλιεργούμενης γης. Οι αμπελώνες συγκεντρώνουν το 7,5% της καλλιεργούμενης γης της Π.Ε. Ηρακλείου για το 2021. Στους αμπελώνες εμπεριέχονται αμπέλια για παραγωγή οίνου, σταφίδας και επιτραπέζιων σταφυλιών.

Πίνακας 23: Γεωργικές εκτάσεις Π.Ε. Ηρακλείου

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ	ΕΚΤΑΣΗ (km ²)
Αροτραίες	89,43
Κηπευτική γη	16,52
Δενδρώδεις	1.060,65
Αμπέλια και σταφιδάμπελα	94,02
Αγρανάπαυση (1 - 5) ετών	46,98
Σύνολο καλλιεργούμενης γεωργικής γης και αγρανάπαυσης	1.307,61

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Εκτάσεις και παραγωγή 2021

Οι ελαιώνες είναι η κυρίαρχη δενδρώδεις καλλιέργεια της Π.Ε. Ηρακλείου καταλαμβάνοντας το 39% της συνολικής της έκτασης και το 79,5% της καλλιεργούμενης γης της Περιφερειακής Ενότητας. Σημειώνεται ότι το 57% των αμπελώνων είναι ποτιστικοί, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τις δενδρώδεις καλλιέργειες της Π.Ε. Ηρακλείου ανέρχεται σε 59%. Πέραν των ελαιώνων, οι δενδρώδεις καλλιέργειες που συγκεντρώνουν έκταση άνω του ενός τετραγωνικού χιλιομέτρου περιορίζονται στις μηλιές, πορτοκαλιές και λεμονιές.

Όσον αφορά τον Δήμο, οι ελαιώνες είναι η πιο διαδεδομένη καλλιέργεια η οποία συναντάται σε όλο το μήκος του Δήμου. Στις παραλιακές περιοχές του Δήμου συναντώνται κυρίως καλλιέργειες πρώιμων κηπευτικών, όπως αγγούρι, τομάτα, πιπεριά, μελιτζάνα, κολοκύθι, κ.α., εντός των θερμοκηπίων που

διαθέτει η περιοχή. Αξιόλογη είναι και η παραγωγή μπανάνας στην περιοχή της Άρβης, η οποία διαθέτει ιδιαίτερο άρωμα και γεύση λόγω του μικροκλίματος της περιοχής.

Πίνακας 24: Δενδρώδεις καλλιέργειες της Π.Ε. Ηρακλείου

ΔΕΝΔΡΩΔΕΙΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ		ΕΚΤΑΣΗ (km ²)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΝΤΡΩΝ
Εσπεριδοειδή	Λεμονιές	1,01	51.258
	Πορτοκαλιές	1,44	70.231
	Μανταρινιές	0,30	28.762
	Λοιπά εσπεριδοειδή	0,03	-
	Σύνολο εσπεριδοειδών	2,76	-
Οπωροφόρα δένδρα	Αχλαδιές	0,79	47.864
	Μηλιές	3,87	97.380
	Ακτινίδια	0,00	390
	Λοιπά οπωροφόρα	0,78	-
	Σύνολο οπωροφόρων	5,45	-
Πυρηνόκαρπα	Ροδακινιές - Νεκταρινιές	0,13	11.952
	Κερασιές	0,03	2.882
	Βερικοκιές	0,19	13.611
	Λοιπά πυρηνόκαρπα	0,06	-
	Σύνολο Πυρηνόκαρπων	0,41	-
Ακρόδρυα	Αμυγδαλιές	0,11	31.746
	Καρυδιές	0,77	32.956
	Καστανιές	0,00	176
	Λοιπά ακρόδρυα	0,09	2.956
	Σύνολο ακρόδρυων	0,97	-
Λοιπά δένδρα σύνολο		11,37	-
Ελαιώνες		1.039,70	19.611.914
Γενικό σύνολο		1.060,65	-

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Εκτάσεις και παραγωγή 2021

Η κτηνοτροφία στην περιφερειακή ενότητα έχει κατά κύριο λόγο εκτατικό χαρακτήρα, με μικρό αριθμό οργανωμένων κτηνοτροφικών μονάδων. Αφορά σε συντριπτικό ποσοστό στην αιγοπροβατοτροφία νομαδικού χαρακτήρα και στην εκτροφή πουλερικών. Οι φυλές των αιγοπροβάτων είναι κυρίως ντόπιες. Εκτεταμένη κτηνοτροφική δραστηριότητα ασκείται κυρίως στο τμήμα του ημιορεινού, ορεινού χώρου της περιοχής παρέμβασης, όπου τα καλλιεργήσιμα εδάφη είναι πολύ περιορισμένα ή είναι χαμηλής παραγωγικότητας. Η προβατοτροφία και αιγοτροφία εν γένει είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές και πρέπει να διατηρηθούν στις περιοχές αυτές επειδή αποτελούν μία από τις σημαντικότερες οικονομικές δραστηριότητες αλλά θα πρέπει να συνδυαστούν με την ορθολογική διαχείριση των βοσκοτόπων προκειμένου να καταστούν βιώσιμες.

Το κύριο είδος κτηνοτροφικής δραστηριότητας στον Δήμο Βιάννου είναι η εκτροφή αιγοπροβάτων. Αναφορικά με την Π.Ε. Ηρακλείου, το 44,8% των εκτρεφόμενων ζώων είναι πρόβατα, με τις όρνιθες να ακολουθούν με ποσοστό 22,1% και τις αίγες με 12,4%. Τα κουνέλια συγκεντρώνουν ποσοστό 10,6% και

οι κυψέλες μελισσών συγκεντρώνουν 9,32%, ενώ τα υπόλοιπα είδη ζώων συνολικά συγκεντρώνουν το 0,79% του συνολικού αριθμού κτηνοτροφικών ζώων.

Πίνακας 25: Στοιχεία κτηνοτροφίας της Π.Ε. Ηρακλείου

ΕΙΔΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ
Πρόβατα	746.344
Αίγες	206.278
Όρνιθες	369.102
Χήνες	1.238
Πάπιες	2.030
Γαλοπούλες	2.093
Κουνέλια	176.532
Κυψέλες μελισσών	155.350
Χοίροι	6.466
Ίπποι	97
Όνοι, Ημίονοι	19
Μοσχάρια	62
Βοοειδή	1.144
Σύνολο	1.666.755

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Κτηνοτροφία και Κτηνοτροφικά Προϊόντα, 2021

Η κτηνοτροφία στην περιφερειακή ενότητα έχει κατά κύριο λόγο εκτατικό χαρακτήρα, με μικρό αριθμό οργανωμένων κτηνοτροφικών μονάδων. Αφορά σε συντριπτικό ποσοστό στην αιγοπροβατοτροφία νομαδικού χαρακτήρα και στην εκτροφή πουλερικών. Οι φυλές των αιγοπροβάτων είναι κυρίως ντόπιες. Εκτεταμένη κτηνοτροφική δραστηριότητα ασκείται κυρίως στο τμήμα του ημιορεινού, ορεινού χώρου της περιοχής παρέμβασης, όπου τα καλλιεργήσιμα εδάφη είναι πολύ περιορισμένα ή είναι χαμηλής παραγωγικότητας. Η προβατοτροφία και αιγοτροφία εν γένει είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές και πρέπει να διατηρηθούν στις περιοχές αυτές επειδή αποτελούν μία από τις σημαντικότερες οικονομικές δραστηριότητες αλλά θα πρέπει να συνδυαστούν με την ορθολογική διαχείριση των βοσκοτόπων προκειμένου να καταστούν βιώσιμες.

Το κύριο είδος κτηνοτροφικής δραστηριότητας στον Δήμο Βιάννου είναι η εκτροφή αιγοπροβάτων. Αναφορικά με την Π.Ε. Ηρακλείου, το 44,8% των εκτρεφόμενων ζώων είναι πρόβατα, με τις όρνιθες να ακολουθούν με ποσοστό 22,1% και τις αίγες με 12,4%. Τα κουνέλια συγκεντρώνουν ποσοστό 10,6% και οι κυψέλες μελισσών συγκεντρώνουν 9,32%, ενώ τα υπόλοιπα είδη ζώων συνολικά συγκεντρώνουν το 0,79% του συνολικού αριθμού κτηνοτροφικών ζώων.

2.4.1.2 Ο δευτερογενής τομέας

Ο δευτερογενής τομέας είναι ο λιγότερο αναπτυγμένος από τους τρεις παραγωγικούς τομείς της οικονομίας του Δήμου. Συγκεκριμένα, ο δευτερογενής τομέας απασχολεί μόλις 132 άτομα, δηλαδή το 7,4% των απασχολούμενων του Δήμου. Το εν λόγω ποσοστό είναι σημαντικά μειωμένο σε σχέση με το αντίστοιχο της Π.Ε. Ηρακλείου (15,18%) και της Περιφέρειας Κρήτης (14,50%).

Στον Δήμο Βιάννου και, πιο συγκεκριμένα, στην Έμπαρο υπάρχει μια εγκεκριμένη εγκατάσταση τυποποίησης ελαιολάδου, όπως φαίνεται στον κατάλογο εγκεκριμένων εγκαταστάσεων τυποποίησης

ελαιόλαδου του ΥΠΑΑΤ. Σημειώνεται ότι βάσει αντίστοιχων μητρώων του ΥΠΑΑΤ και του ΕΦΕΤ, στον Δήμο Βιάννου δεν υπάρχουν εγκεκριμένες εγκαταστάσεις τυποποίησης μελιού, κρέατος, γάλακτος ή αλιευμάτων.

Τα κυριότερα πρωτογενή προϊόντα της κτηνοτροφικής δραστηριότητας της Π.Ε. Ηρακλείου είναι η παραγωγή γάλακτος για την ανθρώπινη κατανάλωση, καθώς το 2021 παράχθηκαν 68 χιλιάδες τόνοι γάλακτος εκ των οποίων περίπου το 70% προέρχεται από πρόβατα. Αναφορικά με την παραγωγή κρέατος, στην Π.Ε. Ηρακλείου συνολικά παράχθηκαν 2.035 τόνοι, εκ των οποίων το 23,8% προερχόταν από κουνέλια, το 18,7% από αρνιά, το 17,3% από μοσχάρια και το 15,3% από πουλερικά. Αξιοσημείωτο είναι ότι κατά το 2021 παράχθηκαν επίσης περίπου 30 εκατομμύρια αυγά και 1.800 τόνοι μέλι.

Πίνακας 26: Παραγωγή πρωτογενών κτηνοτροφικών προϊόντων της Π.Ε. Ηρακλείου

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ	ΤΟΝΟΙ
Γάλα βοοειδών	97
Γάλα προβάτων	47.297
Γάλα αιγών	20.613
Γενικό σύνολο γάλακτος για ανθρώπινη κατανάλωση	68.006
Μοσχάρια κάτω του έτους	12
Μοσχάρια 1-2 ετών	341
Δαμάλια και βόδια	2
Αρνιά	381
Ζυγούρια και πρόβατα	166
Κατσίκια	90
Βιτούλια και αίγες	43
Χοιρίδια	17
Χοίροι	185
Πουλερικά	312
Κουνέλια	485
Σύνολο κρέατος	2.035
Δέρματα νωπά (τεμάχια)	66
Αυγά (χιλιάδες τεμάχια)	29.614
Μαλλιά προβάτων	198
Τρίχες αιγών	52
Μέλι	1.834
Κερί	183

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Κτηνοτροφία και Κτηνοτροφικά Προϊόντα, 2021

Αναφορικά με την παραγωγή δευτερογενών κτηνοτροφικών προϊόντων, αυτά περιορίστηκαν στα γαλακτοκομικά προϊόντα και συγκεκριμένα στην παραγωγή σκληρού ή μαλακού τυριού, βουτύρου και μυζήθρας. Το 88% της εν λόγω παραγωγής ανήκει στα τυροκομικά προϊόντα.

Προϊόντα ΠΟΠ στην περιοχή παρέμβασης είναι το ελαιόλαδο, παραγόμενο από ελαιώνες στην περιοχή της Βιάννου (ΦΕΚ 677/2-09-93), η γραβιέρα (ΦΕΚ 16/14-01-94) και η ξινομυζήθρα (ΦΕΚ 18/14-01-94) Κρήτης, τα οποία παράγονται μόνο από αιγοπρόβειο γάλα. Τα εν λόγω προϊόντα χαρακτηρίζονται για την άριστη γεύση τους και καταναλώνονται στην ελληνική και ευρωπαϊκή αγορά.

Πίνακας 27: Παραγωγή δευτερογενών κτηνοτροφικών προϊόντων της Π.Ε. Ηρακλείου

ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ		ΤΟΝΟΙ
Τυρί	μαλακό	1.996
	σκληρό	831
Βούτυρο νωπό		29
Μυζήθρα		361
Σύνολο		3.217

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Κτηνοτροφία και Κτηνοτροφικά Προϊόντα, 2021

2.4.1.3 Ο τριτογενής τομέας

Ο τριτογενής τομέας το 2011 απασχολούσε 643 άτομα, δηλαδή το 36% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του Δήμου. Το ποσοστό των απασχολούμενων του τριτογενή τομέα είναι σημαντικά μειωμένο από τα αντίστοιχα της Π.Ε. Ηρακλείου (71,5%) και της Περιφέρειας Κρήτης (70,7%). Αυτό αποδεικνύει τον ορεινό χαρακτήρα της περιοχής και την εξάρτηση των κατοίκων του Δήμου από την αγροτική παραγωγή.

Σύμφωνα με τον Πίνακα 21 κυρίαρχη δραστηριότητα του τριτογενούς τομέα στον Δήμο θεωρείται το εμπόριο, καθώς εξυπηρετεί, τις κύριες ανάγκες του ντόπιου πληθυσμού σε καταναλωτικά αγαθά πρώτης ανάγκης, είδη ένδυσης, οικοδομικά υλικά, ζωοτροφές, κ.α. Ακολουθούν ο τομέας της δημόσιας διοίκησης και άμυνας (89 απασχολούμενοι) και ο τομέας δραστηριοτήτων που σχετίζεται με υπηρεσίες παροχής καταλύματος και εστίασης (81 απασχολούμενοι). Χωρικά, οι περισσότερες επιχειρήσεις συγκεντρώνονται στην Άνω Βιάννο, έδρα του Δήμου, αλλά και στο παράκτιο τμήμα του που παρουσιάζει τουριστική ανάπτυξη.

Δεδομένου του πλούσιου πολιτιστικού και φυσικού περιβάλλοντος του Δήμου, ο τουρισμός συνεχώς συνεισφέρει όλο και περισσότερο στην τοπική οικονομία, ενισχύοντας έμμεσα τις τοπικές εμπορικές επιχειρήσεις και την αγροτική παραγωγή. Ο Δήμος λόγω του αγροτικού του χαρακτήρα ενδείκνυται για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού όπως ο οικοτουρισμός, ο αγροτουρισμός και ο ορειβατικός τουρισμός. Σημειώνεται δε, ότι μέσω συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, έχουν δημιουργηθεί αρκετές επιχειρήσεις στην περιοχή που αναβαθμίζουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων του Δήμου.

Τέλος, πλησίον του Δήμου κατασκευάζεται ο Νέος Διεθνής Αερολιμένας Ηρακλείου, ο οποίος αναμένεται να τεθεί σε λειτουργία το 2027 και να εξυπηρετεί 10-18 εκατ. επισκέπτες ετησίως. Το γεγονός αυτό εκτιμάται ότι θα επιφέρει σημαντικές αλλαγές στην περιοχή του Δήμου με τον πληθυσμό, τις τουριστικές ροές και το επενδυτικό ενδιαφέρον να αυξάνονται σημαντικά. Επιπλέον, θα αυξηθεί το μέγεθος και το πλήθος των επιχειρήσεων παροχής καταλυμάτων, εστίασης και λιανικού εμπορίου με κύριο στόχο την παροχή βασικών αγαθών στον πληθυσμό και τους επισκέπτες του Δήμου.

2.4.2 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός

Το άθροισμα των ατόμων μιας περιοχής που απασχολούνται σε μια εργασία ή αναζητούν εργασία ονομάζεται οικονομικά ενεργός πληθυσμός. Στον Δήμο Βιάννου ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός κατά την απογραφή του 2011 ανερχόταν σε περίπου 2 χιλιάδες άτομα ή αλλιώς, στο 35,83% του μόνιμου πληθυσμού του Δήμου. Το εν λόγω ποσοστό είναι σημαντικά μειωμένο σε σχέση με τα αντίστοιχα σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας (43,75%) και περιφερειακό επίπεδο (43,31%).

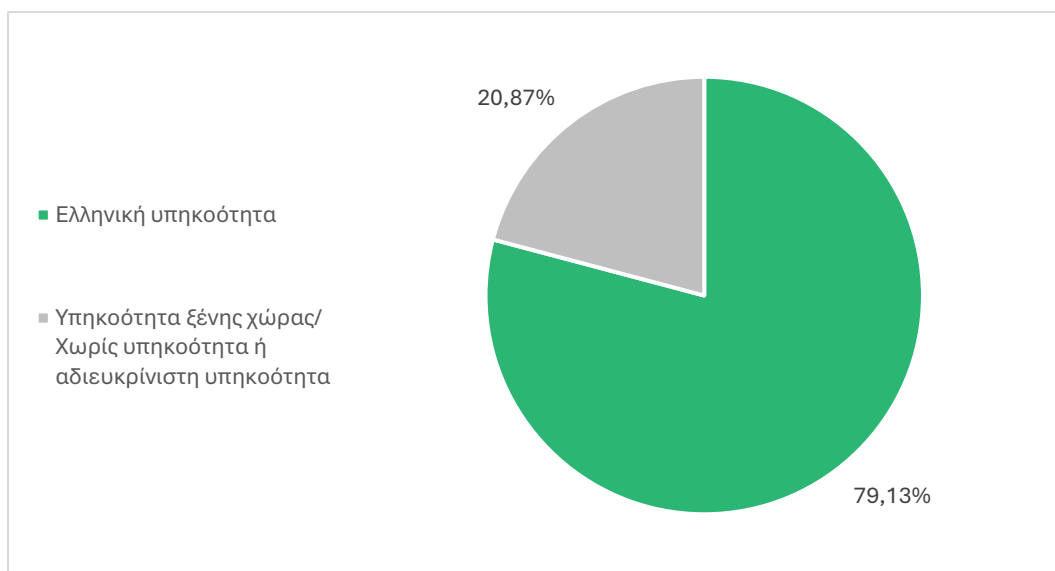
Πίνακας 28: Οικονομικά ενεργός πληθυσμός κατά φύλο του Δήμου Βιάννου

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΥΝΟΛΟ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΙ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΙ	% ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΩΝ
Δήμος Βιάννου	5.563	1.993	3.570	35,83
Άνδρες	2.745	1.273	1.472	46,38
Γυναίκες	2.818	720	2.097	25,55
Π.Ε. Ηρακλείου	305.490	133.666	171.824	43,75
Περιφέρεια Κρήτης	623.065	269.873	353.192	43,31

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011, ίδια επεξεργασία στοιχείων

Εξετάζοντας τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό κατά φύλο, διαπιστώνεται ότι το 46,4% των ανδρών του Δήμου ανήκουν στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό, ενώ, αναφορικά με τις γυναίκες του Δήμου το εν λόγω ποσοστό είναι σημαντικά μειωμένο και ανέρχεται σε 25,6%. Αξιοσημείωτο είναι ότι περίπου το 20% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του Δήμου αποτελείται από υπηκόους ξένων χωρών. Το εν λόγω ποσοστό είναι σχεδόν διπλάσιο από το αντίστοιχο της Π.Ε. Ηρακλείου που ανέρχεται σε 11%.

Γράφημα 6: Οικονομικά ενεργός πληθυσμός κατά ομάδα υπηκοότητας του Δήμου Βιάννου

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011, ίδια επεξεργασία στοιχείων

Αναφορικά με το επίπεδο εκπαίδευσης του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του Δήμου Βιάννου, διαπιστώνεται ότι είναι ιδιαίτερα χαμηλό καθώς η πλειοψηφία του δεν έχει ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση (43,65%). Αντιθέτως, το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού που έχει ολοκληρώσει κάποιο ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα ανέρχεται σε 11,2%.

Πίνακας 29: Οικονομικά ενεργός πληθυσμός κατά επίπεδο εκπαίδευσης του Δήμου Βιάννου

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ		ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	
	ΠΛΗΘΟΣ	%	ΠΛΗΘΟΣ	%
Κάτοχοι διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου/ Πτυχιούχοι Παν/μίου - Πολυτεχνείου, ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ, ανώτερων επαγγελματικών και ισοτίμων σχολών	223	11,19	136	3,81
Πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΙΕΚ, Κολέγια κλπ.)/ Απόφοιτοι Λυκείου (Γενικού, Εκκλησιαστικού, Επαγγελματικού κλπ.)	574	28,80	408	11,43
Απόφοιτοι τριταξίου Γυμνασίου και πτυχιούχοι Επαγγελματικών Σχολών	326	16,36	363	10,17
Απόφοιτοι Δημοτικού/ Άλλη περίπτωση ⁴⁴	870	43,65	2.663	74,59

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011, ίδια επεξεργασία στοιχείων

2.4.3 Απασχόληση

Όσον αφορά τους απασχολούμενους του Δήμου Βιάννου, το ποσοστό των απασχολούμενων ως ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού ανέρχεται σε 89,41%. Το ποσοστό αυτό είναι υψηλότερο από τα αντίστοιχα σε επίπεδο Π.Ε. Ηρακλείου (82,02%) και Περιφέρειας Κρήτης (83,64%). Διαχρονικά ενισχύεται η απασχόληση στους άνδρες σε σχέση με τον γυναικείο πληθυσμό του Δήμου που είναι ένα συχνό φαινόμενο στις ορεινές και αγροτικές περιοχές της χώρας. Η συμμετοχή των δύο φύλων στην απασχόληση είναι άνιση καθώς επί του συνόλου των απασχολούμενων του 2011, το 64% αντιστοιχεί σε άνδρες και μόλις το 36% σε γυναίκες.

Πίνακας 30: Απασχολούμενοι του Δήμου Βιάννου

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΩΝ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	% ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
Δήμος Βιάννου	1.993	1.782	89,41
Άνδρες	1.273	1.139	89,47
Γυναίκες	720	643	89,31
Π.Ε. Ηρακλείου	133.666	109.627	82,02
Περιφέρεια Κρήτης	269.873	225.718	83,64

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011, ίδια επεξεργασία στοιχείων

Από την ανάλυση της απασχόλησης κατά επάγγελμα προκύπτει ότι στον Δήμο Βιάννου το μεγαλύτερο ποσοστό απασχολούμενων είναι ειδικευμένοι γεωργοί και κτηνοτρόφοι (48,7%) και ακολουθούν με μεγάλη απόκλιση οι ανειδίκευτοι εργάτες, χειρωνακτές και μικροεπαγγελματίες (15,9%). Επιπλέον,

⁴⁴ Περιλαμβάνονται και οι απασχολούμενοι που: α) εγκατέλειψαν το Δημοτικό αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση, β) ολοκλήρωσαν την προσχολική αγωγή και γ) δεν γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση

σημαντικό είναι το ποσοστό των ατόμων που απασχολούνται στην παροχή υπηρεσιών και στις πωλήσεις (10,2%).

Πίνακας 31: Απασχολούμενοι κατά επάγγελμα του Δήμου Βιάννου

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	%
Ανώτερα διευθυντικά και διοικητικά στελέχη	52	2,92
Επαγγελματίες	134	7,52
Τεχνικοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	50	2,81
Υπάλληλοι γραφείου	42	2,36
Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές	181	10,16
Ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς	867	48,65
Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	115	6,45
Χειριστές βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και εξοπλισμού και συναρμολογητές (μονταδόροι)	57	3,20
Ανειδίκευτοι εργάτες, χειρωνάκτες και μικροεπαγγελματίες	284	15,94
Σύνολο	1.782	100,00

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011, Ιδία επεξεργασία στοιχείων

Η πλειοψηφία των απασχολούμενων του Δήμου Βιάννου αποτελείται από αποφοίτους Δημοτικού ή που δεν έχουν αποφοιτήσει από αυτό (45,4%). Ακολουθούν οι απόφοιτοι Λυκείου ή πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με ποσοστό 27,3% και οι απόφοιτοι γυμνασίου και πτυχιούχοι Επαγγελματικών Σχολών (16,6%). Το μικρότερο ποσοστό απασχολούμενων διατηρούν οι πτυχιούχοι ΑΕΙ και ισότιμων σχολών, οι οποίοι συγκεντρώνουν ποσοστό που ανέρχεται μόλις στο 10,8% των απασχολούμενων του Δήμου.

Πίνακας 32: Απασχολούμενοι κατά επίπεδο εκπαίδευσης του Δήμου Βιάννου

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	%
Κάτοχοι διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου / Πτυχιούχοι Παν/μίου - Πολυτεχνείου, ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ ανώτερων επαγγελματικών και ισότιμων σχολών	192	10,77
Πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΙΕΚ, Κολλέγια κλπ.) / Απόφοιτοι Λυκείου (Γενικού, Εκκλησιαστικού, Επαγγελματικού κλπ.)	486	27,27
Απόφοιτοι τριτάξιου Γυμνασίου και πτυχιούχοι Επαγγελματικών Σχολών	295	16,55
Απόφοιτοι Δημοτικού/ Άλλη περίπτωση ⁴⁵	809	45,40
Σύνολο	1.782	100,00

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011, Ιδία επεξεργασία στοιχείων

⁴⁵ Περιλαμβάνονται και οι απασχολούμενοι που: α) εγκατέλειψαν το Δημοτικό αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση, β) ολοκλήρωσαν την προσχολική αγωγή και γ) δεν γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση

2.4.4 Ανεργία

Κατά την απογραφή του 2011, το ποσοστό της ανεργίας του Δήμου Βιάννου, ανερχόταν σε 10,59% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού. Το εν λόγω ποσοστό παρουσιάζεται μειωμένο σε σχέση με τα αντίστοιχα ποσοστά της Π.Ε. Ηρακλείου (17,98%) και της Περιφέρειας Κρήτης (16,36%).

Πίνακας 33: Άνεργοι του Δήμου Βιάννου

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΩΝ	ΑΝΕΡΓΟΙ	% ΑΝΕΡΓΩΝ
Δήμος Βιάννου	1.993	211	10,59
Π.Ε. Ηρακλείου	133.666	24.039	17,98
Περιφέρεια Κρήτης	269.873	44.155	16,36

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011, Ιδία επεξεργασία στοιχείων

Αναφορικά με το είδος των ανέργων του Δήμου, το 63,5% των ανέργων είναι άνδρες. Επιπλέον, το 48,3% των συνολικών ανέργων κάποτε ήταν πρώην απασχολούμενοι και λόγω της οικονομικής κρίσης και της διαρκούς ύφεσης της χώρας μας από το 2008 έως το 2017 έχασαν την θέση απασχόλησης τους, ενώ το 51,7% είναι «νέοι άνεργοι».

Πίνακας 34: Είδος ανέργων Δήμου Βιάννου

ΠΕΡΙΟΧΗ/ ΦΥΛΟ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ	ΠΡΩΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	%	ΝΕΟΙ ΑΝΕΡΓΟΙ	%
Δήμος Βιάννου	211	102	48,34%	109	51,66%
Άρρενες	134	66	49,25%	68	50,75%
Θήλειες	77	36	46,75%	41	53,25%
Π.Ε. Ηρακλείου	24.039	17.116	71,20%	6.923	28,80%
Περιφέρεια Κρήτης	44.155	30.521	69,12%	13.634	30,88%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011, Ιδία επεξεργασία στοιχείων

Η πλειοψηφία των ανέργων του Δήμου Βιάννου αποτελείται από αποφοίτους Λυκείου ή πτυχιούχους μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (41,7%). Ακολουθούν οι απόφοιτοι Δημοτικού ή που δεν έχουν αποφοιτήσει από αυτό με ποσοστό 28,9%, ενώ, οι απόφοιτοι γυμνασίου και πτυχιούχοι Επαγγελματικών Σχολών καθώς και οι πτυχιούχοι ΑΕΙ και ισότιμων σχολών συγκεντρώνουν το ίδιο ποσοστό που ανέρχεται μόλις στο 14,7% των απασχολούμενων του Δήμου.

Πίνακας 35: Άνεργοι κατά επίπεδο εκπαίδευσης του Δήμου Βιάννου

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΑΝΕΡΓΟΙ	%
Κάτοχοι διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου/ Πτυχιούχοι Παν/μίου - Πολυτεχνείου, ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ, ανώτερων επαγγελματικών και ισότιμων σχολών	31	14,69
Πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΙΕΚ, Κολλέγια κλπ.) / Απόφοιτοι Λυκείου (Γενικού, Εκκλησιαστικού, Επαγγελματικού κλπ.)	88	41,71
Απόφοιτοι τριτάξιου Γυμνασίου και πτυχιούχοι Επαγγελματικών Σχολών	31	14,69

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΑΝΕΡΓΟΙ	%
Απόφοιτοι Δημοτικού/ Άλλη περίπτωση ⁴⁶	61	28,91
Σύνολο	211	100,00

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011, Ιδία επεξεργασία στοιχείων

Εξετάζοντας τα στοιχεία ανεργίας της ΔΥΠΑ για το 2024 προκύπτει ότι στην Περιφέρεια Κρήτης καταγράφονται σημαντικά προβλήματα στην εύρεση εργασίας, επιδεινώνοντας τη θέση διάφορων ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.

Στην Κρήτη διαπιστώνονται έντονες διακυμάνσεις στα ποσοστά μεταξύ τις θερινής και της χειμερινής περιόδου, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η ανεργία στο νησί είναι κυρίως ένα εποχικό φαινόμενο που σχετίζεται με την απασχόληση σε επαγγέλματα του τουρισμού και της εφοδιαστικής αλυσίδας εξυπηρέτησης επιχειρήσεων, οι οποίες συνδέονται με τον τουρισμό.

Οι γυναίκες πλήττονται από την ανεργία περισσότερο από τους άντρες. Το ίδιο συμβαίνει τόσο στην Ελλάδα (σε μεγαλύτερο βαθμό) όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση (σε πολύ μικρότερο βαθμό). Αξίζει παρ' όλα αυτά να τονιστεί το γεγονός ότι οι κοινωνικό-οικονομικές αλλαγές φαίνεται να επηρεάζουν εντονότερα τις γυναίκες απ' ό,τι τους άντρες.

Πιο συγκεκριμένα, την τελευταία πενταετία οι άνεργοι της Περιφέρειας Κρήτης έχουν αυξηθεί κατά 8,29%. Αξιοσημείωτο είναι ότι οι άνεργοι των ηλικιακών ομάδων 15-29 και 55+ ετών έχουν μειωθεί τουλάχιστον κατά το ήμισυ της τελευταία πενταετία, καθώς επίσης κατά 14,78% έχουν μειωθεί οι άνεργοι οι οποίοι λαμβάνουν επίδομα.

Πίνακας 36: Στοιχεία ανεργίας της Περιφέρειας Κρήτης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΙΑΝ-2020	ΙΑΝ-2024	ΜΕΤΑΒΟΛΗ
ΑΝΕΡΓΟΙ	75.066	81.286	8,29%
Εκ των οποίων λαμβάνουν επίδομα	39.433	33.604	-14,78%
Εκ των οποίων μακροχρόνια άνεργοι	17.705	19.632	10,88%
Εκ των οποίων γυναίκες	48.602	49.869	2,61%
Εκ των οποίων έως 29 ετών	15.218	6.892	-54,71%
Εκ των οποίων άνω των 55 ετών	11.391	5.644	-50,45%
Εκ των οποίων απόφοιτοι το πολύ Β/θμιας	67.558	69.424	2,76%

Πηγή: ΔΥΠΑ, Στοιχεία ανέργων και επιδοτούμενων, Ιανουάριος 2020 & Ιανουάριος 2024

Αναφορικά με την πορεία της ανεργίας ανά τα έτη, παρατηρείται μια διαρκής αύξηση στον αριθμό των ανέργων της Περιφέρειας Κρήτης. Πιο συγκεκριμένα, το 2020 οι άνεργοι αυξήθηκαν κατά 47% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Η εν λόγω αύξηση έχει διατηρηθεί μέχρι και σήμερα εμφανίζοντας μικρή πτώση το 2024.

⁴⁶ Περιλαμβάνονται και οι απασχολούμενοι που: α) εγκατέλειψαν το Δημοτικό αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση, β) ολοκλήρωσαν την προσχολική αγωγή και γ) δεν γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση

Πίνακας 37: Στοιχεία ανεργίας της Περιφέρειας Κρήτης για τα έτη 2017-2024

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΑΝΕΡΓΟΙ
Ιανουάριος 2024	81.286
Ιανουάριος 2023	82.555
Ιανουάριος 2022	82.177
Ιανουάριος 2021	82.657
Ιανουάριος 2020	75.066
Ιανουάριος 2019	51.032
Ιανουάριος 2018	36.286
Ιανουάριος 2017	40.713

Πηγή: ΔΥΠΑ, Στοιχεία ανέργων και επιδοτούμενων

2.5 Βελτίωση διοικητικής ικανότητας του Δήμου

2.5.1 Όργανα διοίκησης

2.5.1.1 Διοικητική δομή Δήμου Βιάννου

Το σύστημα διοίκησης του Δήμου Βιάννου, ως οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης Α΄ βαθμού, διέπεται από τις διατάξεις του Νόμου 3852/2010 (ΦΕΚ 87Α΄ - Πρόγραμμα Καλλικράτης), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει (σημαντικότερες τροποποιητικές διατάξεις: ν.4555/2018 «Πρόγραμμα Κλεισθένης Ι», ν.4804/2021, ν.5056/2023).

Ο Δήμος διοικείται από το Δημοτικό Συμβούλιο, την Δημοτική Επιτροπή και τον Δήμαρχο. Επίσης, τα όργανα σε επίπεδο δημοτικών κοινοτήτων είναι ο πρόεδρος της κοινότητας για κοινότητες έως 200 κατοίκους ή το συμβούλιο και ο πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας για κοινότητες μεγαλύτερες των 200 κατοίκων. Ο Δήμαρχος και οι δημοτικοί σύμβουλοι, οι σύμβουλοι των δημοτικών κοινοτήτων και οι πρόεδροι των δημοτικών κοινοτήτων εκλέγονται κάθε πέντε (5) έτη με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία. Η δημοτική αρχή του Δήμου Βιάννου που αναδείχτηκε στις δημοτικές εκλογές της 8^{ης} Οκτωβρίου 2023 εγκαταστάθηκε την 01/01/2024 και η θητεία της λήγει την 31/12/2028.

2.5.1.1.1 Δημοτικό συμβούλιο

Σύμφωνα με το άρθρο 65 του ν. 3852/2010, το δημοτικό συμβούλιο αποφασίζει για όλα τα θέματα που αφορούν το δήμο, εκτός από εκείνα που ανήκουν εκ του νόμου στην αρμοδιότητα του δημάρχου ή άλλου οργάνου του δήμου ή το ίδιο το δημοτικό συμβούλιο μεταβίβασε σε επιτροπή του.

Το δημοτικό συμβούλιο εκφράζει τις θέσεις του σε θέματα τοπικού ενδιαφέροντος και γνωμοδοτεί όποτε δημόσιες Αρχές ή αρμόδια όργανα ζητούν τη γνώμη του.

Ορίζει τους φόρους, τα τέλη, τα δικαιώματα και τις εισφορές.

Καταρτίζει με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του τον κανονισμό λειτουργίας του, με βάση τον πρότυπο κανονισμό του άρθρου 67 του ν. 3852/2010. Αν δεν έχει θεσπισθεί κανονισμός λειτουργίας από το δημοτικό συμβούλιο, τότε ισχύει ο εν λόγω πρότυπος κανονισμός.

Ένα (1) μήνα πριν από τη διενέργεια των εκλογών και μέχρι την εγκατάσταση των νέων δημοτικών αρχών, το δημοτικό συμβούλιο αποφασίζει μόνο για θέματα που αναφέρονται σε έκτακτες περιπτώσεις εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης, καθώς και για θέματα που αφορούν στην υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων έργων.

Το δημοτικό συμβούλιο μπορεί με απόφασή του να μεταβιβάζει στην Δημοτική Επιτροπή αρμοδιότητές του σχετικές με το αντικείμενό της.

2.5.1.1.2 Δήμαρχος

Σύμφωνα με το άρθρο 58 του ν. 3852/2010, ο Δήμαρχος υπηρετεί τα τοπικά συμφέροντα, κατευθύνει τις δράσεις του Δήμου για την υλοποίηση του σχεδίου ανάπτυξης, διασφαλίζει την ενότητα της τοπικής κοινωνίας και ασκεί τα καθήκοντά του με γνώμονα τις αρχές της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας.

Ειδικότερα, ο Δήμαρχος:

- α. Εκπροσωπεί το δήμο στα δικαστήρια και σε κάθε δημόσια αρχή.
- β. Εκτελεί τις αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου, της Δημοτικής Επιτροπής. Η μη εκτέλεση των αποφάσεων αυτών συνιστά σοβαρή πειθαρχική παράβαση καθήκοντος.
- γ. Ορίζει τους αντιδημάρχους, συγκαλεί και προεδρεύει της δημοτικής επιτροπής και συντονίζει την υλοποίηση των αποφάσεών της.
- δ. Είναι προϊστάμενος των υπηρεσιών του Δήμου. Ως προϊστάμενος όλου του προσωπικού του Δήμου εκδίδει τις πράξεις που προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις για τον διορισμό, τις κάθε είδους υπηρεσιακές μεταβολές και την άσκηση του πειθαρχικού ελέγχου.
- ε. Αποφασίζει για την έγκριση των δαπανών και τη διάθεση όλων των εγγεγραμμένων στον προϋπολογισμό πιστώσεων, συμπεριλαμβανομένων των πιστώσεων που εγγράφονται σε αυτόν με αναμόρφωση, με την έκδοση της σχετικής απόφασης ανάληψης υποχρέωσης. Για την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής δεν απαιτείται προηγούμενη απόφαση συλλογικού οργάνου, εκτός αν αυτή είναι απαραίτητη, προκειμένου να επιτευχθεί η απαιτούμενη εξειδίκευση της πίστωσης. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, πριν από την απόφαση του Δημάρχου, προηγείται απόφαση της Δημοτικής Επιτροπής για μέρος ή το σύνολο των πιστώσεων που χρήζουν εξειδίκευσης. Εξειδικευμένη θεωρείται η πίστωση, όταν κατονομάζεται ρητά η συγκεκριμένη δαπάνη για την οποία προορίζεται και προσδιορίζεται στο αναλυτικότερο δυνατό επίπεδο κωδικοποίησης του προϋπολογισμού.
- στ. Υπογράφει τις συμβάσεις που συνάπτει ο Δήμος.
- ζ. Εκδίδει τις άδειες που προβλέπονται από τις διατάξεις που διέπουν τις αρμοδιότητες του Δήμου.
- η. Εκδίδει πιστοποιητικά προσωπικής και οικογενειακής κατάστασης των δημοτών, καθώς και τις βεβαιώσεις μόνιμης κατοικίας.
- θ. Συνιστά ομάδες εργασίας και ομάδες διοίκησης έργου από μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου, υπαλλήλους του Δήμου, υπαλλήλους του δημόσιου τομέα ή ιδιώτες για τη μελέτη και επεξεργασία θεμάτων του Δήμου, καθορίζοντας τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας τους.

- ι. Μπορεί να αναθέτει, χωρίς αμοιβή, την εποπτεία και το συντονισμό συγκεκριμένων δράσεων του Δήμου σε μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου.

2.5.1.1.3 Αντιδήμαρχοι

Σύμφωνα με το άρθρο 59 του ν. 3852/2010 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 68 του ν. 4555/2018 (Πρόγραμμα «Κλεισθένης Ι») και το άρθρο 3 του ν. 5056/2023, τον Δήμαρχο επικουρούν οι Αντιδήμαρχοι που ορίζει ο Δήμαρχος και στους οποίους μεταβιβάζει την άσκηση αρμοδιοτήτων καθ' ύλην. Στους αντιδημάρχους, εκτός των καθ' ύλην αρμοδιοτήτων, ο Δήμαρχος δύναται να μεταβιβάζει και κατά τόπο αρμοδιότητες που αφορούν και ασκούνται στα όρια συγκεκριμένης δημοτικής ενότητας και ιδίως:

- την ευθύνη της λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών που είναι εγκατεστημένες στη δημοτική ενότητα,
- την παρακολούθηση της εξέλιξης των έργων και των εργασιών που εκτελούνται στη δημοτική ενότητα,
- τη μέριμνα για τη διατήρηση του εξοπλισμού, που βρίσκεται στη δημοτική ενότητα, σε κατάσταση καλής λειτουργίας,
- την υπογραφή, με εξουσιοδότηση του δημάρχου, βεβαιώσεων, πιστοποιητικών και λοιπών διοικητικών εγγράφων, που εκδίδονται από τις δημοτικές υπηρεσίες που λειτουργούν στα όρια της δημοτικής ενότητας και
- τη συνεργασία με τους προέδρους των συμβουλίων των δημοτικών κοινοτήτων και τους προέδρους των δημοτικών κοινοτήτων για την επίλυση των προβλημάτων τους.

Στον Δήμο Βιάννου με βάση την υπ. αριθμ. 08/2024 απόφαση Δημάρχου έχουν οριστεί τέσσερις (4) Αντιδήμαρχοι με θητεία δύο ετών, καθώς και δύο εντεταλμένοι Σύμβουλοι οι οποίοι έχουν συγκεκριμένες αρμοδιότητες:

- Καθ' ύλην Αντιδήμαρχος Οργάνωσης, Διοίκησης, Αθλητισμού, Πολιτισμού, Τουρισμού, Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Διαφάνειας, Απασχόλησης & Πρωτογενή Τομέα
- Καθ' ύλην Αντιδήμαρχος Καθημερινότητας του Πολίτη, Δημοτικής και Αγροτικής Οδοποιίας, Περιβάλλοντος, Καθαριότητας, Ανακύκλωσης, Ηλεκτροφωτισμού δικτύων καθώς και της λειτουργίας των Κοιμητηρίων του Δήμου
- Καθ' ύλην Αντιδήμαρχος στις Υπηρεσίες Ύδρευσης, Άρδευσης, Αποχέτευσης & Βιολογικών Καθαρισμών
- Καθ' ύλην Αντιδήμαρχος Υγείας, Κοινωνικών Υπηρεσιών & Κοινωνικών δομών «Βοήθεια στο Σπίτι», «Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ)», «Βρεφονηπιακού σταθμού», λειτουργίας του «Κέντρου Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ)» και της ανάδειξης της Ιστορικής Μνήμης του Δήμου. Ο εν λόγω Αντιδήμαρχος ασκεί τις αρμοδιότητές του αμισθί.
- Εντεταλμένος Σύμβουλος Παιδείας, Πρόεδρος Σχολικών Επιτροπών και Συντονιστής Πολιτικής Προστασίας
- Εντεταλμένος Σύμβουλος Οικονομικών & Διαχείρισης Περιουσίας, Επιχειρηματικότητας & αδειών λειτουργίας καταστημάτων

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με το αρ. 3 του ν. 5056/2023, σε Δήμους με πληθυσμό έως 5 χιλιάδες κατοίκους ορίζονται έως 3 αντιδήμαρχοι. Επιπλέον, δύναται να ορίζονται άμισθοι αντιδήμαρχοι σε αριθμό που δεν υπερβαίνει το ένα τρίτο (1/3) του αριθμού των αντιδημάρχων. Οι άμισθοι αντιδήμαρχοι δεν δικαιούνται αντιμισθίας ή οποιασδήποτε άλλης οικονομικής απολαβής και ο αριθμός τους δεν προσμετράται για τον υπολογισμό των θέσεων ειδικών συμβούλων συνεργατών.

2.5.1.1.4 Δημοτική Επιτροπή

Σύμφωνα με τα άρθρα 63, 72 και 73 του ν. 3852/2010 όπως τροποποιήθηκαν με τα άρθρα 31 του ν. 5013/2023 και 9 του ν. 5056/2023, καταργούνται η εκτελεστική και η οικονομική επιτροπή και συγκροτείται η Δημοτική Επιτροπή στην οποία μετατίθενται όλες οι αρμοδιότητες των δύο αυτών επιτροπών. Η Δημοτική Επιτροπή του Δήμου Βιάννου αποτελείται από τον πρόεδρο και 4 μέλη εκ των οποίων τα 2 εκλέγονται από τις δημοτικές παρατάξεις της μειοψηφίας. Ως πρόεδρος ορίζεται ο Δήμαρχος ή αντιδήμαρχος που έχει οριστεί από αυτόν. Τα μέλη της Δημοτικής Επιτροπής εκλέγονται από Δημοτικό Συμβούλιο με μυστική ψηφοφορία καθώς επίσης δεν επιτρέπεται να εκλεγεί μέλος της Δημοτικής Επιτροπής ο πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου.

Πιο συγκεκριμένα, η Δημοτική Επιτροπή σύμφωνα με το άρ. 9 του ν. 5056/2023 αποφασίζει για τα εξής:

- την υποβολή αιτημάτων πρόσληψης του πάσης φύσεως προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων των δικηγόρων και νομικών συμβούλων με σχέση έμμισθης εντολής και των συμβασιούχων μίσθωσης έργου, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, καθώς και για την αναγκαιότητα πρόσληψης του προσωπικού των άρθρων 206, 209, 211 του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων [ν. 3584/2007 (Α' 143)] και 36 του ν. 4765/2021 (Α' 6),
- την τροποποίηση του φυσικού ή οικονομικού αντικειμένου συμβάσεων, σύμφωνα με την εφαρμοζόμενη σε κάθε περίπτωση νομοθεσία, και την έγκριση του πρωτοκόλλου παραλαβής με αιτιολογημένη απόφασή της,
- την έγκριση των όρων και τη σύναψη κάθε είδους προγραμματικών συμβάσεων και συμβάσεων του άρθρου 12 του ν. 4412/2016 (Α' 147),
- τη διαγραφή χρεών και την απαλλαγή από προσαυξήσεις μέχρι του ποσού των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ, κατά το άρθρο 174 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων [ν. 3463/2006 (Α' 114)],
- την επιστροφή από τον Δήμο αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών,
- τη σύναψη χρηματοδοτικών μισθώσεων (leasing) μηχανολογικού εξοπλισμού και οχημάτων του Δήμου,
- τις δωρεές εξοπλισμού, ειδών και οχημάτων σε άλλους δήμους ή κοινωφελείς οργανισμούς.

Οι αρμοδιότητες της Δημοτικής Επιτροπής σύμφωνα με το άρθρο 31 του ν. 5013/2023 ορίζονται ως ακολούθως:

- Καταρτίζει και δημοσιεύει με πράξη του Προέδρου της, τον κανονισμό λειτουργίας της.
- Συντάσσει και εισηγείται το σχέδιο του προϋπολογισμού και ελέγχει την πρόοδο υλοποίησής του. Έχει την ευθύνη για την πιστή εκτέλεση του προϋπολογισμού και υποβάλλει ανά τρίμηνο έκθεση προς το Δημοτικό Συμβούλιο, στην οποία παρουσιάζεται η κατάσταση των εσόδων και εξόδων του Δήμου. Η έκθεση αυτή, στην οποία καταχωρούνται και τυχόν παρατηρήσεις της μειοψηφίας, δημοσιεύεται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα του Δήμου.
- Εγκρίνει τον απολογισμό του Δήμου.
- Εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο το πολυετές σχέδιο αξιοποίησης της ακίνητης περιουσίας του Δήμου και έχει την ευθύνη και την αποφασιστική αρμοδιότητα για την υλοποίησή του. Για την

ετήσια πρόοδο υλοποίησης του σχεδίου, ο Πρόεδρος της Δημοτικής Επιτροπής ενημερώνει το δημοτικό συμβούλιο, σε ειδική συνεδρίαση, κατά τον μήνα Δεκέμβριο κάθε έτους.

- Αποφασίζει για την κατάρτιση των όρων, τη σύνταξη των διακηρύξεων, τη διεξαγωγή και κατακύρωση κάθε μορφής δημοπρασιών και διαγωνισμών, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που αφορούν σε έργα, μελέτες, προμήθειες και υπηρεσίες, καθώς και τη συγκρότηση των ειδικών επιτροπών διεξαγωγής και αξιολόγησης από μέλη της ή ειδικούς επιστήμονες, υπαλλήλους του Δήμου ή δημόσιους υπαλλήλους.
- Ασκήει τα καθήκοντα αναθέτουσας αρχής κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης των συμβάσεων έργων, μελετών, υπηρεσιών και προμηθειών, ανεξαρτήτως προϋπολογισμού, πλην των περιπτώσεων της απευθείας ανάθεσης, που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Δημάρχου και αποφασίζει για την έγκριση και παραλαβή των πάσης φύσεως μελετών του Δήμου, σύμφωνα με το άρθρο 189 του ν. 4412/2016 (Α' 147). Ειδικά για τις συμβάσεις που υλοποιούνται με σύμπραξη δημοσίου και ιδιωτικού τομέα του ν. 3389/2005 (Α' 232) ασκήει τα καθήκοντα αναθέτουσας αρχής και κατά το στάδιο εκτέλεσης αυτών και αποφασίζει για την τροποποίηση του φυσικού ή/και οικονομικού αντικειμένου τους, κατά τους όρους της σύμβασης σύμπραξης και της, κατά περίπτωση, εφαρμοζόμενης νομοθεσίας.
- Αποφασίζει για την υποβολή προτάσεων εκ μέρους του Δήμου για τη χρηματοδότηση ή επιχορήγηση δράσεων, προγραμμάτων και αντίστοιχων έργων από εθνικούς πόρους, πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή οποιουδήποτε άλλου φορέα και αποφασίζει, όπου απαιτείται, για την αποδοχή χρηματοδότησης ή επιδότησης ή επιχορήγησης πράξεων που εντάσσονται στα πάσης φύσεως αναπτυξιακά προγράμματα ή προγράμματα επιχορήγησης.
- Αποφασίζει για την υποβολή προσφυγών στις διοικητικές αρχές και αποφασίζει για την άσκηση ή μη όλων των ένδικων βοηθημάτων και των ένδικων μέσων, καθώς και για την παραίτηση από αυτά, πλην των περιπτώσεων δίκων που αφορούν στον προσδιορισμό ή τη μετατροπή της εργασιακής σχέσης μεταξύ εργαζομένων και του Δήμου, στις οποίες η άσκηση ενδίκων μέσων είναι υποχρεωτική. Επίσης, αποφασίζει τον συμβιβασμό ή την κατάργηση δίκης που έχει αντικείμενο ποσό έως εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ, πλέον ΦΠΑ. Όταν το αντικείμενο της δίκης είναι άνω του ποσού αυτού, τότε εισηγείται τη λήψη απόφασης από το Δημοτικό Συμβούλιο. Δεν επιτρέπεται συμβιβασμός ή κατάργηση δίκης για απαιτήσεις μισθών, επιδομάτων, αποζημιώσεων, εξόδων παράστασης, εξόδων κίνησης και γενικά μισθολογικών παροχών οποιασδήποτε μορφής, εξαιρουμένων εκείνων για τις οποίες το νομικό ζήτημα έχει επιλυθεί με απόφαση ανώτατου δικαστηρίου. Η απόφαση της Δημοτικής Επιτροπής για τις περιπτώσεις των προηγούμενων εδαφίων, πλην αυτών που αφορούν στον προσδιορισμό ή τη μετατροπή της εργασιακής σχέσης κατά τα προβλεπόμενα στο πρώτο εδάφιο, λαμβάνεται ύστερα από γνωμοδότηση δικηγόρου, η έλλειψη της οποίας συνεπάγεται ακυρότητα της σχετικής απόφασης. Η παρούσα ρύθμιση ισχύει και όταν η αρμοδιότητα ασκείται από το Δημοτικό Συμβούλιο.
- Αποφασίζει για:
 - Τη μετακίνηση και την έγκριση της αποζημίωσης των δαπανών μετακίνησης του Δημάρχου, των αντιδημάρχων και των δημοτικών συμβούλων, εκτός της έδρας του Δήμου για εκτέλεση υπηρεσίας. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις επιτρέπεται να

μετακινηθεί εκτός έδρας ο Δήμαρχος, ο Αντιδήμαρχος ή μέλος του δημοτικού συμβουλίου χωρίς προηγούμενη απόφαση της οικονομικής επιτροπής. Στις περιπτώσεις αυτές, η επιτροπή αποφασίζει στην αμέσως επόμενη συνεδρίασή της, αν η μετακίνηση ήταν επιβεβλημένη ή όχι.

- Την καταβολή εξόδων κίνησης και ημερήσιας αποζημίωσης σε ιδιώτες μέλη επιτροπών ή ομάδων εργασίας ή ομάδων διοίκησης έργου, που συγκροτούνται από την Δημοτική Επιτροπή ή τον Δήμαρχο, για μετακινήσεις στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, οι οποίες γίνονται για εκτέλεση υπηρεσίας, σχετικής με το έργο τους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην υποπαρ. Δ.9 του ν. 4336/2015 (Α' 94).
- Αξιολογεί και μελετά την ανάγκη σύναψης δανείων με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, διαπραγματεύεται με αυτά τον καθορισμό των όρων δανειοδότησης και υποβάλλει σχετική εισήγηση προς το Δημοτικό Συμβούλιο.
- Εισηγείται στο Δημοτικό Συμβούλιο τα σχέδια κανονιστικών αποφάσεων του Δήμου, με την επιφύλαξη της περ. βε' της παρ. 1B του άρθρου 73, αξιολογεί την υλοποίησή τους και εισηγείται τροποποιήσεις, όπου απαιτούνται. Οι κανονιστικές αποφάσεις αξιολογούνται υποχρεωτικά από την Δημοτικής Επιτροπή κάθε δύο (2) χρόνια, από την έναρξη ισχύος τους.
- Αποφασίζει για την πρόσληψη πληρεξουσίου δικηγόρου και την ανάκληση της πληρεξουσιότητάς του, σε όσους δήμους είτε δεν έχουν προσληφθεί δικηγόροι με μηνιαία αντιμισθία είτε αυτοί που έχουν προσληφθεί δεν έχουν δικαίωμα να παρίστανται σε ανώτατα δικαστήρια. Μπορεί, επίσης, να αναθέτει την παροχή γνωμοδοτήσεων, μόνο εφόσον δεν έχουν προσληφθεί δικηγόροι, με μηνιαία αντιμισθία. Με απόφασή της, είναι δυνατή, κατ' εξαίρεση, η ανάθεση σε δικηγόρο, εξώδικου ή δικαστικού χειρισμού, ανά υπόθεση, ζητημάτων τα οποία έχουν ιδιαίτερη σημασία για τα συμφέροντα του Δήμου και απαιτούν εξειδικευμένη γνώση ή εμπειρία. Στις περιπτώσεις αυτές η αμοιβή του δικηγόρου ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 281 του ν. 3463/2006 (Α' 114).
- Αποφασίζει για:
 - τη διευκόλυνση οφειλετών για ποσά άνω των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ, κατά το άρθρο 170 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων,
 - την παραχώρηση εγκαταστάσεων, εξοπλισμού και μέσων προς τις κοινωφελείς επιχειρήσεις, κατά την παρ. 4 του άρθρου 259 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.
- Αποφασίζει για την αποδοχή κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών προς τον Δήμο.
- Αποφασίζει για την αποδοχή πάσης φύσεως χρηματοδοτήσεων, επιχορηγήσεων, συμπεριλαμβανομένων κατανομών Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων, επιδοτήσεων, δωρεών προς τον Δήμο και αποφάσεων ένταξης πράξεων του σε αναπτυξιακά προγράμματα, καθώς και για την παροχή δεσμευτικής εισήγησης αναμόρφωσης του προϋπολογισμού, κατά τη διαδικασία της παρ. 1 του άρθρου έκτου της από 22.8.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 161), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 2 του ν. 4722/2020 (Α' 177).
- Αποφασίζει για το σύνολο των αρμοδιοτήτων του Δήμου που έχουν ανατεθεί με τον ν. 4375/2016 (Α' 51) και την παρ. 10 του άρθρου 14 του ν. 4332/2015 (Α' 76).

- Αποφασίζει την αποδοχή των πάσης φύσεως μελετών που αφορούν σε έργα και παροχές τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι οποίες συντάσσονται από την τεχνική υπηρεσία του Δήμου.

Σημειώνεται ότι η Δημοτική Επιτροπή του Δήμου Βιάννου έχει συσταθεί με την υπ' αριθμό 02/2024 (ΑΔΑ: ΨΝΥ0Ω94-38B) απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου.

2.5.1.1.5 Δημοτική επιτροπή ισότητας

Σύμφωνα με το άρθρο 70Α του ν. 3852/2010 όπως προστέθηκε με το άρθρο 6 του ν. 4604/2019, σε κάθε δήμο συνιστάται Δημοτική Επιτροπή Ισότητας, η οποία είναι συμβουλευτικό, προς το δημοτικό συμβούλιο, όργανο με τις εξής αρμοδιότητες:

- σε συνεργασία με την αρμόδια υπηρεσία του δήμου, συμμετέχει και υποστηρίζει την ένταξη της ισότητας των φύλων στις πολιτικές του δήμου, εισηγείται και συμμετέχει στην εκπόνηση σχεδίων δράσης για την ισότητα των φύλων σε τοπικό επίπεδο,
- διατυπώνει προτάσεις και εισηγείται προς τα αρμόδια όργανα του δήμου, τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς της οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής ζωής,
- συνεργάζεται με την Περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας των Φύλων, τις αρμόδιες, κατά περίπτωση, υπηρεσιακές μονάδες του δήμου και με δομές και συλλογικότητες που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της προώθησης θεμάτων ισότητας των φύλων και δικαιωμάτων των γυναικών σε τοπικό επίπεδο,
- συνεργάζεται με τις δομές του Δικτύου της ΓΓΙΦ για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, καθώς και με φορείς της κοινωνίας των πολιτών.

Η Δημοτική Επιτροπή Ισότητας συγκροτείται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου και αποτελείται από τα εξής μέλη:

- Έναν (1) Αντιδήμαρχο ή εντεταλμένο ή δημοτικό/ή σύμβουλο ως Πρόεδρο.
- Έναν (1) δημοτικό/ή σύμβουλο των λοιπών παρατάξεων του δημοτικού συμβουλίου.
- Έναν (1) υπάλληλο της Κοινωνικής Υπηρεσίας ή της Υπηρεσιακής Μονάδας Κοινωνικής Πολιτικής και Πολιτικών Ισότητας των Φύλων του δήμου.
- Έναν (1) εκπρόσωπο της Ένωσης Συλλόγων Γονέων του δήμου.
- Έναν (1) εκπρόσωπο τοπικού επαγγελματικού/εμπορικού συλλόγου ή συνεταιριστικής οργάνωσης.
- Έναν (1) εκπρόσωπο τοπικού γυναικείου/φεμινιστικού συλλόγου/φεμινιστικής οργάνωσης ή μη κυβερνητικής οργάνωσης με δράση στα θέματα της ισότητας των φύλων.
- Δύο (2) εμπειρογνώμονες δημότες με ισότιμη εκπροσώπηση των φύλων.

Σημειώνεται ότι η Δημοτική Επιτροπή Ισότητας του Δήμου Βιάννου δεν έχει ακόμη συσταθεί.

2.5.1.1.6 Συμβούλιο ένταξης μεταναστών & προσφύγων

Σύμφωνα με το άρθρο 78 του ν. 3852/2010 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 79 του ν. 4555/2018 (Πρόγραμμα «Κλεισθένης Ι»), σε κάθε δήμο συγκροτείται και λειτουργεί με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων, ως συμβουλευτικό όργανο του δήμου για την ενίσχυση της ένταξης των μεταναστών και των προσφύγων στην τοπική κοινωνία. Το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων αποτελείται από έντεκα (11) μέλη, τα οποία ορίζονται από το δημοτικό συμβούλιο. Ως μέλη ορίζονται έξι (6) δημοτικοί σύμβουλοι και πέντε (5) εκπρόσωποι αναγνωρισμένων φορέων συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών και προσφύγων, που ορίζονται ως ακολούθως.

Αν υπάρχουν αναγνωρισμένοι φορείς συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών ή/και προσφύγων, που, σύμφωνα με το καταστατικό τους, δραστηριοποιούνται στο επίπεδο του δήμου, το δημοτικό συμβούλιο καλεί πέντε (5) από τους φορείς αυτούς να ορίσουν από έναν (1) εκπρόσωπο. Σε περίπτωση που ελλείπουν οι εν λόγω φορείς στο επίπεδο του δήμου ή αυτοί είναι λιγότεροι από πέντε, το δημοτικό συμβούλιο καλεί επιπλέον και έναν από τους αναγνωρισμένους φορείς συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών ή/και προσφύγων, που δραστηριοποιούνται, σύμφωνα με το καταστατικό τους, στην οικεία περιφέρεια, να ορίσει έναν (1) εκπρόσωπό του. Σε περίπτωση που ελλείπουν τέτοιοι φορείς στην οικεία περιφέρεια ή αν και μετά τον ορισμό του εκπροσώπου τους, δεν συμπληρώνεται ο συνολικός αριθμός των πέντε (5) εκπροσώπων φορέων, το δημοτικό συμβούλιο καλεί επιπλέον την αντιπροσωπευτικότερη δευτεροβάθμια ή ομοσπονδιακού χαρακτήρα οργάνωση συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών ή/και προσφύγων, που δραστηριοποιείται, κατά το καταστατικό της, σε εθνικό επίπεδο, να ορίσει τους υπολειπόμενους εκπροσώπους, μέχρι τη συμπλήρωση του συνολικού αριθμού των πέντε (5) εκπροσώπων. Με την ίδια διαδικασία γίνεται η τυχόν αντικατάσταση ή η αναπλήρωση των μελών του Συμβουλίου Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων, οι οποίοι προέρχονται από τους αναγνωρισμένους φορείς συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών και προσφύγων.

Οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων είναι:

- η καταγραφή και η διερεύνηση προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες και οι πρόσφυγες, που κατοικούν μόνιμα στην περιφέρεια του οικείου δήμου, ως προς την ένταξή τους στην τοπική κοινωνία, την επαφή τους με δημόσιες αρχές ή τη δημοτική αρχή,
- η υποβολή εισηγήσεων προς το δημοτικό συμβούλιο για την ανάπτυξη τοπικών δράσεων προώθησης της ομαλής κοινωνικής ένταξης των μεταναστών και προσφύγων και, εν γένει, την επίλυση των προβλημάτων που αυτοί αντιμετωπίζουν, ιδίως μέσω της οργάνωσης συμβουλευτικών υπηρεσιών από τις δημοτικές υπηρεσίες και
- η διοργάνωση, σε συνεργασία με τον οικείο δήμο, εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης και ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής του τοπικού πληθυσμού.

Σημειώνεται ότι το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων του Δήμου Βιάννου δεν έχει ακόμη συσταθεί.

2.5.1.2 Οργάνωση Υπηρεσιών Δήμου Βιάννου

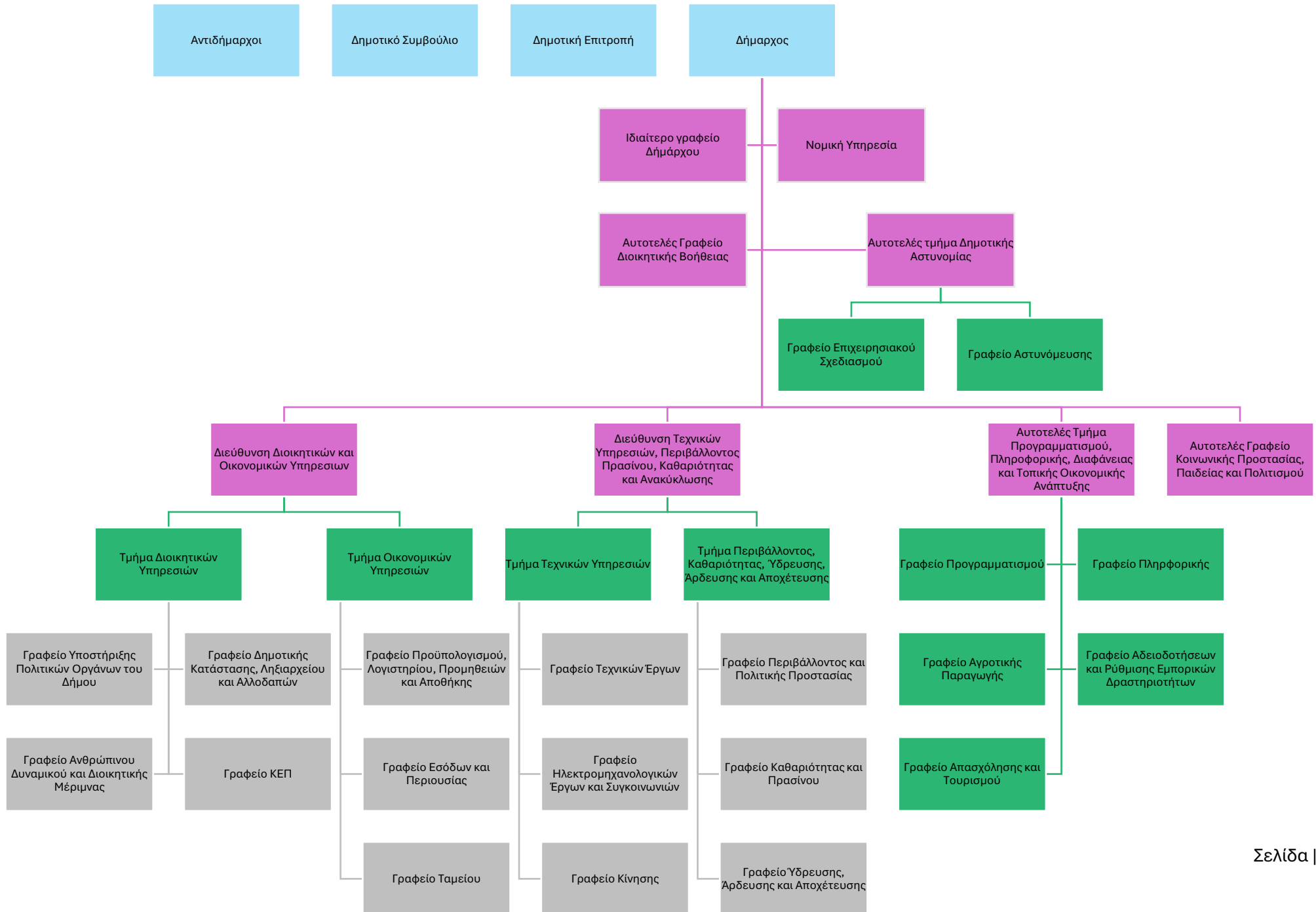
Σύμφωνα με την υπ' αρ. 9978/18-8-2011 απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης (ΦΕΚ 2022/Β' /9-9-2011), όπως τροποποιήθηκε τις 22213/2012 (ΦΕΚ 1855/Β' /13-6-2012), 154/2011 (ΦΕΚ 658/Β' /7-3-2012), 1326/12-02-2019 (ΦΕΚ 372/Β' /12-02-2019), 1024/24-02-2020 (ΦΕΚ 565/Β' /24-02-2020) και 65/1387/8-3-2023 (ΦΕΚ 2371/Β' /12-4-2023) που αφορούν στον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας του Δήμου Βιάννου, οι υπηρεσίες του Δήμου διαρθρώνονται από τις παρακάτω οργανικές μονάδες ομαδοποιημένες σε ενότητες συναφούς σκοπού και αντικειμένου:

Πίνακας 38: Οργανωτική διάρθρωση Δήμου Βιάννου

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ		
	ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ	ΤΜΗΜΑΤΑ	ΓΡΑΦΕΙΑ
Α: Υπηρεσίες υπαγόμενες απευθείας στον Δήμαρχο	1. Ιδιαίτερο Γραφείο Δημάρχου		
	2. Νομική Υπηρεσία		
	3. Αυτοτελές Γραφείο Διοικητικής Βοήθειας		
	4. Αυτοτελές Τμήμα Δημοτικής Αστυνομίας	α) Γραφείο Επιχειρησιακού Σχεδιασμού β) Γραφείο Αστυνόμευσης	
Β: Επιτελικές υπηρεσίες	1. Αυτοτελές Τμήμα Προγραμματισμού, Πληροφορικής, Διαφάνειας και Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης		α) Γραφείο Προγραμματισμού
			β) Γραφείο Πληροφορικής
			γ) Γραφείο Αγροτικής Παραγωγής
			δ) Γραφείο Αδειοδοτήσεων και Ρύθμισης Εμπορικών Δραστηριοτήτων
			ε) Γραφείο Απασχόλησης και Τουρισμού
Γ: Υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας, παιδείας και πολιτισμού	1. Αυτοτελές Γραφείο Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας και Πολιτισμού		
Δ: Υπηρεσίες υποστήριξης	1. Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών	Α) Τμήμα Διοικητικών Υπηρεσιών	1. Γραφείο Υποστήριξης Πολιτικών Οργάνων του Δήμου
			2. Γραφείο Δημοτικής Κατάστασης, Ληξιαρχείου και Αλλοδαπών
			3. Γραφείο Ανθρώπινου Δυναμικού και Διοικητικής Μέριμνας
			4. Γραφείο Κ.Ε.Π.
		Β) Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών	1. Γραφείο Προϋπολογισμού, Λογιστηρίου, Προμηθειών και Αποθήκης
			2. Γραφείο Εσόδων και Περιουσίας
			3. Γραφείο Ταμείου
	2. Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών, Περιβάλλοντος Πρασίνου, Καθαριότητας και Ανακύκλωσης	Α) Τμήμα Τεχνικών Υπηρεσιών	1. Γραφείο Τεχνικών Έργων
			2. Γραφείο Ηλεκτρομηχανολογικών Έργων και Συγκοινωνιών
		Β) Τμήμα Περιβάλλοντος, Καθαριότητας,	3. Γραφείο κίνησης
1. Γραφείο Περιβάλλοντος και Πολιτικής Προστασίας			
2. Γραφείο Καθαριότητας και Πρασίνου			

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ		
	ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ	ΤΜΗΜΑΤΑ	ΓΡΑΦΕΙΑ
		Υδρευσης, Άρδευσης και Αποχέτευσης	3. Γραφείο Υδρευσης, Άρδευσης και Αποχέτευσης

Ακολουθεί η σχηματική απεικόνιση της δομής (οργανόγραμμα) του Δήμου Βιάννου, σύμφωνα με τον εγκεκριμένο ΟΕΥ και τις τροποποιήσεις του.

Οι προβλεπόμενες λειτουργίες των υπηρεσιών του Δήμου Βιάννου συνάδουν με τις αρμοδιότητες των ΟΤΑ Α' βαθμού, όπως αυτές περιγράφονται στο άρθρο 75 του Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ 114Α - Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων), όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 94 του Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87Α – Πρόγραμμα Καλλικράτης) και τον ν. 4555 Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Εμβάθυνση της Δημοκρατίας - Ενίσχυση της Συμμετοχής - Βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των Ο.Τ.Α.- Πρόγραμμα «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι», ΦΕΚ: 133/Α' /19-07-2018.

Ειδικότερα, η Δημοτική Αρχή διευθύνει και ρυθμίζει όλες τις τοπικές υποθέσεις, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με στόχο την προστασία, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας. Σε αυτό το πλαίσιο, οι αρμοδιότητες του Δήμου Βιάννου καλύπτουν τους τομείς:

- Ανάπτυξης
- Περιβάλλοντος
- Ποιότητας Ζωής και Εύρυθμης Λειτουργίας των Πόλεων και των Οικισμών
- Απασχόλησης
- Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης
- Παιδείας, Πολιτισμού και Αθλητισμού
- Πολιτικής Προστασίας
- Αγροτικής Ανάπτυξης – Κτηνοτροφίας – Αλιείας.

Επιπλέον, ο Δήμος ασκεί, σε τοπικό επίπεδο, κρατικού χαρακτήρα αρμοδιότητες, οι οποίες του έχουν ανατεθεί για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών, σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία (δημοτολόγιο, ληξιαρχείο, χορήγηση βεβαιώσεων και αδειών κ.λπ.).

Για την άσκηση των αρμοδιοτήτων από το Δήμο Βιάννου, λαμβάνονται υπόψη και προωθούνται τα ακόλουθα:

- οι εθνικές, περιφερειακές και ευρωπαϊκές πολιτικές που σχετίζονται με τις συγκεκριμένες αρμοδιότητες,
- η ανάγκη συνεργασίας και συντονισμού με άλλες τοπικές ή δημόσιες αρχές και οργανισμούς, οι οποίοι έχουν την αρμοδιότητα να δρουν και να διαθέτουν πόρους στην Περιφέρεια Κρήτης και στη συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή που ανήκει στα διοικητικά όρια του Δήμου Βιάννου
- η διασφάλιση των διαθέσιμων πόρων για την κάλυψη των αρμοδιοτήτων και της αποτελεσματικής χρήσης και ισόρροπης κατανομής τους,
- η ανάγκη οργάνωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών με τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η επάρκεια, η ποιότητα και αποτελεσματικότητά τους, με στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση των δημοτών,
- η ανάγκη υψηλής ποιότητας περιβαλλοντικής προστασίας και προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και η ανάγκη προώθησης της βιώσιμης ανάπτυξης της περιοχής.

2.5.1.2.1 Γενικός Γραμματέας

Ο Γενικός Γραμματέας υποστηρίζει το Δήμαρχο στα διοικητικά του καθήκοντα υλοποιώντας τις αρμοδιότητες που του εκχωρεί ο Δήμαρχος με απόφασή του. Οι αρμοδιότητες αυτές αφορούν κυρίως στο συντονισμό των δημοτικών υπηρεσιών, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται με αποδοτικό τρόπο η αποτελεσματικότητα στην επίτευξη των περιοδικών στόχων και προγραμμάτων που αποφασίζονται από τα πολιτικά όργανα του Δήμου. Ειδικότερα ο Γενικός Γραμματέας:

- Παρέχει οδηγίες, δίνει κατευθύνσεις και, γενικότερα, συντονίζει τις υπηρεσίες του Δήμου κατά την άσκηση του έργου τους, σε συνεργασία με τους αντίστοιχους προϊστάμενους.
- Μεριμνά για την επεξεργασία από τις αρμόδιες υπηρεσίες των θεμάτων που είναι προς συζήτηση ενώπιον του Δημοτικού Συμβουλίου και της Δημοτικής Επιτροπής σύμφωνα με την ημερήσια διάταξη ή έχουν ήδη συζητηθεί σε αυτά, καθώς και να τα υποστηρίζει ενώπιον των ανωτέρω οργάνων, εφόσον κρίνεται απαραίτητο από τον Πρόεδρό τους.
- Παρακολουθεί τη διαδικασία εφαρμογής των αποφάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου και της Δημοτικής Επιτροπής από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου, σε συνεργασία με τον Γενικό Διευθυντή.
- Συμμετέχει στις διαδικασίες κατάρτισης του Επιχειρησιακού Σχεδίου και των Ετησίων Προγραμμάτων Δράσης του Δήμου και παρακολουθεί την επίτευξη των περιοδικών στόχων και την υλοποίηση των αντίστοιχων προγραμμάτων που αποφασίζονται από τα πολιτικά όργανα του Δήμου.
- Μεριμνά για την έγκαιρη ετοιμασία των περιοδικών απολογισμών δράσης του Δήμου σύμφωνα προς τα αντίστοιχα προγράμματα ή τις συγκεκριμένες αποφάσεις και ενημερώνει σχετικά την Δημοτική Επιτροπή.
- Οργανώνει κάθε νέα υπηρεσία που δημιουργείται στο Δήμο και μεριμνά για τη συνεχή βελτίωση της αποτελεσματικής δράσης των υπηρεσιών του Δήμου, την προσαρμογή της λειτουργίας τους στις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας και τη βελτίωση της απόδοσης του στελεχικού δυναμικού και των τεχνικών μέσων του Δήμου.
- Δύναται να συγκαλεί περιοδικά ή κατά περίπτωση Συντονιστικά Συμβούλια στα οποία μετέχουν με εκπροσώπους τους το σύνολο ή μέρος (ανάλογα με ομοιογενή θεματικά αντικείμενα) των υπηρεσιών του Δήμου.
- Παρακολουθεί τις δραστηριότητες των νομικών προσώπων του Δήμου και συνεργάζεται με τις διοικήσεις τους, ώστε να εξασφαλίζεται η εναρμόνιση των αποτελεσμάτων από την δραστηριοποίηση τους προς τους στόχους του Δήμου.
- Υπογράφει τις αποφάσεις χορήγησης αδειών με ή χωρίς αποδοχές και μετακίνησης εκτός έδρας στο εσωτερικό και εξωτερικό των υπαλλήλων του Δήμου.
- Υπογράφει έγγραφα σύμφωνα με τις δικαιοδοσίες που του εκχωρεί ο Δήμαρχος.

Σημειώνεται ότι στον Δήμο Βιάννου δεν έχει οριστεί Γενικός Γραμματέας.

2.5.1.2.2 Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών

Η Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών είναι αρμόδια για την τήρηση των διαδικασιών και αρχείων που αφορούν την δημοτική κατάσταση και την καταγραφή των ληξιαρχικών γεγονότων στην περιοχή του Δήμου, για την ορθολογική διοίκηση / διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού του Δήμου και για την παροχή γενικών υπηρεσιών διοικητικής υποστήριξης προς τις δημοτικές υπηρεσίες. Παράλληλα η Διεύθυνση είναι αρμόδια για την αποτελεσματική τήρηση των οικονομικών προγραμμάτων λειτουργίας του Δήμου, τη σωστή απεικόνιση των οικονομικών πράξεων και τη διαχείριση των εσόδων και δαπανών του, καθώς και τη διασφάλιση και αξιοποίηση της δημοτικής περιουσίας και την αποτελεσματική

διενέργεια όλων των νόμιμων διαδικασιών που απαιτούνται για την προμήθεια υλικών, εξοπλισμού και υπηρεσιών του Δήμου. Επίσης είναι αρμόδια για το σχεδιασμό και την εφαρμογή της κοινωνικής πολιτικής, των πολιτικών ισότητας των φύλων καθώς και για την προστασία και προαγωγή της δημόσιας υγείας στην περιοχή του Δήμου, με τη λήψη των καταλλήλων μέτρων και τη ρύθμιση των σχετικών δραστηριοτήτων, για την προώθηση και ρύθμιση ζητημάτων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, την προώθηση της Δια Βίου Μάθησης, καθώς και για το σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νέας Γενιάς.

Οι συγκεκριμένες αρμοδιότητες της Διεύθυνσης στο πλαίσιο της αποστολής του, καθορίζονται από τις ισχύουσες διατάξεις Νόμων, Διαταγμάτων και Υπουργικών Αποφάσεων.

Στη Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών, Περιβάλλοντος Πρασίνου, Καθαριότητας και Ανακύκλωσης, ειδικότερα, υπάγονται το Τμήμα Διοικητικών Υπηρεσιών και το Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών. Τα εν λόγω τμήματα διαρθρώνονται σε επιμέρους γραφεία τα οποία αποτυπώνονται στο παραπάνω οργανόγραμμα.

2.5.1.2.3 Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών, Περιβάλλοντος Πρασίνου, Καθαριότητας και Ανακύκλωσης

Η Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών Περιβάλλοντος Πρασίνου, Καθαριότητας και Ανακύκλωσης είναι αρμόδια για τη μελέτη, εκτέλεση και συντήρηση των κάθε είδους τεχνικών έργων του Δήμου, με στόχο την έγκαιρη, οικονομική και άριστη από επιστημονικής απόψεως πραγματοποίησής τους. Συγχρόνως η Διεύθυνση είναι αρμόδια για την εξασφάλιση βελτιωμένων συνθηκών ασφαλούς μετακίνησης και κυκλοφορίας των δημοτών και των οχημάτων τους, καθώς και για τον έλεγχο εγκαταστάσεων και την έκδοση αδειών εγκαταστάσεων και εγκαταστατών κυρίως στον τομέα των μεταφορών. Οι συγκεκριμένες αρμοδιότητες της Διεύθυνσης στο πλαίσιο της αποστολής της, καθορίζονται από τις ισχύουσες διατάξεις Νόμων, Διαταγμάτων και Υπουργικών Αποφάσεων.

Στη Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών, ειδικότερα, υπάγονται το Τμήμα Τεχνικών Υπηρεσιών και το Τμήμα Περιβάλλοντος, Καθαριότητας, Ύδρευσης, Άρδευσης και Αποχέτευσης. Τα εν λόγω τμήματα διαρθρώνονται σε επιμέρους γραφεία τα οποία αποτυπώνονται στο παραπάνω οργανόγραμμα.

2.5.1.2.4 Αυτοτελές Τμήμα Προγραμματισμού, Πληροφορικής, Διαφάνειας και Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης

Το Αυτοτελές Τμήμα Προγραμματισμού, Πληροφορικής, Διαφάνειας και Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης του Δήμου είναι αρμόδιο για την υποστήριξη των οργάνων διοίκησης, των υπηρεσιών και των νομικών προσώπων του Δήμου κατά τις διαδικασίες σύνταξης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των αποτελεσμάτων των περιοδικών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και των Ετησίων Προγραμμάτων Δράσης, καθώς και τον σχεδιασμό και την παρακολούθηση της εφαρμογής των εσωτερικών οργανωτικών συστημάτων του Δήμου. Επίσης είναι αρμόδιο για τη διασφάλιση της ένταξης των πολιτικών ισότητας των φύλων στις τοπικές πολιτικές. Επιπρόσθετα το Γραφείο είναι αρμόδιο για την ανάπτυξη, εγκατάσταση, λειτουργία και συντήρηση των συστημάτων ΤΠΕ του Δήμου, περιλαμβανομένης της ευθύνης εκπλήρωσης του έργου του ΚΟ.Σ.Ε. (Κομβικό Σημείο Επαφής) του Δήμου, όπως προβλέπεται στο άρθρο 19 του Ν. 3882 / 2010 (ΦΕΚ Α' 166). Επίσης είναι αρμόδιο για την προστασία και ανάπτυξη της φυτικής και της ζωικής παραγωγής στην περιοχή του Δήμου, την υποστήριξη του αγροτικού κόσμου για την βελτίωση

των μεθόδων εργασίας και την καλύτερη οργάνωση των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, την παρακολούθηση, αδειοδότηση και εποπτεία των εμπορικών δραστηριοτήτων στην περιοχή του Δήμου, την προστασία του καταναλωτή, την προώθηση της απασχόλησης και την εφαρμογή ενεργειών τουριστικής ανάπτυξης. Οι συγκεκριμένες αρμοδιότητες του Τμήματος στο πλαίσιο της αποστολής του, καθορίζονται από τις ισχύουσες διατάξεις Νόμων, Διαταγμάτων και Υπουργικών Αποφάσεων.

Το Αυτοτελές Τμήμα Προγραμματισμού, Πληροφορικής, Διαφάνειας και Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης διαρθρώνεται σε επιμέρους γραφεία τα οποία αποτυπώνονται στο παραπάνω οργανόγραμμα.

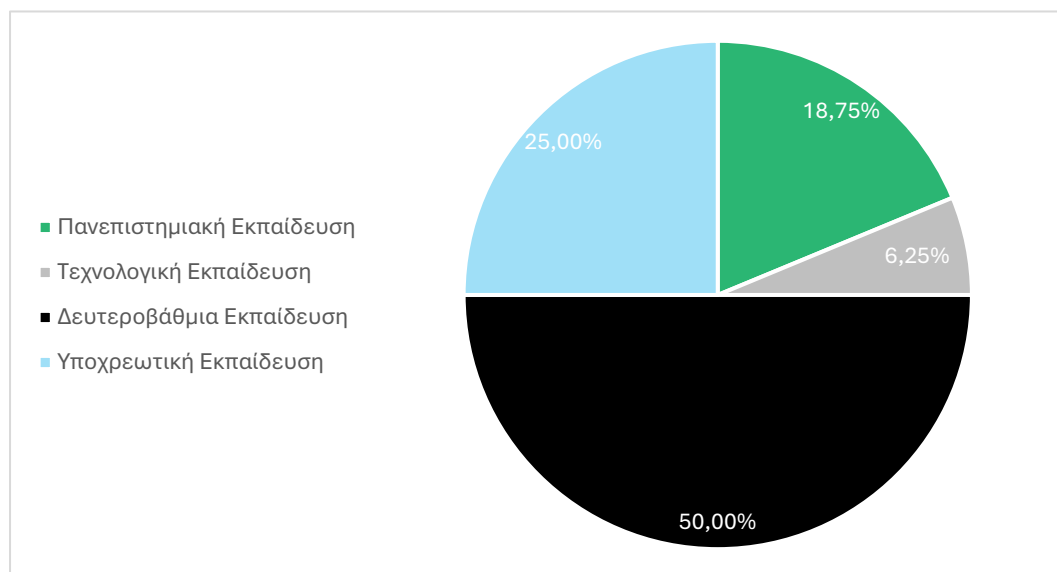
2.5.1.2.5 Αυτοτελές Γραφείο Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας και Πολιτισμού

Το Γραφείο Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας και Πολιτισμού είναι αρμόδιο για το σχεδιασμό και την εφαρμογή της κοινωνικής πολιτικής, των πολιτικών ισότητας των φύλων καθώς και για την προστασία και προαγωγή της δημόσιας υγείας στην περιοχή του Δήμου, με τη λήψη των καταλλήλων μέτρων και τη ρύθμιση των σχετικών δραστηριοτήτων. Συγχρόνως το Γραφείο είναι αρμόδιο για την προώθηση και ρύθμιση ζητημάτων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, την προώθηση της Δια Βίου Μάθησης, καθώς και για το σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νέας Γενιάς. Οι συγκεκριμένες αρμοδιότητες του Γραφείου στο πλαίσιο της αποστολής του, καθορίζονται από τις ισχύουσες διατάξεις Νόμων, Διαταγμάτων και Υπουργικών Αποφάσεων.

2.5.2 Ανθρώπινο Δυναμικό

Ο Δήμος στελεχώνεται από 34 άτομα εκ των οποίων τα 26 άτομα ανήκουν στην κατηγορία «Μόνιμοι υπάλληλοι του δημοσίου /δικαστικοί λειτουργοί /δημόσιοι λειτουργοί» και 6 στην κατηγορία «Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου». Επιπλέον, από τα 34 άτομα, τα 6 ανήκουν στην κατηγορία ΠΕ, τα 2 στην κατηγορία ΤΕ, ενώ, στις κατηγορίες ΔΕ και ΤΕ ανήκουν 16 και 8 άτομα αντίστοιχα.

Γράφημα 7: Στελέχωση Δήμου Βιάννου ανά κατηγορία εκπαίδευσης

Στην πράξη το οργανόγραμμα δεν εφαρμόζεται πλήρως καθώς οι υπηρεσίες που είναι υπαγόμενες απευθείας στον Δήμαρχο, το Αυτοτελές Τμήμα Δημοτικής Αστυνομίας και το Αυτοτελές Τμήμα Προγραμματισμού, Πληροφορικής, Διαφάνειας και Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης δεν στελεχώνονται, ενώ, και οι υπόλοιπες οργανικές μονάδες είναι υποστελεχωμένες, με τους υπάρχοντες υπαλλήλους να αναλαμβάνουν παράλληλες αρμοδιότητες και σχετικές εργασίες προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες του Δήμου κατά το δυνατόν καλύτερα. Όμως, ο Δήμος καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την στελέχωση των υπηρεσιών του έχοντας δεσμεύσει 15 θέσεις μόνιμων υπαλλήλων ώστε να καλυφθούν στο εγγύς μέλλον, όπως αποτυπώνονται στον παρακάτω πίνακα.

ΚΑΤ. ΕΚΠ.	ΚΛΑΔΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΠΛΗΘΟΣ
ΠΕ	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ	1
ΤΕ	ΤΕΧΝΟΛΟΓΩΝ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ	ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ	1
ΔΕ	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ - ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ-ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ	5
ΔΕ	ΟΔΗΓΩΝ	ΟΔΗΓΩΝ	1
ΥΕ	ΕΡΓΑΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ	ΕΡΓΑΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ	1
ΠΕ	ΠΕ1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ-ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ		1
ΤΕ	ΤΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ		1
ΤΕ	ΤΕ2 ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ		1
ΤΕ	ΤΕ3 ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ		1
ΤΕ	ΤΕ3 ΤΕΧΝΟΛΟΓΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ		1
ΔΕ	ΔΕ29 ΟΔΗΓΟΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ		1
ΣΥΝΟΛΟ			15

Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνεται η κατανομή θέσεων στις οργανικές μονάδες του Δήμου σύμφωνα με τον Ο.Ε.Υ. του Δήμου, όπως ισχύει (ΦΕΚ 2022 Β'/09-09-2011, 1855 Β'/13-06-2012, 372 Β'/12-02-2019). Σημειώνεται ότι, οι υπηρεσίες που είναι υπαγόμενες απευθείας στον Δήμαρχο, το Αυτοτελές Τμήμα Δημοτικής Αστυνομίας και το Αυτοτελές Τμήμα Προγραμματισμού, Πληροφορικής, Διαφάνειας και Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης, δεν παρουσιάζονται στον πίνακα καθώς δεν στελεχώνονται.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΣΧΕΣΗ	ΚΛΑΔΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΟΡΓΑΝΙΚΩΝ ΘΕΣΕΩΝ	ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ		ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ						ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΠΡΑΣΙΝΟΥ, ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ					ΣΥΝΟΛΟ ΘΕΣΕΩΝ ΟΕΥ		
							Τμήμα Διοικητικών Υπηρεσιών			Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών			Τμήμα Τεχνικών Υπηρεσιών			Τμήμα Περιβάλλοντος, Καθαριότητας, Ύδρευσης, Αρδευσης και Αποχέτευσης				
							Γραφείο Υποστήριξης Πολιτικών Οργάνων του Δήμου	Γραφείο Δημοτικής Κατάστασης, Ληξιαρχείου και Αλλοδαπών	Γραφείο Ανθρώπινου Δυναμικού και Διοικητικής Μέριμνας	Γραφείο ΚΕΠ	Γραφείο Προϋπολογισμού, Λογιστηρίου, Προμηθειών και Αποθήκης	Γραφείο Εσόδων και Περιουσίας	Γραφείο Ταμείου	Γραφείο Τεχνικών Έργων	Γραφείο Ηλεκτρομηχανολογικών Έργων και Συγκοινωνιών	Γραφείο κίνησης	Γραφείο Περιβάλλοντος και Πολιτικής Προστασίας		Γραφείο Καθαριότητας και Πρασίνου	Γραφείο Ύδρευσης, Αρδευσης και Αποχέτευσης
ΠΕ	ΜΟΝ	Διεκπεραίωσης υποθέσεων πολιτών	Διεκπεραίωσης υποθέσεων πολιτών	2				2									2			
ΠΕ	ΜΟΝ	Διοικητικού - Οικονομικού	Οικονομικού	2													1			
ΠΕ	ΜΟΝ	Μηχανικών	Πολιτικών Μηχανικών	1								1					1			
ΤΕ	ΜΟΝ	Μηχανικών	Πολιτικών Μηχανικών	1													1			
ΤΕ	ΜΟΝ	Διοικητικού - Λογιστικού	Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης	1						1							1			
ΤΕ	ΜΟΝ	Τεχνολόγων Γεωπονίας	Γεωπονίας	1													0			
ΔΕ	ΜΟΝ	Διοικητικού - Λογιστικού	Διοικητικού - Λογιστικού	8				1					1				2			
ΔΕ	ΜΟΝ	Οδηγών	Οδηγών	6											4		4			
ΔΕ	ΜΟΝ	Χειριστών Μηχανημάτων Έργου	Χειριστών Μηχανημάτων Έργου	4										1	1	2	4			
ΔΕ	ΜΟΝ	Τεχνικού	Υδραυλικών	1												1	1			
ΥΕ	ΜΟΝ	Προσωπικού Καθαριότητας Εξωτερικών Χώρων	Προσωπικού Καθαριότητας Εξωτερικών Χώρων	4											3		3			
ΥΕ	ΜΟΝ	Εργατών Γενικών Καθηκόντων	Εργατών Γενικών Καθηκόντων	2											1		1			
ΔΕ	ΙΔΑΧ	Διοικητικού - Λογιστικού	Διοικητικού - Λογιστικού	4	1		1	1			1						4			
ΥΕ	ΙΔΑΧ	Προσωπικού Καθαριότητας Εσωτερικών Χώρων	Προσωπικό Καθαριότητας Σχολικών Μονάδων	2	2												2			
ΔΕ	ΙΔΟΧ	Χειριστών Μηχανημάτων Έργου	Χειριστών Μηχανημάτων Έργου	8													0			

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Βιάννου 2024-2028

Στρατηγικός σχεδιασμός

ΔΕ	ΙΔΟΧ	Οδηγών	Οδηγών	6														0	
ΔΕ	ΙΔΟΧ	Τεχνικού	Ηλεκτρολόγων	2														0	
ΔΕ	ΙΔΟΧ	Τεχνικού	Υδραυλικών	3														0	
ΔΕ	ΙΔΟΧ	Τεχνικού	Ελαιοχρωματιστών	2														0	
ΥΕ	ΙΔΟΧ	Εργατών Τεχνικών Εργασιών	Εργατών Υδρονομέων	30														0	
ΥΕ	ΙΔΟΧ	Προσωπικό Καθαριότητας Εξωτερικών Χώρων	Προσωπικό Καθαριότητας Εξωτερικών Χώρων	5														0	
ΥΕ	ΙΔΟΧ	Εργατών Πρασίνου	Εργατών Πρασίνου	2														0	
ΥΕ	ΙΔΟΧ	Εργατών Κοιμητηρίων	Εργατών Κοιμητηρίων	4														0	
ΥΕ	ΙΔΟΧ	Εργατών Τεχνικών Εργασιών	Εργατών Ασφαλτικών Έργων	2														0	
ΥΕ	ΙΔΟΧ	Εργατών Τεχνικών Εργασιών	Εργατών Άρδευσης	5														0	
ΥΕ	ΙΔΟΧ	Εργατών Τεχνικών Εργασιών	Εργατών Υδρευσης - Αποχέτευσης	4														0	
ΠΕ	ΜΟΝ	Μηχανολόγων Μηχανικών		1									1					1	
ΠΕ	ΜΟΝ	Διοικητικού		1								1						1	
ΠΕ	ΜΟΝ	Οικονομικού - Λογιστικού		1					1									1	
ΤΕ	ΜΟΝ	Διοικητικού Λογιστικού		1														0	
ΤΕ	ΜΟΝ	Κοινωνικών Λειτουργιών		1														0	
ΤΕ	ΜΟΝ	Πληροφορικής		1														0	
ΤΕ	ΜΟΝ	Τεχνολόγων Πολιτικών Μηχανικών		1									1					1	
ΔΕ	ΜΟΝ	Βοηθών Νοσηλευτών		1	1													1	
ΥΕ	ΜΟΝ	Οικογενειακών Βοηθών		2	2													2	
ΣΥΝΟΛΑ				122	6	0	1	2	2	1	1	2	2	1	1	1	9	3	34

2.5.3 Υλικοτεχνική υποδομή

2.5.3.1 Ακίνητη περιουσία

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι ενσώματες ακινητοποιήσεις όπως αποτυπώνονται στον ισολογισμό του Δήμου Βιάννου του 2021. Ο Δήμος έχει στην κατοχή του μεταφορικά μέσα αξίας κτήσεως περίπου 375 χιλιάδων ευρώ, εξοπλισμό αξίας περίπου 826 χιλιάδων ευρώ και ακίνητη περιουσία αξίας περίπου 27 εκατ. ευρώ.

Εικόνα 12: Καταγραφή ακίνητης και κινητής περιουσίας Δήμου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΑΞΙΑ ΚΤΗΣΕΩΣ	ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ	ΑΝΑΠ/ΣΤΗ ΑΞΙΑ
Γήπεδα - Οικόπεδα	639.724,42	-	639.724,42
Πλατείες - Πάρκα - Παιδότοποι κοινής χρήσεως	2.813.805,54	2.104.021,04	709.784,50
Οδοί - Οδοστρώματα - κοινής χρήσεως	5.077.632,72	3.841.226,83	1.236.405,89
Ορυχεία, Μεταλλεία, Λατομεία, Αγροί, Φυτείες, Δάση	2.905.068,09	-	2.905.068,09
Κτίρια και τεχνικά έργα	4.141.714,95	1.962.324,84	2.179.390,11
Εγκαταστάσεις ηλεκτροφωτισμού κοινής χρήσεως	99.023,62	79.407,28	19.616,34
Λοιπές μόνιμες εγκαταστάσεις κοινής χρήσεως	10.588.453,07	8.304.798,43	2.283.654,64
Μηχανήματα - τεχνικές εγκαταστάσεις και λοιπός μηχανολογικός εξοπλισμός	342.041,93	195.849,82	146.192,11
Μεταφορικά μέσα	375.790,39	301.586,51	74.203,88
Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	484.606,10	340.145,83	144.460,27
Ακινητοποιήσεις υπό εκτέλεση και προκαταβολές	1.451.093,31	-	1.451.093,31
ΣΥΝΟΛΟ	28.918.954,14	17.129.360,58	11.789.593,56

2.5.3.2 Οχήματα

Ο Δήμος Βιάννου έχει στη διάθεσή του είκοσι εννέα (29) οχήματα, τα οποία χρησιμοποιούνται από τις τεχνικές και τις διοικητικές υπηρεσίες του, την υπηρεσία καθαριότητας, την υπηρεσία ύδρευσης/άδρευσης/αποχέτευσης, καθώς και από την υπηρεσία πολιτικής προστασίας.

Πίνακας 39: Οχήματα Δήμου Βιάννου

ΑΡ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ	ΕΙΔΟΣ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΚΗΙ5578	Λεωφορείο	Καλή	Διοικητικές Υπηρεσίες
ΚΗΗ3169	Λεωφορείο	Καλή	
ΚΗΥ9627	Λεωφορείο	Ακινήσια	
ΚΗΙ9346	Αγροτικό	Μέτρια	
ΚΗΙ2161	Επιβατικό	Πολύ καλή	
ΚΗΙ5536	Επιβατικό	Συνεργείο	
ΚΗΗ4048	Επιβατικό	Πολύ καλή	

ΑΡ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ	ΕΙΔΟΣ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΜΕ79761	Εκσκαφέας	Καλή	Τεχνικές Υπηρεσίες
ΜΕ08756	Εκσκαφέας	Συνεργείο	
ΚΗΙ5526	Φορτηγό	Καλή	
ΚΗΗ8453	Φορτηγό	Πολύ καλή	
ΜΕ133789	Αγροτικό	Πολύ καλή	
ΜΕ86227	Γκρέιντερ	Πολύ καλή	
ΚΗΙ5574	Μπετονιέρα	Ακινήσια	
ΚΤΥ2340	Φορτηγό Γερανοφόρο	Πολύ καλή	Καθαριότητα
ΚΗΗ9892	Απορριμματοφόρο	Πολύ καλή	
ΚΗΗ9893	Απορριμματοφόρο	Πολύ καλή	
ΚΗΙ9346	Απορριμματοφόρο	Συνεργείο	
ΚΗΗ7401	Απορριμματοφόρο	Μέτρια	
ΚΗΗ4049	Απορριμματοφόρο	Συνεργείο	
ΜΕ73796	Φορτωτής Ερπιστριοφόρος	Ακινήσια	
ΜΕ105053	Κατσικοπόδαρος	Καλή	Ύδρευση - Άρδευση - Αποχέτευση
ΜΕ86226	Εκσκαφέας	Καλή	
ΜΕ43971	Γκρέιντερ	Καλή	
ΚΗΗ3161	Τύπου Van	Καλή	
ΚΗΗ3162	Τύπου Van	Καλή	
ΚΗΗ9891	Αγροτικό	Πολύ καλή	
ΜΕ144142	Εκσκαφέας μικρός	Πολύ καλή	
ΚΗΗ9890	Πυροσβεστικό	Πολύ καλή	Πολιτική Προστασία

2.5.3.3 Ηλεκτρονική διακυβέρνηση Δήμου

Ο Δήμος Βιάννου διαθέτει ιστοσελίδα (www.viannos.gov.gr), στην οποία οι δημότες και επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα να αναζητήσουν πληροφορίες για την περιοχή της Βιάννου, τη δημοτική αρχή, την οργάνωση και διοίκηση του Δήμου και όλα τα θέματα που αφορούν σε αποφάσεις της δημοτικής αρχής, προκηρύξεις/ διαγωνισμούς και στα νέα του Δήμου.

Επιπλέον, η ιστοσελίδα του Δήμου παρέχει υπηρεσίες για την εξυπηρέτηση του πολίτη όπως την εγγραφή, τη διαγραφή, την τροποποίηση και την έκδοση πιστοποιητικών ή βεβαιώσεων από το δημοτολόγιο, το ληξιαρχείο και το μητρώο αρρένων του Δήμου.

Το προσεχές διάστημα ο Δήμος σκοπεύει να βελτιώσει σημαντικά τις υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης με την υλοποίηση του προγράμματος «Ψηφιακός Μετασχηματισμός των ΟΤΑ», το οποίο έχει υποβληθεί στο πλαίσιο του Ε.Π. «Ψηφιακός Μετασχηματισμός», και εφόσον εγκριθεί για χρηματοδότηση. Το πρόγραμμα αφορά στον ολοκληρωμένο ψηφιακό μετασχηματισμό του Δήμου Βιάννου, με τη δημιουργία μιας έξυπνης πόλης με επίκεντρο τον άνθρωπο και το περιβάλλον στην οποία θα επιτυγχάνονται η βέλτιστη ενεργειακή απόδοση των υποδομών και του εξοπλισμού του, η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πλαισίου για την παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών προς όλους, καθώς και η βελτίωση της ποιότητας ζωής σε ένα ασφαλές περιβάλλον που ενισχύει διαρκώς τη ψηφιακή του ταυτότητα συνολικά.

Ειδικότερα, για την επίτευξη του εν λόγω στόχου το πρόγραμμα περιλαμβάνει τα ακόλουθα.

Πίνακας 40: Δράσεις προγράμματος "Ψηφιακός Μετασχηματισμός των ΟΤΑ"

ΔΡΑΣΗ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Οργάνωση Γραφείου κίνησης και διαχείριση δημοτικού στόλου οχημάτων	Η εν λόγω δράση αφορά στην ανάπτυξη πλατφόρμας για την παρακολούθηση και τη διαχείριση του συνόλου του στόλου οχημάτων του Δήμου, με εγκατάσταση σύγχρονης τηλεματικής μονάδας και οθόνης εντός του εκάστοτε οχήματος και σύνδεση με κεντρικό λογισμικό διαχείρισης. Το σύστημα δύναται να επεκταθεί σε οχήματα τα οποία θα προστεθούν μελλοντικά στον δημοτικό στόλο.
Έξυπνα συστήματα ενεργειακής διαχείρισης δημοτικών και σχολικών κτιρίων	Η εν λόγω δράση αφορά στην προμήθεια ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης κατανάλωσης ενέργειας σε δημόσιες υποδομές και κτίρια. Στο προτεινόμενο έργο περιλαμβάνεται η εγκατάσταση του συστήματος σε πέντε κτίρια του Δήμου.
Έξυπνος οδηγός πόλης/ δήμου με καταγραφή τοπικών επιχειρήσεων και ανάδειξη προσφορών	Η προτεινόμενη δράση αφορά στη δημιουργία πλατφόρμας – σημείου κεντρικής πληροφόρησης και επικοινωνίας των τοπικών επιχειρήσεων με τον Δήμο όπου θα καταγράφεται η εικόνα των επιχειρήσεων στις υπηρεσίες του Δήμου, την ίδια στιγμή που οι επιχειρήσεις παρουσιάζουν είτε συνοπτικά είτε αναλυτικά τα προϊόντα τους και τις υπηρεσίες τους με περιοδική επικαιροποίηση. Η πράξη θα συνδράμει περεταίρω στην δημιουργία βιωματικών καταναλωτικών συνθηκών, με θετικό αποτύπωμα στην ποιοτική, ισόρροπη και βιώσιμη οικονομική αξιοποίηση της περιοχής.
Σύστημα διαχείρισης ηλεκτρονικών πληρωμών	Η υπηρεσία ηλεκτρονικών πληρωμών βεβαιωμένων και μη οφειλών, είναι μια σύγχρονη διαδικτυακή λύση νέας γενιάς βασισμένη σε ανοιχτά πρότυπα. Στόχος της υπηρεσίας είναι να παρέχει σε πολίτες και σε επιχειρήσεις προσωποποιημένη ενημέρωση και δυνατότητα πληρωμής οφειλών μέσω χρεωστικών, πιστωτικών καρτών και e-banking.
Έξυπνο σύστημα προειδοποίησης και αντιμετώπισης κινδύνων εντός των ορίων του Δήμου	Αφορά σε κεντρικό Ενιαίο Σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης πολιτών – χρηστών σε περίπτωση έντονων βροχοπτώσεων. Το σύστημα πρόκειται να τοποθετηθεί στη γέφυρα στη θέση Δέρματος (ποταμός Αναποδάρης) του Δήμου Βιάννου και θα αποτελέσει μια συνολική δράση αντιμετώπισης και ένα σύστημα προειδοποίησης και ασφάλειας σε σημεία αυξημένης επικινδυνότητας, σε περιπτώσεις έντονων βροχοπτώσεων και πλημμύρας.

ΔΡΑΣΗ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Ηλεκτρονική τιμολόγηση	Το σύστημα ηλεκτρονικής τιμολόγησης αποτελεί αναγκαιότητα στους ΟΤΑ σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία στο πλαίσιο εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων

2.5.4 Οικονομικά στοιχεία

Η αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης του Δήμου Βιάννου βασίστηκε στα διαθέσιμα στοιχεία των ετών 2021-2023. Πιο συγκεκριμένα, τα επεξεργασμένα στοιχεία βασίστηκαν στον ταμειακό απολογισμό εσόδων – εξόδων του Δήμου για την εν λόγω περίοδο.

2.5.4.1 Έσοδα

Τα έσοδα των ταμειακών απολογισμών του Δήμου Βιάννου, διακρίνονται στις ακόλουθες ομάδες:

- Τακτικά έσοδα
- Έκτακτα έσοδα
- Έσοδα παρελθόντων οικονομικών ετών (Π.Ο.Ε.) που βεβαιώνονται για πρώτη φορά
- Εισπράξεις από δάνεια και απαιτήσεις Π.Ο.Ε.
- Εισπράξεις υπέρ του δημοσίου και τρίτων και επιστροφές χρημάτων
- Χρηματικό υπόλοιπο

Η εξέλιξη των εσόδων που εισπράχθηκαν από το Δήμο Βιάννου την περίοδο 2021-2023, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία των ταμειακών απολογισμών, παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 41: Ταμειακοί απολογισμοί εσόδων για τα έτη 2021-2023

Κ.Α. Π/Υ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΣΟΔΟΥ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ		
		2021	2022	2023
0	ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	1.583.490,78 €	1.579.142,70 €	2.046.024,96 €
01	Πρόσοδοι από ακίνητη περιουσία	21,00 €	3,00 €	0,00 €
02	Έσοδα από κινητή περιουσία	9.546,43 €	16.195,66 €	23.518,14 €
03	Έσοδα από ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα	486.525,69 €	466.717,58 €	324.858,92 €
04	Έσοδα από λοιπά τέλη δικαιώματα και παροχή υπηρεσιών	44.004,76 €	45.443,69 €	30.545,56 €
06	Έσοδα από επιχορηγήσεις για λειτουργικές δαπάνες	1.043.392,90 €	1.050.032,77 €	1.653.831,51 €
07	Λοιπά τακτικά έσοδα	0,00 €	750,00 €	13.270,83 €
1	ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	3.092.049,26 €	1.502.032,68 €	657.592,73 €
12	Έκτακτες επιχορηγήσεις για κάλυψη λειτουργικών δαπανών	2.238.012,22 €	436.516,65 €	96.144,83 €
13	Επιχορηγήσεις για επενδύσεις	791.122,05 €	1.015.674,90 €	463.751,49 €

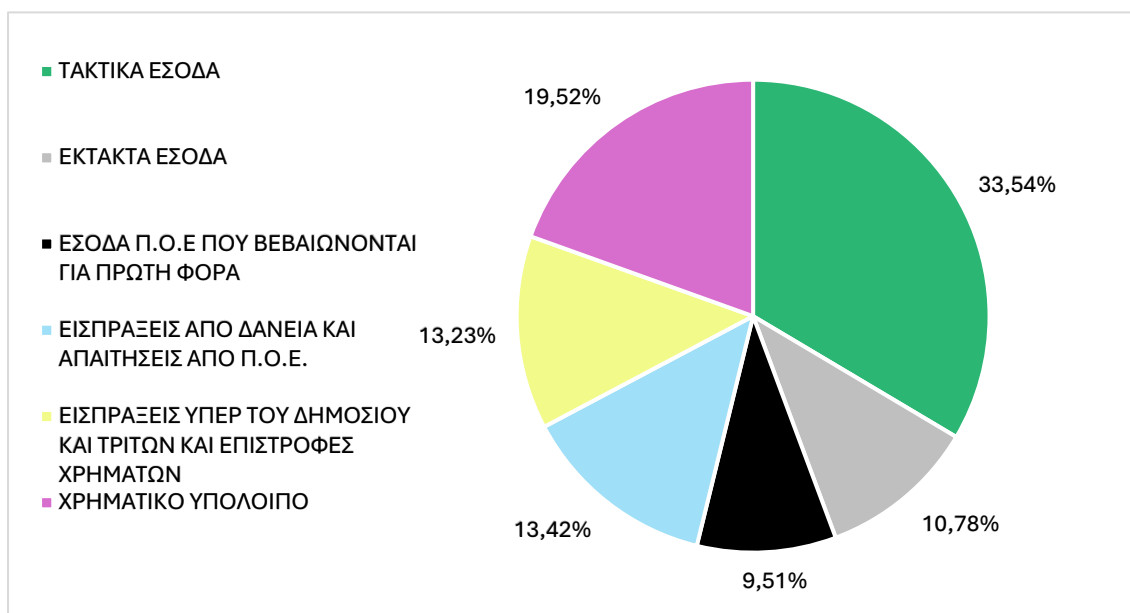
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Βιάννου 2024-2028

Στρατηγικός σχεδιασμός

Κ.Α. Π/Υ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΣΟΔΟΥ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ		
		2021	2022	2023
15	Προσαυξήσεις - πρόστιμα - παράβολα	43.597,06 €	45.495,80 €	96.801,03 €
16	Λοιπά έκτακτα έσοδα	19.317,93 €	4.345,33 €	895,38 €
2	ΕΣΟΔΑ Π.Ο.Ε. ΠΟΥ ΒΕΒΑΙΩΝΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ	441.556,46 €	1.997,79 €	580.206,84 €
21	Έσοδα Π.Ο.Ε. τακτικά	441.353,46 €	1.391,79 €	572.974,90 €
22	Έσοδα Π.Ο.Ε. έκτακτα	203,00 €	606,00 €	7.231,94 €
3	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ Π.Ο.Ε.	1.094.433,83 €	866.052,65 €	818.895,12 €
31	Εισπράξεις από δάνεια	823.343,58 €	664.678,43 €	564.002,53 €
32	Εισπρακτέα υπόλοιπα από βεβαιωθέντα έσοδα κατά τα παρελθόντα έτη	271.090,25 €	201.374,22 €	254.892,59 €
4	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	688.223,98 €	1.069.761,19 €	807.375,85 €
41	Εισπράξεις υπέρ του δημοσίου και τρίτων	589.812,29 €	561.313,82 €	556.621,47 €
42	Επιστροφές χρημάτων	8.164,28 €	400.947,37 €	141.687,43 €
43	Έσοδα προς απόδοση σε τρίτους	90.247,41 €	107.500,00 €	109.066,95 €
5	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ	1.097.117,91 €	1.307.123,09 €	1.190.561,04 €
51	Χρηματικό υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	1.097.117,91 €	1.307.123,09 €	1.190.561,04 €
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		7.996.872,22 €	6.326.110,10 €	6.100.656,54 €

Στο γράφημα που ακολουθεί παρουσιάζεται η ποσοστιαία κατανομή των εσόδων ανά κατηγορία εσόδου, για το έτος 2023, προκειμένου να διευκολυνθεί η κατανόηση των οικονομικών δεδομένων του Δήμου.

Γράφημα 8: Ποσοστιαία κατανομή εσόδων έτους 2023

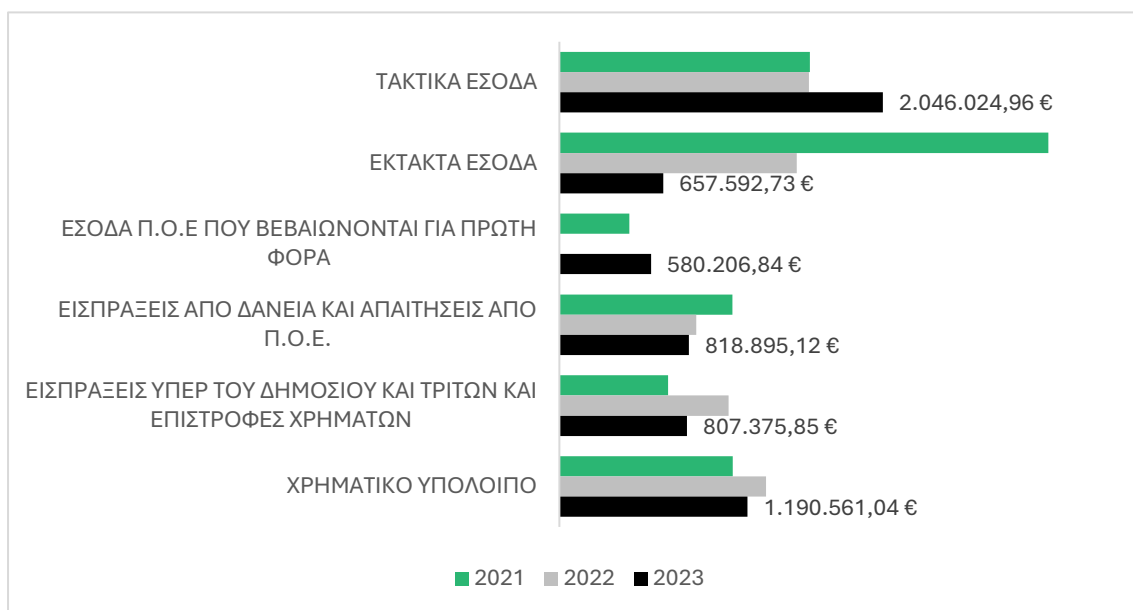
Το σύνολο των εσόδων του Δήμου Βιάννου για το έτος 2023 ανήλθε σε 6,1 εκατ. €, με την πλειοψηφία αυτών να αποτελούν τακτικά έσοδα (2,05 εκατ. €) και χρηματικό υπόλοιπο από το προηγούμενο έτος (1,91 εκατ. €). Ο Δήμος εισέπραξε περίπου 820 χιλιάδες € από δάνεια και απαιτήσεις από Π.Ο.Ε. καθώς και περίπου 810 χιλιάδες € υπέρ του δημοσίου και τρίτων και επιστροφές χρημάτων. Σημειώνεται ότι από έκτακτα έσοδα προέκυψαν περίπου 660 χιλιάδες €.

Αναφορικά με το 2022, τα έσοδα του Δήμου Βιάννου ανήλθαν σε 6,32 εκατ. €, με την πλειοψηφία αυτών να αποτελούν ξανά τα τακτικά έσοδα (1,6 εκατ. €), ενώ ακολουθούν τα έκτακτα έσοδα (1,5 εκατ. €) και το χρηματικό υπόλοιπο από το έτος 2021 (1,3 εκατ. €). Επιπλέον, ο Δήμος εισέπραξε περίπου 1,07€ εκατ. € υπέρ του δημοσίου και τρίτων και επιστροφές χρημάτων και 870 χιλιάδες € από δάνεια και απαιτήσεις από Π.Ο.Ε. Αξιοσημείωτα είναι τα έσοδα Π.Ο.Ε. που βεβαιώθηκαν για πρώτη φορά τα οποία ανήλθαν σε μόλις 1.997,79 €.

Το 2021, το σύνολο των εσόδων του Δήμου ανήλθε σε σχεδόν 8 εκατ. €, με την πλειοψηφία αυτών να αποτελούν έκτακτα έσοδα (3,1 εκατ. €) και τακτικά έσοδα (1,58 εκατ. €). Ο Δήμος εισέπραξε περίπου 1,1 εκατ. € από δάνεια και απαιτήσεις από Π.Ο.Ε. καθώς και περίπου 690 χιλιάδες € υπέρ του δημοσίου και τρίτων και επιστροφές χρημάτων. Σημειώνεται ότι από το έτος 2020 είχε χρηματικό υπόλοιπο περίπου 1,1 εκατ. €.

Στο γράφημα που ακολουθεί αποτυπώνεται η μεταβολή των εσόδων των τελευταίων τριών οικονομικών ετών.

Γράφημα 9: Μεταβολή εσόδων για τα έτη 2021-2023

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η ποσοστιαία κατανομή των τελικά βεβαιωθέντων και εισπραχθέντων εσόδων του Δήμου Βιάννου για τα έτη 2021-2023.

Γράφημα 10: Ποσοστιαία κατανομή εσόδων για τα έτη 2021-2023

Κ.Α. Π/Υ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΣΟΔΟΥ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ		
		2021	2022	2023
0	ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	19,80%	24,96%	33,54%
01	Πρόσοδοι από ακίνητη περιουσία	0,00%	0,00%	0,00%
02	Έσοδα από κινητή περιουσία	0,12%	0,26%	0,39%
03	Έσοδα από ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα	6,08%	7,38%	5,32%
04	Έσοδα από λοιπά τέλη δικαιώματα και παροχή υπηρεσιών	0,55%	0,72%	0,50%
06	Έσοδα από επιχορηγήσεις για λειτουργικές δαπάνες	13,05%	16,60%	27,11%
07	Λοιπά τακτικά έσοδα	0,00%	0,01%	0,22%
1	ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	38,67%	23,74%	10,78%
12	Έκτακτες επιχορηγήσεις για κάλυψη λειτουργικών δαπανών	27,99%	6,90%	1,58%
13	Επιχορηγήσεις για επενδύσεις	9,89%	16,06%	7,60%
15	Προσαυξήσεις - πρόστιμα - παράβολα	0,55%	0,72%	1,59%
16	Λοιπά έκτακτα έσοδα	0,24%	0,07%	0,01%
2	ΕΣΟΔΑ Π.Ο.Ε. ΠΟΥ ΒΕΒΑΙΩΝΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ	5,52%	0,03%	9,51%

Κ.Α. Π/Υ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΣΟΔΟΥ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ		
		2021	2022	2023
21	Έσοδα Π.Ο.Ε. τακτικά	5,52%	0,02%	9,39%
22	Έσοδα Π.Ο.Ε. έκτακτα	0,00%	0,01%	0,12%
3	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ Π.Ο.Ε.	13,69%	13,69%	13,42%
31	Εισπράξεις από δάνεια	10,30%	10,51%	9,24%
32	Εισπρακτέα υπόλοιπα από βεβαιωθέντα έσοδα κατά τα παρελθόντα έτη	3,39%	3,18%	4,18%
4	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	8,61%	16,91%	13,23%
41	Εισπράξεις υπέρ του δημοσίου και τρίτων	7,38%	8,87%	9,12%
42	Επιστροφές χρημάτων	0,10%	6,34%	2,32%
43	Έσοδα προς απόδοση σε τρίτους	1,13%	1,70%	1,79%
5	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ	13,72%	20,66%	19,52%
51	Χρηματικό υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	13,72%	20,66%	19,52%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		100,00%	100,00%	100,00%

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, κατά κύριο λόγο η τακτική και η έκτακτη επιχορήγηση αποτελούν την κύρια πηγή χρηματοδότησης του Δήμου αποτελώντας το περίπου 20-34% και το 11-39% των εσόδων αντίστοιχα. Σημαντική πηγή εσόδων αποτελεί και το χρηματικό υπόλοιπο των παρελθόντων ετών (13-20%). Οι εισπράξεις από δάνεια (13%), οι εισπράξεις υπέρ του δημοσίου και τρίτων (8-20%), καθώς και τα έσοδα από τέλη και δικαιώματα (5-10% με εξαίρεση το 2022 που αποτελούσε το 0,03% των εσόδων), αποτελούν μικρές, αλλά, επίσης σημαντικές πηγές εσόδων.

2.5.4.2 Έξοδα

Τα έξοδα επιμερίζονται στις επιμέρους υπηρεσίες ως εξής:

- Δαπάνες οικονομικών - διοικητικών υπηρεσιών
- Δαπάνες υπηρεσιών πολιτισμού αθλητισμού κοινωνικής πολιτικής
- Δαπάνες υπηρεσιών καθαριότητας & ηλεκτροφωτισμού
- Δαπάνες υπηρεσιών ύδρευσης- άρδευσης- αποχέτευσης
- Δαπάνες υπηρεσιών τεχνικών έργων
- Δαπάνες υπηρεσιών πρασίνου
- Δαπάνες υπηρεσιών νεκροταφείων
- Δαπάνες λοιπών υπηρεσιών

Τα έξοδα της κάθε επιμέρους υπηρεσίας διακρίνονται στις ακόλουθες ομάδες:

- Έξοδα χρήσης (λειτουργικές δαπάνες χρήσης)
- Επενδύσεις

- Πληρωμές Π.Ο.Ε., οι λοιπές αποδόσεις και προβλέψεις
- Αποθεματικό

Η εξέλιξη των πληρωθέντων εξόδων του Δήμου Βιάννου για την περίοδο 2021-2023 παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα, σύμφωνα με τα επίσημα απολογιστικά στοιχεία.

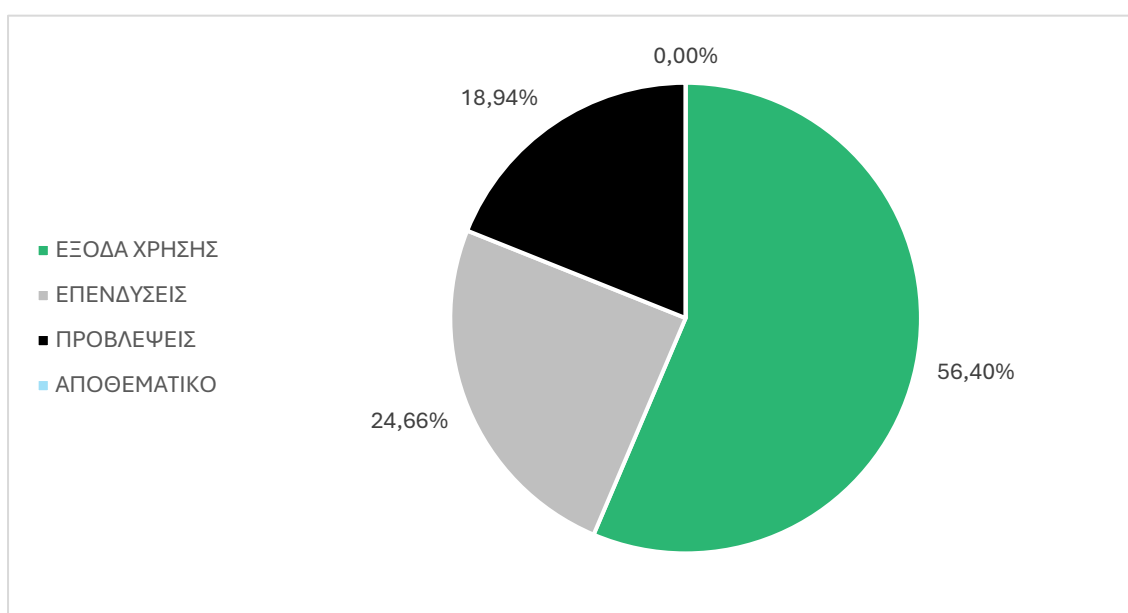
Πίνακας 42: Ταμειακός απολογισμός εξόδων για τα έτη 2021-2023

Κ.Α. Π/Υ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΞΟΔΟΥ	ΠΛΗΡΩΘΕΝΤΑ		
		2021	2022	2023
6	ΕΞΟΔΑ ΧΡΗΣΗΣ	4.263.057,90 €	2.698.624,93 €	2.659.147,87 €
60	Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	1.117.615,07 €	1.142.217,59 €	1.203.073,40 €
61	Αμοιβές αιρετών και τρίτων	237.698,28 €	221.112,14 €	212.951,71 €
62	Παροχές τρίτων	2.388.141,57 €	799.218,34 €	706.416,53 €
63	Φόροι - Τέλη	6.334,44 €	8.401,54 €	5.978,94 €
64	Λοιπά γενικά έξοδα	12.023,92 €	33.098,79 €	21.078,17 €
65	Πληρωμές για την εξυπηρέτηση δημοσίας πίστης	87.944,00 €	5.727,46 €	3.259,74 €
66	Δαπάνες προμήθειας αναλωσίμων	236.979,24 €	300.423,98 €	312.702,31 €
67	Πληρωμές για μεταβιβάσεις εισοδημάτων σε τρίτους (Παραχωρήσεις - Παροχές - Επιχορηγήσεις - Επιδοτήσεις - Δωρεές)	170.516,38 €	184.959,99 €	193.687,07 €
68	Λοιπά έξοδα	5.805,00 €	3.465,10 €	0,00 €
7	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	1.708.120,95 €	1.554.241,81 €	1.162.892,08 €
71	Αγορές κτιρίων τεχνικών έργων και προμήθειες παγίων	18.444,08 €	371.501,33 €	642.215,82 €
73	Έργα	1.679.176,87 €	1.160.095,08 €	511.676,26 €
74	Μελέτες, έρευνες, πειραματικές εργασίες και ειδικές δαπάνες	0,00 €	12.145,40 €	0,00 €
75	Τίτλοι πάγιας επένδυσης (συμμετοχές σε επιχειρήσεις)	10.500,00 €	10.500,00 €	9.000,00 €
8	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	718.570,28 €	882.682,32 €	893.054,80 €
81	Πληρωμές υποχρεώσεων (Π.Ο.Ε.)	118.742,12 €	303.433,84 €	346.669,53 €
82	Λοιπές αποδόσεις	599.828,16 €	579.248,48 €	546.385,27 €
85	Προβλέψεις μη είσπραξης εισπρακτέων υπολοίπων βεβαιωμένων κατά τα Π.Ο.Ε. Εντός του οικονομικού έτους	0,00 €	0,00 €	0,00 €
9	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Κ.Α. Π/Υ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΞΟΔΟΥ	ΠΛΗΡΩΘΕΝΤΑ		
		2021	2022	2023
91	Ποσό διαθέσιμο για αναπλήρωση των ανεπαρκών πιστώσεων για τη δημιουργία νέων μη προβλεπόμενων στον προϋπολογισμό	0,00 €	0,00 €	0,00 €
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		6.689.749,13 €	5.135.549,06 €	4.715.094,75 €

Στο γράφημα που ακολουθεί παρουσιάζεται η ποσοστιαία κατανομή των εξόδων ανά κατηγορία εξόδου, για το έτος 2023, προκειμένου να διευκολυνθεί η κατανόηση των οικονομικών δεδομένων του Δήμου.

Γράφημα 11: Ποσοστιαία κατανομή εξόδων έτους 2023

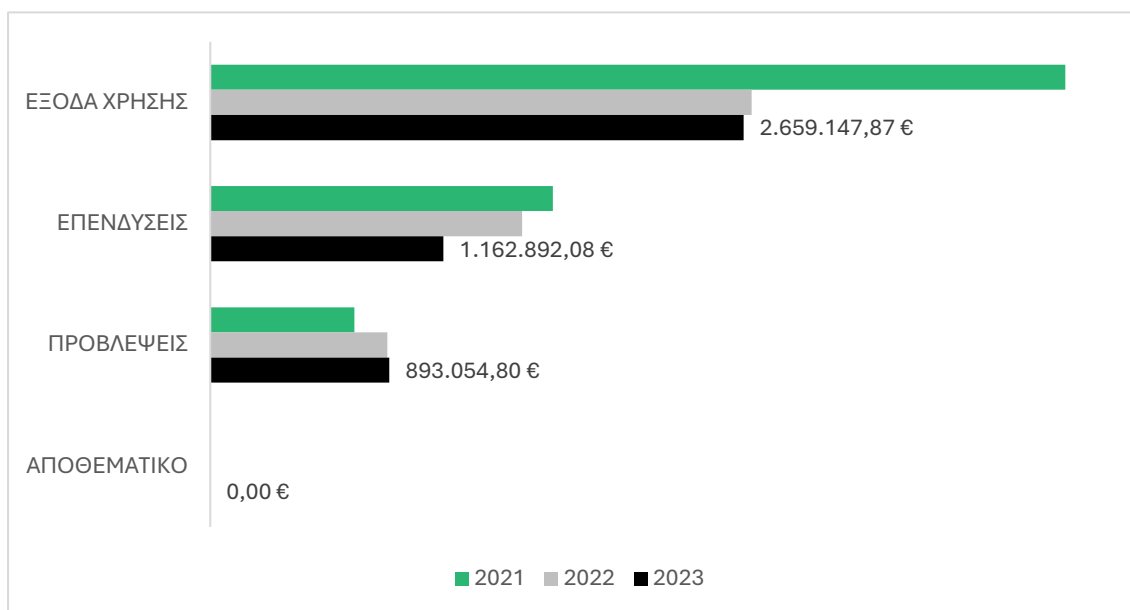
Το σύνολο των εξόδων του Δήμου Βιάννου για το έτος 2023 ανήλθε σε 4,7 εκατ. €, με την πλειοψηφία αυτών να αποτελούν έξοδα χρήσης (2,66 εκατ. €) και επενδύσεις (1,2 εκατ. €). Σημειώνεται ότι ο Δήμος δαπάνησε περίπου 890 χιλιάδες € σε πληρωμές Π.Ο.Ε. και λοιπές αποδόσεις και προβλέψεις.

Αναφορικά με το 2022, τα έξοδα του Δήμου Βιάννου ανήλθαν σε 5,14 εκατ. €, με την πλειοψηφία αυτών να αποτελούν ξανά τα έξοδα χρήσης (2,7 εκατ. €), ενώ ακολουθούν οι επενδύσεις (1,6 εκατ. €) και οι πληρωμές Π.Ο.Ε. και λοιπές αποδόσεις και προβλέψεις (880 χιλιάδες €).

Το 2021, το σύνολο των εξόδων του Δήμου ανήλθε σε σχεδόν 6,7 εκατ. €, με την πλειοψηφία αυτών να αποτελούν έξοδα χρήσης (4,3 εκατ. €) και επενδύσεις (1,7 εκατ. €). Ο Δήμος δαπάνησε περίπου 720 χιλιάδες € σε πληρωμές Π.Ο.Ε. και λοιπές αποδόσεις και προβλέψεις.

Στο γράφημα που ακολουθεί αποτυπώνεται η μεταβολή των εξόδων των τελευταίων τριών οικονομικών ετών.

Γράφημα 12: Μεταβολή εξόδων για τα έτη 2021-2023

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η ποσοστιαία κατανομή των τελικά πληρωθέντων εξόδων του Δήμου Βιάννου για τα έτη 2021-2023.

Πίνακας 43: Ποσοστιαία κατανομή εξόδων για τα έτη 2021-2023

Κ.Α. Π/Υ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΞΟΔΟΥ	ΠΛΗΡΩΘΕΝΤΑ		
		2021	2022	2023
6	ΕΞΟΔΑ ΧΡΗΣΗΣ	63,73%	52,55%	56,40%
60	Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	16,71%	22,24%	25,52%
61	Αμοιβές αιρετών και τρίτων	3,55%	4,31%	4,52%
62	Παροχές τρίτων	35,70%	15,56%	14,98%
63	Φόροι - Τέλη	0,09%	0,16%	0,13%
64	Λοιπά γενικά έξοδα	0,18%	0,64%	0,45%
65	Πληρωμές για την εξυπηρέτηση δημοσίας πίστης	1,31%	0,11%	0,07%
66	Δαπάνες προμήθειας αναλωσίμων	3,54%	5,85%	6,63%
67	Πληρωμές για μεταβιβάσεις εισοδημάτων σε τρίτους (Παραχωρήσεις - Παροχές - Επιχορηγήσεις - Επιδότησεις - Δωρεές)	2,55%	3,60%	4,11%
68	Λοιπά έξοδα	0,09%	0,07%	0,00%
7	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	25,53%	30,26%	24,66%

Κ.Α. Π/Υ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΞΟΔΟΥ	ΠΛΗΡΩΘΕΝΤΑ		
		2021	2022	2023
71	Αγορές κτιρίων τεχνικών έργων και προμήθειες παγίων	0,28%	7,23%	13,62%
73	Έργα	25,10%	22,59%	10,85%
74	Μελέτες, έρευνες, πειραματικές εργασίες και ειδικές δαπάνες	0,00%	0,24%	0,00%
75	Τίτλοι πάγιας επένδυσης (συμμετοχές σε επιχειρήσεις)	0,16%	0,20%	0,19%
8	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	10,74%	17,19%	18,94%
81	Πληρωμές υποχρεώσεων (Π.Ο.Ε.)	1,77%	5,91%	7,35%
82	Λοιπές αποδόσεις	8,97%	11,28%	11,59%
85	Προβλέψεις μη είσπραξης εισπρακτέων υπολοίπων βεβαιωμένων κατά τα Π.Ο.Ε. Εντός του οικονομικού έτους	0,00%	0,00%	0,00%
9	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ	0,00%	0,00%	0,00%
91	Ποσό διαθέσιμο για αναπλήρωση των ανεπαρκών πιστώσεων για τη δημιουργία νέων μη προβλεπόμενων στον προϋπολογισμό	0,00%	0,00%	0,00%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		100,00%	100,00%	100,00%

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, οι αμοιβές και προσωπικού (16-25%), οι παροχές τρίτων (15-36%), καθώς και οι επενδύσεις του Δήμου για την υλοποίηση έργων (10-25%) αποτελούν τις κύριες πηγές εξόδων του Δήμου. Οι αγορές κτιρίων τεχνικών έργων και προμήθειες παγίων (7-14%), καθώς και οι δαπάνες προμήθειας αναλωσίμων (3-7%) συμπληρώνουν την ομάδα των κυριότερων εξόδων του Δήμου.

2.5.4.3 Αποτέλεσμα

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται ο συνολικός ταμειακός απολογισμός του Δήμου Βιάννου για τα έτη 2021-2023. Όπως προκύπτει, ο Δήμος παρουσιάζει θετικά αποτελέσματα και τα 3 έτη ύψους περίπου 1,3 εκατ. € για το 2021, 1,2 εκατ. € για το 2022 και 1,38 εκατ. € για το 2023.

Πίνακας 44: Ταμειακός απολογισμός για τα έτη 2021-2023

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΠΟΣΟ		
	2021	2022	2023
Έσοδα	7.996.872,22 €	6.326.110,10 €	6.100.656,54 €
Έξοδα	6.689.749,13 €	5.135.549,06 €	4.715.094,75 €

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΠΟΣΟ		
	2021	2022	2023
Αποτέλεσμα	1.307.123,09 €	1.190.561,04 €	1.385.561,79 €

2.6 Αξιολόγηση υφιστάμενης κατάστασης

2.6.1 SWOT Analysis

Η ανάλυση SWOT αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο στρατηγικού σχεδιασμού, που χρησιμοποιείται ευρέως για την αξιολόγηση της τρέχουσας κατάστασης και των προοπτικών μιας επιχείρησης ή οργανισμού. Το ακρωνύμιο SWOT προέρχεται από τις λέξεις Strengths (Δυνάμεις), Weaknesses (Αδυναμίες), Opportunities (Ευκαιρίες) και Threats (Απειλές). Η ανάλυση αυτή παρέχει μια δομημένη μεθοδολογία που βοηθά στη λήψη στρατηγικών αποφάσεων, εντοπίζοντας εσωτερικούς και εξωτερικούς παράγοντες που επηρεάζουν την επιτυχία μιας οντότητας. Η εφαρμογή της ανάλυσης SWOT στον Δήμο Βιάννου επικεντρώνεται σε τέσσερις κύριους άξονες:

- Περιβάλλον και ποιότητα ζωής,
- Κοινωνική πολιτική – υγεία – παιδεία – πολιτισμός – αθλητισμός,
- Τοπική οικονομία – απασχόληση, και
- Βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του Δήμου.

Η διαδικασία εκπόνησης της ανάλυσης SWOT ξεκινά με τη συλλογή και ανάλυση πληροφοριών που αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οντότητας. Στον άξονα του Περιβάλλοντος και της Ποιότητας Ζωής, εξετάζονται παράγοντες όπως η ποιότητα του φυσικού περιβάλλοντος, οι υποδομές και οι υπηρεσίες που επηρεάζουν την καθημερινή ζωή των κατοίκων. Για παράδειγμα, οι δυνάμεις μπορεί να περιλαμβάνουν την ύπαρξη φυσικών πόρων, όμορφα τοπία και καλές κλιματολογικές συνθήκες, ενώ οι αδυναμίες μπορεί να σχετίζονται με την έλλειψη επαρκών υποδομών ή την ύπαρξη περιβαλλοντικών προβλημάτων. Οι ευκαιρίες στον άξονα αυτό μπορεί να περιλαμβάνουν την ανάπτυξη οικολογικού τουρισμού και την αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ενώ οι απειλές μπορεί να προέρχονται από φυσικές καταστροφές ή από την κλιματική αλλαγή.

Στον άξονα της Κοινωνικής Πολιτικής – Υγείας – Παιδείας – Πολιτισμού – Αθλητισμού, η ανάλυση SWOT επικεντρώνεται στην αξιολόγηση των υπηρεσιών που παρέχονται στους κατοίκους του Δήμου Βιάννου. Οι δυνάμεις μπορεί να περιλαμβάνουν την ύπαρξη καλών σχολικών εγκαταστάσεων, πολιτιστικών και αθλητικών κέντρων, καθώς και την παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών υγείας. Αντίθετα, οι αδυναμίες μπορεί να περιλαμβάνουν την έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού, την περιορισμένη πρόσβαση σε υγειονομικές υπηρεσίες ή την έλλειψη πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Οι ευκαιρίες μπορεί να προκύπτουν από προγράμματα χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανάπτυξη κοινωνικών υπηρεσιών, ενώ οι απειλές μπορεί να περιλαμβάνουν την οικονομική κρίση που επηρεάζει τη χρηματοδότηση αυτών των υπηρεσιών.

Η Τοπική Οικονομία και η Απασχόληση αποτελούν έναν κρίσιμο άξονα για την ανάπτυξη του Δήμου Βιάννου. Στον τομέα αυτό, η ανάλυση SWOT εξετάζει παράγοντες όπως οι τοπικές επιχειρήσεις, οι επενδυτικές ευκαιρίες και η αγορά εργασίας. Οι δυνάμεις μπορεί να περιλαμβάνουν την ύπαρξη παραδοσιακών βιοτεχνιών, αγροτικών προϊόντων υψηλής ποιότητας και τουριστικών υποδομών.

Αντίθετα, οι αδυναμίες μπορεί να σχετίζονται με την περιορισμένη ποικιλία επαγγελματικών ευκαιριών και την ανεπαρκή υποστήριξη των τοπικών επιχειρήσεων. Οι ευκαιρίες μπορεί να περιλαμβάνουν την ανάπτυξη νέων αγορών, τη βελτίωση των υποδομών και την προσέλκυση επενδύσεων, ενώ οι απειλές μπορεί να περιλαμβάνουν τον αυξημένο ανταγωνισμό από άλλες περιοχές και την οικονομική αβεβαιότητα.

Τέλος, η Βελτίωση της Διοικητικής Ικανότητας του Δήμου είναι ένας σημαντικός άξονας για την αποτελεσματική λειτουργία του οργανισμού και την υλοποίηση στρατηγικών σχεδίων. Στον τομέα αυτό, η ανάλυση SWOT εξετάζει παράγοντες όπως η διοικητική δομή, οι διαδικασίες και οι πόροι του Δήμου. Οι δυνάμεις μπορεί να περιλαμβάνουν την ύπαρξη έμπειρου και εξειδικευμένου προσωπικού, την καλή οργάνωση και τη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών. Οι αδυναμίες μπορεί να σχετίζονται με την έλλειψη επαρκούς χρηματοδότησης, την περιορισμένη εκπαίδευση του προσωπικού και τις χρονοβόρες διοικητικές διαδικασίες. Οι ευκαιρίες μπορεί να περιλαμβάνουν την εφαρμογή νέων τεχνολογιών για τη βελτίωση της αποδοτικότητας και την αξιοποίηση χρηματοδοτικών προγραμμάτων για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας. Οι απειλές μπορεί να περιλαμβάνουν τις αλλαγές στη νομοθεσία που επηρεάζουν αρνητικά τη λειτουργία του Δήμου και την έλλειψη πόρων λόγω οικονομικών κρίσεων.

Η ανάλυση SWOT είναι διαδεδομένη και δημοφιλής για διάφορους λόγους. Καταρχάς, είναι ένα εργαλείο ευρέως αναγνωρισμένο και κατανοητό από διάφορους τομείς και επίπεδα διαχείρισης, καθιστώντας το εύχρηστο και αποτελεσματικό για επικοινωνία και συνεργασία. Η δομή της ανάλυσης SWOT επιτρέπει την οργάνωση και την κατηγοριοποίηση πληροφοριών με τρόπο που διευκολύνει τη λήψη αποφάσεων. Επιπλέον, η ανάλυση αυτή παρέχει μια ολοκληρωμένη εικόνα της τρέχουσας κατάστασης του οργανισμού και των παραγόντων που τον επηρεάζουν, επιτρέποντας τη διαμόρφωση στρατηγικών σχεδίων που βασίζονται σε πραγματικά δεδομένα και πληροφορίες.

Η εκπόνηση μιας ανάλυσης SWOT μπορεί να γίνει με διάφορες μεθόδους και τεχνικές. Συχνά, η διαδικασία ξεκινά με τη συλλογή δεδομένων μέσω ερευνών, συνεντεύξεων και αναλύσεων δεδομένων. Οι πληροφορίες που συλλέγονται αξιολογούνται και κατηγοριοποιούνται ανάλογα με τις τέσσερις κατηγορίες της ανάλυσης SWOT. Η διαδικασία αυτή μπορεί να περιλαμβάνει τη συμμετοχή διαφόρων ενδιαφερομένων μερών, όπως η διοίκηση, το προσωπικό και οι εξωτερικοί συνεργάτες, προκειμένου να διασφαλιστεί μια ολοκληρωμένη και ακριβής αξιολόγηση.

Ένας από τους κύριους λόγους για τη διαδεδομένη χρήση της ανάλυσης SWOT είναι η ευελιξία και η προσαρμοστικότητά της. Η ανάλυση αυτή μπορεί να εφαρμοστεί σε διάφορους τομείς και επίπεδα ενός οργανισμού, από τη στρατηγική διαχείριση μέχρι τη λειτουργική βελτιστοποίηση. Επιπλέον, η ανάλυση SWOT μπορεί να προσαρμοστεί στις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες κάθε οργανισμού, επιτρέποντας την αξιολόγηση τόσο μακροπρόθεσμων στρατηγικών στόχων όσο και βραχυπρόθεσμων επιχειρησιακών στόχων.

Συνοψίζοντας, η ανάλυση SWOT είναι ένα πολύτιμο εργαλείο που προσφέρει μια ολοκληρωμένη και δομημένη προσέγγιση για την αξιολόγηση της τρέχουσας κατάστασης και των προοπτικών του Δήμου. Μέσω της ανάλυσης αυτής, ο Δήμος μπορεί να εντοπίσει τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες του, καθώς και τις ευκαιρίες και τις απειλές που αντιμετωπίζει, επιτρέποντας τη διαμόρφωση του στρατηγικού σχεδιασμού βάσει πραγματικών δεδομένων και πληροφοριών. Η ευελιξία και η προσαρμοστικότητα της ανάλυσης SWOT την καθιστούν ένα από τα πιο διαδεδομένα και αποτελεσματικά εργαλεία στρατηγικού σχεδιασμού, επιτρέποντας στους οργανισμούς να επιτυγχάνουν τους στόχους τους και να

ανταποκρίνονται στις προκλήσεις του εξωτερικού περιβάλλοντος. Στην περίπτωση του Δήμου Βιάννου, η ανάλυση αυτή μπορεί να προσφέρει σημαντικές κατευθύνσεις για την ανάπτυξη και βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, τη βελτίωση των κοινωνικών υπηρεσιών, την ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και την αποτελεσματική λειτουργία της διοίκησης.

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
Θεματικός τομέας 1: Περιβάλλον και ποιότητα Ζωής	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Φυσικό περιβάλλον υψηλής αξίας (συμπεριλαμβανομένου και του θαλάσσιου) και μεγάλες εκτάσεις ενταγμένες στο πρόγραμμα NATURA 2000. ▪ Αξιοσημείωτη χλωρίδα και πανίδα. ▪ Σημαντικό υπόβαθρο για την ανάπτυξη θεματικών μορφών τουρισμού με επίκεντρο το περιβάλλον. ▪ Σημαντική δραστηριότητα επιστημονικών φορέων που ασχολούνται με το περιβάλλον (Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης, ΙΤΕ, ΕΛΚΕΘΕ, κλπ.). ▪ Εγκεκριμένη Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη και Σχέδια Διαχείρισης για τις περιοχές NATURA 2000 της Κεντρικής και Ανατολικής Κρήτης. ▪ Εγκεκριμένος χωροταξικός σχεδιασμός. ▪ Χαμηλή ατμοσφαιρική ρύπανση. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Περιορισμένη ανάδειξη και αξιοποίηση των φυσικών πόρων ▪ Ανεπαρκείς υποδομές για την ανάπτυξη θεματικών μορφών τουρισμού με επίκεντρο το περιβάλλον. ▪ Ανεξέλεγκτη και περιβαλλοντικά επιβλαβής ανθρώπινη δραστηριότητα (πρωτογενής και δευτερογενής τομέας, καθημερινότητα πολιτών). ▪ Ανεπαρκής αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογιών για την πολιτική προστασία σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών. ▪ Προβληματικό οδικό δίκτυο δημοτικής εμβέλειας. ▪ Περιορισμένες υποδομές εκτόνωσης και αναψυχής (π.χ. παιδικές χαρές, πλατείες), με σημαντικά προβλήματα συντήρησης. ▪ Έλλειψη υποδομών ηλεκτροκίνησης. ▪ Ανεπαρκείς αστικές υποδομές (υποδομές ύδρευσης και διαχείρισης υγρών αποβλήτων, ευρυζωνικές υποδομές, προσβασιμότητας ΑμεΑ, κλπ.). ▪ Διάβρωση των ακτών.
Θεματικός τομέας 2: Κοινωνική πολιτική, υγεία, παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ικανοποιητικός αριθμός υποδομών υγείας. ▪ Ικανοποιητικός αριθμός υποδομών εκπαίδευσης. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Γήρανση και συρρίκνωση του μόνιμου πληθυσμού. ▪ Ανεπαρκείς δομές για την εξυπηρέτηση παιδιών και ηλικιωμένων.

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Σημαντικοί ιστορικοί και πολιτιστικοί πόροι εγνωσμένης αξίας. ▪ Ποικίλα ήθη, έθιμα και λαϊκές παραδόσεις που διασώζονται μέχρι σήμερα. ▪ Σημαντικές πολιτιστικές εκδηλώσεις που αναδεικνύουν την περιοχή (π.χ. γιορτή μπανάνας Άρβης). ▪ Δραστηριοποίηση πολιτιστικών φορέων/ συλλόγων με σημαντική πολιτιστική προσφορά. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ελλείψεις σε κινητές δομές για την παροχή υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας. ▪ Έλλειψη δομών για την εξυπηρέτηση των ΑμεΑ και των φροντιστών τους (ειδικά σχολεία, ΚΔΑΠ ΑμεΑ, κλπ.). ▪ Ελλιπής διαχείριση αδέσποτων ζώων συντροφιάς, ελλιπής πρόληψη δημιουργίας νέων καθώς και ανεπαρκής ενημέρωση/ ευαισθητοποίηση των κατοίκων. ▪ Ελλείψεις σε εξοπλισμό και προσωπικό στις δομές υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης. ▪ Χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και ελλείψεις ψηφιακές δεξιότητες του μόνιμου πληθυσμού. ▪ Περιορισμένη ανάδειξη και αξιοποίηση των πολιτιστικών πόρων. ▪ Ανεπαρκής διασύνδεση πολιτισμού - τουρισμού.
--	--

Θεματικός τομέας 3: Τοπική οικονομία και απασχόληση

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Παραγωγή ποιοτικών αγροδιατροφικών προϊόντων (ελαιόλαδο, μπανάνες, κηπευτικά, μέλι, παξιμάδια, κλπ.) και προϊόντων ΠΟΠ. ▪ Σημαντική επενδυτική δραστηριότητα στον τουριστικό κλάδο. ▪ Σημαντικό υπόβαθρο για την ανάπτυξη θεματικών μορφών τουρισμού (οικοτουρισμός, περιπατητικός τουρισμός, γαστρονομικός τουρισμός, τουρισμός ευεξίας, κλπ.). ▪ Σημαντική ερευνητική δραστηριότητα σε περιφερειακό επίπεδο για την στήριξη της επιχειρηματικότητας. ▪ Ύπαρξη αναπτυξιακών φορέων με σημαντική εμπειρία στον σχεδιασμό και 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Άνιση ανάπτυξη μεταξύ του ορεινού και του παραλιακού τμήματος του Δήμου. ▪ Περιορισμένη ανάπτυξη του δευτερογενούς και του τριτογενούς τομέα της οικονομίας. ▪ Ανεπαρκής ανάπτυξη θεματικών μορφών τουρισμού και περιορισμένη διασύνδεση του τουριστικού κλάδου με τον αγροδιατροφικό τομέα, τον πολιτισμό και τα τοπικά παραδοσιακά/ χειροτεχνικά προϊόντα. ▪ Περιορισμένες αρδευτικές υποδομές. ▪ Προβληματικές αλιευτικές υποδομές. ▪ Ανεπαρκής επαγγελματική κατάρτιση του εργατικού δυναμικού.
--	--

<p>την υλοποίηση ολοκληρωμένων δράσεων τοπικής ανάπτυξης.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Μετανάστευση νεανικού πληθυσμού (κυρίως καταρτισμένου). ▪ Χαμηλή παραγωγικότητα και περιορισμένη υιοθέτηση νέων τεχνολογιών και καινοτομιών σε όλους τους τομείς της οικονομίας καθώς και ανεπαρκής ψηφιακός μετασχηματισμός της τοπικής οικονομίας. ▪ Ελλιπής οργάνωση εμπορικών δικτύων για την προώθηση των τοπικών προϊόντων. ▪ Σοβαρές ελλείψεις προσωπικού για την παραγωγή αγροδιατροφικών προϊόντων.
<p>Θεματικός τομέας 4: Βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του Δήμου</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ικανοποιητικό επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών, δεδομένης της υποστελέχωσης ▪ Ικανοποιητικό επίπεδο συνεργασίας με άλλες υπηρεσίες του Δήμου ▪ Καλό επίπεδο συνεργασίας με άλλους φορείς και υπηρεσίες εκτός Δήμου. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Υποστελέχωση υπηρεσιών που οδηγεί σε εργασιακή πίεση και σε καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση των εργασιών ▪ Έλλειψη εξειδικευμένων στελεχών που οδηγεί σε μείωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των υπηρεσιών ▪ Χαμηλή οργανωσιακή δέσμευση και ανάγκη ενίσχυσής της μέσω αλλαγής κουλτούρας ▪ Ελλιπές επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών στα γραφεία εξυπηρέτησης κοινού με αποτέλεσμα τη δυσαρέσκεια των πολιτών ▪ Προβληματικό επίπεδο συνεργασίας στη Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών λόγω ενδοϋπηρεσιακών συγκρούσεων ▪ Έλλειψη σύγχρονου συστήματος μηχανοργάνωσης για τη διαχείριση προσωπικού στη Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
Θεματικός τομέας 1: Περιβάλλον και ποιότητα Ζωής	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αυξημένοι χρηματοδοτικοί πόροι την Νέα Προγραμματική Περίοδο. ▪ Αυστηρότερο διεθνές θεσμικό πλαίσιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος (π.χ. European Green Deal). ▪ Θεσμικό πλαίσιο (ν. 4674/2020) για τη λειτουργία Αναπτυξιακών Οργανισμών ΟΤΑ. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Κλιματική αλλαγή που επηρεάζει ποικιλοτρόπως το φυσικό περιβάλλον και την ποιότητα ζωής των κατοίκων του Δήμου (φυσικές καταστροφές, ακραία καιρικά φαινόμενα, ανομβρία, καύσωνες, κλπ.). ▪ Καθυστέρηση στην έκδοση του Προεδρικού Διατάγματος για την εφαρμογή της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης και των Σχεδίων Διαχείρισης για τις περιοχές NATURA 2000 της Κεντρικής και Ανατολικής Κρήτης.
Θεματικός τομέας 2: Κοινωνική πολιτική, υγεία, παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αυξημένοι χρηματοδοτικοί πόροι την Νέα Προγραμματική Περίοδο. ▪ Αυξημένη βαρύτητα που αποδίδει η Ε.Ε. στο μέλλον των αγροτικών περιοχών και στην ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής σε αυτές (Μακρόπνοο Όραμα για τις Αγροτικές Περιοχές). ▪ Εθνική πολιτική για τη μετάβαση στην ψηφιακή εποχή και μείωση του ψηφιακού χάσματος. ▪ Λειτουργία του Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης της Περιφέρειας Κρήτης. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Κλιματική αλλαγή που ελλοχεύει κινδύνους υποβάθμισης μνημείων και αρχαιολογικών χώρων, όξυνσης των κοινωνικών ανισοτήτων και επιβάρυνσης του συστήματος υγείας. ▪ Υψηλός πληθωρισμός σε βασικά προϊόντα και υπηρεσίες (π.χ. τρόφιμα, ενέργεια, κλπ.). ▪ Υψηλή γραφειοκρατία που οδηγεί σε μεγάλες καθυστερήσεις ή αδυναμία υλοποίηση έργων σε μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους. ▪ Απομάκρυνση από τα τοπικά πολιτιστικά πρότυπα και ενστερνισμός νέων «εισαγόμενων».
Θεματικός τομέας 3: Τοπική οικονομία και απασχόληση	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αυξημένοι χρηματοδοτικοί πόροι την Νέα Προγραμματική Περίοδο. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Κλιματική αλλαγή που ελλοχεύει κινδύνους για την αγροτική παραγωγή.

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Διεθνής τάση αύξησης της ζήτησης για τουριστικά προϊόντα και ειδικά για θεματικές μορφές τουρισμού. ▪ Αυξημένη βαρύτητα που αποδίδει η Ε.Ε. στο μέλλον των αγροτικών περιοχών. ▪ Στροφή των καταναλωτών στα αγνά και ποιοτικά τρόφιμα, υψηλής διατροφικής αξίας. ▪ Διεθνής αύξηση της ζήτησης για εξειδικευμένα αγροδιατροφικά προϊόντα (π.χ. vegan, βιολογικά, gluten-free, lactose-free, sugar-free, Kosher, Halal). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δαιδαλώδες θεσμικό πλαίσιο που οδηγεί σε μεγάλες καθυστερήσεις ή αδυναμία πραγματοποίησης επενδύσεων.
<p>Θεματικός τομέας 4: Βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του Δήμου</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αυξημένοι χρηματοδοτικοί πόροι τη νέα Προγραμματική Περίοδο. ▪ Θεσμικό πλαίσιο που αφορά την εκπαίδευση και κατάρτιση των υπαλλήλων των ΟΤΑ. ▪ Εθνική πολιτική για τον Ψηφιακό Μετασχηματισμό του Δημόσιου Τομέα ▪ Παγκόσμια τάση καθιέρωσης της απομακρυσμένης εργασίας. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Περιορισμένοι Οικονομικοί Πόροι: αγροτική παραγωγή. ▪ Σύνθετο θεσμικό πλαίσιο και χρονοβόρες διαδικασίες για την υλοποίηση έργων. ▪ Αποκέντρωση αρμοδιοτήτων και ανάθεσή τους στους Δήμους, χωρίς την αντίστοιχη χρηματοδότηση.

2.6.2 Κρίσιμα ζητήματα τοπικής ανάπτυξης

Από την ανάλυση και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης συμπεραίνεται ότι η περιοχή της Βιάννου αποτελεί μια χωρική ενότητα της Περιφερειακής Ενότητας Ηρακλείου, η οποία διαθέτει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα όπως: κομβική γεωγραφική θέση στον οδικό άξονα Ηράκλειο-Βιάννος-Ιεράπετρα, ήπιο κλίμα, πλούσιο και υψηλής ποιότητας φυσικό περιβάλλον, ποιοτικά τοπικά προϊόντα, πληθώρα πολιτιστικών πόρων, αξιόλογη τοπική παράδοση κλπ., τα οποία χρήζουν άμεσης ανάδειξης και αξιοποίησης για την περαιτέρω ανάπτυξη της περιοχής και τη διαφοροποίηση του παραγωγικού μοντέλου της.

Από την άλλη πλευρά υπάρχουν και πολλά προβλήματα όπως πληθυσμιακή αποδυνάμωση, χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, γεωγραφική απομόνωση, περιορισμένη διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης και εξάρτηση από τον πρωτογενή τομέα, επιβάρυνση του φυσικού περιβάλλοντος, γήρανση του πληθυσμού, δυσμενές οδικό δίκτυο, έλλειμμα σε τεχνικές και κοινωνικές υποδομές, τα οποία χρήζουν αντιμετώπισης ώστε να πάψουν να λειτουργούν ανασταλτικά στην αναπτυξιακή προσπάθεια και την πρόοδο της περιοχής.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης του Δήμου Βιάννου, ανά θεματικό τομέα, όπως προέκυψαν από την ανάλυση και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης στην περιοχή.

Κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης ανά θεματικό τομέα
Θεματικός τομέας 1: Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Προστασία υδάτινων πόρων και βελτίωση της διαχείρισής τους. ▪ Προστασία, διαχείριση, αξιοποίηση και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος. ▪ Ολοκλήρωση και εφαρμογή του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού. ▪ Άμβλυση του χάσματος μεταξύ ορεινών και παράκτιων περιοχών. ▪ Προσαρμογή των υφιστάμενων και ανάπτυξη νέων υποδομών περιβάλλοντος για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. ▪ Ολοκλήρωση οδικού δικτύου και διασφάλιση της διασύνδεσης με την Ιεράπετρα και τον νέο Διεθνή Αερολιμένα Ηρακλείου στο Καστέλι.
Θεματικός τομέας 2: Κοινωνική πολιτική, παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Άρση της κοινωνικής απομόνωσης και άμβλυση του κοινωνικού αποκλεισμού. ▪ Προστασία, διαχείριση και ανάδειξη των πολιτιστικών πόρων του Δήμου. ▪ Κοινωνική ενσωμάτωση ευπαθών κοινωνικών ομάδων (ηλικιωμένοι, πρόσφυγες/ μετανάστες, κλπ.). ▪ Προσέλκυση νέων κατοίκων για τη καταπολέμηση του δημογραφικού προβλήματος που αντιμετωπίζει ο Δήμος.
Θεματικός τομέας 3: Τοπική οικονομία και απασχόληση
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ανάπτυξη του τοπικού τουριστικού προϊόντος και οργάνωση της επικείμενης αύξησης των τουριστικών ροών λόγω της κατασκευής του νέου Διεθνή Αερολιμένα Ηρακλείου. ▪ Στήριξη του πρωτογενή τομέα, παραγωγή ποιοτικών αγροδιατροφικών προϊόντων και υιοθέτηση καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία. ▪ Αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού. ▪ Διασύνδεση του τουριστικού κλάδου με τον πρωτογενή τομέα και τα τοπικά αγροδιατροφικά προϊόντα.
Θεματικός τομέας 4: Βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του Δήμου
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Στελέχωση των υπηρεσιών του Δήμου με ικανό και καταρτισμένο προσωπικό. ▪ Ψηφιακός μετασχηματισμός ▪ Εκσυγχρονισμός του στόλου οχημάτων του Δήμου ▪ Ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού του Δήμου.

**ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ
ΟΡΑΜΑ ΚΑΙ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ**

3.1 Πλαίσιο διαμόρφωσης στρατηγικής

Για τη διαμόρφωση του στρατηγικού σχεδιασμού του Δήμου Βιάννου ελήφθη υπόψη ένα ευρύτερο πλαίσιο αναπτυξιακών εργαλείων – πολιτικές, στρατηγικές, χρηματοδοτικά προγράμματα – διεθνούς, εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας τα οποία αποτυπώνονται στη συνέχεια.

3.1.1 Διεθνές επίπεδο

3.1.1.1 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ (Sustainable Development Goals - SDGs) αποτελούν ένα σύνολο 17 παγκόσμιων στόχων που καθορίστηκαν από τα Ηνωμένα Έθνη το 2015, με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης μέχρι το 2030. Αυτοί οι στόχοι στοχεύουν στην εξάλειψη της φτώχειας, την προστασία του πλανήτη και την εξασφάλιση ευημερίας για όλους, με έμφαση στη διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ οικονομικής ανάπτυξης, κοινωνικής ένταξης και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας.

Πίνακας 45: Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ

A/A	ΣΤΟΧΟΣ	ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
1	Εξάλειψη της φτώχειας	Αναγνωρίζοντας ότι η φτώχεια παραμένει ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα, ο στόχος αυτός επιδιώκει να εξαλείψει την ακραία φτώχεια, ήτοι οι διαβιούντες με λιγότερο από 1,90 δολάρια την ημέρα, και να μειώσει τουλάχιστον κατά το ήμισυ την αναλογία ανδρών, γυναικών και παιδιών που ζουν σε φτώχεια σε όλες τις μορφές της.
2	Εξάλειψη της πείνας	Ο στόχος εστιάζει στον τερματισμό της πείνας, στη διασφάλιση της πρόσβασης όλων των ανθρώπων σε ασφαλή, θρεπτική και επαρκή τροφή και στην προώθηση της βιώσιμης γεωργίας.
3	Καλή υγεία και ευημερία	Ο στόχος εστιάζει στην επίτευξη υγείας και ευημερίας για όλους, σε όλες τις ηλικίες. Αυτό περιλαμβάνει τη μείωση της παιδικής και μητρικής θνησιμότητας, την καταπολέμηση των μολυσματικών ασθενειών και την προαγωγή της ψυχικής υγείας.
4	Ποιοτική εκπαίδευση	Ο στόχος αποσκοπεί στην παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης σε όλους και στην προώθηση ευκαιριών δια βίου μάθησης, δεδομένου ότι η εκπαίδευση αποτελεί κλειδί για την ανάπτυξη.
5	Ισότητα των φύλων	Η ισότητα των φύλων και η ενδυνάμωση όλων των γυναικών και των κοριτσιών είναι βασικά για την επίτευξη

A/A	ΣΤΟΧΟΣ	ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
		των υπόλοιπων στόχων. Ο συγκεκριμένος στόχος επιδιώκει να εξαλείψει όλες τις μορφές διακρίσεων και βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών.
6	Καθαρό νερό και αποχέτευση	Η πρόσβαση σε καθαρό νερό και επαρκείς υποδομές αποχέτευσης είναι απαραίτητη για την υγεία και την ευημερία. Ο στόχος επιδιώκει την επίτευξη καθολικής πρόσβασης σε ασφαλές και οικονομικά προσιτό πόσιμο νερό.
7	Φτηνή και καθαρή ενέργεια	Ο στόχος προάγει την πρόσβαση σε αξιόπιστη, βιώσιμη και σύγχρονη ενέργεια για όλους, δεδομένου ότι η ενέργεια είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη.
8	Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη	Η διαρκής, χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, η πλήρης και παραγωγική απασχόληση και η αξιοπρεπής εργασία για όλους, είναι απαραίτητα για την ευημερία.
9	Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές	Οι ανθεκτικές υποδομές, η βιώσιμη βιομηχανοποίηση και η καινοτομία είναι κλειδιά για την ανάπτυξη. Ο στόχος προάγει τη βιώσιμη βιομηχανική ανάπτυξη και την ενίσχυση της καινοτομίας.
10	Μείωση των ανισοτήτων	Ο στόχος επιδιώκει τη μείωση των ανισοτήτων εντός και μεταξύ των χωρών, προάγοντας την κοινωνική, οικονομική και πολιτική ενσωμάτωση όλων.
11	Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες	Η βιωσιμότητα των πόλεων και των κοινοτήτων είναι κρίσιμη για τη συνολική ανάπτυξη. Ο στόχος εστιάζει στη δημιουργία ασφαλών, ανθεκτικών και βιώσιμων πόλεων και οικισμών.
12	Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή	Η βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή είναι απαραίτητη για τη μείωση της περιβαλλοντικής υποβάθμισης και την προαγωγή της βιωσιμότητας.
13	Δράση για το κλίμα	Η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και η μείωση των επιπτώσεών της είναι κρίσιμη για το μέλλον του πλανήτη. Ο στόχος προάγει τη λήψη επείγουσας δράσης για την καταπολέμησή της.

A/A	ΣΤΟΧΟΣ	ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
14	Ζωή στο νερό	Η προστασία των ωκεανών και των θαλασσών είναι ζωτικής σημασίας για την υγεία του πλανήτη. Ο στόχος εστιάζει στη διατήρηση και την αειφόρο χρήση των θαλάσσιων πόρων.
15	Ζωή στη στεριά	Η διατήρηση της βιοποικιλότητας και η προστασία των χερσαίων οικοσυστημάτων είναι κρίσιμες για την αειφορία. Ο στόχος προάγει την αποκατάσταση και βιώσιμη χρήση των οικοσυστημάτων.
16	Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί	Η ειρήνη, η δικαιοσύνη και οι ισχυροί θεσμοί είναι απαραίτητοι για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Ο στόχος εστιάζει στη μείωση της βίας, την προαγωγή της δικαιοσύνης και την ενίσχυση των θεσμών.
17	Συνεργασία για τους στόχους	Η διεθνής συνεργασία και η ενίσχυση των μέσων υλοποίησης είναι απαραίτητες για την επίτευξη όλων των στόχων. Ο στόχος προάγει την παγκόσμια συνεργασία για την υποστήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης.

Πηγή: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (2024), ανακτήθηκε 08/07/2024 από www.sdgs.un.org/goals

Κάθε στόχος συνοδεύεται από συγκεκριμένους δείκτες και επιμέρους στόχους για την παρακολούθηση της προόδου και την προώθηση των απαραίτητων δράσεων σε παγκόσμιο, εθνικό και τοπικό επίπεδο. Η επιτυχία των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης απαιτεί συντονισμένες προσπάθειες από κυβερνήσεις, οργανισμούς, την κοινωνία των πολιτών και τον ιδιωτικό τομέα.

3.1.1.2 Πολιτική συνοχής

Στόχος της στρατηγικής της Πολιτικής Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η μείωση των οικονομικών, κοινωνικών και εδαφικών ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών της. Η Πολιτική Συνοχής αποτελεί ένα από τα βασικά εργαλεία προώθησης της βιώσιμης ανάπτυξης και της ευημερίας των πολιτών σε ολόκληρη την ΕΕ.

Οι βασικοί στόχοι της Πολιτικής Συνοχής είναι:

- **Οικονομική Συνοχή** | Ενίσχυση της οικονομικής απόδοσης και ανταγωνιστικότητας των περιφερειών, προκειμένου να προωθηθεί η ανάπτυξη και η δημιουργία θέσεων εργασίας.
- **Κοινωνική Συνοχή** | Μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων και της φτώχειας, ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης και βελτίωση της ποιότητας ζωής για όλους τους πολίτες.
- **Εδαφική Συνοχή** | Αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι λιγότερο αναπτυγμένες και απομακρυσμένες περιοχές, εξασφαλίζοντας ισότιμη πρόσβαση στις ευκαιρίες και τους πόρους.

Η Πολιτική Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης χρηματοδοτείται κυρίως μέσω τριών βασικών ταμείων, γνωστών ως Ταμείων Συνοχής. Τα εν λόγω ταμεία παρέχουν οικονομική στήριξη για την υλοποίηση προγραμμάτων και έργων που συμβάλλουν στη μείωση των οικονομικών, κοινωνικών και εδαφικών ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών της ΕΕ. Τα βασικά ταμεία που χρηματοδοτούν την Πολιτική Συνοχής έχουν ως ακολούθως:

Πίνακας 46: Κύρια χρηματοδοτικά εργαλεία της Πολιτικής Συνοχής

ΤΑΜΕΙΟ	ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)</p>	<p>Αποτελώντας το μεγαλύτερο των ταμείων συνοχής, το ΕΤΠΑ στοχεύει στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής μέσα από δράσεις που προάγουν τη μείωση ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών της ΕΕ. Το ΕΤΠΑ χρηματοδοτεί έργα ενίσχυσης της καινοτομίας και της ψηφιοποίησης, καθώς και έργα στήριξης μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) και ανάπτυξης υποδομών.</p>
<p>Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)</p>	<p>Το ΕΚΤ αποτελεί το κύριο χρηματοδοτικό εργαλείο της ΕΕ για την υποστήριξη της απασχόλησης, της κοινωνικής ένταξης, της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, χρηματοδοτώντας δράσεις -με επίκεντρο τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες- για την καταπολέμηση της ανεργίας, την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και τη βελτίωση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού.</p>
<p>Ταμείο Συνοχής</p>	<p>Το Ταμείο Συνοχής στοχεύει στη στήριξη των λιγότερο ανεπτυγμένων κρατών-μελών της ΕΕ, των οποίων το ακαθάριστο εθνικό εισόδημα (ΑΕΕ) ανά κάτοικο είναι κάτω από το 90% του μέσου όρου της ΕΕ (συμπεριλαμβάνεται και η Ελλάδα). Το ταμείο αυτό χρηματοδοτεί έργα στους τομείς των μεταφορών και του περιβάλλοντος, προκειμένου να βελτιώσει τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη συνδεσιμότητα.</p>

Οι κύριες προτεραιότητες της Πολιτικής Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) για την περίοδο 2021-2027 εστιάζουν σε πέντε βασικούς τομείς που έχουν ουσιαστική σημασία για την επίτευξη της ισόρροπης ανάπτυξης, της διασφάλισης της βιώσιμης ανάπτυξης και της ευημερίας όλων των περιφερειών της ΕΕ. Αυτές οι προτεραιότητες περιλαμβάνουν:

- **Μια πιο έξυπνη Ευρώπη** | Η προώθηση της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης και της οικονομικής μεταρρύθμισης προκειμένου να δημιουργηθούν έξυπνες, ανθεκτικές και βιώσιμες οικονομίες.
- **Μια πιο πράσινη Ευρώπη** | Η προώθηση της ενεργειακής απόδοσης, των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της κλιματικής ανθεκτικότητας και της κυκλικής οικονομίας προς όφελος του περιβάλλοντος και της αειφορίας.

- **Μια πιο συνδεδεμένη Ευρώπη** | Η βελτίωση της κινητικότητας και της συνδεσιμότητας των περιφερειών μέσω επενδύσεων στις μεταφορές, τις ψηφιακές υποδομές και τις τηλεπικοινωνίες.
- **Μια πιο κοινωνική Ευρώπη** | Η ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης, της πρόσβασης στην εκπαίδευση, της δικαιοσύνης και της υγείας, προκειμένου να διασφαλιστεί η ίση ευκαιρία για όλους τους πολίτες.
- **Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες** | Η υποστήριξη της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών μέσω της τοπικής ανάπτυξης και της προαγωγής της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Οι εν λόγω προτεραιότητες ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις και τις ευκαιρίες που αντιμετωπίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση και συμβάλλουν στην προώθηση μιας δίκαιης, βιώσιμης και ανθρώπινης ανάπτυξης σε ολόκληρη την Ένωση.

Η εκτέλεση της Πολιτικής Συνοχής πραγματοποιείται μέσω εταιρικών συμφωνιών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των κρατών μελών, οι οποίες καθορίζουν τις προτεραιότητες και τους στόχους για τη χρήση των πόρων. Η πρόοδος παρακολουθείται μέσω δεικτών απόδοσης και αξιολογήσεων, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική και αποδοτική χρήση των χρηματοδοτικών πόρων.

Η Πολιτική Συνοχής της ΕΕ αποτελεί βασικό εργαλείο για την επίτευξη της ισόρροπης ανάπτυξης, της μείωσης των ανισοτήτων και της βελτίωσης της ποιότητας ζωής για όλους τους πολίτες της Ένωσης.

3.1.1.3 Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, με το COM(2019) 640 έγγραφό της, εξέδωσε την ανακοίνωση για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, βάσει της οποίας ανανεώνει τη δέσμευσή της για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και των προκλήσεων που σχετίζονται με το περιβάλλον. Πρόκειται για μία νέα αναπτυξιακή στρατηγική που αποσκοπεί στον μετασχηματισμό της Ε.Ε. σε μία δίκαιη και ευημερούσα κοινωνία που διαθέτει μια οικονομία σύγχρονη, ανταγωνιστική και αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων, στην οποία ως το 2050 θα πρέπει να έχουν μηδενιστεί οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και η οικονομική ανάπτυξη θα πρέπει να έχει αποσυνδεθεί από τη χρήση των πόρων. Αποσκοπεί, επίσης, στην προστασία, διατήρηση και ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου της ΕΕ, καθώς και στην προστασία της υγείας και της ευημερίας των πολιτών από κινδύνους και επιπτώσεις που σχετίζονται με το περιβάλλον.

Η εν λόγω μετάβαση πρέπει να είναι δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς, δίδοντας προτεραιότητα στον άνθρωπο και να μεριμνά για τις περιφέρειες, τους κλάδους και τους εργαζόμενους που θα έρθουν αντιμέτωποι με τις μεγαλύτερες προκλήσεις. Στην προσπάθεια αυτής της μετάβασης η συμμετοχή των πολιτών είναι υψίστης σημασίας για την αποτελεσματικότητα και την αποδοχή των πολιτικών.

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία ευελπιστεί να μετασχηματίσει την οικονομία και την κοινωνία, να την θέσει σε μία νέα σταθερή και βιώσιμη πορεία και αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της στρατηγικής της Επιτροπής για την υλοποίηση του Θεματολογίου των Ηνωμένων Εθνών για το 2030 και των βασικών στόχων βιώσιμης ανάπτυξης, καθώς και των άλλων προτεραιοτήτων που έχουν τεθεί από αυτήν.

Πίνακας 47: Στόχοι Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας

Α/Α	ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
ΣΤΟΧΟΣ 1	Επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας μέχρι το 2050 με ενδιάμεσο στόχο τη μείωση των εκπομπών θερμοκηπίου έως το 50-55% μέχρι το 2030 σε σχέση τα επίπεδα που επικρατούσαν το 1990. Για την επίτευξη του στόχου αυτού απαιτείται η αναθεώρηση του κανονιστικού πλαισίου στο σύνολό του.
ΣΤΟΧΟΣ 2	Η μείωση των εκπομπών άνθρακα μέσω σχετικής τιμολόγησης και φορολόγησης. Σκοπός είναι η ενθάρρυνση των καταναλωτών και των επιχειρήσεων στην αλλαγή των συνηθειών τους αλλά και στην αύξηση των αειφόρων επενδυτικών σχεδίων στον ιδιωτικό αλλά και τον δημόσιο τομέα. Παράλληλα, ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας και βιοτεχνίας μέσω νέων «καθαρών» τεχνολογιών καθώς και μέσω της ενσωμάτωσης καινοτόμων λύσεων.
ΣΤΟΧΟΣ 3	Η εφαρμογή σχετικής για την κλιματική αλλαγή στρατηγικής. Στο πλαίσιο αυτό, εκδόθηκε τον Μάρτιο του 2020 ο «Νόμος για το Κλίμα» ο οποίος στοχεύει στην εξασφάλιση ότι το σύνολο του κανονιστικού πλαισίου που εκδίδεται από την Ε.Ε. συμβάλλει στους στόχους για το κλίμα, καθώς και ότι όλα τα αρμόδια τμήματα/φορείς θα συμβάλλουν στους στόχους αυτούς. Ταυτόχρονα, αυξάνει την φιλοδοξία αναφορικά με τους στόχους για την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας.
ΣΤΟΧΟΣ 4	Τροποποίηση των ενεργειακών συστημάτων και ενίσχυση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με στόχο την σταδιακή ανεξαρτητοποίηση από τη χρήση του άνθρακα. Παράλληλα, θα πρέπει να εξασφαλιστεί η παροχή φθηνής ενέργειας για τους καταναλωτές. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναθεωρήσουν τις στρατηγικές τους για την παραγωγή ενέργειας, αλλά και ειδικότερα τη στρατηγική τους για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.
ΣΤΟΧΟΣ 5	Μείωση της κατανάλωσης ενέργειας σε κτίρια και σπίτια. Βασικό στοιχείο για την επίτευξη των στόχων αναφορικά με τη στρατηγική για την ενεργειακή πολιτική αποτελεί και η μείωση κατανάλωσης ενέργειας, κυρίως στα κτίρια και τις επιχειρήσεις αλλά και τα νοικοκυριά. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί κυρίως μέσω της ενεργειακής αναβάθμισης των κτηρίων και της αντικατάστασης του μηχανολογικού εξοπλισμού των επιχειρήσεων και των βιομηχανιών.
ΣΤΟΧΟΣ 6	Ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας κυρίως στη βιομηχανία, αύξηση του ποσοστού της ανακύκλωσης, αύξηση της χρήσης βιοδιασπώμενων υλικών και χρήση του «πράσινου πιστοποιητικού» των προϊόντων. Παράλληλα, ενίσχυση της παραγωγής προϊόντων με μεγαλύτερη διάρκεια ζωής, δυνατότητα επισκευής και δυνατότητα επανάχρησης και ανακύκλωσης.
ΣΤΟΧΟΣ 7	Μείωση των αποβλήτων με στόχο την ανάκτηση της οικονομικής αξίας αυτών και τη μείωση των επιπτώσεων στο περιβάλλον.

ΣΤΟΧΟΣ 8	Μείωση της χρήσης των ορυκτών καυσίμων και αντικατάσταση τους από άλλες μορφές ενέργειας που δεν είναι ρυπογόνες.
ΣΤΟΧΟΣ 9	Χρήση νέων τεχνολογιών και ψηφιοποίησης οι οποίες συμβάλλουν στην άρση της κλιματικής αλλαγής και στη προστασία του περιβάλλοντος και δημιουργία βιώσιμων θέσεων εργασίας με παράλληλη κατάρτιση των πολιτών σε δεξιότητες απαραίτητες για τη μετάβαση.
ΣΤΟΧΟΣ 10	Μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου από τα μέσα μεταφοράς (αεροπλάνα, τρένα, οδικές μεταφορές, πλοία) κυρίως μέσω της αντικατάστασης των καυσίμων, της χρήσης κινητήρων νέων τεχνολογιών αλλά και της χρήσης τεχνολογιών για την καλύτερη διαχείριση των μεταφορών και, παράλληλα, βελτίωση των υπηρεσιών δημόσιων μεταφορών.
ΣΤΟΧΟΣ 11	Αειφόρος παραγωγή υγιεινών και θρεπτικών τροφών μέσω της στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο». Η παραγωγή τροφίμων συμβάλλει σε σημαντικό βαθμό στη μόλυνση του νερού, του αέρα και του εδάφους, στην κατανάλωση μεγάλου μέρους των φυσικών πηγών ενώ μεγάλο μέρος των τροφίμων σπαταλιέται. Παράλληλα, η χαμηλής ποιότητας διατροφή συμβάλλει σε παχυσαρκία και ασθένειες όπως ο καρκίνος. Ως αποτέλεσμα απαιτείται ο ανασχεδιασμός της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη της παραγωγής υγιεινών τροφίμων και τη μείωση της σπατάλης τροφίμων. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται και η δραστική μείωση των χημικών φυτοφαρμάκων, των χημικών λιπασμάτων και των αντιβιοτικών στην κτηνοτροφία.
ΣΤΟΧΟΣ 12	Η ενίσχυση της βιοποικιλότητας και η αειφόρος διαχείριση των δασών με στόχο τη βελτίωση των οικοσυστημάτων και την αύξηση των δασικών εκτάσεων, τόσο σε ποσότητα όσο και σε ποιότητα.
ΣΤΟΧΟΣ 13	Εφαρμογή ενός μηχανισμού για τις περιοχές που βρίσκονται σε μετάβαση με στόχο την περιβαλλοντική ανάπτυξή τους.

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Συνοπτική περιγραφή των στόχων των βασικών στρατηγικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία έχει ως στόχο να καθοδηγήσει την ΕΕ προς μια οικονομία μηδενικής καθαρής εκπομπής εντός του 2050, καθιστώντας την πιο βιώσιμη, ανθεκτική και δίκαιη. Η εφαρμογή των μέτρων που προτείνονται στο πλαίσιο αυτής της συμφωνίας θα απαιτήσει σημαντικές επενδύσεις, καινοτομία, συνεργασία και αλλαγές σε όλους τους τομείς της κοινωνίας και της οικονομίας. Αναμένεται να έχει επιπτώσεις τόσο στην ευρωπαϊκή εσωτερική πολιτική όσο και στις εξωτερικές της σχέσεις και την παγκόσμια ηγεσία στον τομέα της κλιματικής δράσης.

3.1.2 Εθνικό επίπεδο

3.1.2.1 ΕΣΠΑ 2021-2027

Το νέο «Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2021-2027» (ΕΣΠΑ 2021-2027) αποτυπώνει σε μεγάλο βαθμό τις νέες προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τις νέες αναπτυξιακές

προτεραιότητες της Ελλάδας για τα επόμενα χρόνια. Εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 29 Ιουλίου 2021 και σύμφωνα με αυτό πρόκειται να διατεθούν -για την Ελλάδα- πόροι συνολικού ύψους 26,2 δισ. ευρώ για τα επόμενα 7 έτη, από τα οποία τα 20,9 δισ. ευρώ αφορούν στην Ενωσιακή Στήριξη και ποσό 5,3 δισ. ευρώ αφορά στην Εθνική Συνεισφορά.

Το νέο «ΕΣΠΑ 2021-2027» αποτυπώνει και θέτει προτεραιότητες για την ενίσχυση του παραγωγικού δυναμικού της οικονομίας, των υποδομών, των ανθρώπινων δεξιοτήτων και την ενδυνάμωση της κοινωνικής προστασίας. Τα έργα/δράσεις που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν από το νέο ΕΣΠΑ λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες και ανάγκες της χώρας τα επόμενα χρόνια και απαντούν στις διαρθρωτικές υστερήσεις της ελληνικής οικονομίας. Ταυτόχρονα, συνεχίζονται και ολοκληρώνονται μεγάλα έργα που ξεκίνησαν στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Πίνακας 48: Προϋπολογισμός ΕΣΠΑ 2021-2027

A/A	ΣΤΟΧΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	% ΚΑΤΑΝΟΜΗ
1	Μια εξυπνότερη Ευρώπη	4,08 δισεκατομμύρια €	20%
2	Μια πιο πράσινη Ευρώπη	5,66 δισεκατομμύρια €	27%
3	Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη	1,64 δισεκατομμύρια €	8%
4	Μια πιο κοινωνική Ευρώπη	6,22 δισεκατομμύρια €	30%
5	Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της	1,19 δισεκατομμύρια €	6%
6	Δίκαιη Μετάβαση	1,38 δισεκατομμύρια €	7%

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2024), ανακτήθηκε 09/07/2024 από www.espa.gr

Το νέο «ΕΣΠΑ 2021-2027» έχει ισχυρό αναπτυξιακό αποτύπωμα μέσα από δράσεις και έργα υψηλής προστιθέμενης αξίας και με πολλαπλασιαστικά οφέλη τόσο για την κοινωνία, όσο και για την οικονομία - μετά την πανδημική κρίση- συμβάλλοντας τα μέγιστα στην εκκίνηση ενός νέου κύκλου ευημερίας για όλους.

Το ΕΣΠΑ 2021-2027 αποτελείται από 22 προγράμματα, από τα οποία 9 είναι Τομεακά και 13 Περιφερειακά. Τα Τομεακά Προγράμματα αφορούν έναν ή περισσότερους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής και έχουν ως γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής όλη τη χώρα.

Πίνακας 49: Τομεακά προγράμματα ΕΣΠΑ 2021-2027

Α/Α	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
1	Ανταγωνιστικότητα	3,89 δισεκατομμύρια €	<p>Το Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027» αποτελεί ολοκληρωμένη παρέμβαση που θα υποστηρίξει τους παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς και εξωστρεφείς τομείς της οικονομίας στη μετάβασή τους σε ένα αναπτυξιακό πρότυπο που καθοδηγείται από την Οικονομία της Γνώσης. Το Πρόγραμμα είναι το εργαλείο υλοποίησης της στρατηγικής της Έξυπνης Εξειδίκευσης που συνδέει την έρευνα και την καινοτομία με την επιχειρηματικότητα και την ενίσχυση των εθνικών και περιφερειακών πλεονεκτημάτων. Για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της Ελληνικής Οικονομίας κατά την ΠΠ 2021 - 2027, θα χρειαστούν ολοκληρωμένες πρωτοβουλίες στήριξης, με στόχο να καλυφθεί όλο το εύρος των αναγκών των επιχειρήσεων σε επίπεδο πληροφόρησης, ενίσχυσης συνεργασιών, ανάπτυξης νέων επιχειρηματικών προτύπων και εύρεσης τεχνολογικών, ανθρώπινων και επενδυτικών πόρων. Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα στόχος του Προγράμματος είναι η μετατροπή των ελληνικών επιχειρήσεων από εσωστρεφείς σε εξωστρεφείς. Η ανασύνταξή τους είναι σημαντική για την επαναφορά τους ως μοχλού ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας.</p>
2	Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή	4,17 δισεκατομμύρια €	<p>Το Πρόγραμμα στοχεύει στη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και στην ενίσχυση της απασχόλησης του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού, με ιδιαίτερη έμφαση στους νέους έως 29 ετών εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης & Κατάρτισης (ΕΑΕΚ), στην προώθηση ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και δια βίου μάθηση, στην αντιμετώπιση της υλικής στέρησης, στην εξασφάλιση ίσης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας, στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης.</p>

Α/Α	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
3	Ψηφιακός Μετασχηματισμός	943 εκατομμύρια €	<p>Το Πρόγραμμα στοχεύει κυρίως στην παροχή νέων και αναβαθμισμένων δημόσιων ψηφιακών υπηρεσιών και εφαρμογών προς τις επιχειρήσεις και τους πολίτες, με ταυτόχρονη διασφάλιση της ιδιωτικότητας και της προστασίας δεδομένων, καθώς και της προσβασιμότητας, τηρώντας την αρχή του καθολικού σχεδιασμού, στη διασφάλιση της διαλειτουργικότητας ψηφιακών συστημάτων και υπηρεσιών, στην ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών για την υποστήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας, στην εξασφάλιση συνδεσιμότητας υπερυψηλής ταχύτητας και στην κάλυψη των αναγκών σε ψηφιακές δεξιότητες στο πλαίσιο της υποστήριξης του ψηφιακού μετασχηματισμού της χώρας, εστιάζοντας στην αξιοποίηση και ενσωμάτωση τεχνολογιών αιχμής. Σημείο αναφοράς, για την υλοποίηση του Προγράμματος, αποτελεί η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020 -2025, η οποία περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων τους στρατηγικούς άξονες του ψηφιακού μετασχηματισμού:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Συνδεσιμότητα, ▪ Ψηφιακές ικανότητες και δεξιότητες, ▪ Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων, ▪ Ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες, ▪ Ψηφιακή καινοτομία, ▪ Αξιοποίηση προηγμένων τεχνολογιών.
4	Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή	3,61 δισεκατομμύρια €	<p>Το Πρόγραμμα «Περιβάλλον & Κλιματική Αλλαγή» έχει σχεδιαστεί και οραματίζεται να μας οδηγήσει σε: «Μια πιο πράσινη και ανθεκτική Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, μέσω της προώθησης της μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, του μετριασμού και της</p>

Α/Α	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
			<p>προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων, και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας», συμβάλλοντας στην επίτευξη του Στόχου Πολιτικής 2 του ΕΣΠΑ 2021 - 2027 και της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνοχής. Το Πρόγραμμα στοχεύει στην υλοποίηση της αναπτυξιακής στρατηγικής της χώρας στους θεματικούς τομείς:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Του Περιβάλλοντος (Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, Διαχείριση υγρών - στερεών αποβλήτων και προώθηση κυκλικής οικονομίας, Προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και της ορθολογικής διαχείρισης των υδάτινων πόρων, προστασία από την αέρια ρύπανση και τις δυσμενείς επιπτώσεις της ηχορύπανσης) και ▪ Της Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή και της Ενέργειας (Αντιπλημμυρική προστασία, πρόληψη – μετριασμός και αντιμετώπιση επιπτώσεων της Κλιματικής Αλλαγής, Εξοικονόμηση – Ενεργειακή Αποδοτικότητα, Εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα, Προώθηση παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ)
5	Μεταφορές	2,22 δισεκατομμύρια €	<p>Όραμα του Προγράμματος αποτελεί η διασφάλιση ασφαλούς, ομαλής και οικονομικά αποτελεσματικής λειτουργίας του τομέα μεταφορών και την ενίσχυση της ανάπτυξης προσβάσιμων, υψηλής ποιότητας, πολυτροπικών, ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, έξυπνων και βιώσιμων υποδομών και συστημάτων μεταφορών, με σκοπό να συμβάλουν στην αντιμετώπιση της πρόσφατης κρίσης, την οικονομική ανάκαμψη, τη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των Περιφερειών, και</p>

Α/Α	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
			παράλληλα την επιδίωξη για μία πράσινη, χωρίς αποκλεισμούς, ψηφιακή και ανθεκτική Ευρώπη.
6	Πολιτική Προστασία	714 εκατομμύρια €	Κύρια στρατηγική του Προγράμματος είναι η δημιουργία ενός σύγχρονου και αποτελεσματικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας που εστιάζει στην πρόληψη, την ετοιμότητα ανταπόκρισης και επέμβασης με στόχο την προστασία της ζωής, της υγείας και της περιουσίας των πολιτών, του περιβάλλοντος, της πολιτιστικής κληρονομιάς, των υποδομών, των πλουτοπαραγωγικών πηγών, των υπηρεσιών ζωτικής σημασίας, των υλικών και άυλων αγαθών από φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές και λοιπές απειλές συναφούς προέλευσης, που προκαλούν ή ενδέχεται να προκαλέσουν καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης.
7	Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση	1,63 δισεκατομμύρια €	Το πρόγραμμα δίκαιης μετάβασης σε μια οικονομία κλιματικά ουδέτερη στη Δυτική Μακεδονία και την ευρύτερη περιοχή της Μεγαλόπολης εστιάζει στην αναδιάρθρωση του παραγωγικού συστήματος, στην υποστήριξη του ανθρώπινου δυναμικού και των κοινοτήτων που πλήττονται από την απολιγνιτοποίηση, και στην άμβλυση των αρνητικών συνεπειών στο 8περιβάλλον από την εξόρυξη και την παραγωγή ενέργειας από τον λιγνίτη, την υγεία και την ασφάλεια, καθώς και την πρόληψη της δημιουργίας νέων παραγόντων ρύπανσης. Μια διακριτή κατηγορία επιλέξιμων περιοχών είναι τα νησιά (Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης), που καλύπτουν τις ενεργειακές τους ανάγκες κυρίως από αυτόνομους σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής με καύσιμο το πετρέλαιο. Λόγω του πλήθους των νησιών και, συνεπώς, του κατακερματισμού των εν λόγω σταθμών, οι επιπτώσεις θα είναι περιορισμένες. Ωστόσο, η στοχευμένη και προγραμματισμένη μετάβαση σε κλιματική ουδετερότητα των νησιών αποτελεί ευκαιρία για την οικονομική τους

Α/Α	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
			διαφοροποίηση, προκειμένου να μην εξαρτώνται σχεδόν αποκλειστικά από τον μαζικό θερινό τουρισμό και την αγορά ακινήτων.
8	Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια και Θάλασσα	455 εκατομμύρια €	Το Πρόγραμμα έχει ως όραμα τη: «Μετάβαση σε μια βιώσιμη, ανταγωνιστική, γαλάζια και παράλληλα φιλική προς το περιβάλλον οικονομία, με έμφαση στη λήψη αποφάσεων που βασίζεται στη γνώση, την εισαγωγή καινοτομίας και την αξιοποίηση της τεχνολογικής ανάπτυξης στους τομείς της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών, και την ενδυνάμωση των τοπικών κοινωνιών ώστε να επωφελούνται από τις ευκαιρίες που προσφέρει η βιώσιμη γαλάζια οικονομία».
9	Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων	504 εκατομμύρια €	<p>Κεντρικός στρατηγικός στόχος του Προγράμματος είναι η διαμόρφωση και συνεχής εξασφάλιση των κατάλληλων οργανωτικών και λειτουργικών συνθηκών που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων πολιτικής του ΕΣΠΑ 2021-2027 και των επιμέρους Προγραμμάτων. Οι ανάγκες που διαπιστώθηκαν και επιχειρείται να καλυφθούν από το Πρόγραμμα μπορεί να συνοψιστούν ως εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ανάγκη υποστήριξης και εκσυγχρονισμού της υφιστάμενης οργάνωσης και των μηχανισμών για την υλοποίηση του ΕΣΠΑ ▪ Ανάγκη για την στελεχειακή και τεχνική υποστήριξη όλων των φορέων των επιφορτισμένων με την διοίκηση, διαχείριση, πιστοποίηση, έλεγχο και παρακολούθηση της υλοποίησης των προγραμμάτων της νέας προγραμματικής περιόδου ▪ Ανάγκη οριζόντιας και εξατομικευμένης υποστήριξης μεγάλων και μικρότερων δικαιούχων του ΕΣΠΑ για την αύξηση της Διοικητικής Ικανότητας και της

A/A	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
			Διαχειριστικής τους Επάρκειας με στόχο την αποτελεσματική διαχείριση και παρακολούθηση των συγχρηματοδοτούμενων δράσεών τους.

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2024), ανακτήθηκε 09/07/2024 από www.espa.gr

Τα Περιφερειακά Προγράμματα -ένα για κάθε μία από τις ελληνικές Περιφέρειες- περιλαμβάνουν δράσεις περιφερειακής εμβέλειας και αξιοποιούν τα τοπικά πλεονεκτήματα.

Πίνακας 50: Περιφερειακά προγράμματα ΕΣΠΑ 2021-2027

A/A	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	% ΚΑΤΑΝΟΜΗ
1	Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	639 εκατομμύρια €	7,9%
2	Κεντρική Μακεδονία	1,44 δισεκατομμύρια €	17,9%
3	Θεσσαλία	554 εκατομμύρια €	6,9%
4	Ήπειρος	426 εκατομμύρια €	5,3%
5	Δυτική Ελλάδα	628 εκατομμύρια €	7,8%
6	Δυτική Μακεδονία	394 εκατομμύρια €	4,9%
7	Στερεά Ελλάδα	426 εκατομμύρια €	5,3%
8	Πελοπόννησος	410 εκατομμύρια €	5,1%
9	Ιόνια Νησιά	288 εκατομμύρια €	3,6%
10	Βόρειο Αιγαίο	394 εκατομμύρια €	4,9%
11	Κρήτη	565 εκατομμύρια €	7,0%
12	Αττική	1,62 δισεκατομμύρια €	20,0%
13	Νότιο Αιγαίο	285 εκατομμύρια €	3,5%

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2024), ανακτήθηκε 09/07/2024 από www.espa.gr

Επιπλέον, στο πλαίσιο της περιόδου 2021-2027 υλοποιούνται τα παρακάτω Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας:

- Interreg VI-A IPA Ελλάδα-Αλβανία
- Interreg VI-A Ελλάδα-Βουλγαρία
- Interreg VI-A Ελλάδα-Κύπρος
- Interreg VI-A Ελλάδα-Ιταλία

- Interreg VI-A IPA Ελλάδα-Βόρεια Μακεδονία

3.1.2.2 Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025

Το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ) θεσπίστηκε με τον ν. 4635/2019 με σκοπό την υιοθέτηση ενός ολοκληρωμένου συστήματος για τον σχεδιασμό, τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τους εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων. Με το ΕΠΑ εισάγεται η μεσοπρόθεσμη στοχοθέτηση και η υπαγωγή των παρεμβάσεων του ΠΔΕ σε στρατηγικούς στόχους και ιεραρχούμενες αναπτυξιακές προτεραιότητες. Το ΕΠΑ για την προγραμματική περίοδο 2021-2025, εγκρίθηκε το 2020 και ξεκίνησε την 1^η Ιουλίου 2021 με τη σταδιακή ενεργοποίηση, έως την 31^η Δεκεμβρίου 2021, των επιμέρους Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης που το απαρτίζουν.

Το ΕΠΑ καθορίζει τις προτεραιότητες ανά τομέα πολιτικής στο πλαίσιο των εθνικών αναπτυξιακών στόχων, τους ειδικούς στόχους και δράσεις, το συνολικό και ανά πρόγραμμα προϋπολογισμό, καθώς και τα αποτελέσματα που επιδιώκονται με την εφαρμογή του. Στο ΕΠΑ 2021-2025 ορίζονται 5 αναπτυξιακοί στόχοι που αφορούν πέντε πυλώνες:

- Έξυπνη Ανάπτυξη
- Πράσινη Ανάπτυξη
- Κοινωνική Ανάπτυξη
- Ανάπτυξη Υποδομών
- Εξωστρέφεια

Ανά τομέα πολιτικής, στο πλαίσιο των αναπτυξιακών στόχων του ΕΠΑ γίνεται περαιτέρω εξειδίκευση σε προτεραιότητες. Στο ΕΠΑ διακρίνονται συνολικά 60 προτεραιότητες. Για την Υποστήριξη των Προγραμμάτων, έχουν δημιουργηθεί επιπλέον 2 προτεραιότητες (Διοικητική Υποστήριξη, Τεχνική Βοήθεια).

Το ΕΠΑ απαρτίζεται από τα Τομεακά Προγράμματα Ανάπτυξης (ΤΠΑ) και Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης (ΠΠΑ), τα οποία καταρτίζονται, αντίστοιχα, από τα αρμόδια Υπουργεία και τις Περιφέρειες και περιλαμβάνουν τους στόχους του μεσοπρόθεσμου αναπτυξιακού προγραμματισμού στον τομέα ευθύνης του αντίστοιχου φορέα, με βάση τον προγραμματισμό του ΕΠΑ και την κατανομή των πόρων του ΕΠΑ που του αναλογούν. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του ΕΠΑ υλοποιούνται 19 Τομεακά Προγράμματα Ανάπτυξης ο προϋπολογισμός των οποίων αποτυπώνεται παρακάτω:

Πίνακας 51: Τομεακά Προγράμματα Ανάπτυξης του ΕΠΑ 2021-2025

A/A	ΤΟΜΕΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
1	ΤΠΑ Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων	28.000.000€
2	ΤΠΑ Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων	885.000.000€
3	ΤΠΑ Υπουργείου Δικαιοσύνης	18.000.000€
4	ΤΠΑ Υπουργείου Εθνικής Άμυνας	24.000.000€

A/A	ΤΟΜΕΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
5	ΤΠΑ Υπουργείου Εξωτερικών	60.000.000€
6	ΤΠΑ Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων	70.000.000€
7	ΤΠΑ Υπουργείου Εσωτερικών	500.000.000€
8	ΤΠΑ Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας	21.800.000€
9	ΤΠΑ Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου	60.000.000€
10	ΤΠΑ Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής	900.000.000€
11	ΤΠΑ Υπουργείου Οικονομικών	10.000.000€
12	ΤΠΑ Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων	620.000.000€
13	ΤΠΑ Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας	260.000.000€
14	ΤΠΑ Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού	150.000.000€
15	ΤΠΑ Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη	28.200.000€
16	ΤΠΑ Υπουργείου Τουρισμού	60.000.000€
17	ΤΠΑ Υπουργείου Υγείας	150.000.000€
18	ΤΠΑ Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών	2.600.000.000€
19	ΤΠΑ Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης	20.000.000€

Πηγή: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (2024), ανακτήθηκε 09/07/2024 από www.epa.gov.gr

Στο πλαίσιο του ΕΠΑ υλοποιούνται 13 Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης ο προϋπολογισμός των οποίων αποτυπώνεται παρακάτω:

Πίνακας 52: Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης ΕΠΑ 2021-2025

A/A	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	% ΚΑΤΑΝΟΜΗ
1	ΠΠΑ Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης	145.000.000€	6,4%
2	ΠΠΑ Κεντρικής Μακεδονίας	190.000.000€	8,4%
3	ΠΠΑ Θεσσαλίας	185.000.000€	8,2%
4	ΠΠΑ Ηπείρου	119.000.000€	5,3%
5	ΠΠΑ Δυτικής Ελλάδας	271.000.000€	12,0%
6	ΠΠΑ Δυτικής Μακεδονίας	105.000.000€	4,7%
7	ΠΠΑ Στερεάς Ελλάδας	259.000.000€	11,5%
8	ΠΠΑ Πελοποννήσου	126.000.000€	5,6%
9	ΠΠΑ Ιονίων Νήσων	78.000.000€	3,5%

A/A	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	% ΚΑΤΑΝΟΜΗ
10	ΠΠΑ Βορείου Αιγαίου	102.000.000€	4,5%
11	ΠΠΑ Κρήτης	175.000.000€	7,8%
12	ΠΠΑ Αττικής	404.000.000€	18,0%
13	ΠΠΑ Νοτίου Αιγαίου	91.000.000€	4,0%

Πηγή: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (2024), ανακτήθηκε 09/07/2024 από www.epa.gov.gr

Το ΕΠΑ μπορεί να περιλαμβάνει και Ειδικά Προγράμματα (ΕΠ) αναπτυξιακών/ επενδυτικών παρεμβάσεων ή παρεμβάσεων για την αποκατάσταση ζημιών ή την αντιμετώπιση κρίσεων, με χωρική ή τομεακή αναφορά, με σύστημα διαχείρισης και συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα και πόρους. Μέχρι στιγμής έχουν θεσπιστεί τα παρακάτω Ειδικά Προγράμματα:

Πίνακας 53: Ειδικά προγράμματα του ΕΠΑ 2021-2025

A/A	ΕΙΔΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
1	Έκτακτων αναγκών	305.800.000€
2	Φυσικών καταστροφών	1.449.000.000€
3	Προεδρίας της Κυβέρνησης	20.000.000€
4	Δήμου Αθηναίων	80.000.000€

Πηγή: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (2024), ανακτήθηκε 09/07/2024 από www.epa.gov.gr

Σημαντικό στοιχείο των νέων διαδικασιών προγραμματισμού ΕΠΑ είναι η υιοθέτηση συστήματος δεικτών, προκειμένου να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας παρακολούθησης, αξιολόγησης και αναθεώρησης του ΕΠΑ και των επιμέρους Τομεακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης και Περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης. Οι δείκτες περιλαμβάνουν επιδιωκόμενα αποτελέσματα τα οποία πρέπει να έχουν επιτευχθεί στο τέλος της προγραμματικής περιόδου του ΕΠΑ.

3.1.3 Περιφερειακό επίπεδο

3.1.3.1 Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Κρήτης 2021-2027

Στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο η RIS3Crete εφαρμόστηκε συστηματικά στην Περιφέρεια Κρήτης και στηρίχθηκε σε διευρυμένη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης με τη συμμετοχή μεγάλου αριθμού επιχειρήσεων και ερευνητών. Κατά τη διαβούλευση κατατέθηκαν 300 καινοτόμες ιδέες στους τέσσερις τομείς εξειδίκευση, δηλ. την αγροδιατροφή, τον τουρισμό-πολιτισμό, το περιβάλλον - ενέργεια και τη γνώση -επιβεβαιώνοντας σε μεγάλο βαθμό τις επιλογές που είχαν υιοθετηθεί ως προς τον προσανατολισμό των εξειδικεύσεων- με βάση τις οποίες καθορίστηκαν τα πεδία εφαρμογής των δράσεων του ΕΠ «Κρήτη» 2014-2020. Αναπτύχθηκε για πρώτη φορά ένας διάλογος μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητών σε μεγάλη κλίμακα, ενώ, δημοσιοποιήθηκε η στρατηγική σε ευρύτατη κλίμακα στην κοινωνία.

Το γενικότερο κλίμα που δημιουργήθηκε σε συνδυασμό με τις αυξημένες δυνατότητες του περιφερειακού ερευνητικού και επιχειρηματικού δυναμικού, οδήγησε στη σημαντική συμμετοχή προτάσεων σε χρηματοδοτικά προγράμματα. Συνολικά, εντάχθηκαν 416 έργα συνολικού προϋπολογισμού €160 εκατ. σε δράσεις που στηρίζουν τους τομείς εξειδίκευσης της στρατηγικής. Πιο συγκεκριμένα, εντάχθηκαν:

- 293 έργα στο HORIZON 2020
- 101 έργα στο ΕΠΑΝΕΚ
- 22 έργα στο ΠΕΠ

Επίσης, στο πλαίσιο του Ν.3908/2011 έχουν ενταχθεί 31 επενδυτικά σχέδια με δαπάνες υψηλής τεχνολογίας καινοτομίας που ανέρχονται σε €32,7 εκατ. Παράλληλα, ενισχύθηκαν οι σχέσεις μεταξύ επιχειρηματικής και ερευνητικής κοινότητας ενώ διατηρήθηκαν οι θέσεις εργασίας στους ερευνητικούς φορείς και επιτεύχθηκε μια επιβράδυνση στο brain drain. Τέλος, οι εμπλεκόμενες διοικητικές αρχές ενίσχυσαν τις διαδικασίες διαχείρισης και παρακολούθησης ενώ αναβαθμίστηκαν οι ικανότητες διακυβέρνησης της στρατηγικής.

Η σημαντική εμπειρία που έχει αποκτηθεί στη τρέχουσα προγραμματική περίοδο αποτελεί τη βάση για τη δημιουργία ενός πιο ευέλικτου μηχανισμού διαβούλευσης – ΔΕΑ που θα ανταποκρίνεται ταχύτερα στις μεταβαλλόμενες συνθήκες και θα αξιοποιεί καλύτερα τις δυνατότητες ηλεκτρονικής επικοινωνίας. Προς αυτή την κατεύθυνση μπορεί να αξιοποιηθεί η λειτουργία του Παρατηρητηρίου Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας το οποίο θα αποτελέσει διαδραστικό κόμβο δικτύωσης, ενημέρωσης και κινητοποίησης του επιχειρηματικού και ερευνητικού δυναμικού, με σκοπό την ανάπτυξη και εφαρμογή καινοτομιών καθώς και τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης στην Περιφέρεια Κρήτης.

Επίσης, κύρια επιδίωξη είναι η μετάβαση από την υφιστάμενη στρατηγική στη νέα για την περίοδο 2021-2027 να προκύψει από τη συνεκτίμηση αφενός της εμπειρίας της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου και αφετέρου των αλλαγών που έχουν προκύψει στο (εσωτερικό και εξωτερικό) οικονομικό περιβάλλον.

Πίνακας 54: Τομείς της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) της Περιφέρειας Κρήτης

ΤΟΜΕΑΣ	ΠΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Τουρισμός - Πολιτισμός	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ψηφιακή μετάβαση ▪ Πράσινη μετάβαση 	<p>Ο «ευφυής τουρισμός» είναι η εφαρμογή της τεχνολογίας και της καινοτομίας για διευκόλυνση της εμπειρίας του επισκέπτη μέσω μιας ψηφιακής πλατφόρμας, της αξιοποίησης των τεχνολογιών τόσο στην κατεύθυνση του αυτοματισμού των λειτουργιών όσο και στην κατεύθυνση της προσωποποίησης των υπηρεσιών. Όλες οι επιχειρήσεις και οι φορείς παροχής υπηρεσιών και εμπειριών που αναπτύσσουν τις προαναφερόμενες δραστηριότητες πρέπει να συνδέονται με μια εύκολα προσβάσιμη κοινή ψηφιακή υποδομή. Επιπλέον, η περιβαλλοντική βιωσιμότητα είναι το κλειδί για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της</p>

ΤΟΜΕΑΣ	ΠΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
		<p>διατηρησιμότητας των επιτυχημένων τουριστικών προορισμών.</p>
<p>Βιώσιμη Αγροδιατροφή</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Κυκλική γεωργία ▪ Γεωργία ακρίβειας ▪ Κυτταρική γεωργία ▪ Αποτελεσματική επεξεργασία 	<p>Η Αγροδιατροφή αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις και ευκαιρίες προσαρμογής. Η αξιοποίηση των ευκαιριών προϋποθέτει: (α) Εισαγωγή μεταρρυθμίσεων που προωθούν τη βιώσιμη γεωργία και την αποτελεσματική χρήση των πόρων για τη ταχεία προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, (β) Επιτάχυνση στη στροφή προς την ποιοτική γεωργία στα επώνυμα προϊόντα και στην τυποποίηση με στήριξη της ψηφιακής μετάβασης και της αξιοποίησης των τεχνολογιών, (γ) Ανάδειξη της κρητικής διατροφής και γαστρονομίας ενδυνάμωση των δεσμών με το τουρισμό.</p> <p>Μια γεωργία φιλική προς το κλίμα για την παραγωγή βιώσιμων τροφίμων (α) αξιοποιεί τεχνολογίες που διευκολύνουν τη μετάβαση στην κλιματικά ουδέτερη και φιλική προς το περιβάλλον γεωργία, στηρίζουν τη βιολογική παραγωγή, την παραγωγή με βάση τα γηγενή φυτά και τις εναλλακτικές πηγές πρωτεΐνης, (β) υιοθετεί πρακτικές που ενισχύουν την αποτελεσματική επεξεργασία και χρήση πόρων (ειδικά νερό και έδαφος) και (γ) ενθαρρύνει την ανάκτηση και αξιοποίηση παραπροϊόντων και υλικών από απόβλητα στη διαδικασία παραγωγής.</p>
<p>Υγεία και Ευεξία</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Τεχνητή Νοημοσύνη ▪ Εφαρμογές τηλε-ιατρικής – αυτοφροντίδα ▪ Προσυμπτωματικός έλεγχος ▪ Data Analytics ▪ Βιοπληροφορική ▪ Ιατρική Ακρίβειας ▪ Wearables Τηλεμετρήσεις 	<p>Το τοπικό ερευνητικό δυναμικό εμφανίζεται ιδιαίτερα ισχυρό στο τομέα αλλά επισημαίνεται ότι η αντιστοιχία είναι μικρή μεταξύ τεχνολογικής και ερευνητικής βάσης με χαμηλή επίδοση αμφότερες στα πεδία Βιοϊατρική Έρευνα, Κλινική Ιατρική, Δημόσια Υγεία και Υπηρεσίες Υγείας. Η συνεχής παραγωγή γνώσης στον τομέα έχει οδηγήσει στην δημιουργία μιας ομάδας τεχνοβλαστών με σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης ενώ ορισμένοι έχουν προσελκύσει και ιδιωτικά κεφάλαια. Οι δραστηριότητες που έχουν αναπτυχθεί εντάσσονται σε διαφορετικούς κρίκους της αλυσίδας αξίας και ως εκ τούτου δεν δημιουργούνται προϋποθέσεις για την συσσώρευση μιας κρίσιμης μάζας. Όμως, οι αλυσίδες αξίας δεν είναι στατικές καθώς</p>

ΤΟΜΕΑΣ	ΠΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Βιοαισθητήρες ▪ Τεχνολογικές λύσεις στήριξης άσκησης ΑΜΕΑ ▪ Σύγχρονη Διαιτητική ▪ Φαρμακευτική ▪ Εφαρμογές εικονικής εκπαίδευσης 	<p>αναδιρθρώνονται όλο και περισσότερο λόγω της διασυνοριακής και διατομεακής συνεργασίας, των τεχνολογικών εξελίξεων και της διαφορετικότητας της επιχειρηματικότητας στους επιμέρους κλάδους. Διαφαίνονται δυνατότητες ανάπτυξης ενός μικρού αρχικά αλλά δυναμικού επιχειρηματικού οικοσυστήματος στο βαθμό που υποστηριχθούν επαρκώς οι υφιστάμενες τάσεις και ενθαρρυνθεί η ανάληψη νέων πρωτοβουλιών.</p>
<p>Ψηφιακές Τεχνολογίες (Οριζόντιος Τομέας)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Διαδίκτυο των πραγμάτων ▪ Τεχνητή νοημοσύνη ▪ Μηχανική & βαθιά μάθηση ▪ Τεχνολογίες & εφαρμογές νέφους ▪ Ψηφιακή απεικόνιση-εικονική πραγματικότητα ▪ Ψηφιακή διαχείριση υποδομών-δικτύων ▪ Κυβερνοασφάλεια 	<p>Το δυναμικό καινοτομίας των ψηφιακών τεχνολογιών που εφαρμόζεται σε άλλους τομείς είναι τεράστιο και οι επενδυτικές απαιτήσεις ενδέχεται να είναι διαφορετικές. Ορισμένα πεδία θα απαιτούσαν επενδύσεις σε υποδομές σε εξοπλισμό και υπολογιστική ισχύ, ενώ άλλοι τομείς πρέπει ακόμη να ψηφιοποιηθούν πριν τα δεδομένα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για έρευνα και ανάπτυξη.</p> <p>Οι βασικές προτεραιότητες για την κάλυψη των αναγκών στους τομείς εξειδίκευσης των ΤΠΕ γενικά (niche areas) όπως ενδεικτικά κυβερνοασφάλεια, ασφάλεια δικτύων, Big Data και Data Analytics, εφαρμογές σε πλατφόρμες υπολογιστικού νέφους, εφαρμογές ψηφιακής μάθησης.</p> <p>Οι εφαρμογές ΤΠΕ με γενικότερη ζήτηση από τους τομείς εξειδίκευσης της RIS3 όπως ενδεικτικά Big Data and Data Analytics σε τομεακό επίπεδο, Internet of Things, Artificial Intelligence, e-health, Industry digitalization, εφαρμογές γεωργίας ακριβείας, αυτοματισμοί και εφαρμογές στη διαχείριση ενέργειας, ψηφιακές αναπαραγωγές μνημείων έργων τέχνης και κειμένων, επαυξημένη πραγματικότητα.</p>
<p>Βιώσιμη Χρήση των Πόρων</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Βιώσιμες πόλεις 	<p>Η Βιώσιμη Χρήση των Πόρων και η μετάβαση στην κυκλική οικονομία αποτελεί μια συνέχεια της προσπάθειας που καταβλήθηκε στο τομέα του</p>

ΤΟΜΕΑΣ	ΠΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
(Οριζόντιος Τομέας)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ορθολογική διαχείριση κύκλου νερού ▪ Γαλάζια ανάπτυξη 	<p>Περιβάλλοντος. Στην προγραμματική περίοδο 2021-2027 βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη η πράσινη μετάβαση για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, ενισχυόμενη από σημαντικές χρηματοδοτήσεις. Η ζήτηση για καινοτομίες αναμένεται να ενισχυθεί καθώς απαιτούνται εφαρμογές στο σύνολο των παραγωγικών τομέων για να επιτευχθεί η αναγκαία προσαρμογή.</p>
Ερευνητικές υποδομές και δομές	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ψηφιακές υποδομές ▪ Κλιματική αλλαγή – Γαλάζια ανάπτυξη ▪ Βιώσιμοι πόροι – Κυκλική οικονομία ▪ Προϊόντα ΠΟΠ – Νέα αγροτικά προϊόντα ▪ Τουρισμός – Πολιτισμός ▪ Βιοεπιστήμες 	<p>Για την υλοποίηση της νέας RIS3 απαιτείται η ενίσχυση των ερευνητικών υποδομών με στόχο την επίτευξη ενός υψηλού επιπέδου ανταγωνιστικότητας στην έρευνα και την ενίσχυση του προσανατολισμού στη RIS3 με την παροχή στήριξης σε βιώσιμες καινοτομικές προσπάθειες (εξοπλισμός εργαστηρίων, κέντρα δεδομένων, παρατηρητήρια, πλατφόρμες παρακολούθησης).</p> <p>Παράλληλα, είναι σκόπιμο να ενισχυθεί η δημιουργία ευέλικτων μηχανισμών συνεργασίας για την περαιτέρω επεξεργασία των στρατηγικών επιλογών και την ανάπτυξη εστιασμένων λύσεων καθώς και η ενθάρρυνση της ανάπτυξης νέων συνεργατικών πρωτοβουλιών ανάπτυξης της καινοτομίας από τα εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα (clusters, κέντρα ικανοτήτων, εργαστήρια καινοτομίας, αναβάθμιση υφιστάμενων δομών).</p> <p>Τέλος, είναι κρίσιμο να υποστηριχθούν πρωτοβουλίες καινοτομίας που έχουν ήδη αναληφθεί από τους εμπλεκόμενους στη τρέχουσα προγραμματική περίοδο και ενισχύουν την επιτυχημένη διεθνή παρουσία των ιδρυμάτων.</p>

Πηγή: Περιφέρεια Κρήτης (Ιούλιος 2021), ανακτήθηκε 10/07/2024 από <https://ris3.crete.gov.gr/>

3.1.3.2 Ε.Π. Κρήτη 2021-2027

Το πρόγραμμα «Κρήτη» 2021-2027, υιοθετεί τους τέσσερις αναπτυξιακούς στόχους του στρατηγικού σχεδιασμού της Περιφέρειας για Ποιοτική Ανάπτυξη, Ενεργό Περιβαλλοντική Διαχείριση, Δυναμική Κοινωνική Συνοχή και Αποτελεσματική Διακυβέρνηση. Ενδεικτικές δράσεις του Προγράμματος αποτελούν οι παρακάτω:

Πρώθηση της καινοτομίας και στήριξη της επιχειρηματικότητας

Επιδιώκεται η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας επιχειρήσεων, η προώθηση των δεσμών έρευνας-επιχειρηματικότητας, η ανάπτυξη περιφερειακών μηχανισμών υποστήριξης της καινοτόμου επιχειρηματικότητας για: ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας με αξιοποίηση της καινοτομίας, διασύνδεση των κλάδων, ενδυνάμωση του οικοσυστήματος καινοτομίας, ενίσχυση της εξωστρέφειας και ανάπτυξη δραστηριοτήτων σε τομείς αιχμής και κλάδους που ενισχύουν την περιφερειακή εξειδίκευση και μεγέθυνση.

Στήριξη της πράσινης ανάπτυξης και μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα

Επιδιώκεται η μείωση των εκπομπών CO₂ μέσω της βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης υποδομών του δημόσιου τομέα, η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή μέσω της ενίσχυσης πρόληψης και αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών που συνδέονται με το κλίμα, η βελτίωση της αποδοτικότητας και η βιώσιμη διαχείριση του νερού ύδρευσης, η ορθή διαχείριση των υγρών αποβλήτων για προστασία των υδάτινων και θαλάσσιων οικοσυστημάτων της Κρήτης, η ενίσχυση της αστικής βιοποικιλότητας μέσω της ανάπτυξης πράσινων υποδομών στον αστικό χώρο.

Ενίσχυση της ενδοπεριφερειακής προσβασιμότητας

Επιδιώκεται η ενίσχυση της οδικής ασφάλειας του περιφερειακού και εθνικού οδικού δικτύου της Κρήτης κατά τρόπο ανθεκτικό στην κλιματική αλλαγή, προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις προσβασιμότητας ΑμεΑ, όπου αυτό απαιτείται και εξασφαλίζοντας τη χρήση έξυπνων συστημάτων, όπου αυτό ενδείκνυται.

Ενίσχυση της κοινωνικής δυναμικής και κοινωνικής συνοχής

Επιδιώκεται α) η ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων χωρίς αποκλεισμούς, η ενίσχυση της εξ αποστάσεως κατάρτισης, της διαδραστικής μάθησης και της εξατομικευμένης εκπαίδευσης, β) η καθολική και ισότιμη πρόσβαση, κατοίκων και ευπαθών κοινωνικών ομάδων σε ποιοτικές και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας και γ) η διασύνδεση του πολιτισμού με την τοπική οικονομία, η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς κατά τρόπο ανθεκτικό στην κλιματική αλλαγή και η ανάπτυξη/προβολή ανταγωνιστικών τουριστικών προϊόντων.

Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας

Επιδιώκεται η βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση, η προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών και περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, η προαγωγή της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, η καταπολέμηση της φτώχειας, η ίση πρόσβαση στην ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαιδευτική διαδικασία όλων των βαθμίδων, η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, η προαγωγή της ενεργού ένταξης των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού και η ισότιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας.

Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών κέντρων και της υπαίθρου

Επιδιώκεται α) η προσαρμογή των μεγάλων πόλεων της Κρήτης στην κλιματική αλλαγή και τον ψηφιακό μετασχηματισμό, η αντιμετώπιση των φυσικών κινδύνων και η ενίσχυση της ελκυστικότητάς τους, αξιοποιώντας τη δυναμική της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης και β) ο σχεδιασμός νέων μορφών τουρισμού, βιώσιμων και ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, που εδράζονται σε συγκριτικά

πλεονεκτήματα της Κρήτης και ενισχύουν τον τουρισμό εμπειρίας, υιοθετώντας το εργαλείο της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης.

Στον παρακάτω πίνακα αναλύονται οι ειδικοί στόχοι της κάθε προτεραιότητας, καθώς και οι προτεινόμενες παρεμβάσεις τους ανά ειδικό στόχο.

Πίνακας 55: Ειδικοί στόχοι και αναπτυξιακές παρεμβάσεις Ε.Π. Κρήτη 2021-2027

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ
Προτεραιότητα 1: Προώθηση της Καινοτομίας και στήριξη της επιχειρηματικότητας	
<p>RSO1.1. Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συμπράξεις επιχειρήσεων με ερευνητικούς οργανισμούς ▪ Υποστήριξη καινοτόμων νεοφυών επιχειρήσεων Περιφερειακός Μηχανισμός Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας ▪ Ενίσχυση ερευνητικών υποδομών τοπικού χαρακτήρα
<p>RSO1.3. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων ▪ Ενίσχυση επιχειρήσεων για εφαρμογή διεργασιών φιλικών προς το περιβάλλον
Προτεραιότητα 2: Στήριξη της πράσινης ανάπτυξης και μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα.	
<p>RSO2.1. Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων δημόσιου τομέα
<p>RSO2.4. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών, της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αντιπλημμυρική Προστασία ▪ Ετοιμότητα φορέων για την πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών ▪ Ενημέρωση/ευαισθητοποίηση του πληθυσμού για αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών
<p>RSO2.5. Προαγωγή της πρόσβασης στην ύδρευση και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συμπλήρωση/Αναβάθμιση των δικτύων ύδρευσης ▪ Διαχείριση Υγρών αποβλήτων

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ
<p>RSO2.7. Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης της φύσης, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές, και μείωση όλων των μορφών ρύπανσης</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ανάπτυξη ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή κοινοχρήστων χώρων αστικών κέντρων/οικισμών
<p>Προτεραιότητα 3: Ενίσχυση της ενδοπεριφερειακής προσβασιμότητας</p>	
<p>RSO3.2. Ανάπτυξη και ενίσχυση βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση στο ΔΕΔ-Μ και διασυνοριακή κινητικότητα</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συμπλήρωση/αναβάθμιση του εθνικού και περιφερειακού οδικού δικτύου ▪ Συμπλήρωση/αναβάθμιση της οδικής ασφάλειας του εθνικού και περιφερειακού δικτύου
<p>Προτεραιότητα 4: Ενίσχυση της Κοινωνικής Δυναμικής και της Κοινωνικής Συνοχής</p>	
<p>RSO4.2. Βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης χωρίς αποκλεισμούς μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, συμπεριλαμβανομένων της ενίσχυσης της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και της διαδικτυακής εκπαίδευσης και κατάρτισης</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αναβάθμιση/συμπλήρωση του εργαστηριακού εξοπλισμού α'/βάθμιας και β' /βάθμιας εκπαίδευσης ▪ Αναβάθμιση/συμπλήρωση των κτιριακών εγκαταστάσεων α'/βάθμιας και β' /βάθμιας εκπαίδευσης ▪ Αναβάθμιση/συμπλήρωση του εργαστηριακού εξοπλισμού γ'/βάθμιας εκπαίδευσης ▪ Αναβάθμιση/συμπλήρωση των κτιριακών εγκαταστάσεων γ'/βάθμιας εκπαίδευσης ▪ Αναβάθμιση/συμπλήρωση υποδομών παιδικής φροντίδας
<p>RSO4.5. Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται σε επίπεδο οικογένειας και τοπικής κοινότητας</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αναβάθμιση/συμπλήρωση βιοϊατρικού εξοπλισμού ▪ Αναβάθμιση/συμπλήρωση των κτιριακών υποδομών υγειονομικών μονάδων ▪ Κινητές μονάδες υγείας (ΚΟΜΥ)/Ασθενοφόρα ▪ Αναβάθμιση/ συμπλήρωση των υποδομών κοινωνικής πρόνοιας

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ
<p>RSO4.6. Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος ▪ Τουριστική Προβολή
<p>Προτεραιότητα 5: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των ατόρων και των παιδιών</p>	
<p>ESO4.1. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δράσεις συμβουλευτικής – κατάρτισης – πιστοποίησης - πρακτικής άσκησης - mentoring ανέργων ▪ Ενίσχυση κοινωνικών επιχειρήσεων ▪ Μηχανισμός Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας
<p>ESO4.6. Προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρίες</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ανάπτυξη και ενδυνάμωση διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/ συνεκπαιδευσης μαθητών/ μαθητριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση. ▪ ΚΔΑΠ/STEM
<p>ESO4.8. Προαγωγή της ενεργητικής ένταξης για προώθηση των ίσων ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ενεργού συμμετοχής, καθώς και βελτίωση της απασχόλησης, ειδικότερα των μειονεκτουσών ομάδων</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Παρεμβάσεις ισότιμης πρόσβασης ΑμεΑ και άλλες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στην Ανώτατη Εκπαίδευση ▪ Δράσεις συμμετοχής των μειονεκτουσών ομάδων (π.χ. παιδιά, ΑμεΑ) στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργό κοινωνική ζωή, χωρίς αποκλεισμούς

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δράσεις εξοικείωσης ηλικιωμένων με τις ΤΠΕ για χρήση στην καθημερινή ζωή και άρση του κοινωνικού αποκλεισμού ▪ Capacity building φορέων σχετικών με την κοινωνική ένταξη
<p>ESO4.9. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας ▪ Παροχή υπηρεσιών διαμεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας, για υπηκόους τρίτων χωρών
<p>ESO4.10. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας ▪ Στήριξη της Αυτοαπασχόλησης σε ΡΟΜΑ (ΝΘΕ) ▪ Ομάδες Βελτίωσης Συνθηκών Διαβίωσης των ΡΟΜΑ
<p>ESO4.11. Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και φροντίδα με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης· εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με ειδική έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες· βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση καθώς και για την πρόσβαση παιδιών σχολικής ηλικίας, εφήβων και ατόμων με αναπηρία, σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης
<p>ESO4.12. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Υποστήριξη εφήβων: ανάπτυξη δράσεων σε υποβαθμισμένες περιοχές (δράση στο πλαίσιο της στρατηγικής «Εγγύηση για το Παιδί»)

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ
<p>αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Τοπικές ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για την προστασία των παιδιών και την καταπολέμηση της φτώχειας (δράση στο πλαίσιο της στρατηγικής «Εγγύηση για το Παιδί»)
<p>Προτεραιότητα 6: Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των Αστικών Κέντρων και της Υπαίθρου</p>	
<p>RSO5.1. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Εφαρμογές ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα ▪ Ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων δημόσιου τομέα ▪ Αντιμετώπιση της διάβρωσης ακτών ▪ Αντιμετώπιση πλημμυρικών φαινομένων στο αστικό περιβάλλον ▪ Συμπλήρωση / Αναβάθμιση δικτύων ύδρευσης ▪ Υποδομές Διαχείρισης Απορριμμάτων μικρής κλίμακας ▪ Αναβάθμιση / συμπλήρωση υποδομών παιδικής φροντίδας ▪ Αναβάθμιση / συμπλήρωση υποδομών κοινωνικής μέριμνας ▪ Προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος ▪ Ανάπτυξη ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή κοινοχρήστων χώρων περιοχών ΣΒΑΑ ▪ Ηλεκτροκίνηση των αστικών συγκοινωνιών ▪ Διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων και προμήθεια ποδηλάτων ▪ Ενίσχυση επιχειρήσεων περιοχών ΣΒΑΑ για την βελτίωση της ενεργειακής τους απόδοσης ▪ Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων περιοχών ΣΒΑΑ
<p>RSO5.2. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Εφαρμογές ΤΠΕ στο δημόσιο τομέα ▪ Υποδομές Διαχείρισης Απορριμμάτων μικρής κλίμακας

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ
<p>κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συμπλήρωση/αναβάθμιση του τοπικού οδικού δικτύου ▪ Προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος ▪ Ανάπτυξη ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή κοινοχρήστων χώρων των αστικών/ημιαστικών κέντρων ▪ Τουριστική Προβολή ▪ Ενίσχυση της βιοποικιλότητας και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος ▪ Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων περιοχών ΟΧΕ
Προτεραιότητα 7 & Προτεραιότητα 8: Τεχνική Βοήθεια	
<p>-</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Τεχνικοί Σύμβουλοι, Συμπληρωματικά συστήματα και Εργαλεία Οργάνωσης της Διαχείρισης ▪ Πληροφόρηση και Δημοσιότητα ▪ Αξιολόγηση, Μελέτες, Εμπειρογνωμοσύνες ▪ Ενδυνάμωση διαχειριστικής ικανότητας της Αρχής Διαχείρισης, Υποστήριξη Δικαιούχων

Πηγή: Ε.Υ.Δ. Ε.Π. Κρήτη 2021-2027, ανακτήθηκε 10/07/2024 από www.pepkritis.gr

3.1.3.3 Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Κρήτη 2021 – 2025

Με τον ν. 4635/2019 (Α'167), θεσμοθετήθηκε ένα ολοκληρωμένο σύστημα για τον σχεδιασμό, τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τους εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Από το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ) καθορίζονται οι προτεραιότητες ανά τομέα πολιτικής στο πλαίσιο των εθνικών αναπτυξιακών στόχων, οι ειδικοί στόχοι και δράσεις, ο συνολικός προϋπολογισμός, καθώς και τα αποτελέσματα που επιδιώκονται με την εφαρμογή του. Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) Κρήτης 2021 - 2025 είναι 1 από τα 13 Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης που υλοποιούνται στο πλαίσιο του ΕΠΑ και ο προϋπολογισμός του ανέρχεται σε 175.000.000€. Η στρατηγική του ΠΠΑ 2021 – 2025 της Περιφέρειας Κρήτης υποστηρίζει και βασίζεται στο εγκεκριμένο σχέδιο Στρατηγικού Σχεδιασμού του 4ετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος 2020 - 2023. Το ΠΠΑ της Περιφέρειας Κρήτης διαρθρώνεται σε 6 αναπτυξιακούς στόχους και σε 35 άξονες προτεραιότητας ως ακολούθως.

Πίνακας 56: Διάρθρωση ΠΠΑ Κρήτης 2021-2025

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ
Έξυπνη ανάπτυξη	1.1 Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών κέντρων και προγραμμάτων σε τομείς αιχμής
	1.2 Δημιουργία ερευνητικής τεχνογνωσίας και λύσεων ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα
	1.3 Προώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις
	1.4 Συστάδες ανάπτυξης
	1.6 Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση (ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονική μάθηση, κλπ.)
	1.8 Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης
	1.11 Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη
Πράσινη ανάπτυξη	2.1 Ενεργειακή απόδοση
	2.2 Στήριξη ΑΠΕ – συμπαραγωγή
	2.3 Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων
	2.4 Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων
	2.6 Παροχή πόσιμου νερού & διαχείριση υδάτων
	2.9 Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση – αποχέτευση, αντιπλημμυρικά, κλπ.)
	2.10 Ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς (βιοποικιλότητα, περιοχές Natura, κλπ.)
	2.11 Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών, κλπ.)
Κοινωνική ανάπτυξη	3.1 Υγεία – υποδομές, εξοπλισμός
	3.7 Δράσεις εκπαίδευσης – κατάρτισης εργαζομένων
	3.8 Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης (μετάβαση σε αποκεντρωμένο σύστημα μεγαλύτερων και λιγότερων μονάδων, ενίσχυση ψηφιακών και λοιπών υποδομών, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, κλπ.)
	3.13 Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού
	3.14 Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών – στήριξη τοπικών πρωτοβουλιών
Ανάπτυξη υποδομών	4.2 Ενεργειακά δίκτυα και υποδομές
	4.3 Λιμενικές υποδομές

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΑΞΙΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ
	4.5 Οδικές υποδομές
	4.8 Οδική ασφάλεια
Ενίσχυση εξωστρέφειας	5.1 Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές
	5.2 Προώθηση και ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού (health & wellness, city break, αγροτουρισμός, ορειβατικός τουρισμός, κλπ.)
	5.3 Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος
	5.4 Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς
	5.5 Μουσεία και πολιτιστικά κέντρα
	5.6 Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού
	5.8 Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές
	5.9 Ανάπτυξη και προώθηση προϊόντων με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ) και προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (ΠΓΕ)
	5.11 Προώθηση ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό (συμμετοχή σε εκθέσεις, εμπορικές αποστολές, κλπ.)
Υποστήριξη προγραμμάτων	6.1 Διοικητική υποστήριξη
	6.2 Τεχνική βοήθεια

Πηγή: Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Περιφέρειας Κρήτης 2021-2025 (Φεβρουάριος 2021)

3.2 Αναπτυξιακό όραμα και κεντρικές κατευθύνσεις

Ο Δήμος Βιάννου, καθορίζοντας το αναπτυξιακό όραμά του, οριοθετεί το πού θα ήθελε να βρίσκεται ως Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε μερικά χρόνια από σήμερα, στόχος που θα υποστηριχθεί και μέσω της υλοποίησης του επιχειρησιακού σχεδιασμού του για την περίοδο 2024-2028. Το όραμα του Δήμου καθορίζεται λαμβάνοντας υπόψη την αποστολή του η οποία συντελεί σε πολύ μεγάλο βαθμό στην επιλογή και διαμόρφωση της στρατηγικής που θα ακολουθηθεί.

Το όραμα και η αποστολή είναι δύο έννοιες που συχνά συγχέονται δεδομένου ότι αλληλοϋποστηρίζονται προκειμένου να επιτευχθεί ο επιχειρησιακός σχεδιασμός. Όμως, η δήλωση οράματος περιγράφει πού θέλει να είναι ένας οργανισμός στο μέλλον, ενώ, η δήλωση αποστολής περιγράφει τι πρέπει να κάνει ένας οργανισμός άμεσα για να επιτύχει το όραμα.

Η αποστολή του Δήμου Βιάννου καθορίζεται από τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων και ορίζεται ως εξής:

«Αποστολή του Δήμου Βιάννου είναι η διακυβέρνηση των τοπικών υποθέσεων και η παροχή δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών για την ικανοποίηση αναγκών των κατοίκων και των τοπικών φορέων, με σκοπό την ολοκληρωμένη και βιώσιμη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της περιοχής του Δήμου σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας».

Ο ενστερνισμός της δήλωσης αποστολής από το σύνολο του Δήμου ως οργανισμού είναι πολύ σημαντικός, διότι:

- Εξασφαλίζει ομοφωνία σχετικά με τον επιχειρησιακό σκοπό
- Δίνει την κατευθυντήρια γραμμή στη λήψη στρατηγικών αποφάσεων
- Αποτυπώνει το γενικό επιχειρησιακό κλίμα και στίγμα
- Οδηγεί σε μετάφραση των επιχειρησιακών στόχων σε καθημερινές λειτουργίες και αρμοδιότητες του Δήμου
- Αποτελεί την έκφραση ενός κοινού σκοπού για όλα τα στελέχη του Δήμου και τους αιρετούς
- Μπορεί να αποτελέσει μέσω υποκίνησης για τα στελέχη του Δήμου και τους αιρετούς

Το όραμα του Δήμου Βιάννου για την περίοδο 2024-2028 στοχεύει στη μέγιστη κοινωνική αποδοχή και λαμβάνει υπόψη τις σύγχρονες διεθνείς, εθνικές και περιφερειακές προκλήσεις. Ορίζεται ως εξής:

Όραμα του Δήμου Βιάννου είναι η δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών για την αύξηση της ανταγωνιστικότητάς του σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, εκμεταλλευόμενος τις ευκαιρίες που προκύπτουν από τα νέα έργα υποδομών που υλοποιούνται στην Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου και μεταβάλλουν τις ισορροπίες στην περιοχή, ενώ, παράλληλα, οραματίζεται τη «θωράκισή» του ενάντια στις απειλές της εν λόγω μεταβολής, αναπτύσσοντας τον κατάλληλο μηχανισμό και δημιουργώντας το απαραίτητο υπόβαθρο για τη διασφάλιση της ανθεκτικότητάς του σε όλα τα επίπεδα.

Οι στρατηγικοί στόχοι αποτελούν τις κεντρικές κατευθύνσεις πάνω στις οποίες θα στηριχθεί ο σχεδιασμός του Δήμου και για τον καθορισμό τους λαμβάνονται υπόψη κρίσιμα ζητήματα τοπικής ανάπτυξης. Οι στρατηγικοί στόχοι του Δήμου Βιάννου είναι συνολικά πέντε (5) και έχουν ως ακολούθως:

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1: Αειφόρος και έξυπνη ανάπτυξη με στόχο την αύξηση της ανθεκτικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της προστιθέμενης αξίας του αγροδιατροφικού τομέα.

Τα διαρθρωτικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο αγροδιατροφικός τομέας στην Κρήτη, η τάση εγκατάλειψης των αγροτικών δραστηριοτήτων και η έλλειψη εξειδίκευσης που παρουσιάζει ο γεωργικός τομέας και οι αγροδιατροφικές επιχειρήσεις, καθιστούν αναγκαία τη στήριξη του αγροδιατροφικού κλάδου προκειμένου να αναπτυχθεί, υιοθετώντας διοικητικές και τεχνολογικές καινοτομίες, καθώς και πρακτικές για τη μείωση του περιβαλλοντικού του αποτυπώματος. Η επισιτιστική κρίση που

αντιμετωπίζει η ΕΕ, εξαιτίας του πολέμου στην Ουκρανία, καθώς και οι στρεβλώσεις που αναδείχθηκαν εξαιτίας της πανδημίας, εγείρουν έντονα το ζήτημα της διατροφικής ασφάλειας και την ανθεκτικότητα του αγροδιατροφικού κλάδου. Στο παραπάνω πλαίσιο, προωθούνται δράσεις για την αειφόρο και έξυπνη ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών με στόχο την αύξηση της ανθεκτικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της προστιθέμενης αξίας του αγροδιατροφικού τομέα.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2: Αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής και των νέων ευκαιριών που ανακύπτουν για την ανάπτυξη μίας διαφοροποιημένης τοπικής οικονομίας.

Η τάση αστικοποίησης πηγάζει σε σημαντικό βαθμό από την έλλειψη ικανοποιητικής επαγγελματικής προοπτικής για τους νέους των αγροτικών περιοχών. Οι έντονες κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις που αντιμετώπισε ο αγροτικός τομέας κατά τη διάρκεια της κρίσης της περασμένης δεκαετίας απαιτούν ένα ευρύ φάσμα μέτρων για τη βελτίωση των μέσων διαβίωσης των αγροτών, των οικογενειών τους και των κατοίκων των αγροτικών περιοχών. Η διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας των αγροτικών περιοχών είναι εξέχουσας σημασίας, καθότι σχετίζεται με την οικονομική ευημερία τους και με την ευρύτερη βελτίωση της ποιότητας ζωής σε αυτές. Στο παραπάνω πλαίσιο, προωθούνται δράσεις για την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής για την ανάπτυξη μίας διαφοροποιημένης τοπικής οικονομίας λαμβάνοντας, παράλληλα, υπόψη τις νέες αναπτυξιακές ευκαιρίες που ανακύπτουν για τον Δήμο Βιάννου μετά τις νέες εμβληματικές υποδομές που κατασκευάζονται στην ΠΕ Ηρακλείου (Νέος Διεθνής Αερολιμένας στο Καστέλι, αναβάθμιση οδικού δικτύου, κ.α.) οι οποίες θα μεταβάλουν τη φυσιογνωμία της περιοχής και θα δημιουργήσουν νέες αναπτυξιακές ευκαιρίες σε διαφορετικούς κλάδους της οικονομίας.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3: Βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής ως τόπου διαμονής και εργασίας αλλά και ως τουριστικού προορισμού.

Στις ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές διαπιστώνεται γήρανση του πληθυσμού και εγκατάλειψη των περιοχών από τους νέους εξαιτίας, όχι μόνο των δυνατοτήτων απασχόλησης αλλά και της έλλειψης υποδομών και υπηρεσιών εκπαίδευσης, υγείας, άθλησης, πρόνοιας και κοινωνικής μέριμνας. Στο γεγονός αυτό συμβάλλει και η αδυναμία ανάπτυξης του τουρισμού εξαιτίας της έλλειψης εξειδικευμένων τουριστικών προϊόντων που αξιοποιούν το τοπικό πολιτιστικό και περιβαλλοντικό απόθεμα. Οι δημόσιες υποδομές της περιοχής χρήζουν αισθητικής, περιβαλλοντικής και τεχνολογικής αναβάθμισης προκειμένου να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες απαιτήσεις, ενώ, το πλούσιο πολιτιστικό απόθεμα απαιτεί προστασία, διάσωση, αναβάθμιση και ανάδειξη ούτως ώστε να αποτελέσει στοιχείο ελκυστικότητας για κατοίκους, εργαζόμενους και επισκέπτες. Στο παραπάνω πλαίσιο, εντάσσεται στον στρατηγικό σχεδιασμό του Δήμου Βιάννου η υλοποίηση δράσεων για τη βελτίωση της ελκυστικότητάς του ως τόπου διαμονής και εργασίας και ως τουριστικού προορισμού.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4: Διασφάλιση της ανθεκτικότητας της περιοχής και διατήρηση της τοπικής ταυτότητας.

Τα νέα δεδομένα που ανακύπτουν για τον Δήμο Βιάννου από τις αλλαγές που θα επέλθουν στη φυσιογνωμία της περιοχής από τα μεγάλα έργα υποδομών που συντελούνται στην ΠΕ Ηρακλείου, απαιτούν κατάλληλη προετοιμασία και στρατηγική για να αξιοποιηθούν οι ευκαιρίες με τέτοιο τρόπο ώστε να μετατραπούν σε δυνατά σημεία για τον Δήμο και, παράλληλα, να γίνει σωστή διαχείριση για την

αντιμετώπιση των απειλών με στόχο να αποφευχθεί το ενδεχόμενο για μετατροπή τους σε αδυναμίες. Στο παραπάνω πλαίσιο, προωθούνται δράσεις για την ανάπτυξη συνεργασιών για τη διασφάλιση της ανθεκτικότητας και της ανταγωνιστικότητας της περιοχής αλλά και δράσεις που θα δημιουργήσουν τις συνθήκες για εξέλιξη της τοπικής ταυτότητας και, ασφαλώς, διατήρησή της.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5: Προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων της περιοχής καθώς και προώθηση της βιώσιμης κυκλικής ανάπτυξης.

Ο Δήμος Βιάννου διαθέτει πλούσιους περιβαλλοντικούς πόρους οι οποίοι αντιμετωπίζουν εξαιρετικά σημαντικές προκλήσεις από την έντονη και αλόγιστη ανθρωπογενή δραστηριότητα. Η προστασία και ανάδειξη των περιβαλλοντικών πόρων, πέρα από τη σημαντική οικολογική αξία που παρουσιάζει, δύναται να συμβάλει στην τοπική ανάπτυξη αλλά και στην οικονομική ευημερία της περιοχής. Ο περιορισμός των επιπτώσεων και η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή καθιστούν αναγκαία την υιοθέτηση των αρχών και των πρακτικών της κυκλικής οικονομίας προκειμένου να καταστεί εφικτή η συμβίωση της ανθρωπογενούς δραστηριότητας με τους περιβαλλοντικούς πόρους. Στο παραπάνω πλαίσιο, προωθούνται δράσεις για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων της περιοχής καθώς και προώθηση της βιώσιμης κυκλικής ανάπτυξης.

3.3 Διαμόρφωση στρατηγικής

Στο στάδιο αυτό, ο Δήμος Βιάννου χαράσσει τη στρατηγική στην οποία θα βασιστεί προκειμένου να επιτύχει τους στρατηγικούς στόχους που έχει θέση, καθώς και να υλοποιήσει το όραμα και την στρατηγική του. Οι ενέργειες και οι αποφάσεις της δημοτικής αρχής κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης διαδικασίας είναι μεγάλης σημασίας, καθώς από τη σωστή σύλληψη της στρατηγικής εξαρτάται η δυνατότητα απόκτησης στρατηγικού πλεονεκτήματος⁴⁷. Η διαδικασία διαμόρφωσης στρατηγικής χωρίζεται στα ακόλουθα, επιμέρους, στάδια:

- **Προσδιορισμός της αποστολής του Δήμου** | Η αποστολή του Δήμου Βιάννου έχει προσδιοριστεί στην προηγούμενη ενότητα του παρόντος κεφαλαίου καθώς και οι λόγοι για τους οποίους είναι σημαντική για έναν οργανισμό.
- **Καθορισμός στρατηγικών στόχων** | Οι στρατηγικοί στόχοι του Δήμου Βιάννου έχουν προσδιοριστεί στην προηγούμενη ενότητα του παρόντος κεφαλαίου.
- **Ανάπτυξη στρατηγικής** | Κατά την ανάπτυξη της στρατηγικής, αποτυπώνονται οι άξονες προτεραιότητας, τα μέτρα και οι ειδικοί στόχοι του επιχειρησιακού προγράμματος του Δήμου Βιάννου που καθορίζονται λαμβάνοντας υπόψη ότι πρέπει να είναι στοιχεία σαφή, εύκολα κατανοητά, ρεαλιστικά και εύκολα μετρήσιμα
- **Ανάπτυξη πολιτικών** | Οι πολιτικές είναι αυτές που θα παρέχουν ευρεία καθοδήγηση για τη λήψη αποφάσεων. Είναι, δηλαδή, κατευθυντήριες γραμμές που δρουν σαν συνδετικοί κρίκοι μεταξύ της διαμόρφωσης και της εφαρμογής της στρατηγικής. Οι πολιτικές, ουσιαστικά αποτελούν το σχέδιο δράσης του Δήμου και είναι αντικείμενο μελέτης της Β' φάσης του επιχειρησιακού σχεδιασμού.

Παρακάτω, εξειδικεύεται η στρατηγική του Δήμου Βιάννου μέσω του προσδιορισμού των αξόνων. Οι άξονες αυτοί αφορούν:

- Στην προστασία του περιβάλλοντος και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής
- Στην ενίσχυση της κοινωνικής μέριμνας και των μέτρων για την υγεία, την παιδεία, τον πολιτισμό και τον αθλητισμό
- Στην οικονομική ανάπτυξη και απασχόληση
- Στην ανάπτυξη του Δήμου και στη βελτίωση των σχέσεων του με τους πολίτες, τους λοιπούς δημόσιους και άλλους τοπικούς φορείς.

Συγκεκριμένα, ο τελευταίος άξονας αφορά:

- Στη γενική οργάνωση και λειτουργία του Δήμου, καθώς και σε ζητήματα αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας και χρηστής δημοτικής διοίκησης.
- Στις οριζόντιες ή υποστηρικτικές λειτουργίες του Δήμου
- Στις ανάγκες υποστήριξης των οργάνων διοίκησης και των υπηρεσιών για την αποδοτικότερη και αποτελεσματικότερη άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, καθώς και για τη γενικότερη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του Δήμου.

⁴⁷ Παπαδάκης, Β. (2012). *Στρατηγική των επιχειρήσεων: Ελληνική και Διεθνής εμπειρία, Τόμος Α': Θεωρία*, σελ. 203

Λαμβάνοντας αυτά υπόψη, οι προτεινόμενοι άξονες του Στρατηγικού Σχεδίου είναι τέσσερις και για κάθε έναν από αυτούς εξειδικεύονται μέτρα και στόχοι τοπικής ή εσωτερικής ανάπτυξης.

Άξονας 1ος «Περιβάλλον και ποιότητα ζωής»

Ο 1^{ος} άξονας αφορά στην ενίσχυση των χαρακτηριστικών του Δήμου που σχετίζονται με το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής εντός του Δήμου. Μεταξύ των στόχων του Δήμου που τίθενται για την περίοδο 2024-2028, είναι η λήψη μέτρων και η υλοποίηση ενεργειών στην κατεύθυνση α) της προστασίας, αναβάθμισης και αξιοποίησης του φυσικού περιβάλλοντος, β) της δημιουργίας ενός βιώσιμου και ελκυστικού οικιστικού περιβάλλοντος, γ) της δημιουργίας των κατάλληλων υποδομών, δικτύων και υπηρεσιών διαχείρισης αποβλήτων και, δ) της ενίσχυσης του μηχανισμού πολιτικής προστασίας η οποία καθίσταται ολοένα και πιο απαραίτητη, δεδομένης της έντονης αλλαγής του κλίματος και των έκτακτων φαινομένων που απορρέουν από την κλιματική κρίση, τα τελευταία έτη.

Άξονας 2ος «Κοινωνική πολιτική, υγεία, παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός»

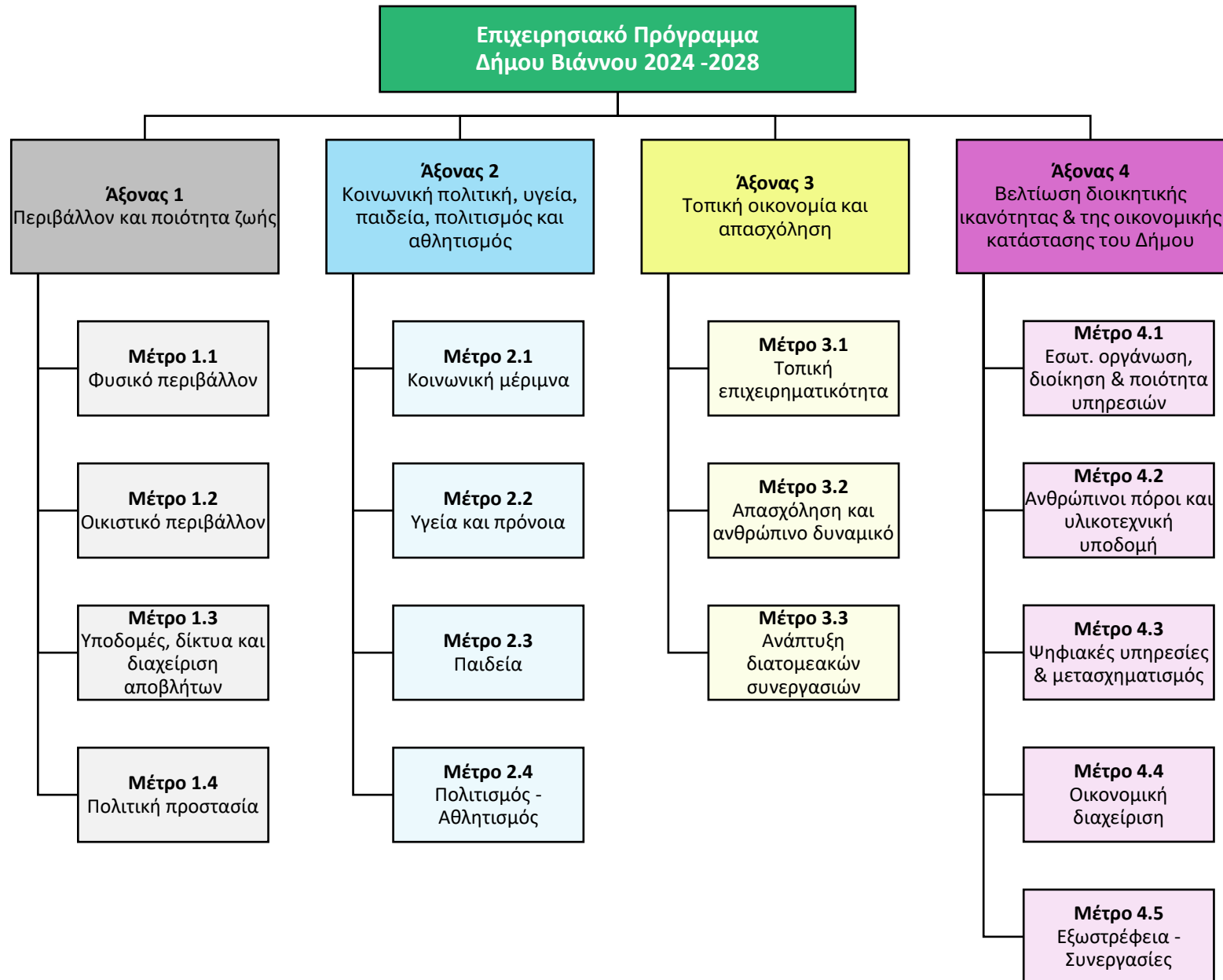
Ο 2^{ος} άξονας αφορά στην ενίσχυση των χαρακτηριστικών του Δήμου που σχετίζονται με την κοινωνική πολιτική, την υγεία, την παιδεία, τον πολιτισμό και τον αθλητισμό. Μεταξύ των στόχων του Δήμου που τίθενται για την περίοδο 2024-2028, είναι η δημιουργία νέων και η βελτίωση υφιστάμενων υποδομών που σχετίζονται με την κοινωνική μέριμνα, την υγεία και την πρόνοια, την παιδεία, τον αθλητισμό και τον πολιτισμό. Επιπλέον, στόχος είναι η ενεργοποίηση των πολιτών στα ως άνω πεδία.

Άξονας 3ος «Τοπική οικονομία και απασχόληση»

Ο 3^{ος} άξονας αφορά στην ενίσχυση των χαρακτηριστικών του Δήμου που σχετίζονται με την τοπική οικονομία και την απασχόληση. Μεταξύ των στόχων του Δήμου που τίθενται για την περίοδο 2024-2028, συγκαταλέγεται η ενίσχυση της τοπικής επιχειρηματικότητας και η διαφοροποίησή της λαμβάνοντας υπόψη τα νέα δεδομένα που θα επέλθουν στην περιοχή μετά την αποπεράτωση του αεροδρομίου στο Καστέλι και την επέκταση/βελτίωση/αναβάθμιση του οδικού δικτύου. Επιπλέον, στόχος είναι η βελτίωση των στοιχείων που σχετίζονται με την απασχόληση και την ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού, καθώς και η ανάπτυξη διατομεακών συνεργασιών προς όφελος της οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής.

Άξονας 4ος «Βελτίωση διοικητικής ικανότητας και της οικονομικής κατάστασης του Δήμου»

Ο 4^{ος} άξονας αφορά στην ενίσχυση των χαρακτηριστικών του Δήμου που σχετίζονται με τη διοικητική του ικανότητα, καθώς και την οικονομική κατάστασή του. Μεταξύ των στόχων του Δήμου που τίθενται για την περίοδο 2024-2028, συγκαταλέγεται η βελτιστοποίηση της εσωτερικής οργάνωσης, της διοίκησης και της ποιότητας των υπηρεσιών του Δήμου, η εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού που διαθέτει και η αναβάθμιση της υλικοτεχνικής υποδομής, όπως επίσης και η αξιοποίηση ψηφιακών υπηρεσιών στην κατεύθυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού του Δήμου. Τέλος, η βελτίωση της οικονομικής θέσης του Δήμου, η αποδοτική διαχείριση της δημοτικής περιουσίας και η αύξηση της εξωστρέφειας του Δήμου και των συνεργασιών που αναπτύσσει, είναι στοιχεία στα οποία δίνει έμφαση ο επιχειρησιακός σχεδιασμός.

Ακολουθεί απεικόνιση σε πίνακα των αξόνων, των μέτρων και των ειδικών στόχων του Δήμου Βιάννου:

Πίνακας 57: Άξονες προτεραιότητας, μέτρα και ειδικοί στόχοι του επιχειρησιακού προγράμματος

ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΜΕΤΡΑ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ
1. Περιβάλλον και ποιότητα ζωής	1.1 Φυσικό περιβάλλον	1.1.1 Διαφύλαξη, αναβάθμιση και βιώσιμη αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος
		1.1.2 Καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενεργοποίηση των δημοτών σε θέματα περιβάλλοντος
	1.2 Οικιστικό περιβάλλον	1.2.1 Ολοκλήρωση χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού
		1.2.2 Βιοκλιματική αναβάθμιση, βελτίωση και διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων και οικισμών.
	1.3 Υποδομές, δίκτυα και διαχείριση αποβλήτων	1.3.1 Εκσυγχρονισμός αγροτικού, δημοτικού και επαρχιακού οδικού δικτύου
		1.3.2 Ενίσχυση της βιώσιμης κινητικότητας και βελτίωση των συνθηκών κίνησης (πεζών και οχημάτων) και των συνθηκών στάθμευσης
		1.3.3 Εκσυγχρονισμός και βελτίωση υποδομών ύδρευσης και άρδευσης
		1.3.4 Εκσυγχρονισμός και βελτίωση υποδομών δικτύων και υπηρεσιών τηλεπικοινωνιών
		1.3.5 Βελτίωση υποδομών, εξοπλισμού και υπηρεσιών που σχετίζονται με τη διαχείριση στερεών αποβλήτων
		1.3.6 Βελτίωση υποδομών, εξοπλισμού και υπηρεσιών που σχετίζονται με τη διαχείριση υγρών αποβλήτων
		1.3.7 Εκπαίδευση, ενημέρωση και παρακίνηση των δημοτών για ορθολογική χρήση των φυσικών πόρων και εφαρμογή κυκλικών λύσεων (επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση) στη διαχείριση απορριμμάτων
	1.4 Πολιτική προστασία	1.4.1 Βελτίωση μηχανισμού πολιτικής προστασίας για την πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών και έκτακτων αναγκών (υποδομές, εξοπλισμός, υπηρεσίες)
		1.4.2 Εκπαίδευση, ενημέρωση και ενεργοποίηση των δημοτών σε θέματα πρόληψης και αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών και έκτακτων αναγκών
		1.4.3 Εκπαίδευση, ενημέρωση και ενεργοποίηση των δημοτών σε θέματα οδικής ασφάλειας και συμπεριφοράς
2. Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία,	2.1 Κοινωνική μέριμνα	2.1.1 Βελτίωση υποδομών, εξοπλισμού και υπηρεσιών των δομών κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης και δημιουργία νέων

ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΜΕΤΡΑ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	
<p>Πολιτισμός και Αθλητισμός</p>		<p>2.1.2 Εκπαίδευση, ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των δημοτών για κοινωνικά ζητήματα (ισότητα φύλων, διαπολιτισμικότητα, έμφυλη βία, ανθρώπινα δικαιώματα, κ.α.)</p>	
	<p>2.2 Υγεία και πρόνοια</p>	<p>2.2.1 Βελτίωση υποδομών, εξοπλισμού και υπηρεσιών των υφιστάμενων δομών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας και δημιουργία νέων</p>	
		<p>2.2.2 Βελτίωση υποδομών, εξοπλισμού και υπηρεσιών των υφιστάμενων δομών πρόνοιας και δημιουργία νέων</p>	
		<p>2.2.3 Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των δημοτών σε θέματα πρόληψης και προαγωγής της υγείας</p>	
	<p>2.3 Παιδεία</p>	<p>2.3.1 Βελτίωση υποδομών, εξοπλισμού και υπηρεσιών των υφιστάμενων δομών εκπαίδευσης και δημιουργία νέων</p>	
		<p>2.3.2 Ανάσχεση της σχολικής διαρροής μέσα από ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των δημοτών.</p>	
	<p>2.4 Πολιτισμός – Αθλητισμός</p>	<p>2.4.1 Προστασία, ανάδειξη και βιώσιμη εκμετάλλευση χώρων και μνημείων αρχαιολογικού ενδιαφέροντος</p>	
		<p>2.4.2 Βελτίωση υποδομών, εξοπλισμού και υπηρεσιών των υφιστάμενων δομών πολιτισμού και δημιουργία νέων</p>	
		<p>2.4.3 Προβολή της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και στοιχείων σύγχρονου πολιτισμού</p>	
		<p>2.4.4 Βελτίωση υποδομών, εξοπλισμού και υπηρεσιών των υφιστάμενων δομών άθλησης και δημιουργία νέων</p>	
		<p>2.4.5 Ενίσχυση δράσεων αθλητικού χαρακτήρα</p>	
	<p>3. Τοπική οικονομία και απασχόληση</p>	<p>3.1 Τοπική επιχειρηματικότητα</p>	<p>3.1.1 Περαιτέρω ανάπτυξη και ενίσχυση του πρωτογενή τομέα</p>
			<p>3.1.2 Αύξηση της μεταποίησης προϊόντων αγροδιατροφής</p>
<p>3.1.3 Αναβάθμιση και βιώσιμη ανάπτυξη τουριστικών προϊόντων με έμφαση στον θεματικό τουρισμό</p>			
<p>3.1.4 Προώθηση της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας</p>			
<p>3.2 Απασχόληση και ανθρώπινο δυναμικό</p>		<p>3.2.1 Βελτίωση των δεξιοτήτων των απασχολουμένων και των νεοεισερχόμενων στον αγροτικό τομέα</p>	
		<p>3.2.2 Βελτίωση των δεξιοτήτων των απασχολουμένων και των νεοεισερχόμενων στον τουρισμό</p>	

ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΜΕΤΡΑ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ
		3.2.3 Μείωση του ψηφιακού αναλφαριθμητισμού και βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων του πληθυσμού
	3.3 Ανάπτυξη διατομεακών συνεργασιών	3.3.1 Ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ τουρισμού και αγροδιατροφικού τομέα
		3.3.2 Ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ τουρισμού και πολιτισμού
4. Βελτίωση διοικητικής ικανότητας και της οικονομικής κατάστασης του Δήμου	4.1 Εσωτερική οργάνωση, διοίκηση και ποιότητα υπηρεσιών	4.1.1 Απλοποίηση και αναβάθμιση εσωτερικών διαδικασιών και λειτουργιών
		4.1.2 Βελτιστοποίηση της διοικητικής ικανότητας και της συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών του Δήμου
		4.1.3 Βελτιστοποίηση του προγραμματισμού και της παρακολούθησης έργων
	4.2 Ανθρώπινοι πόροι και υλικοτεχνική υποδομή	4.2.1 Εκπαίδευση των στελεχών του Δήμου για την αναβάθμιση των γνώσεων και των δεξιοτήτων του για την άσκηση των καθηκόντων του
		4.2.2 Βελτίωση των οριζόντιων δεξιοτήτων των στελεχών του Δήμου
	4.3 Ψηφιακές υπηρεσίες και μετασχηματισμός	4.3.1 Αξιοποίηση ψηφιακών μέσων για τη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό του τρόπου εξυπηρέτησης των δημοτών
		4.3.2 Αξιοποίηση ψηφιακών μέσων για τη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό λειτουργίας των υπηρεσιών του Δήμου
		4.3.3 Αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός υποδομών και εξοπλισμού αξιοποιώντας έξυπνες και καινοτόμες τεχνολογίες
	4.4 Οικονομική διαχείριση	4.4.1 Βελτίωση της οικονομικής θέσης του Δήμου
		4.4.2 Αξιοποίηση δημοτικής περιουσίας
	4.5 Εξωστρέφεια - Συνεργασίες	4.5.1 Ενίσχυση συμμετοχικών διαδικασιών
		4.5.2 Προβολή και δημοσιότητα δημοτικού έργου
		4.5.3 Συμμετοχή σε δίκτυα και ανάπτυξη συνεργασιών σε τοπικό, υπερτοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο

3.4 Συσχέτιση/Συμπληρωματικότητα με άλλες στρατηγικές

Στο παρόν κεφάλαιο εντοπίζεται η συσχέτιση/συμπληρωματικότητα της στρατηγικής του επιχειρησιακού προγράμματος του Δήμου Βιάννου με υπάρχουσες ενωσιακές, εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές.

Συγκεκριμένα, ακολουθεί πίνακας συνάφειας της στρατηγικής του Επιχειρησιακού Προγράμματος με τους ειδικούς στόχους των ακόλουθων στρατηγικών:

Ενωσιακές στρατηγικές	<ul style="list-style-type: none">▪ Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης▪ Πολιτική συνοχής▪ Ευρωπαϊκή πράσινη συμφωνία
Εθνικές στρατηγικές	<ul style="list-style-type: none">▪ ΕΣΠΑ 2021-2027▪ Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025
Περιφερειακές στρατηγικές	<ul style="list-style-type: none">▪ Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Κρήτης 2021-2027▪ Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτη 2021-2027▪ Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Περιφέρειας Κρήτης 2021-2025

Πίνακας 58: Συσχέτιση/Συμπληρωματικότητα με ενωσιακές στρατηγικές

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΑΠ 1	ΑΠ 2	ΑΠ 3	ΑΠ 4
Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης				
Εξάλειψη της φτώχειας		X		
Εξάλειψη της πείνας		X		
Καλή υγεία και ευημερία	X	X		
Ποιοτική εκπαίδευση		X		
Ισότητα των φύλων		X		
Καθαρό νερό και αποχέτευση	X			
Φτηνή και καθαρή ενέργεια	X			
Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη			X	
Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές	X		X	
Μείωση των ανισοτήτων		X		
Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες	X			
Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή	X		X	
Δράση για το κλίμα	X			
Ζωή στο νερό	X			
Ζωή στη στεριά	X			
Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί		X		
Συνεργασία για τους στόχους				
Πολιτική συνοχής				
Μια πιο έξυπνη Ευρώπη			X	
Μια πιο πράσινη Ευρώπη	X			
Μια πιο συνδεδεμένη Ευρώπη	X			
Μια πιο κοινωνική Ευρώπη		X		
Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες		X	X	

Ευρωπαϊκή πράσινη συμφωνία				
Αύξηση του επιπέδου φιλοδοξίας της ΕΕ για το κλίμα για το 2030 και το 2050	X			
Εφοδιασμός με καθαρή, προσιτή και ασφαλή ενέργεια	X		X	X
Κινητοποίηση της βιομηχανίας για μια καθαρή και κυκλική οικονομία	X		X	
Οικοδόμηση και ανακαίνιση κτιρίων με αποδοτικό τρόπο ως προς την κατανάλωση ενέργειας και πόρων	X			X
Επιτάχυνση της μετάβασης στη βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα	X			
Από «το αγρόκτημα στο πιάτο»: σχεδιασμός ενός δίκαιου, υγιεινού και φιλικού προς το περιβάλλον συστήματος τροφίμων	X		X	
Διατήρηση και αποκατάσταση των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας	X			
Φιλοδοξία μηδενικής ρύπανσης για ένα περιβάλλον απαλλαγμένο από τοξικές ουσίες	X			

Πίνακας 59: Συσχέτιση/Συμπληρωματικότητα με εθνικές στρατηγικές

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΑΠ1	ΑΠ2	ΑΠ3	ΑΠ4
ΕΣΠΑ 2021-2027				
Στόχος Πολιτικής 1: Μια εξυπνότερη Ευρώπη			X	X
Στόχος Πολιτικής 2: Μια πιο πράσινη Ευρώπη	X			X
Στόχος Πολιτικής 3: Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη	X			
Στόχος Πολιτικής 4: Μια πιο κοινωνική Ευρώπη		X		
Στόχος Πολιτικής 5: Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της		X	X	X
Ειδικός Στόχος: Δίκαιη μετάβαση	X		X	
Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025				
Άξονας Ανάπτυξης 1: Έξυπνη ανάπτυξη	X	X	X	X
Άξονας Ανάπτυξης 2: Πράσινη ανάπτυξη	X			X
Άξονας Ανάπτυξης 3: Κοινωνική ανάπτυξη		X		
Άξονας Ανάπτυξης 4: Ανάπτυξη υποδομών	X			X
Άξονας Ανάπτυξης 5: Εξωστρέφεια			X	

Πίνακας 60: Συσχέτιση/Συμπληρωματικότητα με περιφερειακές στρατηγικές

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΑΠ1	ΑΠ2	ΑΠ3	ΑΠ4
Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Κρήτης 2021-2027				
Τομέας Προτεραιότητας 1: Ευφυής τουρισμός – πολιτισμός				
Πεδίο Εξειδίκευσης 1.1: Ψηφιακή μετάβαση	X		X	X
Πεδίο Εξειδίκευσης 1.2: Πράσινη μετάβαση	X		X	X
Τομέας Προτεραιότητας 2: Βιώσιμη αγροδιατροφή				
Πεδίο Εξειδίκευσης 2.1: Κυκλική γεωργία			X	
Πεδίο Εξειδίκευσης 2.2: Γεωργία ακριβείας			X	
Πεδίο Εξειδίκευσης 2.3: Κυτταρική γεωργία			X	
Πεδίο Εξειδίκευσης 2.4: Αποτελεσματική επεξεργασία			X	
Τομέας Προτεραιότητας 3: Αποτελεσματική υγεία και ευεξία				
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.1: Τεχνητή νοημοσύνη				
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.2: Εφαρμογές τηλεϊατρικής – αυτοφροντίδα		X		

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΑΠ1	ΑΠ2	ΑΠ3	ΑΠ4
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.3: Προσυμπτωματικός έλεγχος		X		
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.4: Data analytics				
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.5: Βιοπληροφορική		X		
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.6: Ιατρική ακριβείας		X		
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.7: Wearables τηλεμετρήσεις				
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.8: Βιοαισθητήρες		X		
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.9: Τεχνολογικές λύσεις στήριξης άσκησης ΑμεΑ		X		
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.10: Σύγχρονη διαιτητική				
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.11: Φαρμακευτική				
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.12: Εφαρμογές εικονικής εκπαίδευσης				
Τομέας Προτεραιότητας 4: Ψηφιακές τεχνολογίες (οριζόντιος τομέας)				
Πεδίο Εξειδίκευσης 4.1: Διαδίκτυο των πραγμάτων	X		X	X
Πεδίο Εξειδίκευσης 4.2: Τεχνητή νοημοσύνη			X	X
Πεδίο Εξειδίκευσης 4.3: Μηχανική και βαθιά μάθηση			X	
Πεδίο Εξειδίκευσης 4.4: Τεχνολογίες και εφαρμογές νέφους			X	X
Πεδίο Εξειδίκευσης 4.5: Ψηφιακή απεικόνιση – εικονική πραγματικότητα			X	X
Πεδίο Εξειδίκευσης 4.6: Ψηφιακή διαχείριση υποδομών - δικτύων	X		X	X
Πεδίο Εξειδίκευσης 4.7: Κυβερνοασφάλεια			X	X
Τομέας Προτεραιότητας 5: Βιώσιμη χρήση των πόρων (οριζόντιος τομέας)				
Πεδίο Εξειδίκευσης 5.1: Βιώσιμες πόλεις	X			
Πεδίο Εξειδίκευσης 5.2: Ορθολογική διαχείριση κύκλου νερού	X		X	X
Πεδίο Εξειδίκευσης 5.3: Γαλάζια ανάπτυξη	X		X	
Ε.Π. Κρήτη 2021-2027				
Προτεραιότητα 1: Προώθηση της καινοτομίας και στήριξη της επιχειρηματικότητας			X	
Προτεραιότητα 2: Στήριξη της πράσινης ανάπτυξης και μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα.	X		X	X
Προτεραιότητα 3: Ενίσχυση της ενδοπεριφερειακής προσβασιμότητας	X			
Προτεραιότητα 4: Ενίσχυση της κοινωνικής δυναμικής και της κοινωνικής συνοχής		X		
Προτεραιότητα 5: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών		X		

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΑΠ1	ΑΠ2	ΑΠ3	ΑΠ4
Προτεραιότητα 6: Ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη των αστικών κέντρων και της υπαίθρου				
Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Κρήτη 2021-2025				
Αναπτυξιακός στόχος 1: Έξυπνη ανάπτυξη				
Άξονας προτεραιότητας 1.1: Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών κέντρων και προγραμμάτων σε τομείς αιχμής				
Άξονας προτεραιότητας 1.2: Δημιουργία ερευνητικής τεχνογνωσίας και λύσεων ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα				X
Άξονας προτεραιότητας 1.3: Προώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις			X	
Άξονας προτεραιότητας 1.4: Συστάδες ανάπτυξης			X	X
Άξονας προτεραιότητας 1.6: Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση (ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονική μάθηση, κλπ.)				X
Άξονας προτεραιότητας 1.8: Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης				X
Άξονας προτεραιότητας 1.11: Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη				X
Αναπτυξιακός στόχος 2: Πράσινη ανάπτυξη				
Άξονας προτεραιότητας 2.1: Ενεργειακή απόδοση	X			X
Άξονας προτεραιότητας 2.2: Στήριξη ΑΠΕ – συμπαραγωγή	X			
Άξονας προτεραιότητας 2.3: Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων	X			
Άξονας προτεραιότητας 2.4: Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων	X			X
Άξονας προτεραιότητας 2.6: Παροχή πόσιμου νερού & διαχείριση υδάτων	X			
Άξονας προτεραιότητας 2.9: Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση – αποχέτευση, αντιπλημμυρικά, κλπ.)	X			
Άξονας προτεραιότητας 2.10: Ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς (βιοποικιλότητα, περιοχές Natura, κλπ.)	X		X	
Άξονας προτεραιότητας 2.11: Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών, κλπ.)	X			

Αναπτυξιακός στόχος 3: Κοινωνική ανάπτυξη				
Άξονας προτεραιότητας 3.1: Υγεία – υποδομές, εξοπλισμός		X		
Άξονας προτεραιότητας 3.7: Δράσεις εκπαίδευσης – κατάρτισης εργαζομένων		X	X	X
Άξονας προτεραιότητας 3.8: Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης (μετάβαση σε αποκεντρωμένο σύστημα μεγαλύτερων και λιγότερων μονάδων, ενίσχυση ψηφιακών και λοιπών υποδομών, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, κλπ.)		X		
Άξονας προτεραιότητας 3.13: Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού		X		
Άξονας προτεραιότητας 3.14: Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών – στήριξη τοπικών πρωτοβουλιών				
Αναπτυξιακός στόχος 4: Ανάπτυξη υποδομών				
Άξονας προτεραιότητας 4.2: Ενεργειακά δίκτυα και υποδομές	X			
Άξονας προτεραιότητας 4.3: Λιμενικές υποδομές	X			
Άξονας προτεραιότητας 4.5: Οδικές υποδομές	X			
Άξονας προτεραιότητας 4.8: Οδική ασφάλεια	X			
Αναπτυξιακός στόχος 5: Ενίσχυση εξωστρέφειας				
Άξονας προτεραιότητας 5.1: Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές		X	X	
Άξονας προτεραιότητας 5.2: Προώθηση και ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού (health & wellness, city break, αγροτουρισμός, ορειβατικός τουρισμός, κλπ.)	X	X	X	
Άξονας προτεραιότητας 5.3: Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος		X	X	
Άξονας προτεραιότητας 5.4: Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς		X	X	
Άξονας προτεραιότητας 5.5: Μουσεία και πολιτιστικά κέντρα		X	X	
Άξονας προτεραιότητας 5.6: Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού		X		
Άξονας προτεραιότητας 5.8: Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές			X	
Άξονας προτεραιότητας 5.9: Ανάπτυξη και προώθηση προϊόντων με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ) και προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (ΠΓΕ)			X	
Άξονας προτεραιότητας 5.11: Προώθηση ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό (συμμετοχή σε εκθέσεις, εμπορικές αποστολές, κλπ.)			X	